Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1985/86:11

om arbetsmarknadspolitiken (prop. 1985/86:84 och 1985/86:100, bil. 12)

AU 1985/86:11

I betänkandet behandlas dels proposition 1985/86:84 om nordisk överenskommelse om arbetslöshetsförsäkring, dels proposition 1985/86:100 bilaga 12 (arbetsmarknadsdepartementet) såvitt gäller avsnitten B. Arbetsmarknad m. m. anslagspunkterna B 1–B 12 och B 16–B 20 samt C. Arbetslivsfrågor anslagspunkterna C 3–C 6. Dessa punkter har i regeringen föredragits av statsrådet Leijon.

I anslutning till de olika anslagen tar utskottet upp 71 motioner från allmänna motionstiden i år jämte en motion väckt med anledning av proposition 1985/86:84. Dessa motioner med yrkanden redovisas i en sammanställning som följer omedelbart efter nedanstående sammanfattning. Av sammanställningen framgår var i betänkandet motionerna behandlas.

Betänkandet är indelat i avsnitt med rubriker som i huvudsak ansluter till anslagen. Dispositionen av framställningen framgår i övrigt av innehållsförteckningen i slutet av betänkandet. Regeringens förslag redovisas i den löpande framställningen.

Anslagspunkterna B 13–B 15 behandlas i betänkandet AU 1985/86:10. Punkterna C 1–C 2 är hänvisade till socialutskottet.

Sammanfattning

Medelsanvisningar

För arbetsmarknadspolitiska åtgärder under budgetåret 1986/87 tillstyrker utskottet att 18,5 miljarder kronor anvisas enligt nedanstående huvudsakliga fördelning

	Milj. kr.
Arbetsmarknadsverket	1 561
Information, flyttningsbidrag	504
Arbetsmarknadsutbildning	1 883
Arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag	3 257
Sysselsättningsskapande åtgärder m. m.	2 829
Vapenfria tjänstepliktiga m. m.	128
Ungdomslag	1 200
Samhällsföretag	3 052
Övriga sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade	4 041

1 *Riksdagen 1985/86. 18 saml. Nr 11*

Moderata samlingspartiet lägger i reservationer fram förslag som innebär att totalbeloppet blir ca 1,4 miljarder kronor lägre än vad utskottet förordar. Centerpartiet föreslår i en reservation att anslagen till AMS verksamhet skall minskas med 1 miljard kronor medan vpk i ett antal reservationer lämnar förslag som leder till anslagsökningar.

Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken

Utskottet anser att den ekonomiska politik regeringen förordar ger goda förutsättningar för utvecklingen av arbetsmarknaden under nästa budgetår och noterar att finansutskottet lämnar en bedömning enligt vilken sysselsättningsutvecklingen skulle bli något bättre än vad som tidigare förutsågs.

Mot detta reserverar sig representanterna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet som i en gemensam reservation beskriver den ekonomiska politik som de förordar och som enligt deras mening ger bättre förutsättningar för näringslivets utveckling och därmed för sysselsättningen. Vpk föreslår i en reservation ett åtgärdsprogram mot arbetslösheten som innehåller bl. a. ett nationellt industrialiseringsprogram och en omfattande utbyggnad av den offentliga sektorn.

Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken

Utskottet anser att den omläggning av arbetsmarknadspolitiken som skett under den senaste högkonjunkturen bör fullföljas. Utskottet avstyrker motioner från moderata samlingspartiet som förordar en annan avvägning mellan åtgärderna, däribland en ytterligare prioritering av arbetsmarknadsutbildningen. Vidare avstyrks motionsyrkanden av folkpartiet och centerpartiet som rör avvägningen i arbetsmarknadspolitiken mellan den s. k. kontantlinjen och arbetslinjen. Även vpk:s yrkande om en ny arbetsmarknadspolitik avstyrks av utskottet. Resp. partiföreträdare har reserverat sig på dessa punkter.

Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten

Utskottet biträder regeringens förslag om en viss utvidgning av verksamheten med ungdomslag och avstyrker yrkanden från moderata samlingspartiet och centerpartiet som föreslår att ungdomslagen skall avvecklas och ersättas med andra insatser. De båda partierna har reserverat sig för ett sammanhållet uppföljningssystem för ungdomar i åldern 16–19 år. Vidare avstyrks motioner som föreslår nedsättning av arbetsgivaravgifterna för att stimulera till ökad sysselsättning av ungdomar. I den delen reserverar sig folkpartiet. Vpk reserverar sig för en satsning på nya fasta arbeten inom den offentliga sektorn.

En rad motioner som bl. a. förordar särskilda åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år avstyrks likaledes.

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

I detta avsnitt behandlar utskottet bl. a. egenregiverksamheten, dvs. beredskapsarbeten som AMS driver i egen regi för främst personer med socialmedicinska handikapp. Utskottet tillstyrker med hänvisning till att andra rehabiliteringsinsatser numera står till buds AMS-kommitténs och regeringens förslag att verksamheten skall avvecklas. Reservationer har avgivits av centerpartiet och vpk.

Arbetsmarknadsservice

Med anledning av ett antal motioner föreslår utskottet i motsats till regeringen att det s. k. återflyttningsbidraget skall bibehållas. Övriga regeringsförslag i denna del tillstyrks av utskottet, bl. a. fortsatt bidrag vid anställning av medflyttande. Moderata samlingspartiet anser att de båda bidragen bör slopas.

Arbetsmarknadsutbildning

Enligt regeringens förslag bör AMU under nästa budgetår omfatta 115 000 deltagare. Utskottet instämmer häri och framhåller vikten av att den nya AMU-gruppen kan starta sin verksamhet vid halvårsskiftet. Moderata samlingspartiet vill öka AMU:s omfattning med ytterligare 5 000 deltagare och kritiserar regeringens handläggning när det gäller genomförandet av den nya organisationen. Vpk uttalar sig för en mindre företagsinriktad AMU.

Kontantstöd

Utskottet tillstyrker motionsyrkanden som innebär att högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen höjs utöver regeringens förslag till 360 kr. samt att utbildningsbidraget vid AMU anpassas i motsvarande mån. Finansieringen avses ske bl. a. genom en höjd arbetsgivaravgift. Vpk reserverar sig för en dagpenning om 400 kr. och högre utbildningsbidragsbelopp. Centerpartiet godtar en höjning av ersättningsbeloppen men anser att detta bör finansieras på annat sätt än genom ökade arbetsgivaravgifter. I en reservation av folkpartiet förordas höjda medlemsavgifter till arbetslöshetskassorna. Moderata samlingspartiet reserverar sig till förmån för sina motionsförslag i dessa frågor.

Moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet förespråkar i en gemensam reservation att den i höstas inledda översynen av kontantstödet breddas till en parlamentarisk utredning med uppgift att aktualisera en allmän, obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Även vpk förespråkar en sådan försäkring men med annan uppläggning.

Sysselsättningsskapande åtgärder

Regeringen föreslår oförändrad volym i fråga om beredskapsarbete m. m. under nästa budgetår. Utskottet tillstyrker detta förslag. Utskottet avstyrker

bl. a. en motion som förordar att AMS inom detta anslags ram skall få större möjligheter att prioritera mellan insatserna. Reservation har avlämnats av moderata samlingspartiet i denna del och i fråga om åtgärdernas omfattning.

Med anledning av några motioner motsätter sig utskottet regeringens förslag att rekryteringsstödet skall avvecklas samt föreslår att regeringen efter förnyad utvärdering återkommer till frågan.

I sammanhanget tillstyrker utskottet regeringens förslag om det tillfälliga sysselsättningsbidraget till textil- och konfektionsindustrin men föreslår att regeringen gör en utredning om de avskrivningslån till branschen som föreslås i några motioner. Utskottet tillstyrker ett nytt anslag för utvecklingsinsatser i östra Norrbotten (reservationer av centerpartiet och moderata samlingspartiet).

Sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade

Utskottet tillstyrker regeringens förslag som bl. a. innebär en kraftig ökning av antalet platser med särskilt lönebidrag, en ökning av antalet lönebidragsplatser i allmännyttiga organisationer med 500 samt en oförändrad omfattning av sysselsättningsvolymen inom Samhällsföretagsgruppen. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om att driftbidraget till företagsgruppen skall utgöra 116,5 % av lönesumman för arbetstagare i skyddat arbete. Utskottet avstyrker en rad motioner som gäller bl. a. reglerna för olika former av lönebidrag vid anställning av handikappade, utökning av antalet lönebidragsberättigade platser och sysselsättningsvolymen inom Samhällsföretagsgruppen. Förslag i dessa frågor i motioner från moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och vpk följs upp med reservationer.

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden 1986

	Behandlas i utskottets yttr.s.	hemst.p
1985/86:A201 av Barbro Sandberg (fp) och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regler för anställning i s. k. inbyggda verkstäder.	96	102
1985/86:A202 av Lennart Brunander (c) och Marianne Andersson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär initiativ för att ge möjligheter för AMS att beräkna lönebidrag på sätt som redovisas i motionen,	90	95
2. att riksdagen hos regeringen begär höjning av medelstilldelningen avseende speciella arbetstekniska hjälpmedel och särskilda anordningar till handikappade egenföretagare.	87	93
1985/86:A203 av Birthe Sörestedt m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande behovet av kartläggning och forskning om sociala konsekvenser vid arbetslöshet.	28	5

Behandlas i utskottets

	yttr. s.	hemst. p.
1985/86:A204 av Kristina Svensson (s) och Hans Rosengren (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av bidragssystemet för arbetslösa ungdomar med syfte att anpassa detta till den verksamhet som bedrivs också inom de ungdomskooperativa projekten Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1985/86:N209.	35	18
1985/86:A205 av Hans Göran Franck m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att nödvändiga satsningar för kulturminnesvård görs inom arbetsmarknadspolitikens ram enligt vad som angivits i motionen.	67	71
1985/86:A206 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas 1. att riksdagen beslutar att höja högsta dagpenningbelopp i arbetslöshetsförsäkringen och anta följande förslag till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring att gälla från den 1 juli 1986:	53	55

Föreslagen lydelse	*Motionärernas förslag*
17 §	
Dagpenning utges med lägst 130 och högst *335* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning utges med lägst 130 och högst *400* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

2. att riksdagen beslutar att utbildningsbidraget vid arbetsmarknadsutbildning fr. o. m. den 1 juli 1986 lägst skall utgå med 300 kr. per dag fem dagar i veckan,	55	57
3. att riksdagen beslutar höja KAS-ersättningen till 200 kr. per dag och anta följande förslag till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd att gälla från den 1 juli 1986:	54	56

Föreslagen lydelse	*Motionärernas förslag*
18 §	
Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *120* kronor per dag.	Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *200* kronor per dag.

4. att riksdagen beslutar att kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidraget kopplas till högsta dagpenningklass i arbetslöshetsförsäkringen enligt vad i motionen anförs. Yrkande 5 behandlas av socialförsäkringsutskottet i betänkandet SfU 1985/86:14	53, 54	56, 57
1985/86:A210 av Görel Bohlin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att man inom ramen för anslaget till beredskapsarbeten skall avsätta erforderligt belopp för akuta räddningsåtgärder inom fornvården i Stockholms län.	67	71
1985/86:A211 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utsträckt tid för avveckling av AMS egenregiverksamhet.	39	24

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
1985/86:A213 av Birthe Sörestedt (s) och Bengt Silfverstrand (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av speciella insatser vid arbetsförmedlingarna i Malmöhus län.	41	27
1985/86:A214 av Nils T Svensson (s) och Margit Sandéhn (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att man beaktar vad som i motionen anförts beträffande upprustning och elektrifiering av järnvägen Malmö–Ystad vid fördelning av anslaget för regionala och arbetsmarknadsåtgärder.	69	74
1985/86:A215 av Börje Stensson (fp) och Lars Ernestam (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om en större andel beredskapsmedel till naturvård och fornminnesvård.	67	71
1985/86:A216 av Rune Gustavsson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförs om fondresurser för personalutveckling och arbetsplatsutveckling. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1985/86:So218.	81	87
1985/86:A217 av Kenth Skårvik m. fl. (fp, m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående lönebidrag till enskilda företag vid anställande av arbetshandikappad personal.	90	95
1985/86:A218 av Jan Fransson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande rekryteringsstödet.	64	67
1985/86:A219 av Anders Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om återflyttningsbidrag.	45	33
1985/86:A220 av Birgitta Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om att Skaraborgs län får vara delaktigt i den planerade försöksverksamheten med AMU-utbildning i företag för anställda i kommuner och landsting.	51	49
1985/86:A223 av Lars Svensson (s) och Helge Hagberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att behålla formen rekryteringsstöd inom arbetsmarknadspolitiken.	64	67
1985/86:A224 av Göran Ericsson (m) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag syftande till ett nytt flexibelt lönebidragssystem i enlighet med vad som anförts i motionen,	90	95
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inbyggda avdelningar av Samhällsföretag i större företag.	96	102

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
1985/86:A225 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående förutsättningarna för ökad sysselsättning,	19	1
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken,	25	3
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om arbetsmarknadsutbildningens framtida utveckling,	49	44
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om sysselsättningsskapande åtgärder,	60	63
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om villkoren för statsbidrag till beredskapsarbeten i offentlig sektor,	60	63
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om längden på beredskapsarbete inom offentlig sektor,	60	63
9. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändringar i lagen (1973:350) om arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som i motionen anförts,	53, 57	55, 60
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom,	30	7
11. att riksdagen beslutar att upphäva lagen (1983:1070) om ungdomslag fr. o. m. den 1 januari 1987,	30	8
12. att riksdagen hos regeringen begär förslag till arbetspraktik för ungdom i enlighet med vad som i motionen anförts,	30	8
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om riktlinjer för främjande av handikappades sysselsättning.	78, 89 94, 95	86, 95, 101, 102
Yrkandena 3 och 4 kommer att behandlas i ett senare betänkande.		
1985/86:A226 av Nils Berndtson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en samlad undersökning av de samhällsekonomiska följderna av arbetslösheten.	28	5
1985/86:A227 av Britta Bjelle m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av möjligheterna att förlänga den tid under vilket bidraget skall utgå. I motionen avses det bidrag som kan utgå till arbetslösa som startar eget företag.	69	75
1985/86:A228 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbildningsbidrag till folkhögskoleelever på särskilda linjer för vuxna med läs- och skrivsvårigheter.	50	47
1985/86:A230 av Martin Olsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning och förslag om nedsättning av arbetsgivaravgifterna för åldersgruppen 16–24 år i syfte att stimulera anställande av ungdom.	34	15

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
1985/86:A231 av Martin Segerstedt m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att väg- och brobyggnadsprojekt inom Västernorrlands län prioriteras inom anslaget för beredskapsarbeten.	68	73
1985/86:A232 av Roland Brännström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om återinförande av projekteringsbidrag.	66	70
1985/86:A234 av Erkki Tammenoksa m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av projekt i Stockholms län i syfte att förbättra invandrarnas möjligheter att få arbete.	62	66
1985/86:A235 av Rune Backlund (c) och Nils Nordh (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om AMS ansvar för att leda arbetet med att få en ny huvudman för AMS-arbetsplatsen på Visingsö,	39	24
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att driften vid arbetsplatsen skall fortsätta i oförändrad omfattning fram till att en ny huvudman kan tillträda.	39	24
1985/86:A236 av Elver Jonsson (fp) och Bengt Harding Olson (fp) vari yrkas att riksdagen med avvisande av regeringens förslag att avveckla rekryteringsstödet som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en fortsatt användning av stödformen.	64	67
1985/86:A237 av Erik Holmkvist (m) vari yrkas		
1. att riksdagen till anslaget för beredskapsmedel för Norrbottens län för budgetåret 1986/87 anslår ett med 4 milj. kr. reducerat belopp i förhållande till regeringens förslag,	68	72
2. att riksdagen till Luleå högskola för budgetåret 1986/87 anslår 4 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit.	68	72
1985/86:A238 av Hans Rosengren (s) och Ingemar Konradsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rekryteringsstöd som ett effektivt arbetsmarknadspolitiskt medel.	64	67
1985/86:A239 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av körkortsutbildning för utvecklingsstörda människor.	50	46
1985/86:A240 av Leo Persson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av särskilda stödåtgärder vid sysselsättningsproblem i företag som av arbetsmarknadspolitiska skäl lokaliserats till sysselsättningssvaga orter.	62	65
1985/86:A241 av Bengt-Ola Ryttar m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av åtgärder för att stimulera rörligheten på byggarbetsmarknaden.	45	35

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
1985/86:A242 av Bengt-Ola Ryttar m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om upprättande av basprogram för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i vissa län.	61	64
1985/86:A243 av Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av medel för särskilda åtgärder för anpassning och sysselsättning m. m. för egenföretagare.	87	93
1985/86:A244 av Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att skapa ytterligare 800 arbetstillfällen i Samhällsföretag inom ramen för Samhällsföretags fasta kostnader samt genom en budgetteknik som ser till helheten av de totala samhällskostnaderna för svårt handikappade personer.	97	105
1985/86:A245 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att särskilda kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda bör utses på länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar,	41	25
2. att riksdagen beslutar att utöka antalet platser inom Samhällsföretag med 500 särskilt avsedda för psykiskt utvecklingsstörda personer,	96, 97	103, 105
3. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om begränsning av ökningen i antalet platser med lönebidrag som kan beredas inom allmännyttiga organisationer,	92	98
4. att riksdagen beslutar att allmänt lönebidrag skall kunna utgå till allmännyttiga organisationer även för personer som inte är arbetshandikappade,	92	98
5. att riksdagen beslutar att utöka antalet platser som kan inrättas med särskilt lönebidrag med 2 700,	91	97
6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om översyn av reglerna för särskilt lönebidrag.	89	95
Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1985/86:Sf283.		
1985/86:A246 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas		
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett program för utbyggnad av den offentliga sektorn med 100 000 nya jobb inom de närmaste åren enligt de riktlinjer motionen anger,	21	1
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om sextimmarsdagens betydelse för att långsiktigt avskaffa arbetslöshet och undersysselsättning,	24	2
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om en ny arbetsmarknadspolitik för fasta jobb,	26	3
5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en särskild sysselsättningsbudget enligt vad som anförs i motionen,	26	3
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad motionen anför om en ny arbetsmarknadsutbildning,	48	43

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om utbyggd barnomsorg, sex timmars arbetsdag, uppvärdering av traditionella kvinnoyrken inom den offentliga sektorn och om den offentliga sektorns betydelse för kvinnors möjlighet till arbete,	28	6
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad motionen anför om kraftinsatser för att skapa fasta jobb med lön att leva på för den arbetslösa ungdomen.	33	12
Yrkande 1 är hänvisat till näringsutskottet i motion 1985/86:N268.		
1985/86:A247 av Sigge Godin m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att under en femårsperiod avveckla AMS egenregiverksamhet i Norrlandskommunerna.	39	24
1985/86:A248 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen angående rekryteringsstöd, återflyttningsbidrag och bidrag till ungdomars månadsresor.	44, 45, 64	32, 33, 67
1985/86:A249 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att en parlementariskt sammansatt kommitté tillkallas med direktiv att lägga förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförs i motionen.	57	60
1985/86:A250 av Sigge Godin (fp) och Christer Eirefelt (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av reglerna för flyttningsbidrag i enlighet med vad som sägs i motionen.	46	36
1985/86:A251 av Lars-Ove Hagberg m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag att AMS egenregiverksamhet decentraliseras till länsarbetsnämnderna (LAN) enligt vad i motionen anförs.	39	24
1985/86:A252 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär tillsättandet av en utredning, som skall ha till uppgift att kartlägga den ekonomiska situationen för ungdomar.	33	13
1985/86:A253 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen under bil. 12 Arbetsmarknadsdepartementet B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader beslutar anvisa 40 000 000 kr. utöver regeringens förslag avseende personella förstärkningar i enlighet med vad som anförs i motionen,	43	30
2. att riksdagen uttalar att en övre gräns för antalet nytillkommande anställda med lönebidrag i allmännyttiga organisationer ej bör fastställas,	92	98
3. att riksdagen uttalar att en övre gräns för antalet introduktionsbidrag ej bör fastställas,	91	96
4. att riksdagen uttalar att en övre gräns för antalet särskilda lönebidrag ej bör fastställas.	92	97

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
5. att riksdagen beslutar att bidrag till arbetsbiträde skall kunna utgå även för den som är anställd med lönebidrag,	86	91
6. att riksdagen under bil. 12 Arbetsmarknadsdepartementet C 4. Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning beslutar anvisa 50 000 000 kr. utöver regeringens förslag avseende Anställning med lönebidrag,	93	100
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att antalet anställda inom Stiftelsen Samhällsföretag bör ökas i enlighet med stiftelsens förslag,	97	105
8. att riksdagen under bil. 12 Arbetsmarknadsdepartementet C 5. Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag beslutar anvisa 168 000 000 kr. utöver regeringens förslag,	99	109
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om sysselsättningsverkstäder inom Stiftelsen Samhällsföretag,	96	103
10. att riksdagen hos regeringen hemställer om att förslag på grundval av Handikappkommitténs betänkande (Ds A 1984:12) snarast bör utarbetas och föreläggas riksdagen.	79	86
1985/86:A254 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om fortsatt verksamhet vid AMS-anläggningarna Hoting och Viken i Jämtlands län och Viksjö och Liden i Västernorrlands län.	39	24
1985/86:A255 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ny inriktning för sysselsättningspolitiken,	21	1
2. att riksdagen beslutar hos regeringen begära att förslag presenteras riksdagen senast i samband med kompletteringspropositionen innebärande en kostnadsminskning för AMS verksamhet om 1 miljard kronor enligt de riktlinjer som redovisas i motionen,	25, 27	3, 4
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om arbetstidens längd,	24	2
4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om förändrad inriktning av insatserna för att bereda ungdomar i åldern 16–19 år arbete eller utbildning i enlighet med de riktlinjer som redovisas i motionen,	31	8
5. att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentarisk kommitté tillkallas med direktiv att analysera och lägga förslag i syfte att underlätta inträdet för ungdomar i åldern 20–24 år att vinna inträde på arbetsmarknaden,	31	9
6. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära initiativ till särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder avseende långtidsarbetslösa i storstäderna och sysselsättningssvaga områden i enlighet med vad som anförts i motionen,	64	67
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om formerna för avvecklingen av AMS egenregiverksamhet,	38	24

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
8. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om förbättrade möjligheter för arbetshandikappade vid Samhällsföretag att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden,	94	101
9. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om förstärkta lönebidrag för anställning av handikappade i den privata sektorn enligt de riktlinjer som redovisats i motionen,	90	95
10. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att överläggningar upptas med de fackliga organisationerna och arbetslöshetskassornas samorganisation om formerna för att förbättra det ekonomiska skyddet vid arbetslöshet.	53	55
Yrkande 11 behandlas av socialförsäkringsutskottet i betänkandet SfU 1985/86:14.		
1985/86:A256 av Hans-Eric Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anges om åtgärder mot arbetslösheten i Stockholms län.	81	88
1985/86:A257 av Åsa Strömbäck-Norrman m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om situationen på arbetsmarknaden för åldersgruppen 20–24 år,	31	9
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att en försöksverksamhet av typ Örebroprojektet genomförs i andra utsatta regioner.	31	9
1985/86:A258 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av återinförande av statligt projekteringsbidrag,	66	70
2. att riksdagen hos regeringen begär att arbetsmarknadsstyrelsen får i uppdrag att låta länsarbetsnämnderna ta fram åtgärdspaket i enlighet med vad som anförts i motionen.	66	69
1985/86:A259 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om ett nytt system för arbetslöshetsförsäkring enligt de riktlinjer och förslag som redovisas i denna motion,	20, 27, 57	1, 4, 60
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om vikten av flexibilitet i arbetsmarknadsutbildningen inte minst genom stimulans och stöd till inbyggd utbildning i företagen,	50	45
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om en översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar,	32	10
5. att riksdagen begär att regeringen aktivt verkar för att överläggning med parterna om särskilda ungdomsavtal återupptas,	33	11
6. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till sådana diskussioner med arbetsmarknadens parter som krävs för att förslaget om en temporär	33	11

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
nedsättning av arbetsgivaravgifterna kan genomföras enligt vad som redovisas i motionen,		
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulans till ungdomar som vill starta eget,	35	16
8. att riksdagen beslutar att rekryteringsstödet även skall utgå efter den 1 juli 1986,	64	67
9. att riksdagen beslutar att dagpenning högst skall utgå med 360 kr.,	53	55
10. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om forskning kring arbetsmarknadspolitiska åtgärder för handikappade,	79	86
11. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ändrad finansiering av arbetslöshetsförsäkringen så att den enskildes egenavgift i genomsnitt höjs med 25 kr. per månad.	56	59
Yrkande 2 kommer utskottet att behandla i ett senare betänkande.		
1985/86:A260 av Hans Nyhage (m) och Arne Svensson (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att avslå regeringens hemställan att till Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag om 119 000 000 kr.	72	79
Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1985/86:N299.		
1985/86:A261 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att arbetsmarknadsstyrelsen får i uppdrag att presentera förslag som syftar till att förbättra förutsättningarna för praktikarbete och lärlingsutbildning i hantverksyrken,	34	14
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av skilda lag- och ersättningsregler i enlighet med vad som anförs i motionen i syfte att underlätta för ungdomar att komma in som lärlingar i företag eller på annat sätt få erfarenheter av olika hantverk.	34	14
Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1985/86:N300.		
1985/86:A262 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en omprövning av äldrestödet i enlighet med vad som anförs i motionen.	71	79
1985/86:A263 av Lena Öhrsvik (s) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar om en försöksverksamhet med vidgat studiestöd i enlighet med vad som anförts i motionen,	36	23
2. att riksdagen beslutar omfördela – i förhållande till budgetpropositionen 1986 – 500 000 kr. från anslagspost B 20 (Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m.) till anslagspost E 3 (Studiehjälp m. m.) i utbildningshuvudtiteln,	36	23
3. att riksdagen beslutar omfördela – i förhållande till budgetpropositionen 1986 – 500 000 kr. från anslagspost B 6 (Statsbidrag för ungdomslag) i arbetsmarknadshuvudtiteln till anslagspost E 3 (Studiehjälp m. m.) i utbildningshuvudtiteln.	36	23

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
1985/86:A264 av Görel Ericsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avtrappningssystem av statsbidraget till lönekostnaderna inom Samhällsföretag.	98	108
1985/86:A265 av Gunhild Bolander (c) och Karin Israelsson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om särskilda kontaktpersoner vid länsarbetsnämnderna,	41	25
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att det särskilda lönebidraget görs flexibelt i stället för att som nu sänkas från 90 % till 50 % efter 12 till 18 månader,	90	95
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att anordningsbidrag på arbetsplats får användas för hjälp i form av fadder- och stödpersonal i de fall bidrag till arbetsbiträde ej kan utgå,	86	92
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att möjligheterna för begåvningshandikappade att få anställning inom Samhällsföretag bör utökas,	97	103
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att arbetsmarknadsverkets s. k. uppsökarmedel i särskild utsträckning skall användas för att uppmärksamma behovet av arbete bland de utvecklingsstörda.	84	90
1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående avvecklingen av de s. k. jobbklubbarna.	36	22
2. att riksdagen till B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 528 653 kr.,	43	30
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående bidrag för medflyttande,	45	34
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om AMS organisation,	42	29
5. att riksdagen till B 2. Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag om 479 428 000 kr.,	46	39
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regeringens handläggning av den nya AMU-organisationen,	49	44
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utökning av antalet platser i arbetsmarknadsutbildning,	52	50
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utbildning av nyanställda inom tekobranschen,	51	48
9. att riksdagen till B 3. Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 1 958 200 000 kr.,	52	50
11. att riksdagen till B 4. Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 2 976 282 000 kr.,	55, 56	57, 58

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
12. att riksdagen beslutar om en ny handläggning av anslaget till arbetsmarknadsverket för sysselsättningsskapande åtgärder i enlighet med vad som i motionen anförts,	60	63
13. att riksdagen ej godkänner vad regeringen förordat om avveckling av rekryteringsstödet,	64	67
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om innehållet i sysselsättningsmål och medelsramar för anslaget till sysselsättningsskapande åtgärder,	65, 70	68, 76
15. att riksdagen till B 5. Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 2 087 500 000 kr.,	70, 71	77, 78
16. att riksdagen avslår regeringens förslag att till B 6. Statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 000 kr.,	36	22
17. att riksdagen till Statsbidrag för arbetspraktik för ungdomar för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 720 000 000 kr..	36	22
18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående inrättande av lönebidragsplatser i mindre företag,	89	95
19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utvecklingsinsatser i östra Norrbotten,	74	81
20. att riksdagen avslår regeringens förslag att till B 20. Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.,	74	82
21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare,	100	110
22. att riksdagen till C 6. Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 231 000 000 kr.	100	110
Yrkande 10 behandlas av socialförsäkringsutskottet i betänkandet SfU 1985/86:14.		
1985/86:A267 av Maria Leissner (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om förbättrad arbetsförmedlingsservice åt akademiker.	41	26
1985/86:A269 av Margareta Persson (s) och Georg Andersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att en långsiktig plan för Samhällsföretag upprättas, så att de sociala målen för verksamheten kan bibehållas.	98	107
1985/86:A270 av Alf Svensson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett praktik- och lärlingssystem som ger alla ungdomar under 25 år möjlighet till en sådan plats i enlighet med vad som anförs i motionen,	31	9

Behandlas i utskottets

	yttr. s.	hemst. p.
2. att riksdagen i avvaktan på förslag om ett praktik- och lärlingssystem hos regeringen begär förslag om att utöka ungdomslagen till att gälla heltid, dvs. 8 timmar/dag,	36	20
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att platser inom ungdomslagen skall inrättas i större utsträckning i näringslivet samt inom hushållssektorn och i jordbruket,	36	21
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till avskaffande av ATP-avgiften för ungdom under 25 år.	34	15
Yrkande 5 kommer att behandlas i ett senare betänkande.		
1985/86:A271 av Rosa Östh (c) och Lennart Brunander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bidrag till hjälpmedel och utrustning för handikappade.	87	94
1985/86:A272 av Gunnel Jonäng (c) och Hadar Cars (fp) vari yrkas att riksdagen hemställer att regeringen beaktar denna fråga och anslår erforderliga medel inom ramen för det sysselsättningspolitiska programmet.	67	71
1985/86:A273 av Gunnel Jonäng (c) vari yrkas att riksdagen uttalar att i riksdagens bemyndigande när det gäller omorganisation av AMS ingår icke ett avskaffande av distriktsarbetsnämnderna.	42	28
1985/86:A274 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) vari yrkas att riksdagen uttalar att allmän trivsel, gemenskap och intresse för arbetet skall ingå i Samhällsföretagsgruppens sociala mål samt att verksamheten lokaliseras till de områden där behoven finns, vilket innebär ett bevarande av Arbråverkstaden.	97	104
1985/86:A275 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om fördelning av ekonomiskt stöd till kooperativt ungdomsföretagande.	35	17
Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1985/86:N328.		
1985/86:A276 av Lars Ulander m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen antar 17 § i regeringens förslag till lag om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring i nedan som *Motionärernas förslag* betecknade lydelse:	53	55

Regeringens förslag	*Motionärernas förslag*
17 §	
Dagpenning utges med lägst 130 och högst *335* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning utges med lägst 130 och högst *360* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

3. att riksdagen till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 3 257 282 000 kr.,	55, 56	57, 58

	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om tilläggsdirektiv till utredningen om ersättningarna vid arbetslöshet.	58	61
Yrkandena 2 och 4 behandlas av socialförsäkringsutskottet.		
1985/86:A405 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas	45	33
19. att riksdagen beslutar avslå proposition 1985/86:100 i den del som rör avskaffande av bidrag till arbetstagare som beviljats starthjälp för återflyttning till hemorten.		
Yrkandena 1–18 samt 20–21 kommer att behandlas i betänkandet AU 1985/86:13.		
1985/86:A455 av Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) vari yrkas	82	88
2. att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av de olika åtgärder som prövats för arbetslösa med socialmedicinska handikapp i Stockholms län.		
Yrkande 1 kommer att behandlas i betänkandet AU 1985/86:13.		
1985/86:A460 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen och omfattningen av det arbetsmarknadspolitiska programmet för östra Norrbotten,	74	81
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Utvecklingsfonden i Norrbottens län skall tilldelas medel ur anslaget för Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten.	74	82
Yrkandena 3–12 kommer att behandlas i betänkandet AU 1985/86:13.		
1985/86:A608 av Rosa Östh m. fl. (c) vari yrkas	57	60
1. att riksdagen hos regeringen begär att den av oss i annat sammanhang föreslagna utredningen om allmän arbetslöshetsförsäkring får i uppdrag att kartlägga de ekonomiska konsekvenserna av införandet av en allmän arbetslöshetsförsäkring i dagens arbetsmarknadssituation med särskilt beaktande av jämställdhetsfrågorna.		
Övriga yrkanden kommer att behandlas i andra utskott.		

Motion väckt med anledning av proposition 1985/86:84

1985/86:289 av andre vice talman Karl Erik Eriksson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att bestämmelser om tillgodoräknande av anställning i annat nordiskt land för erhållande av kontant arbetsmarknadsstöd bör tas in som en del av den nya nordiska överenskommelsen.	58	62

Arbetsmarknadsläget

Andelen sysselsatta av totalbefolkningen uppgick enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) i början av detta år till 82 %. Det betyder – även om

man beaktar att en del av de sysselsatta är föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder – att sysselsättningsgraden är betydligt högre i Sverige än i andra OECD-länder. USA och Storbritannien har t. ex. värden kring 65 % och Västtyskland och Frankrike kring 60 %.

Sysselsättningen har under det gångna året enligt AKU ökat med 37 000 personer och uppgick i februari 1986 till 4 210 000 personer. Kvinnorna svarade för huvuddelen av denna ökning och större delen skedde inom den privata sektorn utanför industrin.

Antalet arbetslösa enligt AKU uppgick under samma månad till 120 000 vilket motsvarar 2,8 % av arbetskraften. Jämfört med föregående år vid samma tidpunkt innebär detta en minskning med 10 000 personer. Arbetslösheten bland ungdomar i åldern 16–19 år ligger numera på i stort sett samma nivå som genomsnittet för arbetskraften. För gruppen 20–24 år är den för närvarande mer än dubbelt så hög eller 7,0 %.

Arbetslöshetens utveckling under senare år dels totalt, dels för ungdomar i åldern 16–24 år framgår av nedanstående figur.

De långtidsarbetslösas antal har minskat om man jämför de båda januarimånaderna 1985 och 1986. Antalet personer med en arbetslöshetstid av mer än sex månader gick ned under perioden med 12 000 och var vid dess slut 27 000.

Som framgår av nedanstående sammanställning har omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska insatserna under samma tid minskat under året med motsvarande 22 000 personer.

Antal personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder januari 1985 och 1986

Åtgärd	Januari 1985	Januari 1986
Beredskapsarbete	29 900	24 000
Ungdomslag	39 000	30 000
Rekryteringsstöd	19 200	12 000
AMU	41 000	38 900
Samhällsföretag	25 900	27 100
Anställning med lönebidrag	38 300	39 200
Arbetsmarknadsinstitut	5 300	5 400
Totalt	**198 600**	**176 600**

Relativ arbetslöshet månadsvis och för ungdomar 16–24 år enligt AKU t. o. m. febr. 1986.

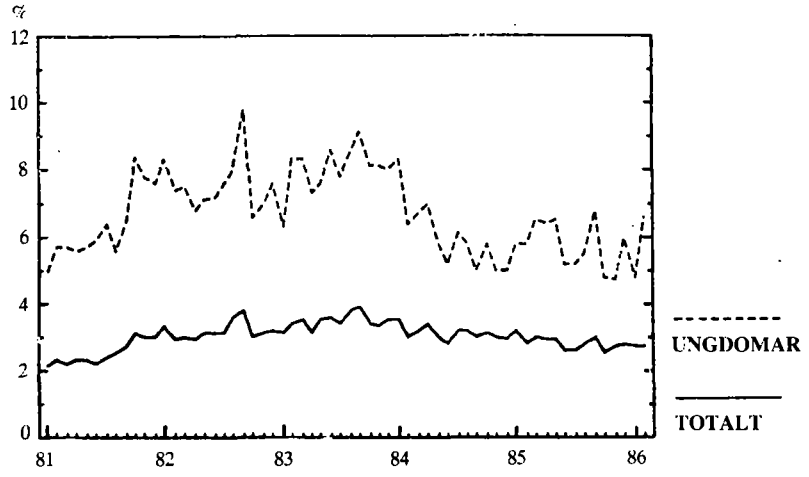

Riktlinjer m. m.

Förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken

Regeringen beskriver i propositionen resultaten av den ekonomiska politik som har bedrivits i Sverige de tre senaste åren som goda. Återhämtningen av ekonomin har gått snabbare än väntat. Balansen gentemot omvärlden har förbättrats väsentligt och budgetunderskottet har reducerats. En industriell expansion har inletts. Produktion och investeringar har ökat kraftigt. Sysselsättningen har vuxit starkt efter tillbakagången åren 1981 och 1982.

Konjunkturbedömningar som redovisas pekar nu på en långsammare produktionstillväxt inom industrin. Detta påverkar också utvecklingen inom näringslivet i övrigt och totalproduktionens tillväxt kan väntas bli lägre under år 1986 än under år 1985.

Regeringen anser att det i det perspektivet är nödvändigt att konsekvent och uthålligt hålla fast vid den ekonomisk-politiska strategi som har följts de tre senaste åren. Balansen i ekonomin har förbättrats på ett genomgripande sätt. Målsättningen enligt propositionen är nu att befästa och ytterligare förstärka dessa landvinningar. En avtagande tillväxttakt i ekonomin får emellertid efter hand konsekvenser även på arbetsmarknaden. Den arbetsmarknadspolitiska beredskapen måste därför vara hög. Målen full sysselsättning och en fortsatt utveckling av välfärden förutsätter emellertid varaktig balans i ekonomin, och dessa aspekter inverkar självfallet också på utformningen av sysselsättningspolitiken.

Moderata samlingspartiet lämnar i motion 1985/86:A225 inledningsvis en beskrivning av utvecklingen på arbetsmarknaden. Det erinras om att högkonjunktur brukar medföra sysselsättningsökning och att det därför är oroande att ökningen av antalet riktiga jobb under åren 1983–1985 varit alltför liten för att sänka arbetslösheten till den normala svenska nivån i högkonjunkturer.

I motionen erinras vidare om att den senaste långtidsutredningen presenterade två sysselsättningsscenarios, ett s. k. balansalternativ och ett s. k. referensalternativ. Utvecklingen de senaste åren har i centrala delar huvudsakligen följt det senare alternativet, varför långtidsutredningens prognos om en öppen arbetslöshet på ca 300 000 personer enligt motionärerna riskerar att bli verklighet.

Det konstateras att arbetsmarknadspolitiska insatser aldrig kan annat än marginellt förbättra sysselsättningsläget. Hög sysselsättning och låg arbetslöshet kan bara uppnås genom en sammanhållen strategi som inriktas på nya växande arbetsmarknader inom den privata sektorn. Detta förutsätter enligt motionen att politiken på alla centrala områden inriktas på tillväxt och rörlighet i ekonomin. Här nämns först en reformering av skattesystemet. Motionärerna menar att den enskildes arbetsinsatser minskas vid höga skattesatser. Viljan att satsa på utbildning och karriär minskar också, eftersom det individuella resultatet av inkomstförbättringar är litet. Även intresset och möjligheten att ta arbete på nya bostadsorter minskar.

Det totala skattesystemet – i form av inkomst-, arvs-, gåvo-, förmögenhets- och realisationsvinstskatter – påverkar sysselsättningsutvecklingen negativt och de samlade resultaten blir enligt motionen att tillväxten och produktiviteten minskar i takt med att skattetrycket ökar. Här hänvisas till förslag som moderata samlingspartiet lagt fram i annat sammanhang om skattesänkningar av skilda slag.

I motionen pekas vidare på lönebildningens roll för sysselsättningsutvecklingen. Här framhålls att grunden för en sysselsättningsfrämjande lönebildning är att parterna på arbetsmarknaden träffar avtal som inte skapar arbetslöshet och att regering och riksdag svarar för inflationsbekämpningen. Detta kräver enligt motionärerna bl. a. sänkta skatter och ändrad finanspolitik.

Vidare måste staten som arbetsgivare träffa avtal som ligger i linje med dessa strävanden, inte minst för att skapa en lönestruktur inom den statliga sektorn som överensstämmer med dess eget behov av utveckling och rekrytering.

Utbildningssystemets möjligheter att förse arbetsmarknaden med välutbildad arbetskraft beskrivs i moderaternas partimotion som avgörande för att nå tillväxt och sysselsättning. Brist på kvalificerad arbetskraft har medfört att konjunkturuppgången inte har kunnat utnyttjas till fullo – ett antal nya jobb har inte kommit till. Förbättringar i utbildningssystemet är nödvändiga på alla nivåer. Förslag härom har redovisats i andra sammanhang.

I motionen förordas vidare en omläggning av näringspolitiken som bl. a. förbättrar villkoren för små och medelstora företag samt friare konkurrens mellan offentlig och privat service. Även på dessa punkter hänvisas till särskilt framlagda förslag som behandlas i annat sammanhang.

Vidare betonas att flexibiliteten på arbetsmarknaden måste förbättras genom att enskilda människor stimuleras till ökad yrkesmässig och geografisk rörlighet. Avslutningsvis erinras i denna del av motionen om att den tekniska utvecklingen också ställer stora krav på flexibilitet och anpassning. Datoriseringen får inte ses som en fara för sysselsättningen utan snarare som en förutsättning för ett vitalt och modernt näringsliv.

I folkpartiets motion 1985/86:A259 framhålls att arbetslösheten trots högkonjunktur ligger kvar på en mycket hög nivå. Omfattande resurser har satts in på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta har minskat den öppna arbetslösheten. Men kvar står att ett stort antal människor helt eller delvis saknar arbete på den reguljära arbetsmarknaden. I december 1985 var ca 300 000 personer öppet, latent eller partiellt arbetslösa och ca 100 000 placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Antalet är ungefär oförändrat jämfört med december 1984. Motionärerna framhåller som ett särskilt problem att arbetslöshetens varaktighet ökat sedan den förra högkonjunkturen.

Motionärerna anser att grunden för den fulla sysselsättningen ligger i det enskilda näringslivets vitalitet och konkurrensförmåga. Alla ansträngningar måste därför göras för att skapa ett sådant näringsvänligt klimat att framtidstro och företagande stimuleras. Vidare framhålls att den del av näringslivet som kommer att svara för en stor del av den framtida sysselsättningsökningen sannolikt är tjänstesektorn. För att stimulera dess

expansion är det väsentligt att bryta upp vissa offentliga monopol och stimulera konkurrens och nytänkande inom hela tjänsteproduktionen.

För att åstadkomma den nödvändiga återgången till ekonomisk balans krävs enligt motion 1985/86:A259 också att arbetsmarknadens parter tar ett större samhällsekonomiskt ansvar. Den svenska pris- och kostnadsstegringen måste pressas ned till omvärldens. Statsmakterna bör därför skapa incitament för parterna att sluta avtal på en tillfredsställande nominell nivå.

Centerpartiet anser i motion 1985/86:A255 att arbetsmarknadsproblemen i rådande högkonjunktur är större än under den djupa lågkonjunkturen 1981/82 samt att det är långt till det angivna målet "arbete åt alla". Det framhålls emellertid som angeläget att statens totala kostnader för arbetsmarknadspolitik och sysselsättning kan minska. Detta kan, på ett ansvarsfullt sätt, ske endast om antalet människor som nu kommer i åtnjutande av samhälleligt stöd kan minska genom att näringslivet i dess olika former självt förmår ge sysselsättning. Enligt motionärernas mening måste ökad uppmärksamhet riktas mot möjligheterna att skapa fler jobb i näringsliv och småföretagsamhet – jobb för dem som nu finns i arbetsmarknadspolitiska eller liknande åtgärder.

Förutom grundläggande förändringar i den ekonomiska politiken för att förbättra företagsklimatet föreslås bl. a.:

- sänkt arbetsgivaravgift med 5 procentenheter för egenföretagare och de 15 först anställda i varje företag,
- slopad beskattning av i företag arbetande kapital,
- fribelopp för egenavgifter,
- enklare administrativa regler vid nyföretagande,
- att jobben i jord- och skogsbruk bevaras och utvecklas som en nationell resurs för trygg försörjning och förbättrad miljö,
- att de inhemska produktionsresurserna utnyttjas bättre bl. a. vad gäller bränsle och drivmedel,
- att resurserna för att skapa regional balans kraftigt förstärks. Regionalpolitiken inriktas mot särskilt skogslänen, Bergslagen och sydöstra Sverige,
- att stödet till glesbygden förstärks i alla delar av landet,
- att ungdomens introduktion på hela den ordinarie arbetsmarknaden underlättas genom en bättre anpassad gymnasieskola, lärlingsutbildning och en ändrad inriktning av ungdomslagsarbetena genom ett samlat grepp för alla ungdomar i åldern 16–20 år,
- att de regionala utvecklingsfonderna och STU skall prioritera småföretagen,
- rekryteringsstöd när näringslivet anställer långtidsarbetslösa,
- utökade möjligheter att inom privata näringslivet anställa handikappade.

Enligt motionärerna ger åtgärder av denna typ förutsättningar att minska satsningarna på kortsiktiga arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Vpk framhåller i partimotion 1985/86:A246 att det kapitalistiska systemet i sig själv föder arbetslöshet samt att kapitalets krav på vinstmaximering och samhällets och de anställdas krav på arbete är oförenliga. Det påpekas att arbetslösheten numera inte väsentligen är en fråga om hög- och lågkonjunktur. Den är ett stående inslag i ekonomin. Utstötningen av mänsklig arbetskraft kan göras snabbare än varje tillväxtfaktor. Den svaga tillväxten

försvårar dessutom för den offentliga sektorn att med sin expansion kompensera för det minskade antalet arbetstillfällen i den privata. Full sysselsättning i klassisk mening är enligt motionärerna inte längre möjlig med rådande ekonomiska och sociala strukturer. Kampen mot arbetslösheten bör därför göras till politikens huvudfråga inför 1990-talet. En nationell politik mot arbetslösheten formuleras i fem punkter.

1. Ett nationellt industrialiseringsprogram i samhällelig regi för 100 000 nya jobb måste upprättas. Programmet måste sikta till att ge industrin en ny struktur och industriarbetet ett nytt innehåll. Den privata industrin saknar förutsättningar att genomföra en sådan kvalitativ förändring.

2. Tekniken är inte neutral eller ödesbestämd. Tekniken är politisk och dess karaktär betingas av de sociala maktförhållandena. De lönarbetande har intresse av en kvalitativt annorlunda teknisk utveckling än den nu förhärskande. De måste inom ramen för en samhällelig, politisk styrning göra detta sitt intresse ledande. Särskilt datatekniken, som är en typ av flexibel teknologi, formas helt olika, beroende på den styrande kraften.

3. Ett omfattande program för den offentliga sektorns utbyggnad och förbättring är nödvändigt. För detta talar både infrastrukturella och sociala argument. 100 000 nya jobb bör inom de närmaste åren tillföras den offentliga sektorn.

4. En allmän arbetstidsförkortning är nödvändig. Ehuru den inte i sig själv upphäver tendensen till utslagning, är arbete åt alla omöjligt att uppnå utan förkortad arbetstid.

5. Den nuvarande arbetsmarknadspolitiken måste reformeras. Den måste inriktas på mer bestående typer av arbeten och mindre provisorier. De arbetslösas rättsställning måste förbättras.

När det gäller förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken har utskottets ställningstaganden de senaste åren haft sin utgångspunkt i uppfattningen att arbetet och dess villkor har en grundläggande betydelse för den enskilde och samhället. Arbetet är ett medel att skapa en god försörjning men det har också ett egenvärde som en väg till social gemenskap. Att stå utan arbete får mycket kännbara konsekvenser.

Målet om full sysselsättning har en central roll i den ekonomiska politiken, och de åtgärder som vidtas inom finans-, penning- och valutapolitiken syftar också till att främja utvecklingen på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken fungerar som ett komplement till de ekonomisk-politiska åtgärderna. Om de generella medlen inte förmår skapa en tillräckligt stor efterfrågan kan arbetsmarknadspolitiken lösa vissa temporära problem och hjälpa till att utjämna effekterna av en konjunkturnedgång. Arbetsmarknadspolitiken kan emellertid inte ensam svara för att full sysselsättning upprätthålls. Det krävs också en aktiv och framgångsrik närings- och industripolitik, bostadspolitik, utbildningspolitik osv.

Utskottet konstaterar att den socialdemokratiska regeringen alltsedan sitt tillträde drivit en brett upplagd politik som syftar till att vända den tidigare negativa sysselsättningsutvecklingen. Som en följd av denna politik har läget på arbetsmarknaden successivt förbättrats, och under de senaste åren har näringslivets efterfrågan av arbetskraft ökat och arbetslösheten minskat. Obalansproblemen som uppstod under den senare delen av 1970-talet och de

första åren av 1980-talet var emellertid så djupgående att generella medel inte varit tillräckliga för att värna om sysselsättningen. Det har varit nödvändigt att trots de förbättringar som inträtt på arbetsmarknaden ge de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna en med hänsyn till konjunkturläget relativt stor omfattning. Härigenom tar samhället sitt sociala ansvar för dem som trots den förbättrade utvecklingen har problem på arbetsmarknaden.

När det gäller de förutsättningar för sysselsättningen som den ekonomiska politik skulle ge som oppositionspartierna förordar vill utskottet hänvisa till vad finansutskottet anför i sitt betänkande om den ekonomiska politiken (FiU 1985/86:10).

Finansutskottet delar i och för sig den uppfattning som moderata samlingspartiet för fram om att inflationen måste pressas ned till en nivå som högst motsvarar vad som gäller i våra viktigaste konkurrentländer. I den åberopade motionen bortses emellertid enligt finansutskottet helt från de konflikter som uppstår vid en ensidig prioritering av inflationsmålet: bl. a. hänvisas till de resultat som uppnåtts i vissa länder i Västeuropa. Det är riktigt, menar finansutskottet, att man i dessa länder genom en kraftig sänkning av inflationen lyckats stabilisera tillväxten på en godtagbar nivå sedan år 1984. Men detta har lett till en mycket negativ utveckling på arbetsmarknaden. Det poängteras att det inte är tillräckligt att vidta åtgärder för att öka tillväxten vilket först på längre sikt kan antas få positiva effekter på sysselsättningen. Den ekonomiska politiken måste även på kort sikt utformas så att den motverkar försvagning av sysselsättningen. Att upprätthålla en hög sysselsättning är det viktigaste fördelningspolitiska målet.

Detta innebär enligt finansutskottets uppfattning att stora krav ställs på bl. a. arbetsmarknadspolitiken. Den kan inte enbart ses som ett allmänt tillväxtbefrämjande medel utan måste även vara selektivt inriktad och ge omedelbara resultat för exempelvis sådana grupper som arbetslösa ungdomar och långtidsarbetslösa. Enligt finansutskottets mening uppfyller inte den ekonomiska politik som moderata samlingspartiet föreslår dessa villkor. Den låga ambitionsnivå som detta parti sägs ålägga målet full sysselsättning återspeglas även i synen på avtalsförhandlingarna. I fråga om dessa framhålls i den berörda motionen att de avtalsslutande parterna skall ha ansvaret för sysselsättningen. Innebörden av detta är att statsmakterna inte i efterhand skall korrigera negativa effekter av för höga avtal. Finansutskottet godtar inte ett sådant synsätt. Att nå full sysselsättning är ett övergripande mål, vilket innebär att samhället inte kan avsäga sig ansvaret för sysselsättningen.

Finansutskottet framhåller vidare att även om det föreligger betydande nivåskillnader mellan moderata samlingspartiets och folkpartiets förslag till besparingar är den kritik som riktas mot det förra partiets ekonomiska politik också giltig för det senares. Tillväxten skall främjas, men de sysselsättningsproblem som måste uppstå vid en kraftig nedpressning av inflationen berörs över huvud taget inte i motionen.

I fråga om den av vpk förordade ekonomiska politiken uttrycker finansutskottet sympatier när det gäller effekter på sysselsättnings- och fördelningspolitiken. Dock framhålls att den föreslagna politiken kommer att leda till ökade obalanser som försvårar möjligheterna att nå en varaktigt hög sysselsättning förenad med hög tillväxt i ekonomin.

Finansutskottet redovisar vidare i sitt betänkande beräkningar som tyder på att inflationen skulle kunna bli något lägre och sysselsättningen något högre under kommande år än regeringen beräknat i finansplanen.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts drar arbetsmarknadsutskottet slutsatsen att den ekonomiska politik som regeringen förordar i nuläget ger de bästa förutsättningarna för utvecklingen på arbetsmarknaden. Här kan också hänvisas till de reviderade beräkningar som finansutskottet lämnat och som förutser en något bättre sysselsättningsutveckling än som antogs i årets finansplan. Det finns emellertid fortfarande kvarstående obalanser i den svenska ekonomin som medför att behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder alltjämt är förhållandevis stort. Utskottet återkommer i det följande till bedömningar av behovet av sådana insatser. Det anförda innebär att aktuella delar av de i sammanhanget refererade motionerna A225, A246, A255 och A259 avstyrks av utskottet.

Arbetstidsförkortning som sysselsättningspolitiskt instrument

Lars Werner m. fl. (vpk) hävdar i motion 1985/86:A246 att en förkortning av den allmänna arbetsdagen är ett oundgängligt komplement i en politik, som siktar till att långsiktigt avskaffa arbetslöshet och undersysselsättning. Det betecknas som angeläget att en nyorientering av industrin och en utbyggnad av viktiga delar av den offentliga sektorn sker i kombination med en övergång till sex timmars arbetsdag, bl. a. för att nya verksamheter och nya arbeten skall kunna organiseras på basis av den kortare arbetsdagen.

En motsatt uppfattning förs fram i motion 1985/86:A255 av Karin Söder m. fl. (c). Enligt den motionen måste arbetslösheten pressas ned genom långsiktiga offensiva närings- och regionalpolitiska insatser med målsättningen att skapa nya jobb, inte genom delning av befintliga jobb. En sådan politik kan bara uppfattas som ett misslyckande för samhället i dess ambitioner att ge meningsfullt arbete åt alla. Frågan om arbetstidens längd måste enligt motionärernas uppfattning diskuteras som en livskvalitetsfråga och inte främst som en arbetsmarknadsfråga.

Även i motion 1985/86:A748 av Alf Wennerfors m. fl. (m) avvisas tanken på att använda arbetstidsförkortning som ett medel att minska arbetslösheten. Den föreställningen grundar sig enligt motionärerna på en felaktig föreställning om vilka faktorer som leder till högre sysselsättning. Utskottet återkommer till motion A748 i ett annat sammanhang.

Utskottet vill här erinra om att det råder delade meningar om arbetstidsförkortningars effekter på sysselsättningen. Delegationen för arbetstidsfrågor (DELFA) skall enligt sina direktiv bedriva ett brett upplagt arbete som stimulerar till debatt i arbetstidsfrågor. DELFA behandlar också frågor om arbetstidens betydelse för sysselsättningen och har redovisat en rad rapporter i ämnet. Av en rapport om internationella erfarenheter framgår att de arbetstidsförkortningar som genomförts av sysselsättningspolitiska skäl fått långt mindre effekter på sysselsättningen än som avsågs vid beslutet om förändringen. Hösten 1985 publicerades dessutom en studie av sysselsättnings- och produktionseffekter av arbetstidsförkortningarna i Sverige under perioden 1963–1982. Av denna studie framgår att arbetstidsförkortningarna

under den angivna tiden har lett till ett ökat antal sysselsatta på den offentliga sektorn, men att de inom industrin och näringslivet i övrigt inte haft någon inverkan på sysselsättningen. Det sägs inte heller finnas något i undersökningsresultaten som talar för att sysselsättningen skulle komma att öka i framtiden genom ytterligare arbetstidsförkortningar.

Utskottet återkommer i annat sammanhang till arbetstidsfrågorna. Motion A246 avstyrks i denna del av utskottet. Yrkandet i motion A255 ligger i linje med vad utskottet tidigare uttalat i denna fråga och behöver inte föranleda någon åtgärd.

Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87

Det framhålls i propositionen att arbetsmarknadspolitiken under den senaste konjunkturuppgången har lagts om i syfte att understödja expansionen av näringslivet och att främja tillväxten. Omläggningen innebär bl. a. att ett mer platsinriktat arbetssätt har tillämpats vid förmedlingarna. Utbildning har satts in för att underlätta rekryteringen. Rekryteringsstöd har använts, bl. a. för att jämka företagens krav till förmån för de långtidsarbetslösa. Stödet till geografisk rörlighet har förbättrats. Vakanstiderna för de lediga platserna har också kunnat hållas nere på en förhållandevis låg nivå under konjunkturuppgången.

Vidare påpekas i propositionen att bristen på överensstämmelse mellan företagens krav och den enskildes erfarenhet, utbildning och förmåga utgör ett växande problem på arbetsmarknaden, som ställer krav på ökade insatser för att såväl stärka de arbetssökandes möjligheter som att jämka företagens krav. Arbetsmarknadspolitiken har således också den fördelningspolitiska uppgiften att stödja grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden och förbättra deras konkurrensförmåga. Det sker genom olika sysselsättningsskapande åtgärder, utbildning, praktik och yrkesinriktad rehabilitering. Insatser för arbetshandikappade tar i anspråk en stor och under senare år växande andel av de arbetsmarknadspolitiska resurserna. En annan viktig del av arbetsmarknadspolitiken är att påverka det könsmässigt bundna yrkesvalet. Först om detta breda register av åtgärder är olämpligt eller otillräckligt skall kontantstöd tillgripas.

Moderata samlingspartiet anför i motion 1985/86:A225 att arbetsmarknadspolitiken skall i första hand vara ett hjälpmedel för enskilda individer. Dessa skall i varje situation ges bästa möjliga alternativ för att snabbt komma tillbaka i riktiga jobb. Utbildning beskrivs som det viktigaste instrumentet för att stärka den arbetslöses ställning på arbetsmarknaden. Vid sidan av en väl fungerande information om situationen på arbetsmarknaden och en effektiv privat och offentlig arbetsförmedling måste olika typer av utbildning alltid sättas före beredskapsarbeten, ungdomslag etc.

I motion 1985/86:A255 framhåller Karin Söder m. fl. (c) att kortsiktiga arbetsmarknadspolitiska insatser inte förmår lösa de grundläggande orsakerna till arbetslösheten samt att regeringens påstådda ambition att driva en "arbetslinje" inte har någon motsvarighet i verkligheten.

Vpk är kritiskt mot arbetsmarknadspolitikens nuvarande utformning och

föreslår i motion 1985/86:A246 att den omformas enligt följande riktlinjer. En särskild "sysselsättningsbudget" upprättas vid sidan av det traditionella budgetarbetet. Den bör innefatta såväl den statliga som den kommunala sidan. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör organiseras och budgeteras på flerårsbasis för att möjliggöra bättre framförhållning och säkrare anställningsformer. Kommunerna bör erhålla ramanslag, som de friare kan disponera. Detta underlättar för dem att kombinera olika åtgärder efter de behov som regionalt föreligger. Arbetsmarknadsåtgärdernas innehåll och syfte bör förändras. De bör enligt motionen bättre utveckla människors kunnande och ansluta till deras yrkesskolning, överallt där så är möjligt. De arbetandes rättsliga ställning bör stärkas och tvångsmomenten avvecklas. Rätten till understöd vid arbetslöshet skall inte villkoras med ett tvång att ta vilket arbete som helst. Rättssituationen för arbetande inom arbetsmarknadspolitikens ram skall inte generellt vara sämre än i övriga arbetslivet. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall vidare kopplas till en planerad utbyggnad av industrin och den offentliga verksamheten samt till genomförandet av en arbetstidsförkortning. Inriktningen skall vara att genom arbete och studier på ett organiserat sätt leda över dem som i dag står utanför den ordinarie arbetsmarknaden till fasta anställningsformer.

Utskottet kan i vissa delar instämma i vad som anförs i motion A225 (m) om inriktningen på arbetsmarknadspolitiken under nästa budgetår. Detta gäller t. ex. motionens synsätt att individen skall stå i centrum för verksamheten och den prioritering av utbildning som görs. Samtidigt tar utskottet avstånd från andra inslag, som t. ex. privatisering av arbetsförmedlingen. Med det anförda avstyrker utskottet motion A225 i berörd del.

Arbetsmarknadspolitiken och dess åtgärdsarsenal har enligt utskottets synsätt två huvudsyften. Det ena är att stödja dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden och som drabbas av sysselsättningsproblem. Det andra huvudsyftet är att främja en väl fungerande arbetsmarknad och därmed bidra till den ekonomiska utvecklingen av samhället. Beroende på konjunkturläget måste tyngdpunkten i medelsarsenalen tid efter annan förskjutas. Den ändring av arbetsmarknadspolitiken som skedde fr. o. m. år 1983 och som kom till uttryck i en ökad satsning på arbetsförmedlingen och en delvis ändrad inriktning på arbetsmarknadsutbildningen, innebar ingen förskjutning av arbetsmarknadspolitikens sociala mål, utan endast att dessa mål på grund av konjunkturläget nu kan fullgöras med delvis andra medel än tidigare. Att ge företagen en förbättrad service inom t. ex. arbetsförmedlingen innebär inte att de arbetslösas intresse eftersätts som antyds i motion A246 (vpk). En effektivare arbetsförmedling underlättar företagens rekrytering av arbetskraft men medför också att arbetslösa snabbare får arbete. Det är därför angeläget att arbetsförmedlingen i nuvarande konjunkturläge fortsätter att spela en framträdande roll i arbetsmarknadspolitiken och att AMS s. k. serviceprogram som beslutades år 1984 och som syftar bl. a. till att frigöra resurser för det direkta förmedlingsarbetet fullföljs. En ändrad inriktning av arbetsmarknadspolitiken enligt de riktlinjer som förs fram i motion A246 har därför inte utskottets stöd. Motionen avstyrks i denna del.

Utskottet vill i fråga om avvägningen mellan de olika medelstyperna inom arbetsmarknadspolitiken framhålla vikten av att den s. k. arbetslinjen

fullföljs. Någon anledning att rikta kritik mot regeringen på denna punkt – vilket sker i motion A255 (c) – finns inte enligt utskottets mening. Även om arbetslöshetsersättningen tar en ökande del av kostnaderna för arbetsmarknadspolitiken är dess andel vid en internationell jämförelse fortfarande liten i Sverige och bör så förbli. Utskottets synsätt innebär att motion A255 avstyrks.

När det gäller de *arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår* föreslås i centerpartiets motion 1985/86:A255 att regeringen skall återkomma med förslag senast i samband med årets kompletteringsproposition där kostnaderna för AMS verksamhet reduceras med i storleksordningen 1 miljard kronor med hänsyn till de insatser som föreslås i motionen.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 1985/86:A266 i anslutning till regeringens förslag om medelsanvisning för de olika åtgärderna besparingar med ca 1,3 miljarder kronor. Utskottet tar upp dessa besparingsförslag i anslutning till behandlingen av de olika anslagen.

Folkpartiet anser i motion 1985/86:A259 att de konkreta åtgärder som regeringen föreslår förefaller vara grundade på en annan, och mera positiv, bild av sysselsättningsläget än den som ges i finansplanen. Trots prognoser om ökad arbetslöshet föreslår regeringen inte någon förstärkning av arbetsmarknadspolitiken.

Utskottet noterar med förvåning att centerpartiet för nästa budgetår vill göra avsevärda besparingar i fråga om de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna samtidigt som man beskyller regeringen för att ge en alltför ljus bild av sysselsättningsläget. Den slutsats som borde dras av ett sådant synsätt vore enligt utskottets mening att åtgärdsarsenalen borde förstärkas snarare än försvagas. Centerpartiet hänvisar i stället till insatser som man vill göra inom t. ex. skattepolitik, näringspolitik och regionalpolitik. Problemet är att sådana insatser, som utskottet vill beteckna som långsiktiga, inte kan bli något alternativ till de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna under den tidsperiod som här avhandlas, dvs. budgetåret 1986/87. Dessa långsiktiga åtgärder skulle ju om förslagen genomförs börja verka först fr. o. m. det budgetåret. Utskottet betvivlar starkt att eventuella effekter skulle uppträda så snabbt att åtgärderna på det arbetsmarknadspolitiska området kan dras ned samtidigt. En minskning av de arbetsmarknadspolitiska insatserna av den föreslagna omfattningen skulle därför leda till ökad arbetslöshet. Ett fullföljande av en sådan politik skulle följaktligen medföra ökade kostnader för arbetslöshetsersättningar och därmed innebära ett avsteg från den arbetslinje som centerpartiet ansluter sig till i en annan del av samma motion. Utskottet konstaterar att centerpartiet inte följer upp sitt allmänna besparingskrav på arbetsmarknadspolitiken med yrkanden i fråga om de enskilda anslagen. Förslaget i motion A255 innebär därför i praktiken ingen reell besparing.

Folkpartiet kritiserar i motion A259 att regeringen inte föreslår någon förstärkning av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna trots prognoser i bl. a. finansplanen om en ökad arbetslöshet. Utskottet vill här påpeka att inte heller folkpartiet föreslår någon förstärkning av dessa resurser.

Utskottet delar regeringens allmänna bedömning i fråga om behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder under nästa budgetår, men noterar samti-

digt den – i förhållande till regeringens tidigare beräkningar – något mer positiva utveckling av sysselsättningen som finansutskottet förutser för det kommande året. Osäkerheten i bedömningarna av den ekonomiska utvecklingen är emellertid i nuvarande läge ovanligt stor vilket också gäller synen på behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser under nästa budgetår. Utskottet konstaterar att regeringen avser att återkomma i samband med kompletteringspropositionen med en reviderad bedömning. Utskottet vill stryka under att, som sägs i propositionen, huvudstrategin i det kommande arbetet måste vara fortsatta offensiva satsningar för att stärka de enskilda individerna på arbetsmarknaden.

Utskottet återkommer i det följande till frågor om volymen på de olika åtgärderna. Förslaget i motion A255 om att regeringen skall återkomma i kompletteringspropositionen med förslag om neddragning av de arbetsmarknadspolitiska insatserna med 1 miljard kronor avstyrks med det anförda av utskottet. Motion A259 behöver inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I två motioner begärs *forskning om arbetslöshetens konsekvenser*. Birthe Sörestedt m. fl. (s) framhåller i motion 1985/86:A203 att risken är stor för dem som inte erhåller ett arbete eller en utbildning att de ställs utanför samhällsgemenskapen, vilket i sin tur kan medföra materiell nöd, missbruk och kriminalitet. Om stora grupper ställs utanför uppstår ett motsatsförhållande till andra, och sociala konflikter kan lätt blossa upp. För att samhället skall kunna möta de problem som arbetslöshet orsakar krävs enligt motionärerna att det sker en intensifierad kartläggning och forskning om de sociala konsekvenserna.

Nils Berndtson (vpk) kräver i motion 1985/86:A226 en samlad undersökning av de samhällsekonomiska följderna av arbetslösheten. Bakgrunden till motionen är en undersökning som visar att samhällskostnaderna för arbetslösheten i Motala kommun uppgår till 134 milj. kr. under ett år.

En brett upplagd forskning om arbetslösheten och dess konsekvenser pågår sedan flera år, bl. a. med anknytning till delegationen för arbetsmarknadspolitisk forskning (EFA) och vid Arbetslivscentrum. EFA lämnade en kunskapsöversikt i sitt betänkande (SOU 1984:31) Arbetsmarknadspolitik under omprövning, och fortsatt forskning inom detta ämnesområde bedrivs med anknytning till EFA:s nya forskningsprogram (EFA:s rapport nr 14). Arbetslivscentrum anordnade hösten 1984 en omfattande seminarieverksamhet kring arbetslöshetens konsekvenser. En redovisning kommer att lämnas senare i vår. Forskningsaktiviteterna kring de frågor som aktualiseras i de båda motionerna fortsätter, och en rad forskare är engagerade. Nagot initiativ från riksdagens sida för att ytterligare stimulera denna forskning är enligt utskottets bedömning inte nu nödvändigt. Motionerna A203 och A226 avstyrks därför av utskottet.

Den offentliga sektorns betydelse för *kvinnornas sysselsättningsmöjligheter* tas upp i motion 1985/86:A246 av Lars Werner m. fl. (vpk). I motionen erinras om att det skett stora förändringar i kvinnornas livsmönster under de senaste 20 åren. Kvinnornas deltagande i arbetslivet har ökat kraftigt, och merparten av dem finns på områden i arbetslivet som bygger på service, vård och omsorg. Över hälften av alla kvinnor arbetar inom den offentliga sektorn. Motionärerna menar att politiska åtgärder mot den offentliga

sektorn får direkta återverkningar på kvinnors möjligheter att förvärvsarbeta: dels minskar den traditionella kvinnoarbetsmarknaden, dels försämras den sociala service som är en förutsättning för det kvinnliga förvärvsarbetet. Motionärerna föreslår bl. a. en uppvärdering av traditionella kvinnoyrken inom den offentliga sektorn.

Utskottet har samma uppfattning som motionärerna om den offentliga sektorns stora betydelse för kvinnornas sysselsättningsmöjligheter. Denna betydelse framgår än tydligare vid en regional belysning. Att som antyds i motionen stimulera fram en tillväxt av den offentliga sektorn oberoende av de samhällsekonomiska konsekvenserna kan utskottet däremot inte acceptera. En stark offentlig sektor som förändras i takt med den ekonomiska utvecklingen är en grundförutsättning för en balanserad sysselsättningsutveckling. Det är också en förutsättning för en tillfredsställande serviceförsörjning och därmed för kvinnornas deltagande i arbetslivet. Samtidigt måste kraven på effektivitet och flexibilitet inom den offentliga sektorn vara stora och förändringar kan förutses som gör det angeläget att kvinnornas arbetsmarknad vidgas. Åtgärder vidtas också fortlöpande inom bl. a. arbetsmarknads- och utbildningspolitiken som avses leda till att fler kvinnor söker sig till andra yrken än de traditionellt kvinnodominerade. Mot bakgrund av vad här sagts finner utskottet att något uttalande med anledning av motion A246 i denna del inte bör ske. Motionen avstyrks alltså.

Åtgärder för ungdomar

Inledning

I förra årets arbetsmarknadsbetänkande (AU 1985/86:11 s. 34–36) gavs en återblick på hur ungdomens arbetsmarknadssituation utvecklats under 1970-talet och den första hälften av 1980-talet. Översiktligt behandlades även de åtgärder som vidtogs under de åren till stöd för ungdomarna.

Med hänvisning till den redovisningen skall här endast erinras om att situationen på arbetsmarknaden successivt försämrades för ungdomarna under den femtonårsperiod det här gäller. Sin högsta nivå nådde ungdomsarbetslösheten åren 1982 och 1983 (7, 6 resp. 8,0 %, vilket kan jämföras med 2,9 % år 1970). Under år 1984 sjönk den till 6 %. En viss förbättring fortsatte under år 1985. Den genomsnittliga arbetslösheten bland ungdomar 16–24 år gick visserligen ned endast obetydligt, till 5.8 %, men antalet ungdomar i åtgärder (AMU, beredskapsarbeten och ungdomslag) minskade från 63 000 år 1984 till 50 000 (årsgenomsnitt). Antalet sysselsatta ungdomar ökade något. För de äldre ungdomarna, dvs. de i åldern 20–24 år, förblev arbetslösheten oförändrat hög. Arbetslöshetstalet för denna åldersgrupp har legat runt 30 000 (drygt 6 %) sedan år 1982 och förändras endast obetydligt.

Riktlinjer

Regeringen redovisar i budgetpropositionen att det pågår olika utvärderingar av verksamheten med ungdomslag och av den försöksverksamhet som

pågår i Örebro för ungdomar i åldern 20–24 år. Beträffande ungdomar i denna ålder skall AMS dessutom lämna en redovisning för bakgrundsdata och insatser. Avrapportering skall göras i dagarna och den bedöms av regeringen tillsammans med den översyn som gjorts av den gymnasiala yrkesutbildningen ge underlag för fortsatta förbättringar av insatser för ungdomar. En viss utvidgning av kretsen ungdomar som skall omfattas av verksamheten med ungdomslag föreslås i budgetpropositionen. Detta redovisas i ett följande avsnitt. I de nedan behandlade motionerna föreslås betydande förändringar av insatserna för ungdomar.

Moderata samlingspartiet tar i ett särskilt avsnitt i motion 1985/86:A225 upp *förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom* och föreslår att vad som därvid anförs skall ges regeringen till känna. Som orsaker till ungdomarnas problem på arbetsmarknaden pekar motionärerna på de många hinder som skapats genom löneavtal och nya lagar under 1970- och 1980-talen. Som en annan viktig orsak anges brister i den praktiska yrkesutbildningen. I dessa delar efterlyser motionärerna realistiska ingångslöner för ungdom, möjlighet till provanställning under tolv månader och en utbyggd lärlingsutbildning.

De arbetsmarknadspolitiska särlösningarna för ungdomar beklagas av motionärerna, som hävdar att sådana lösningar leder till inlåsningseffekter genom att stora grupper ungdomar avskärmas från den reguljära arbetsmarknaden med dess möjligheter till möten med tänkbara arbetsgivare. Åtgärderna sägs dessutom leda till att andra ungdomar drabbas av arbetslöshet genom att deras arbetsmöjligheter tas över av konstlade ungdomsjobb.

Utskottet avser inte att gå in på en närmare diskussion av de olika faktorer som moderata samlingspartiet anser vara väsentliga för ungdomars sysselsättning eller brist på sysselsättning. Till en del återkommer utskottet till dessa faktorer antingen i den följande framställningen eller i senare betänkanden. Allmänt kan konstateras att skilda uppfattningar råder om de faktorer motionärerna velat framhålla och om de värderingar de redovisat. För sin del kan utskottet inte dela motionärernas synsätt, och i enlighet härmed anser utskottet att riksdagen inte bör ställa sig bakom vad som anförs i motion A225 om förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom. Motionen avstyrks sålunda i den delen.

I samma motion, 1985/86:A225, föreslår moderata samlingspartiet att *ungdomslagen avskaffas* från den 1 januari 1987 med hänsyn till de enligt motionärerna negativa erfarenheterna. Den lagstiftning verksamheten grundas på föreslås bli upphävd. Den avses bli ersatt med en ny form av insatser, av motionärerna benämnd arbetspraktik för ungdom, och den bygger på erfarenheterna från det kommunala uppföljningsansvaret för 16–17-åringar. Regeringen föreslås få i uppdrag att utforma förslag till den nya arbetspraktiken enligt motionens riktlinjer. I första hand skall ungdomarna erbjudas utbildning, bl. a. lärlingsutbildning, eller intensifierad hjälp till anställningar av arbetsförmedlingen. Om placering i utbildning eller anställning inte lyckas skall den unge efter normalt tre månaders arbetslöshet placeras på arbetspraktikplats under en tid av upp till sex månader. För de ungdomar som efter en första period av arbetspraktik inte lyckas få arbete skall individuella planer innehållande intensifierad arbetsförmedling, kompletterande utbildning och möjligheter till ytterligare arbetspraktikperioder

upprättas. I normala fall bör ungdomarna först efter en ny aktiv sökperiod efter arbete kunna få en ny arbetspraktikplats. Statsbidrag förutsätts utgå. I första hand skall placering ske i det privata näringslivet. Ersättningen till 18–19-åringarna skall vara högre än för 16–17-åringarna. Avtal mellan arbetsmarknadens parter bör kunna träffas om ungefär samma villkor som gäller för ungdomsplatserna.

Även centerpartiet begär i motion 1985/86:A255 en omprövning av insatserna mot ungdomsarbetslösheten. Med beaktande av det splittrade ansvaret för insatserna föreslås att kommunerna får huvudansvaret för att bereda ungdomar i åldern 16–19 år utbildning eller arbete. Det nuvarande systemet med ungdomslag och ungdomsplatser slopas. De ekonomiska resurser som ställs till förfogande för dessa åtgärder bör i nödvändig omfattning ställas till kommunernas förfogande. Insatserna skall avse utbildning eller yrkespraktik med placering i jobb på hela arbetsmarknaden. Yrkespraktikersättningen till ungdomarna bör fastställas av staten. Regeringen föreslås få i uppdrag att framlägga förslag till dessa förändringar av insatserna för ungdomar i åldern 16–19 år.

Ungdomslagen kom till mot bakgrund av en alarmerande ökning av arbetslösheten bland ungdomar i åldern 18–19 år. Enighet rådde om att det var förkastligt att ungdomar vid debuten i vuxenlivet skulle tvingas gå sysslolösa och uppbära kontant stöd från det allmänna utan krav på motprestation. Med ungdomslagen avsågs att skapa ett skyddsnät för ungdomar som trots egna och andras ansträngningar inte kunde finna något arbete och som inte heller var aktuella för fortsatt utbildning. Utskottet anser att verksamheten med ungdomslag på det hela taget väl har lyckats uppfylla målsättningen att ersätta sysslolöshet med meningsfull sysselsättning. När nu verksamheten har pågått i två år finns möjligheter att utveckla den ytterligare på grundval av de erfarenheter som har vunnits. Det nya utvärderingsmaterial som framkommer bör därvid kunna tjäna till ledning.

Från de nu angivna utgångspunkterna anser utskottet att det inte är aktuellt att lägga ned verksamheten och ersätta den med helt nya insatser. Det bör noteras att i varje fall förslaget från moderata samlingspartiet accepterar att ungdomarna går arbetslösa i perioder mellan utbildning och praktik. Därmed bryter motionärerna med det principiellt nya och unika med verksamheten med ungdomslag: att ge ungdomarna en i lag tryggad rätt till betalt arbete. Utskottet avstyrker därmed motionerna A225 och A255 i nu behandlade delar.

Centerpartiet föreslår vidare i motion 1985/86:A255 *åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år*. Dessa ungdomar bör få liknande möjligheter som 16–19-åringarna till utbildning och yrkespraktik. En parlamentariskt sammansatt utredning bör tillsättas med uppgift att analysera och finna lösningar på svårigheterna för denna ungdomsgrupp att vinna inträde på arbetsmarknaden.

Problemen för ungdomar i åldern 20–24 år uppmärksammas vidare i motionerna 1985/86:A257 av Åsa Strömbäck-Norrman m. fl. (s) och 1985/86:A270 av Alf Svensson (c).

I den förstnämnda motionen (s) lämnas en redovisning för situationen på arbetsmarknaden för ungdomar i den aktuella åldersgruppen och motionä-

rernas bedömning härav. De yrkar att vad de anfört i denna del skall ges regeringen till känna. Vidare föreslår de att försök av det slag som pågår i Örebro med arbete och utbildning åt samma åldersgrupp skall få prövas i andra utsatta regioner.

Alf Svensson (c) föreslår i sin motion ett praktik- och lärlingssystem för alla ungdomar under 25 år. Platser bör inrättas på både den privata och den offentliga sektorn. Målsättningen skall vara att ordna fast anställning efter praktik/lärlingstiden.

Som utskottet inledningsvis påpekat är arbetslösheten bland ungdomar i åldern 20–24 år oförändrat hög. Detta motiverar särskilda åtgärder för denna ungdomsgrupp. I Örebro pågår sedan den 1 juli 1984 ett tvåårigt försök med varvad utbildning och arbetspraktik. Försöksperioden går nu mot sitt slut, och detta pilotprojekt liksom motsvarande försök på andra håll bör kunna ge värdefulla erfarenheter till ledning för hur man skall komma till rätta med de äldre ungdomarnas svårigheter på arbetsmarknaden. Det bör vara regeringens sak att bedöma i vilken ordning det material som framkommer skall utvärderas och slutsatser i form av åtgärdsinriktade förslag skall arbetas fram. Det är således enligt utskottets mening inte påkallat att riksdagen i enlighet med centerpartiets förslag begär att en parlamentarisk utredning tillsätts för ändamålet. Yrkandet härom i motion A255 avstyrks därmed. Samtidigt avstyrks motion A270 (c) i förevarande del.

AMS har, som redan nämnts, regeringens uppdrag att ge bakgrundsdata och redovisa insatser för den ungdomsgrupp det här gäller. Ett tillkännagivande till regeringen om den besvärliga situationen för ungdomsgruppen såsom begärs i motion A257 (s) torde sålunda inte erfordras. Örebroprojektet bör först utvärderas innan man tar ställning till om man skall bedriva en fortsatt och bredare upplagd verksamhet av detta slag liksom till de förändringar som kan behöva göras med hänsyn till de erfarenheter som har vunnits. Utskottet avstyrker därmed även yrkandet i samma motion om liknande försök i andra regioner.

Folkpartiet föreslår i motion 1985/86:A259 en *översyn av det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet för ungdomar*. Motionärerna menar att för 16–17-åringar, 18–19-åringar resp. 20–24-åringar varierar åtgärderna i fråga om utformning av huvudmän, ersättningsvillkor, statsbidrag och subventionsgrader och arbetstider. Åtgärderna är dåligt samordnade, och det råder snarast en viss konkurrens mellan dem.

Vidare föreslås i motionen att regeringen skall ta initiativ till överläggningar mellan parterna om *särskilda ungdomsavtal* som förutsätts bli kombinerade med en temporär nedsättning av arbetsgivaravgifterna med exempelvis 10 % första året, 7,5 % andra året, 5,0 % tredje året och 2,5 % fjärde året varefter nedsättningen upphör. Syftet är att bringa ned lönekostnaderna för ungdomarna och därmed öka deras konkurrenskraft.

Utskottet har i ett tidigare sammanhang (AU 1984/85:11 s. 51) vidgått att samordningen av åtgärderna i form av ungdomsplatser och ungdomslag hör till de problem som återstår att lösa. Stora och för ungdomarna svårförståeliga skillnader råder i arbetstid och ersättningsnivåer. En samordning av de nämnda åtgärderna har redan tidigare aktualiserats av utskottet, och i förra

årets budgetproposition (bilaga 12 s. 114) upplystes att frågan var under beredning i utbildnings- och arbetsmarknadsdepartementen. Vid övervägandena är det naturligt att även de särskilda insatserna för ungdomar som är 20–24 år kommer med i bilden. Utskottet förutsätter att samordningsproblemen uppmärksammas av regeringen vid de förestående utvärderingarna av ungdomsinsatserna utan ytterligare initiativ från riksdagens sida och anser att motion A259 på denna punkt bör kunna anses besvarad därmed.

Ungdomars ingångslöner har behandlats av utskottet även föregående år (bl. a. AU 1984/85:11 s. 40–41). När förslag har förts fram att begränsa lönekostnaderna för ungdomar har utskottets huvudinvändning varit att det är en vedertagen princip att löner och allmänna anställningsvillkor fastställs genom förhandlingar mellan parterna på arbetsmarknaden utan inblandning från statsmakternas sida. Den invändningen kan riktas också mot det nu föreliggande förslaget i motion A259 som innebär att regeringen på riksdagens uppdrag skall ta initiativ till partsöverläggningar om särskilda ungdomsavtal. Med hänsyn härtill och då arbetsmarknadsministern i budgetpropositionen (s. 102) säger sig vara "medveten om att parterna på arbetsmarknaden har ett uttalat intresse av att medverka till lösningar på ungdomens arbetsmarknadsproblem" vill utskottet inte heller i dessa delar föreslå någon åtgärd med anledning av motionen. Av detta följer att utskottet inte har anledning att gå in på motionens förslag om sänkta arbetsgivaravgifter, som alltså avstyrks.

Vänsterpartiet kommunisterna gör i motion 1985/86:A246 en kritisk genomgång av det nuvarande åtgärdssystemet för ungdomar. Genomgången omfattar även egenföretagande bland ungdomar och ungdomskooperativ samt de olika former av lärlingsutbildning som föreslagits i skilda sammanhang. Motionärerna anser att det i många av de vidtagna specialåtgärderna döljer sig en orättvis behandling av ungdomen, inte minst lönemässigt. De säger sig tro på att ungdomskooperativ, rättvisa lärlingssystem och rejäla yrkesutbildningar kan spela en positiv roll. Men i grunden är problemet med ungdomsarbetslösheten djupare än så och måste bekämpas med kraftfulla *insatser för att skapa fasta jobb* med lön som går att leva på. De nya arbetstillfällena bör kunna tas fram genom en massiv satsning på utbyggande av vård, omsorg och utbildning/kultur, finansierad genom skärpt kapitalbeskattning. Motionärerna yrkar att detta skall ges regeringen till känna.

Uppbromsningen av den offentliga sektorns expansion med ett minskat utbud av nya arbetstillfällen som följd bidrar till ungdomarnas svårigheter på arbetsmarknaden. I motsats till motionärerna tror utskottet emellertid inte att en ensidig satsning på utbyggnad av den offentliga sektorn på det sätt de förespråkar löser ungdomarnas sysselsättningsproblem och avstyrker därför att riksdagen gör det i motionen begärda tillkännagivandet till regeringen.

I en annan motion, 1985/86:A252, begär vänsterpartiet kommunisterna att regeringen skall tillsätta en utredning med uppgift att *kartlägga den ekonomiska situationen för ungdomar.*

Regeringen har inlett ett utredningsarbete om bakgrunden till det ökande antalet socialbidragstagare, den s. k. nyfattigdomen. Arbetet utförs av en särskild analysgrupp med statssekreterare Monica Andersson som ordförande. Det skall vara slutfört före utgången av år 1986. Därmed får motionens

önskemål om kartläggning anses vara tillgodosett. Motionen kan därför av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Två yrkanden som rör *lärlingsutbildning i hantverksyrken* läggs fram i motion 1985/86:A261 av Börje Hörnlund m. fl. (c). Enligt det ena yrkandet bör AMS få i uppdrag att presentera förslag med syfte att förbättra förutsättningarna för praktikarbete och lärlingsutbildning i hantverksyrkena. Det andra förslaget avser en översyn av olika regler i syfte att göra det lättare för ungdomar att som lärlingar få erfarenhet av olika hantverksyrken. Motionärerna nämner i det sammanhanget regler om arbetarskydd, försäkringar m. m.

Motiveringarna till yrkandena finns i motion 1985/86:N300 om hantverk och hemslöjd. Utskottet uppfattar därför att det grundläggande syftet med de nu redovisade yrkandena är att främja hantverksnäringarna. Det är numera en målmedveten strävan att frigöra arbetsmarknadsverket från uppgifter som inte i egentlig mening är arbetsmarknadspolitiska. Därför bör AMS inte tilldelas en ny uppgift som i grunden är av näringspolitisk art. Motionen avstyrks därmed i den delen. Utskottet är inte heller berett att med motionen som underlag föreslå en regelöversyn av där begärt slag. Eftersom motionärerna hävdar att bl. a. försäkringar är ett hinder för ungdomar att pröva olika hantverksyrken skall påpekas att de försäkringar det här gäller har tillkommit genom avtal mellan arbetsmarknadens parter och därför kan påverkas till sitt innehåll endast i samma ordning. Motionen avstyrks följaktligen även i denna del.

Nedsättning av arbetsgivaravgifter

Utskottet har i det föregående redovisat ett förslag i folkpartimotionen 1985/86:A259 om temporärt sänkta arbetsgivaravgifter i avvaktan på relativt sänkta ungdomslöner. En nedsättning av arbetsgivaravgifterna utan koppling till lönerna föreslås i två motioner, 1985/86:A230 av Martin Olsson (c) och 1985/86:A270 av Alf Svensson (c). I båda motionerna avses avgifter för ungdomar i åldern 16–24 år. Motion A230 gäller en "viss nedsättning" av avgifterna utan specificering. Kompensation till socialförsäkringssystemet förutsätts. I motion A270 föreslås att ATP-avgiften slopas utan att kompensationsfrågan berörs.

De båda motionsförslagen syftar till att göra det lättare för ungdomen att få anställning. Motionärerna gör ingen kostnadsberäkning, men det kan nämnas att i den nyssnämnda motionen, 1985/86:A259 (fp), beräknas intäktsbortfallet för den avgiftsnedsättning som där föreslås till mellan 1,0 och 1,5 miljarder kronor. Beräkningen bör kunna godtas som en överslagsvis gjord kalkyl och visar att det är fråga om betydande ekonomiska konsekvenser för socialförsäkringssystemet. Utskottet avstyrker motionerna.

Ungdomsföretagande

Folkpartiet anför i motion 1985/86:A259 att det är självklart att ungdomar som försöker starta eget företag möter stora svårigheter. De behöver kunskaper om bokföring och marknadsföring och annat som har att göra med

fri företagsamhet. Motionärerna anser det vara en viktig uppgift för *arbetsmarknadspolitiken att ge hjälp och stimulans åt ungdomar som vill starta eget.*

Utskottet anser liksom motionärerna att man bör ställa sig positiv till ungdomars försök att driva egen verksamhet och därmed komma ur en arbetslöshetssituation. Möjligheter har också utvecklats till olika former av arbetsmarknadspolitiskt stöd. Ungdomar i åldern 18–19 år kan i stället för att delta i ungdomslag få bidrag med 600 kr. i veckan för att driva egen rörelse. De ungdomar som har fyllt 20 år kan få del av bidraget till arbetslösa som startar egen verksamhet. Inom AMU ges särskilda starta-eget-kurser. Av medel från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder har barn- och ungdomsdelegationen kunnat stödja ungdomsföretagande. Medelstilldelningen för bl. a. det ändamålet föreslås nästa budgetår bli förstärkt. Motionärernas önskemål om arbetsmarknadspolitiskt stöd till ungdomsföretagande får med det nu redovisade anses vara i rimlig mån tillgodosett. Motion A259 i den aktuella delen påkallar därför inte någon åtgärd från riksdagens sida.

Som nyss nämnts föreslås i budgetpropositionen en uppräkning av de medel som ställts till barn- och ungdomsdelegationens förfogande för att stödja bl. a. ungdomsföretagande. För nästa budgetår beräknas ett belopp om 15 milj. kr. Börje Hörnlund m. fl. (c) yrkar i motion 1985/86:A275 att riksdagen skall uttala att hälften av det anslagna beloppet skall användas för *satsningar på kooperativt ungdomsföretagande* och avse stöd till startfasen i sådana företag.

Olika företagsformer, däribland kooperativa, har fått stöd från barn- och ungdomsdelegationen – motionärerna upplyser att 3 milj. kr. beviljades till kooperativt ungdomsföretagande under år 1985. När nu anslagsramen vidgas väsentligt utgår utskottet från att det skall bli möjligt att ge ökat stöd till denna företagsform. Utskottet är dock inte berett att på det sätt motionärerna begär prioritera stödet till ungdomskooperativen i förhållande till andra projekt för ungdomars sysselsättning som det kan vara anledning att stödja utan föreslår att motionen med det anförda lämnas utan åtgärd.

Kristina Svensson (s) och Hans Rosengren (s) begär i motion 1985/86:A204 en översyn med syfte att *anpassa bidragssystemet för arbetslösa ungdomar* till den verksamhet som bedrivs *inom de ungdomskooperativa projekten.*

Motionärerna har inte gått in på vilka problem de anser föreligga i bidragshänseende när arbetslösa ungdomar deltar i ungdomskooperativ verksamhet. Utskottet är inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionen som avstyrks.

Ändring i lagstiftningen om ungdomslag

Verksamheten med ungdomslag omfattar som tidigare nämnts ungdomar i åldern 18–19 år. Regeringen föreslår i budgetpropositionen (s. 101–102) att ungdomar i vissa fall skall kunna anvisas arbete i ungdomslag redan innan de har fyllt 18 år. De fall det gäller är ungdomar som är i 17-årsåldern och har avslutat en minst tvåårig gymnasieutbildning. Se vidare bilaga 1.

Utskottet biträder att denna begränsade *utvidgning av kretsen ungdomar*

med tillträde till ungdomslagen genomförs. En i sak likartad åtgärd har redan innevarande budgetår fått vidtas i de s. k. frikommunerna. Det förslag till lagändring som läggs fram i propositionen tillstyrks alltså av utskottet.

Alf Svensson (c) yrkar i motion 1985/86:A270 att riksdagen skall begära förslag av regeringen om att *utöka arbetstiden* i ungdomslagen till heltid, dvs. 8 timmar per dag. Vidare anser motionären att *arbetsplaceringarna* i ökad utsträckning bör ske i *näringslivet* och att de även bör kunna ske i enskilda hushåll.

Arbete i ungdomslag är normalt på halvtid. Det kan i och för sig synas önskvärt att förlänga tiden i ungdomslag. Det är emellertid en kostnadskrävande reform. Det kan påpekas att statens kostnader för ungdomslagen budgetåret 1984/85 uppgick till 1.5 miljarder kronor. Olika åtgärder har vidtagits för att på annat sätt ge meningsfull sysselsättning, med utbildning, jobbsökaraktiviteter etc., dvs. åtgärder som syftar till att slussa ut ungdomarna på den öppna arbetsmarknaden. Kommunerna har dessutom möjlighet att på egen bekostnad förlänga arbetstiden i de enskilda fallen. Utskottet avstyrker med det anförda motionen i denna del.

Fler platser för ungdomslagen i näringslivet är en fråga som återkommande behandlats i utskottet som därvid haft tillfälle att utförligt – och även i bred politisk enighet – redovisa sin syn på frågan. Här skall särskilt hänvisas till de uttalanden utskottet gjorde i AU 1983/84:24 s. 23–25 i samband med att det fastslogs i lagtexten att placering kan ske hos enskilda arbetsgivare. Utskottet står för sin del fast vid dessa uttalanden och anser det inte vara påkallat med det i motionen föreslagna tillkännagivandet till regeringen. Motionen avstyrks sålunda även i den delen.

Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för ungdomslag

1984/85	Utgift	1 540 556 000
1985/86	Anslag	1 180 000 000
1986/87	Förslag	1 200 000 000

Från anslaget bekostas statens utgifter för verksamheten med ungdomslag.

Regeringen föreslår under punkt B 6. (s. 100–102) att riksdagen skall till Statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 000 kr.

Med hänvisning till moderata samlingspartiets förslag i motion 1985/86:A225 att avskaffa ungdomslagen och ersätta dem med arbetspraktikplatser yrkar Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 1985/86:A266 att regeringens anslagsframställning skall avslås. I stället bör anvisas ett nytt förslagsanslag benämnt Statsbidrag för arbetspraktik för ungdomar om 720 milj. kr.

Moderata samlingspartiets förslag att ersätta ungdomslagen med nya former för utbildning, praktik och arbete har avstyrkts i det föregående. I konsekvens härmed avstyrks följdförslagen beträffande finansieringen i motion A266. Regeringens förslag till medelsanvisning tillstyrks.

I motion 1985/86:A263 föreslår Lena Öhrsvik (s) ett *vidgat studiestöd vid folkhögskolekurser*. Meningen är att vid folkhögskolorna i Kalmar län inrätta särskilda ungdomslinjer för arbetslös ungdom i åldern 16–24 år med

bristfällig grundutbildning. Studiestödet avses utgöra 120 kr. per dag, dvs. motsvara ersättningen i ungdomslag och på ungdomsplatserna för 16–17-åringar. Studiestödskostnaden beräknas första året till 1 milj. kr. och föreslås bli finansierad till hälften genom omföring av medel från förevarande anslag och i övrigt från anslag på utbildningsdepartementets huvudtitel.

Förslaget i motionen innebär att det i en avgränsad del av landet införs en ny och relativt förmånlig form av studiestöd. Ett sådant regionalt studiestöd framstår som tveksamt från principiella synpunkter, och utskottet avstyrker att det inrättas. Med detta ställningstagande saknas anledning för utskottet att gå in på finansieringsdelen. Motionen avstyrks därför i sin helhet.

Statsbidrag till frivilliga försvarsorganisationer

1984/85	Utgift	23 210 000[1]
1985/86	Anslag	6 762 000
1986/87	Förslag	7 323 000

[1] Häri ingår medel för förvaltningskostnader som fr. o. m. budgetåret 1985/86 beräknas under anslaget B 1.

I enlighet med regeringens förslag under punkt B 7. (s. 102–103) bör anslag för nästa budgetår anvisas med 7 323 000 kr.

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

1985/86	Anslag	1 411 472 000[1]
1986/87	Förslag	1 537 253 000

[1] Härtill kommer 2 milj. kr. på Tilläggsbudget I (AU 1985/86:7).

Från anslaget – som är nytt fr. o. m. innevarande budgetår – bekostas löner m. m. för verksamheten vid arbetsförmedlingen, länsarbetsnämnderna och AMS. Beträffande den tidigare finansieringen hänvisas till förra årets budgetproposition (bilaga 12 s. 53 f. och AU 1984/85:11 s. 56–58).

Regeringen föreslår under punkt B 1. (s. 64–70) att riksdagen skall

1. medge att regeringen får bemyndiga AMS att under budgetåret 1986/87 besluta om avskrivning av lånefordran uppkommen inom arbetsmarknadsverket under de förutsättningar som gäller för budgetåret 1985/86,

2. till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 1 537 253 000 kr.

Dessutom föreslås i ett annat avsnitt (s. 58–64) att riksdagen skall godkänna vad som föreslagits i propositionen om avvecklingen av AMS egenregiverksamhet.

Egenregiverksamheten

AMS-kommittén (A 1981:02) avslutade förra året sitt arbete med betänkandet Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde (SOU 1985:7). Betänkandet är remissbehandlat, och en särskild proposition på grundval av betänkandet är aviserad. Ett av kommittéförslagen tas upp till behandling redan i budgetpro-

positionen, en avveckling av AMS egenregiverksamhet.

Vid AMS tillkomst år 1948 förutsattes att den nya styrelsen skulle ha resurser för en byggande verksamhet, dvs. för att driva beredskapsarbeten i egen regi. Syftet var att man snabbt skulle kunna dra i gång beredskapsarbeten för att motverka arbetslöshet av konjunktur- eller säsongmässig natur. I slutet av 1950-talet började försöksvis personer med svåra socialmedicinska arbetshandikapp (framför allt alkoholmissbrukare) att sysselsättas i dessa arbeten. Arbetstagarna kom att kallas specialanvisad arbetskraft (SA) och arbetena att benämnas SA-arbeten. Det är sådana arbeten som numera utgör merparten av egenregiarbetena. I viss utsträckning anordnas också vanliga beredskapsarbeten, i första hand för äldre, lokalt bunden arbetskraft.

Egenregiarbetena hade sin största omfattning i början av 1970-talet. Därefter har de successivt minskat i volym. Budgetåret 1983/84 sysselsattes i medeltal 890 SA-anvisade och 475 äldre lokalt bundna. I augusti 1985 var enligt propositionen sammantaget 900 personer anvisade till egenregiarbetena. Dessutom deltog 340 (icke arbetslösa) yrkesarbetare i arbetena.

Driften av egenregiarbetena omhändertas under AMS av sju regionkontor, förlagda i Luleå, Umeå, Härnösand, Solna, Örebro, Göteborg och Växjö. Antalet anställda på dessa kontor samt på AMS kansli och på arbetsplatserna uppgår till ca 490 personer.

För en del av de anvisade arbetstagarna driver AMS boendeförläggningar, den s. k. förläggningsverksamheten. Antalet förläggningar var i slutet av 1970-talet ca 35 med ungefär 1 000 platser. Verksamheten omfattar nu 13 förläggningar med ca 250 boende. Hälften av dem är belägna i Västsverige. Förläggningarna har ca 100 anställda.

AMS personal för egenregiverksamheten uppgår alltså till (490 + 100) ca 600 personer.

Det ingick i AMS-kommitténs uppdrag att pröva om det inom arbetsmarknadsverket finns arbetsuppgifter som kan slopas eller föras över till annan huvudman. Kommittén föreslår att AMS inte skall utföra beredskapsarbeten i egen regi med hänvisning till att verksamheten inte längre kan sägas passa in i den inriktning som arbetsmarknadsverket och arbetsmarknadspolitiken numera har. Det framhålls vidare att de anvisade bör kunna få sysselsättning i andra former. Även AMS huvudmannaskap för förläggningsverksamheten bör avvecklas.

Arbetsmarknadsministern ansluter sig till kommitténs förslag. När det gäller tidpunkten för avvecklingen har AMS föreslagit i sitt remissyttrande att produktionen inom egenregin successivt trappas ned under år 1986 för att upphöra vid årets utgång. Arbetsmarknadsministern ansluter sig också till detta förslag.

Avvecklingsförslaget har mött invändningar i sex motioner. Centerpartiet förordar i motion 1985/86:A255 att man i länsarbetsnämndernas regi behåller viss verksamhet, varvid särskilt avses den som bedrivs i anslutning till de särskilda förläggningarna i glesbygdskommuner. Härför åberopas regionalpolitiska skäl men också att verksamheten i glesbygd visat sig lyckosam ur rehabiliteringssynpunkt för de socialmedicinskt handikappade. Motionärerna anser att för den kvarvarande verksamheten behövs inte längre AMS produktionsenhet eller regionkontoren, som alltså kan avvecklas. Per-Ola

Eriksson m. fl. (c) uttalar i motion 1985/86:A211 med likartade motiveringar att avvecklingen av egenregiarbetena bör utsträckas under betydligt längre tid än regeringen har föreslagit och yrkar att regeringen skall ges detta till känna.

Lars-Ove Hagberg m. fl. (vpk) föreslår i motion 1985/86:A251 att egenregiverksamheten med främst SA-arbeten skall fortsätta under AMS huvudmannaskap. Verksamheten vid regionkontoren bör dock kunna överföras till länsarbetsnämnderna. Regeringen bör få i uppdrag att lägga fram förslag till en sådan decentralisering. Motionärerna anser att det är märkligt från socialmedicinsk synpunkt att AMS skall avveckla en verksamhet utan att det finns en annan huvudman som har beredskap, medel eller kompetens till sitt förfogande.

Sigge Godin m. fl. (fp) befarar i motion 1985/86:A247 att särskilt de Norrlandskommuner som har förläggningar kommer att få svårt att ordna nya beredskapsarbeten för dem som hittills sysselsatts i SA-arbeten. Norrlandskommunerna bör därför få längre tid, förslagsvis en femårsperiod, att avveckla egenregiverksamheten.

Ett uppskov med avvecklingen av vissa angivna arbetsplatser begärs slutligen i två motioner. Den ena motionen, 1985/86:A254 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s), gäller Hoting och Viken i Jämtlands län samt Liden och Viksjö i Västernorrlands län. Den andra motionen, 1985/86:A235 av Rune Backlund (c) och Nils Nordh (s), avser den arbetsplats som finns på Visingsö (Jönköpings län).

För egen del får utskottet anföra följande.

Det har under senare år varit en strävan att flytta bort sådana uppgifter från arbetsmarknadsverket som inte kan sägas vara arbetsmarknadspolitiska i egentlig mening. Med exempel från propositionen kan hänvisas till att vapenfriverksamheten och ansvaret för flyktingförläggningarna överförts till andra huvudmän. Den nu föreslagna avvecklingen av egenregiarbetena är att se som ett nytt steg i samma riktning.

De invändningar mot avvecklingen som har framkommit i de föreliggande motionerna går olika långt. Vpk-motionen (A251) vill i stort sett hålla den nuvarande verksamheten intakt. Den förändring som förespråkas är att den tekniska och administrativa personalen på regionkontoren flyttas till länsarbetsnämndernas kanslier. Övriga motioner syftar till att i olika omfattning bevara delar av verksamheten eller att förlänga avvecklingstiden.

Ett genomgående argument i motionerna är farhågor för att avvecklingen skall leda till försämrade rehabiliteringsmöjligheter för de socialmedicinskt handikappade personer det här gäller. När egenregiarbetena för 30 år sedan på försök började användas för att sysselsätta sådana handikappade kan man säga att det inte fanns liknande sysselsättningsalternativ. Som AMS-kommittén upplyst sysselsätts numera enbart genom kommunernas försorg ca 5 000 socialmedicinskt handikappade i särskilda arbeten, som förr kallades T 1-arbeten och nu offentligt skyddat arbete. Därtill kommer den omfattande sysselsättningen för dessa handikappade på Samhällsföretags verkstäder eller, med lönebidrag, ute på den öppna arbetsmarknaden. Som redovisas i det följande avsnittet om sysselsättningsskapande åtgärder har i februari i år offentliggjorts planer på att starta en ny verksamhet inom

byggnadsindustrin för rehabilitering av byggnads- och anläggningsarbetare. Denna verksamhet kan också komma att få betydelse som sysselsättningsform. SA-arbetena spelar alltså numera en begränsad roll för sysselsättning och rehabilitering av de socialmedicinskt handikappade. Dessutom är de insatser som görs på detta sätt ojämnt fördelade över landet. Enligt AMS-kommittén är det endast en tredjedel av landets kommuner som i någon omfattning replierar på verksamheten. Det innebär att flertalet kommuner har ordnat sysselsättning för dessa handikappade på annat sätt.

Det skall här starkt understrykas att en avveckling av egenregiarbetena inte innebär att man samtidigt avvecklar de ekonomiska resurser som har avsatts för att bedriva arbetena. Utskottet utgår från att de personer som är anvisade sysselsättning i dessa arbeten kommer att kunna beredas motsvarande arbeten i t. ex. vägverkets eller skogsvårdsstyrelsernas regi i takt med att avvecklingen fortskrider. Dessa myndigheter sysselsätter redan i dag i stort sett samma målgrupper i beredskapsarbeten. Därutöver har man de alternativa placeringsmöjligheter som ovan nämnts, offentligt skyddat arbete, anställning hos Samhällsföretag m. m.

Det görs vidare gällande att egenregiarbetena har en viss regionalpolitisk betydelse. Särskilt avses det sysselsättningstillskott som förläggningsverksamheten ger. Det skall inte förnekas att detta kan ha betydelse för de mindre orter där förläggningarna är belägna. Det är fråga om ett hundratal anställda fördelade på 13 förläggningar, varav merparten ligger på orter i södra Sverige. Den regionalpolitiska betydelse detta kan ha måste vägas mot att SA-arbetena enligt AMS-kommittén är en mycket dyr form av beredskapsarbeten.

I motionerna har inte berörts problemen för den personal, ca 600 personer, som är anställd för egenregiarbetena. Kommittén säger att en del av problemen hänger samman med att personalen länge varit för stor med hänsyn till omfattningen av den verksamhet som numera bedrivs, vilket alltså är en av svårigheterna för dem som nu är engagerade i verksamheten. Det behöver inte bli problem för personer med yrkeskvalifikationer som gör dem attraktiva på andra delar av arbetsmarknaden. Andra anställda bör kunna omplaceras inom arbetsmarknadsverket eller få motsvarande arbetsuppgifter hos andra huvudmän. Med den stora personalstyrka det här är fråga om måste man dock räkna med att det uppstår problem vid omställningarna som i de enskilda fallen kommer att upplevas som bekymmersamma och svåra att lösa. Det är i första hand AMS sak att i samråd med personalorganisationerna och de statliga personalpolitiska myndigheterna lösa dessa problem. Utskottet understryker betydelsen av att så sker på ett smidigt sätt.

Insatserna av personalpolitisk natur vid avvecklingen underlättas av att det inte är ifrågasatt att göra någon anslagsreducering. Den oförändrade anslagstilldelningen innebär i sin tur att efter hand som avvecklingen fortskrider så frigörs medel för angelägna förstärkningar av arbetsmarknadsverkets service till arbetssökande och arbetsgivare eller för att kompensera de besparingskrav arbetsmarknadsverket liksom andra myndigheter ställs inför.

På de nu angivna skälen ställer sig utskottet bakom AMS-kommitténs och regeringens förslag att avveckla egenregiarbetena och den därtill knutna

förläggningsverksamheten. Regeringen bör få det begärda godkännandet av förslaget om denna avveckling. De i sammanhanget aktuella motionerna, A211, A235, A247, A251, A254 samt A255 i motsvarande del avstyrks, i den mån de inte anses besvarade med vad ovan anförts.

Personaltilldelning för särskilda grupper av arbetssökande

AMS har inte begärt någon personalförstärkning till verket, och någon sådan förstärkning föreslås inte heller i propositionen i annan mån än att länsarbetsnämnderna liksom innevarande budgetår avses få viss resursökning för att planera och upphandla arbetsmarknadsutbildning.

Därutöver har personaltilldelningen aktualiserats i några motioner. Två av dem gäller *kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda*. Folkpartiet i motion A245 samt Gunhild Bolander (c) och Karin Israelsson (c) i motion A265 anför att svårigheterna att bereda psykiskt utvecklingsstörda sysselsättning är större än för någon annan grupp. En förutsättning för att de utvecklingsstörda skall kunna tillgodogöra sig arbetsförmedlingens service och få ett reellt stöd i försöken att få arbete är att det på länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar finns särskilda kontaktpersoner med kunskap om de utvecklingsstördas speciella behov. De båda motionerna mynnar ut i yrkanden om att åtgärder vidtas för att sådana kontaktpersoner utses på länsarbetsnämnder och förmedlingar.

Maria Leissner (fp) anför i motion 1985/86:A267 att *arbetsförmedlingens service åt akademiker* behöver förbättras med hänvisning till att akademikernas arbetsmarknad har försämrats och till de stora förändringar som skett i högskoleväsendet. Motionären för fram tanken på viss specialisering bland förmedlarna, alternativt återgång till den särskilda akademikerförmedling som fanns vid 1970-talets början.

I motion 1985/86:A213 efterlyser Birthe Sörestedt (s) och Bengt Silfverstrand (s) *förstärkta resurser till arbetsförmedlingen i Malmöhus län* till stöd för arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år.

När utskottet tidigare år yttrat sig över motionsförslag om prioriteringar inom förmedlingsverksamheten av särskilda grupper eller regioner har hänvisats till att sådana prioriteringar bör ankomma på AMS med ledning av behoven i de skilda delarna av landet och det aktuella arbetsmarknadslägets krav. Utskottet har vidare menat att det finns så mycket större skäl för riksdagen att avstå från att ge AMS anvisningar om personalomfördelningar med hänsyn till den restriktivitet som har präglat senare års resurstilldelning till arbetsmarknadsverkets personalsida och som i praktiken har lett till personalindragningar.

Motionsyrkanden om kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda framställdes även förra året (se AU 1984/85:11 s. 65). Utskottet vill nu liksom då uttrycka sympati för det behjärtansvärda ändamål det här gäller. Det kan erinras om att det är en strävan inom arbetsförmedlingen att återbesökande kunder skall få träffa samma förmedlingstjänsteman. Det synes särskilt angeläget att denna strävan upprätthålls när det gäller psykiskt utvecklingsstörda arbetssökande. Utöver dessa uttalanden är utskottet liksom i fjol inte berett att föreslå riksdagen att besluta om de organisations-

förändringar på länsarbetsnämnder och förmedlingar som förordats i motionerna A245 och A265. Motionerna bör sålunda av riksdagen lämnas utan åtgärd i de aktuella delarna.

Med hänvisning till den ovan lämnade allmänna motiveringen är utskottet inte heller berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion A213 (s) om ungdomsförmedling i Malmöhus län och motion A267 (fp) om förmedlingens service för akademiker.

Personaltilldelningen till arbetsmarknadsverket återkommer i det följande avsnittet om anslagsfrågor.

Avslutningsvis i detta avsnitt tar utskottet upp en fråga om *distriktsarbetsnämnderna*. Gunnel Jonäng (c) erinrar i motion 1985/86:A273 om att dessa nämnder inrättats genom beslut av riksdagen. Motionären befarar att den förestående omorganisation av länsarbetsnämnderna som redovisas i budgetpropositionen leder till att distriktsarbetsnämnderna avskaffas utan att frågan först prövas av riksdagen. Hon anser att dessa nämnder bör finnas kvar och begär att riksdagen skall uttala att ett bemyndigande från riksdagen när det gäller omorganisation av AMS inte innefattar ett avskaffande av distriktsarbetsnämnderna.

Som motionären påpekat permanentades distriktsarbetsnämnderna som en del av arbetsmarknadsverkets reguljära organisation genom ett riksdagens beslut (prop. 1978/79:131, AU 1978/79:34 s. 11–12). Beslutet föregicks av en försöksverksamhet. Nämndernas ställning och uppgifter behandlades av AMS-kommittén. Däremot kan utskottet inte finna att distriktsarbetsnämnderna berörs av den aktuella anpassningen av länsarbetsnämndernas kanslier till den omorganisation som redan skett av AMS kansli. Alldeles klart är att det i budgetpropositionen inte föreligger någon framställning från regeringens sida att det tidigare riksdagsbeslutet om distriktsarbetsnämnderna skall upphävas. En annan sak är att frågan kan aktualiseras i riksdagen i ett senare sammanhang, och det kan erinras om att försök med andra typer av nämnder pågår för närvarande. Själva sakfrågan får prövas i ett sådant senare sammanhang. I dagsläget påkallar motion A273 med hänsyn till det anförda inte någon åtgärd utan avstyrks.

Anslagsfrågor

Förra året förutskickades att AMS i stället för de årliga neddragningarna av verksamheten med 2 % enligt det s. k. huvudförslaget skulle minska förvaltningskostnaderna med 75,7 milj. kr. under en fyraårsperiod. En plan för neddragningen läggs nu fram, avsedd att börja tillämpas nästa budgetår. Som redan sagts i avsnittet om egenregiarbetena kommer de kostnadsminskningar som uppnås genom avvecklingen av dessa arbeten att få utnyttjas för att uppnå det nu angivna besparingsmålet.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar att regeringen skall ges till känna vad som anförs i motion 1985/86:A266 om möjligheterna att *minska de totala kostnaderna för arbetsmarknadsverket* genom den ökade effektivitet hos personalen som blir möjlig när man utnyttjar den tekniska utvecklingen, bl. a. datatekniken.

Motionärerna har framställt sitt yrkande utan att uttryckligen nämna

besparingsplanen för arbetsmarknadsverket. Det synes ändå naturligt att när man begär av verket att det inom ett flerårsperspektiv skall uppnå ett visst sparmål man först låter verket fullfölja det målet innan nya besparingskrav övervägs. Tanken har för övrigt varit att underlätta den långsiktiga planeringen inom verket genom att ange besparingsmålet i ett fixerat belopp. Det syftet bör inte överges. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts anser utskottet att riksdagen inte bör ansluta sig till motion A266 i den nu redovisade delen. Yrkandet avstyrks sålunda.

När det gäller behovet av *anslag för nästa budgetår* till arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader så beräknas detta i budgetpropositionen till 1 537 253 000 kr. Häri ingår vissa resekostnader för arbetsförmedlare som tidigare belastat medlen för flyttningsbidrag samt andra omkostnader som också omförs från andra anslag.

Alf Wennerfors m. fl. (m) föreslår i motion 1985/86:A266 ett med 8,6 milj. kr. minskat anslag. Minskningen hänger samman med förslaget att avskaffa ungdomslagen från den 1 januari 1987 varigenom medel för de s. k. jobbsökaraktiviteterna i ungdomslagen inte behövs från samma tidpunkt.

Lars Werner m. fl. (vpk) begär å andra sidan i motion 1985/86:A253 att ytterligare 40 milj. kr. skall anvisas till personalförstärkningar för arbetet med stöd till funktionshindrade. Bl. a. förordas att det inrättas en tjänst på varje länsarbetsnämnd för att följa upp främjandelagen och att medel avsätts till kampanjer för att skaffa jobb åt psykiskt utvecklingsstörda.

Moderata samlingspartiets förslag att avskaffa ungdomslagen har avvisats av utskottet, som sålunda avstyrker följdförslaget i motion A266 om anslagsminskning. Utskottet är inte berett att föreslå en ytterligare anslagstilldelning i enlighet med vpk-motionen A253. Regeringens anslagsberäkning godtas liksom vad som i övrigt anförts i anslutning till denna. Anslaget bör sålunda uppföras med det belopp regeringen har begärt.

Slutligen tillstyrker utskottet att AMS liksom tidigare år bemyndigas att avskriva vissa lånefordringar inom verket.

Arbetsmarknadsservice

1984/85 Utgift	1 499 962 000[1]
1985/86 Anslag	538 483 000
1986/87 Förslag	504 428 000

[1] Häri ingår medel för förvaltningskostnader som fr. o. m. budgetåret 1985/86 beräknas under anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Under anslagsposten Arbetsmarknadsinformation betalas utgifterna för olika verksamheter som syftar till att underlätta för arbetssökande att finna lämpligt arbete och för arbetsgivare att finna personal. Flyttningsbidrag omfattar bidrag för att underlätta för arbetssökande att söka och anta arbeten utanför hemorten. Under anslagsposten Inlösen av egna hem m. m. betalas utgifterna för att inlösa fastigheter och bostadsrätter från arbetslösa som flyttar av arbetsmarknadsskäl.

	1985/86 Anslag	1986/87 Beräknad ändring	
		AMS	Föredraganden
Arbetsmarknadsinformation	166 357 000	+ 63 737 000	+ 5 771 000
Flyttningsbidrag	362 126 000	+257 874 000	−30 826 000
Inlösen av egna hem m. m.	10 000 000	–	− 9 000 000
	538 483 000	**+321 611 000**	**−34 055 000**

Under punkt B 2 (s. 73–76) föreslår regeringen att riksdagen skall

1. anta inom arbetsmarknadsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1985:506) om vissa flyttningsersättningar,

2. godkänna vad som förordats i fråga om vissa flyttningsbidrag,

3. till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 504 428 000 kr.

Arbetsmarknadsinformation

När det gäller arbetsmarknadsinformationen erinras i propositionen inledningsvis om den utbyggnad av ADB-systemet för platsförmedlingen som pågår. Arbetsmarknadsministern menar att anskaffning av ytterligare terminaler för denna verksamhet bör få ske i den takt som AMS kan finansiera dem genom att frigöra medel vid rationaliseringar och effektiveringar inom ADB-systemet och produktionen av platslistor. Vidare anmäls att upphandling av det nya ADB-systemet för platsförmedlingen pågår.

Flyttningsbidrag m. m.

I fråga om flyttningsbidragen föreslås i propositionen vissa förändringar. Sålunda föreslås de förmånligare villkor för flyttningsbidrag som gäller övertaliga i malmfälten upphöra med utgången av detta budgetår. Detsamma gäller försöksverksamheten med resor till hemorten för ungdomar i vissa fall samt bidrag vid återflyttning till hemorten inom ett år från flyttningen till anställningsorten. Däremot föreslås att den pågående försöksverksamheten med bidrag till arbetsgivare som anställer en medflyttande skall fortsätta under nästa budgetår.

I motion 1985/86:A248 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s) föreslås att *bidraget till ungdomars månadsresor* skall behållas. Motionärerna anför att för många ungdomar främst i Norrland är flyttning till andra områden den enda möjligheten att få ett nytt arbete. De menar att detta bidrag för de arbetssökande är en viktig trygghetsfaktor inför ett beslut om arbete på annan ort.

Utskottet har i och för sig förståelse för den syn på ifrågavarande bidrag som lämnas i motion A248 men konstaterar att det i nuvarande statsfinansiella läge inte finns förutsättningar att behålla bidraget. Utskottet vill samtidigt erinra om att startbidraget tillsammans med de inkomster som erhålls från den nya anställningen bör ge utrymme för tillräckligt antal hemresor. Skulle etableringen på den nya orten misslyckas finns det för närvarande möjlighet att i vissa fall stödja en återflyttning. Som utskottet

återkommer till nedan bör denna möjlighet vara kvar även under nästa budgetår. Med det anförda avstyrks motion A248 i denna del av utskottet.

Krav på *bibehållande av återflyttningsbidraget* framförs i tre motioner. Centerpartiet menar i motion 1985/86:A405 att flyttningsbidragen i sin nuvarande utformning är en av de främsta stimulanserna för den pågående koncentrationsutvecklingen och finner det anmärkningsvärt att den blygsamma stimulans till återflyttning som nu finns föreslås bli borttagen.

I motion 1985/86:A219 av Anders Nilsson m. fl. (s) motiveras ett bibehållande av återflyttningsbidraget med att det utgör en säkerhetsventil som kan tillgripas om vederbörande inte klarar av de påfrestningar som en flyttning innebär. Liknande motiv anförs i motion 1985/86:A248 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s).

Det är enligt utskottets mening angeläget att omflyttningen på arbetsmarknaden sker under socialt godtagbara former. Häri bör enligt utskottets mening bl. a. ligga att i de fall som flyttningen till en annan ort misslyckas bör det finnas möjlighet att utan alltför stora uppoffringar återflytta till hemorten. Bidrag härför har funnits några år men har utnyttjats i liten utsträckning. Likväl bör denna bidragsform enligt utskottets mening bibehållas, bl. a. därför att den uppfattas som en säkerhetsventil. Därmed underlättas det svåra beslut som en flyttning från hembygd och anförvanter kan innebära. Utskottet avstyrker med det anförda propositionens förslag om att återflyttningsbidraget skall slopas och tillstyrker därmed motionerna A219, A248 och A405 i motsvarande delar.

Bidraget för anställning av medflyttande bör enligt motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) avvecklas. Motionärerna ser positivt på att regeringen i budgetpropositionen utmönstrat ett flertal arbetsmarknadspolitiska bidrag och menar att så borde skett även med detta bidrag.

Svårigheterna att rekrytera nyckelpersoner på vissa mindre och lokalt avgränsade arbetsmarknader är omvittnade. En förutsättning är oftast att arbete också kan erbjudas den andra parten i en familj. Bidraget har därför stor betydelse för att näringslivet skall kunna utvecklas i områden av nyss nämnt slag och skall därmed inte enbart ses som ett stöd till dem som flyttar. Förslaget i motion A266 om att bidraget i fråga skall avvecklas avstyrks därför av utskottet.

Utvidgning av flyttningsbidraget tas upp i två motioner.

Bengt-Ola Ryttar m. fl. (s) föreslår i motion 1985/86:A241 att rörligheten på byggarbetsmarknaden skall stimuleras genom att möjlighet skall ges till *flyttningsbidrag för byggnadsarbetare* motsvarande en hemresa per månad utöver den fria hemresa som kollektivavtalet stipulerar.

Som framgår av motionen föreskrivs i traktamentsbestämmelserna enligt kollektivavtalet på byggnadsområdet en fri hemresa varannan månad. Vidare infördes särskilda regler om statliga flyttningsbidrag för byggnadsarbetare i skogslänen fr. o. m. den 1 juli 1985. De innebär dels bidrag till två hemresor per månad under ett år i de fall dagpendling inte kan ske, dels starthjälp med 2 000 kr. för anställningar som beräknas vara minst tre månader. Innan ytterligare erfarenheter vunnits av denna ordning är utskottet inte berett tillstyrka en utvidgning av det slag som förordas i motion A241, som därför avstyrks.

Sigge Godin (fp) och Christer Eirefelt (fp) förordar i motion 1985/86:A250 att reglerna för *flyttningsbidrag* skall ändras så att bidrag kan lämnas för *högskolestuderande vid anställning på studieorten* om de under studietiden varit skrivna hos föräldrarna i hemorten. Motionärerna menar att den gruppen har samma dryga kostnader för flyttning av bohag m. m. som andra arbetslösa.

Det är utskottets mening att den som flyttat till annan ort för att bedriva studier under så lång tid som här avses vid studietidens slut måste anses ha etablerat sig på studieorten, som därför i dessa fall bör räknas som hemort. Någon utvidgning av flyttningsbidraget på det sätt som föreslås i motionen bör inte ske. Utskottet avstyrker därför motion A250.

Utskottet tillstyrker det genom propositionen framlagda förslaget till ändring i lagen (1985:506) om vissa flyttningsersättningar med innebörd att de förmånligare villkor för flyttningsbidrag som i vissa fall gäller för Kiruna och Gällivare upphör den 1 juli 1986. Lagförslaget har fogats som bilaga 2 till betänkandet.

Medelsanvisning m. m.

Efter att ha föreslagit att de särskilda villkor som nu gäller vid inlösen av egna hem i Kiruna och Gällivare skall upphöra med innevarande budgetårs slut beräknar arbetsmarknadsministern medelsbehovet för hela anslaget Arbetsmarknadsservice för nästa budgetår till 504 428 000 kr.

I motion 1985/86:A266 föreslår Alf Wennerfors m. fl. (m) att denna medelsanvisning skall minskas med 25 milj. kr. med hänsyn till att motionärerna, som redovisats ovan, föreslår att bidraget för anställning av medflyttande slopas.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt regeringens förslag till regeländringar för flyttningsbidrag m. m. utom i fråga om återflyttningsbidraget som enligt utskottets mening skall kvarstå som bidragsform. Någon justering av medelsberäkningen på grund av detta är enligt utskottets bedömning inte behövlig. Utskottet har vidare avstyrkt förslaget i motion A266 om att slopa bidraget för anställning av medflyttande. Som en följd härav avstyrker utskottet också den medelsberäkning som görs i motionen och som innebär en besparing i förhållande till regeringens bedömning med 25 milj. kr. Regeringens förslag tillstyrks alltså av utskottet, vilket innebär att 504 428 000 kr. bör anvisas för Arbetsmarknadsservice under budgetåret 1986/87.

Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning

1984/85	Utgift	2 604 000	Reservation 3 519 000
1985/86	Anslag	9 500 000[1]	
1986/87	Förslag	24 200 000	

[1] Härtill kommer 2 000 000 kr. enligt tilläggsbudget I (AU 1985/86:7).

Regeringen föreslår under punkt B 8. (s. 103–105) att anslaget för budgetåret 1986/87 skall uppföras med 24 200 000 kr.

Från anslaget har bekostats inköp av utrustning till arbetsmarknadsverket med en kostnad överstigande 10 000 kr. och en beräknad livslängd av minst tre år. Sådana kostnader kommer i fortsättningen att betalas från förvaltningskostnadsanslaget (B 1.) med det undantaget att inköp av teleutrustning liksom hittills skall betalas från detta anslag. Det nu begärda beloppet gäller alltså enbart investeringar i sådan utrustning. Investeringarna är en del av de omfattande ersättningsanskaffningar på telesidan som arbetsmarknadsverket behöver göra under återstoden av 1980-talet.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet att anslaget anvisas med det belopp regeringen har begärt.

Byggnadsarbeten inom arbetsmarknadsverkets verksamhetsområde

1984/85	Utgift	500 000	Reservation 7 089 964
1985/86	Anslag	1 000	
1986/87	Förslag	1 000	

Såsom regeringen föreslagit under punkt B 9. (s. 105) bör anslaget under nästa budgetår kunna uppföras med endast ett formellt belopp av 1 000 kr.

Arbetsmarknadsutbildning

Regeringen föreslår i budgetpropositionen medel för arbetsmarknadsutbildning under fyra anslag: Arbetsmarknadsutbildning, AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet, AMU-gruppen: Bidrag till driftutgifter och AMU-gruppen: Investeringar.

Arbetsmarknadsutbildning

1984/85 Utgift	1 829 006 000[1]	Reservation 783 062 000[3]
1985/86 Anslag	905 083 000[2]	
1986/87 Förslag	1 838 200 000	

[1] Häri ingår medel för förvaltningskostnader som fr. o. m. budgetåret 1985/86 beräknas under anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.
[2] Härtill kommer 906 250 000 kr. enligt tilläggsbudget I (AU 1985/86:7)
[3] Av utgående reservation per den 30 juni 1985 får AMS ta i anspråk 198 500 000 kr. för verksamhet under budgetåret 1985/86 och 407 700 000 kr. för kvarstående utgifter.

Från anslaget betalas utgifterna för upphandling av särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning, bidrag för arbetsmarknadsutbildning i företag, yrkesförberedande praktik inom försvaret, elevsocial verksamhet inom AMU-gruppen samt för AMS boendeservice. Utbildningsbidrag till deltagare i arbetsmarknadsutbildning finansieras dels genom arbetsgivaravgifter, dels över anslaget B 4. Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag.

Bestämmelser om särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning inkl. elevsocial verksamhet och boendeservice finns i arbetsmarknadskungörelsen

(1966:368, omtryckt 1985:966). För arbetsmarknadsutbildning i företag gäller en särskild förordning (1984:518).

Under punkt B 3 föreslås att riksdagen skall till Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 1 838 200 000 kr.

AMU-gruppen

Tre nya anslag föreslås av regeringen

Uppdragsverksamhet
1986/87 Förslag 1 000

Bidrag till vissa driftutgifter
1986/87 Förslag 29 500 000

Investeringar
1986/87 Förslag 15 000 000

Anslaget Uppdragsverksamhet är ett formellt anslag för redovisning av kostnader och intäkter för AMU-gruppens uppdragsverksamhet.

Under punkterna B 10–B 12 föreslås att riksdagen skall

- medge att AMU-styrelsen får disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret om högst 160 000 000 kr. för ändamål som anges i propositionen,
- till AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
- till AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 29 500 000 kr.,
- till AMU-gruppen: Investeringar för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

Den nya AMU-verksamheten

Fr. o. m. budgetåret 1986/87 gäller nya förutsättningar för AMU (prop. 1984/85:59, AU 1984/85:9 och prop. 1985/86:25, AU 1985/86:7). Arbetsmarknadsverket, företrätt av länsarbetsnämnderna, skall genom upphandling skaffa den utbildningskapacitet som erfordras. Denna utbildning kan köpas av den nya AMU-organisationen eller av annan utbildningsanordnare. Den nya AMU-organisationen – numera benämnd AMU-gruppen – består av en uppdragsmyndighet i varje län med anknutna AMU-centra, därtill Nordkalottens AMU-center och en central AMU-myndighet, AMU-styrelsen. AMU-gruppens verksamhet skall finansieras genom intäkter, men övergångsvis utgår ett visst driftbidrag. Huvuddelen av AMU-gruppens utbildningskapacitet förutses i propositionen bli tagen i anspråk av arbetsmarknadsverket.

Målen för AMU aktualiseras i motion 1985/86:A246 av Lars Werner m. fl. (vpk). Vpk anser att arbetsmarknadsutbildningen skall vara en del av samhällets vuxenutbildning och att den bör verka för att stödja dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Det bör ske genom åtgärder som syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna och som medför ökad

jämlikhet och social rättvisa. AMU bör därför frigöras från den företagsanpassning som enligt motionärerna nu gäller. Den bör som en del av vuxenutbildningen verka för uppfyllelsen av fördelningspolitiska och sociala mål. Målgrupp för verksamheten är i första hand de arbetslösa eller de som riskerar att bli det.

Utskottet kan för sin del först notera att arbetsmarknadsutbildningen kommit att spela en allt större roll inom arbetsmarknadspolitiken, dels när det gäller att förbättra enskilda individers förutsättningar att få eller behålla ett arbete, dels i fråga om företagens möjligheter att rekrytera behövlig arbetskraft. Vid lågkonjunktur har utbildningen medverkat till att minska sysselsättningsproblem men samtidigt inneburit investeringar för framtiden i yrkeskunnande m. m. som är avgörande för vårt näringslivs internationella konkurrenskraft.

Vpk anför i motion 1985/86:A246 kritik mot AMU:s nyligen beslutade inriktning och målen för verksamheten. Utskottet vill erinra om att den omständigheten att utbildningen skall ske i andra former än tidigare innebär inte någon nedprioritering av AMU:s sociala roll. Tvärtom bör som utskottet uttalade hösten 1984 (AU 1984/85:9) AMU:s fördelningspolitiska mål ligga fast. I sammanhanget kan också erinras om att de fördelningspolitiska och sociala målen för verksamheten främst kommer till uttryck i de grundläggande villkoren för tillträde till AMU, nämligen att vederbörande skall vara arbetslös eller löpa risk för arbetslöshet eller på annat sätt ha en svag ställning på arbetsmarknaden. Avsikten är att den nya AMU-organisationen med i huvudsak samma målgrupper för utbildningen som tidigare skall erbjuda en effektivare och bättre utbildning. Motion A246 i aktuell del avstyrks mot bakgrund av vad här sagts.

Moderata samlingspartiet kritiserar i motion 1985/86:A225 regeringens handläggning när det gäller *genomförandet av den nya AMU-organisationen*. I motionen påpekas att utbildning ofta kan radikalt förändra arbetssökandes möjligheter att finna arbete samt att det finns en betydande brist på utbildad arbetskraft inom vissa områden. AMU:s nya organisation öppnar enligt motionärerna delvis vägen för förbättrad arbetsmarknadsutbildning. De menar emellertid att regeringens sätt att genomföra organisationsförändringen av AMU har allvarligt försvårat den nya myndighetens möjligheter att starta sin verksamhet med full kraft, vilket kan innebära allvarliga men för den framtida effektiviteten. Liknande synpunkter framförs i motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m).

Utskottet vill med anledning av de initialsvårigheter som mött den nya AMU-organisationen – och som utgör motivet för kritiken i motionerna 1985/86:A225 och A266 – anföra följande.

AMU har som utskottet pekat på ovan en central roll i arbetsmarknadspolitiken. Behovet av AMU är även vid det fortsatt goda sysselsättningsläge som nu kan väntas stort under nästa år. Det är inte osannolikt att utvecklingen på arbetsmarknaden kan medföra att det framtida behovet blir större än som nu kan förutses. Det är därför mycket angeläget att arbetsmarknadsutbildningen kan bedrivas på av riksdagen beslutat sätt från halvårsskiftet i år. Utskottet utgår från att inblandade parter tar sitt samhällsansvar på ett sådant sätt att pågående förhandlingar om anställnings-

villkor m. m. för dem som skall arbeta i den nya AMU-organisationen kan fullföljas i tid för detta. Någon riksdagens åtgärd med anledning av påpekandena i motionerna A225 och A266 är därför inte påkallad. De båda motionerna avstyrks alltså i denna del.

I folkpartiets motion 1985/86:A259 påpekas att den snabba förskjutningen av arbetskraftsefterfrågan under senare år understryker behovet av *en flexibilitet inom AMU*. Erfarenheterna inom utbildningsplaneringen tyder på att företagen själva utgör bättre "känselspröt" när det gäller att förutse den framtida efterfrågan på arbetskraft än centrala myndigheter. För att öka flexibiliteten inom AMU bör enligt motionen en ökad andel av kurserna ske inom företagen. Det erinras om att omorganisationen av AMU i och för sig ger ökade möjligheter till arbetsmarknadsutbildning inom företagen.

Utbildning i företag är enligt utskottets mening ett sätt att öka flexibiliteten i arbetsmarknadsutbildningen när det gäller både utbildningens innehåll och omfattning. Här kan erinras om att detta för närvarande kan ske dels så att redan anställda erbjuds AMU i företag, dels så att länsarbetsnämnden direkt eller genom den regionala uppdragsmyndigheten upphandlar utbildning som sedan kommer till utförande i företagen. Det finns inte anledning för utskottet att ha någon uppfattning om hur stor andel den senare utbildningen bör ha av AMU totalt. Utskottet utgår från att länsarbetsnämnden vid sin upphandling ser till att tillgängliga medel används så effektivt som möjligt. Motion A259 behöver mot den här bakgrunden inte föranleda någon åtgärd.

Krav på *viss utbildning inom AMU* framförs i motion 1985/86:A239 av Ove Karlsson m. fl. (s). Det gäller körkortsutbildning av utvecklingsstörda vid AMU-centret i Hedemora. För närvarande gäller att körkortsutbildning inom AMU får erbjudas den som behöver detta som komplement till yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning samt i fall där vederbörande är berättigad till bidrag för anskaffning av motorfordon för handikappade. Det får ankomma på länsarbetsnämnden att utifrån dessa förutsättningar bedöma behovet av sådan körkortsutbildning i resp. län. Dessutom blir det möjligt för den nya AMU-organisationen att på uppdrag av län och kommuner erbjuda den typ av utbildning som motionärerna efterfrågar. Motion A239 avstyrks med det anförda.

Utskottet tar i detta sammanhang också upp motion 1985/86:A228 av Ove Karlsson m. fl. (s) om att *utbildningsbidrag* skall utgå *för vuxna med läs- och skrivsvårigheter* som bedriver studier vid folkhögskola.

Utskottet noterar att avgränsningen mellan arbetsmarknadsutbildning och annan utbildning behandlats av riksdagen vid flera tillfällen de senaste åren. Grundregeln är att alla vuxna som saknar kunskaper och färdigheter i att läsa, skriva och räkna på en nivå som normalt uppnås på grundskolans mellanstadium skall erbjudas utbildning inom grundvux. Efter individuell bedömning kan bidrag utgå till yrkesinriktad utbildning för den som är över 20 år. Utskottet är inte berett föreslå någon ändring av gällande regler och avstyrker därför motion A228.

AMU:s omfattning budgetåret 1986/87

Regeringen beräknar att behovet av AMU för budgetåret 1986/87 är detsamma som för innevarande budgetår eller 115 000 deltagare. Härav

avses 80 000 deltagare i den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen, 20 000 deltagare i utbildning med utbildningsbidrag inom det reguljära utbildningsväsendet och 15 000 i AMU i företag.

I fråga om den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen föreslås att 14 milj. kr. skall stå till regeringens disposition för bidrag till AMU-gruppen för sådana lokaler som är avvecklingsbara men för vilka kontraktstiderna är långa. Vidare förordas att icke arbetslösa som saknar yrkesutbildning eller endast har kort eller föråldrad utbildning och som söker utbildning som avser verksamhet där efterfrågan av arbetskraft är särskilt stor skall få erbjudas utbildning på samma villkor som arbetslösa. Sammanlagt skall liksom tidigare högst 10 % av det totala antalet platser få erbjudas icke arbetslösa. Den praktiska innebörden av förslaget är såvitt utskottet kan bedöma att nyss nämnda kategori av icke arbetslösa tillåts konkurrera med arbetslösa om dessa utbildningsplatser.

När det gäller AMU i företag anförs i propositionen att behovsberäkningen bygger på att medel från förnyelsefonderna får tas i anspråk under år 1986 för utbildning av anställda. I kostnaderna för AMU i företag har också inräknats medel för fortsatt utbildning av nyanställda inom tekobranschen med 10 milj. kr. Dessutom föreslås att försök med utbildning enligt kriterierna för AMU i företag skall få bedrivas i kommuner och landsting i Jämtlands och Värmlands län samt i Malmö kommun. Bidraget föreslås dock bli lägre än som normalt gäller vid AMU i företag. Vidare förordas att den andra etappen av det datautbildningsprojekt som bedrivs för kortutbildade skall få anordnas inom ramen för de beräknade kostnaderna för AMU i företag.

Det totala medelsbehovet under anslaget Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1986/87 anges av arbetsmarknadsministern till 1 838,2 milj. kr.

Regeringsförslaget att nuvarande villkor för *utbildning av nyanställda inom tekobranschen* skall förlängas till att gälla under ytterligare en treårsperiod avvisas i motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m). Motionärerna menar att det inte finns anledning att fortsätta med specialbidrag för utbildningsinsatser inom enskilda industrigrenar. Tekoföretagens behov av utbildning bör täckas inom ordinarie anslag.

Utskottet vill här erinra om att utbildningen av nyanställda inom tekobranschen sker enligt för företagen något gynnsammare villkor än som generellt gäller för AMU i företag. Som anförs i propositionen förefaller det nu möjligt för branschen att utvecklas och förbättra konkurrensförmågan. Goda utbildningsmöjligheter i samband med nyrekrytering kan enligt utskottets mening verksamt bidra till att förbättra utvecklingsförutsättningarna. Utskottet tillstyrker därför propositionen och avstyrker motion 1985/86:A266 i aktuella delar.

Försöksverksamheten med *AMU i vissa landsting och kommuner* enligt kriterierna för AMU i företag tas upp i motion 1985/86:A220 av Birgitta Johansson m. fl. (s). I motionen föreslås att också Skaraborgs län skall omfattas av denna försöksverksamhet.

Enligt vad utskottet har erfarit har valet av försöksområden gjorts i samråd med berörda parter på arbetsmarknaden. Som anmäls i propositionen förutsätts försöket bli samordnat med den verksamhet som arbetsförmedlingen och de fackliga organisationerna planerar i vissa län för att minska

antalet arbetslösa. Utskottet är mot den bakgrunden inte berett föreslå någon utvidgning av försöksverksamheten. Motion A220 avstyrks därför.

När det gäller *medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsutbildning* framhålls i motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) att det finns anledning att prioritera denna form av arbetsmarknadspolitisk åtgärd eftersom dess resultat förbättrats under senare år. Motionärerna föreslår att AMU utökas i förhållande till regeringens förslag med motsvarande 5 800 deltagare under kommande budgetår. Kostnaderna härför beräknas till 130 milj. kr. Eftersom ett särskilt resursutrymme för utbildning av nyanställda inom tekobranschen avvisas, vilket ger en besparing av 10 milj. kr., uppgår anslagsbehovet till 120 milj. kr. utöver regeringens förslag.

Utskottet har inledningsvis poängterat svårigheterna att i nuvarande läge säkert bedöma behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för nästa budgetår. Detta gäller också AMU. Utskottet utgår från att regeringen i den kommande kompletteringspropositionen lämnar underlag för en säkrare bedömning. I avvaktan härpå finns det inte anledning att nu fatta beslut om en större omfattning av AMU än regeringen förordat. Utskottet avstyrker därför motion A266 i denna del och tillstyrker att 1 838,2 milj. kr. anvisas till anslaget i fråga för budgetåret 1986/87.

I fråga om medelsanvisning till AMU-gruppens skilda anslag samt förslaget att AMU-styrelsen skall disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret finns inga andra förslag än regeringens. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del, innebärande att nya anslag uppförs avseende AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet, AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter och AMU-gruppen: Investeringar samt att dessa anslag för nästa budgetår tillförs resp. 1 000 kr., 29,5 milj. kr. och 15 milj. kr.

Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag

1984/85	Utgift	3 106 104 000[1]
1985/86	Anslag	2 645 927 000
1986/87	Förslag	3 111 282 000

[1] Häri ingår medel för förvaltningskostnader som fr. o. m. budgetåret 1985/86 beräknas under anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Från anslaget finansieras 35 % av kostnaderna för
- ersättning till de erkända arbetslöshetskassorna,
- statsbidrag till permitteringslöneersättning,
- kontant arbetsmarknadsstöd,
- utbildningsbidrag till deltagare i arbetsmarknadsutbildning,
- utbildningsbidrag till inskrivna vid arbetsmarknadsinstitut.

Resterande 65 % av kostnaderna finansieras med arbetsgivaravgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

Regeringen föreslår under punkt B 4 (s. 84–88) att riksdagen skall

dels anta inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslag till
1. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
2. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

dels till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 3 111 282 000 kr.

Ett under samma punkt framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter har överlämnats till socialförsäkringsutskottet.

Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen

Från arbetslöshetskassorna utgår ersättning till arbetslösa medlemmar i form av dagpenning, fem dagar per vecka. Dagpenningens storlek bestäms av kassorna själva inom de ramar som anges i 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Enligt den paragrafen får sedan den 1 juli 1985 lägsta dagpenning vara 110 kr. och högsta dagpenning 315 kr.

Regeringen föreslår att maximibeloppet höjs till 335 kr. och det lägsta beloppet till 130 kr. Till propositionen är fogat ett lagförslag av denna innebörd (se bilaga 3). Beloppshöjningen avses bli finansierad bl. a. genom en höjd arbetsgivaravgift.

Med anledning av detta regeringsförslag yrkar Lars Ulander m. fl. (s) i motion 1985/86:A276 att högsta dagpenning skall fastställas till 360 kr. Vänsterpartiet kommunisterna begär i motion 1985/86:A206 att högstbeloppet skall vara 400 kr. I båda motionerna förutsätts en höjd arbetsgivaravgift. Folkpartiet tillstyrker i sin partimotion 1985/86:A259 en höjning av dagpenningen till 360 kr. och att den finansieras med höjd arbetsgivaravgift – dock utan att framställa något yrkande i den senare delen.

Moderata samlingspartiet anser i motion 1985/86:A225 att en ny konstruktion av arbetslöshetsförsäkringen bör utredas. Med hänsyn till den urholkning som skett av försäkringsskyddet behöver detta emellertid förbättras redan nu. Motionärerna anser det inte möjligt att höja dagpenningen mer än regeringen föreslår, dvs. till 335 kr. Det beloppet bör fastställas som högsta statsbidragsgrundande belopp. Därutöver bör öppnas möjlighet för arbetslöshetskassorna att betala ut en förhöjd dagpenning som tilläggsförsäkring. Denna skall kunna finansieras antingen på det sätt parterna på arbetsmarknaden kommer överens om eller genom medlemsavgifter. Effekterna härav exemplifieras av motionärerna med följande tabell:

Grunddagpenning	Av löneutrymmet procentenheter	Tilläggsdagpenning genomsnitt kr.	Total möjlig dagpenning
335	0,1	14	349
	0,2	28	363
	0,3	42	377
	0,4	56	391
	0,5	70	405

Härutöver föreslår motionärerna som ett första steg i en reformering av försäkringssystemet att den offentliga finansieringen av försäkringen fastställs till 80 %. Därigenom behöver arbetsmarknadsavgiften inte höjas. Vad nu förordats kräver ändringar dels i 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring, dels i statsbidragsbestämmelserna. Regeringen bör få i uppdrag att skyndsamt lägga fram förslag härom.

Centerpartiet avvisar i motion 1985/86:A255 tanken att finansiera en uppräkning av dagpenningen med en höjd arbetsgivaravgift. Finansiering

bör i stället ske genom ökade medlemsavgifter till kassorna. Motionärerna föreslår att riksdagen uppdrar åt regeringen att ta upp överläggningar med de fackliga organisationerna och arbetslöshetskassornas samorganisation om finansieringsformerna. Som målsättning för överläggningarna anger motionärerna att dagpenningen skall höjas till 360 kr., att denna höjning betalas genom ökade egenavgifter, att det ökade avgiftsuttaget sker på ett sådant sätt att det verkar utjämnande mellan kassor med låga resp. höga medlemsavgifter samt att statens andel i kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen återställs till 90 %.

Som framgår av redovisningen av de olika förslagen är det en gemensam uppfattning att ersättningarna från arbetslöshetskassorna på nytt bör höjas. Däremot går meningarna i sär om hur förbättringen av ersättningarna skall betalas. Utskottet avvisar för sin del den linje som företräds av moderata samlingspartiet och centerpartiet. Den innebär att man inför en alldeles ny finansieringsmetod, enligt vilken hela kostnaden för att förbättra ersättningarna skall övervältras på kassorna och deras medlemmar samtidigt som inskränkningar görs i redan utgående statsbidrag till kassorna. Det är inte rimligt att ställa sådana villkor för en löpande anpassning av arbetslöshetsersättningarna till pris- och löneutvecklingen som det här är fråga om. Statens kostnader för denna anpassning bör enligt utskottets mening finansieras i samma ordning som försäkringen i övrigt, dvs. med arbetsgivaravgifter (till 65 %) och budgetmedel (till 35 %). Motionerna A225 och A255 avstyrks i förevarande delar.

När det gäller storleken på det belopp som dagpenningen bör höjas med har utskottet stannat för den avvägning som gjorts i motion A276 av Lars Ulander m. fl. (s) och föreslår alltså att dagpenningen höjs till 360 kr. Detta är även det belopp som tillstyrks i folkpartiets motion, och det tillgodoser till en del vänsterpartiet kommunisternas yrkande om en högre dagpenning än regeringen föreslagit.

I utskottets hemställan läggs fram förslag till ändring i regeringens lagförslag beträffande arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet återkommer i den fortsatta framställningen till följdförslag i fråga om utbildningsbidragen och finansieringen.

Kontant arbetsmarknadsstöd

Arbetslösa som inte har rätt till dagpenning från en arbetslöshetskassa kan i stället få kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). Detta är sedan den 1 januari 1983 100 kr. per dag. Regeringen föreslår att beloppet höjs till 120 kr. (se bilaga 4). Förslaget tillstyrks av Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 1985/86:A266. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion 1985/86:A206 på ett belopp om 200 kr. och att KAS i fortsättningen skall utgöra hälften av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottet biträder på denna punkt regeringens förslag och avstyrker motionen i de här redovisade delarna.

Utbildningsbidragen

Utbildningsbidragen till deltagare i AMU och till personer i yrkesinriktad rehabilitering är knutna till arbetslöshetsersättningarna. Regeringen får anpassa utbildningsbidragen till de ändrade belopp riksdagen fastställer för ersättningarna vid arbetslöshet.

Det anmäls i propositionen att utbildningsbidraget till deltagare med rätt till ersättning från arbetslöshetskassa kommer att höjas till högst 335 kr. per dag. Det utbildningsbidrag som utgår till flertalet ungdomar under 20 år avses bli höjt från 130 till 140 kr. per dag. Utbildningsbidraget för deltagare som har fyllt 20 år men inte har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa höjs från 185 kr. till 205 kr. per dag. Denna nivå på bidraget gäller även för kassamedlemmar med låg dagpenning samt ungdomar under 20 år som har försörjningsplikt mot barn (och inte har rätt till kassaersättning).

Alf Wennerfors m. fl. (m) uttalar i motion 1985/86:A266 att det statsbidragsberättigade utbildningsbidraget bör höjas till 335 kr.

Lars Ulander m. fl. (s) anför i motion 1985/86:A276 att de i propositionen angivna beloppen bör räknas upp till 360, 220 resp. 150 kr. om högsta dagpenning från arbetslöshetskassorna höjs till 360 kr. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion 1985/86:A206 att riksdagen skall besluta att utbildningsbidraget till personer utan rätt till ersättning från en arbetslöshetskassa skall utgöra tre fjärdedelar av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen och från den 1 juli 1986 för sådana deltagare vara 300 kr. per dag.

Utskottet har ovan föreslagit en högsta ersättning från arbetslöshetskassorna om 360 kr. Vid bifall härtill bör utbildningsbidragen höjas på det sätt som föreslagits i motion A276 (s), dvs. till högst 360 kr. för deltagare med rätt till kassaersättning, till 220 kr. för deltagare som fyllt 20 år och inte har sådan ersättningsrätt samt till 150 kr. för ungdomar under 20 år i den mån dessa ungdomar enligt gällande regler inte har rätt till bidrag med högre belopp. Vad nu anförts om anpassning av utbildningsbidragens belopp från den 1 juli 1986 – vilket innebär att motsvarande avsnitt i propositionen och motionerna 1985/86:A206 och 1985/86:A266 samtidigt avstyrks – bör ges regeringen till känna.

Finansiering

Såsom inledningsvis nämnts finansieras statens kostnader för ersättningarna vid arbetslöshet och utbildningsbidragen liksom det nya statsbidraget till permitteringslöneersättningar till 65 % med arbetsgivaravgifter och till 35 % av anslagsmedel. Den arbetsgivaravgift det här gäller är arbetsmarknadsavgiften enligt 2 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter. Avgiften tas för närvarande ut med 1,586 % på lönesumman.

Den del av finansieringen som sker med arbetsmarknadsavgiften har utskottet behandlat i yttrandet AU 1985/86:2 y till socialförsäkringsutskottet. I yttrandet har arbetsmarknadsutskottet – med hänvisning till sitt ställningstagande i fråga om de ersättningar det här gäller – förordat att socialförsäkringsutskottet tillstyrker motion 1985/86:Sf432 av Lars Ulander m. fl. (s) på denna punkt och föreslår riksdagen att höja arbetsmarknadsav-

giften till 2,006 %, dvs. med 0,42 %. I avvikande meningar till yttrandet har företrädarna för moderata samlingspartiet och centerpartiet vidhållit yrkandena i motionerna 1985/86:A266 resp. 1985/86:A255 om avslag på höjd arbetsmarknadsavgift. Vänsterpartiet kommunisternas företrädare har i sin avvikande mening å andra sidan liksom i motion 1985/86:A206 förordat en avgiftshöjning med 0,9 %. Folkpartiet har avgett ett särskilt yttrande i denna finansieringsfråga.

När det sedan gäller *finansieringen med budgetmedel* begär regeringen ett anslag om 3,1 miljarder kronor (+ 465 milj. kr.). Härav faller 2 miljarder kronor på bidrag till arbetslöshetskassorna, 100 milj. kr. på bidrag till permitteringslöneersättningar, 200 milj. kr. på KAS och 800 milj. kr. på utbildningsbidragen.

Lars Ulander m. fl. (s) föreslår i motion 1985/86:A276 att anslaget förstärks med ytterligare 146 milj. kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) beräknar i motion 1985/86:A266 ett med 135 milj. kr. sänkt anslag. Motionärerna utgår från att en minskning av statsbidraget till arbetslöshetskassorna ger en besparing med 170 milj. kr. och att deras förslag beträffande arbetsmarknadsutbildningen å andra sidan medför en merutgift för utbildningsbidrag om 35 milj. kr.

Utskottet har i det föregående biträtt förslagen i motion A276 (s) beträffande kassaersättningar och utbildningsbidrag. Förslagen i motion 1985/86:A225 (m) beträffande kassaersättningarna och i motion A266 (m) om arbetsmarknadsutbildningens omfattning nästa budgetår har däremot avstyrkts. Den grundläggande medelsberäkningen i propositionen godtas liksom det beräknade behovet av medelstillskott i motion A276 (s). Med hänsyn härtill bör anslaget föras upp med det belopp som föreslås i motion A276, dvs. med 3 257 282 000 kr.

I anslutning till dessa finansieringsfrågor skall här redovisas ett yrkande i folkpartimotionen 1985/86:A259 om *ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen*. Motionärerna vill att regeringen skall lägga fram förslag till ändrade statsbidragsbestämmelser som medför att medlemsavgiften i kassorna ökar med i genomsnitt 25 kr. per månad. Detta beräknas ge en minskad bidragskostnad för staten med drygt en miljard kronor. En ökad egenavgiftsfinansiering sägs vidare i motionen kunna bidra till ett mer direkt hänsynstagande till löneförhandlingarnas konsekvenser för sysselsättningen.

I det föregående har utskottet avstyrkt förslag från moderata samlingspartiet och centerpartiet att finansiera kostnaden för att höja kassaersättningarna med ökade egenavgifter till kassorna. Utskottet avstyrker även folkpartiförslaget som visserligen har andra utgångspunkter men för kassornas del får samma effekt i form av kraftiga avgiftshöjningar.

Utredningskrav

Arbetsmarknadsministern tillkallade i höstas en särskild utredare med uppdrag att se över olika frågor om kontantstödet vid arbetslöshet, såsom ersättningsnivån inom arbetslöshetsförsäkringen, medlemsavgifter, karensvillkoret, administrationen av KAS, arbetslöshetsersättning och pension samt vissa finansieringsfrågor. Den allmänna inriktningen och uppläggning-

en av detta utredningsarbete tas upp i motionsyrkanden från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet som syftar till ett *reformerat system för arbetslöshetsförsäkringen.*

I motion 1985/86:A225 förespråkar moderata samlingspartiet att det på sikt införs en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring som ger en garanterad grundtrygghet. Möjlighet skall finnas till frivilliga tilläggsförsäkringar som förutsätts bli helt finansierade i en avtalsenlig ordning eller genom medlemsavgifter. Motionärerna menar att det ekonomiska skyddet vid arbetslöshet har urholkats och måste förbättras, att det är angeläget att skapa "raka rör" mellan parternas förhandlingsbord och utgifterna för att bekämpa arbetslösheten, att staten inte kan frånsäga sig det sociala ansvaret för dem som utan egen förskyllan drabbas av arbetslöshet men att staten inte ensidigt kan bära kostnaderna för ett växande försäkringsskydd som till stor del orsakas av för höga löneavtal. Den nyligen tillsatta utredningen om kontantstödet bör få i uppdrag att behandla den nu föreslagna försäkringskonstruktionen och samtidigt utvidgas till en parlamentarisk utredning.

Folkpartiet redovisar i motion 1985/86:A259 sin syn på behovet av ett nytt system för arbetslöshetsförsäkringen. Det bör utformas som en allmän försäkring för alla i åldern 18–65 år som står till arbetsmarknadens förfogande. Ersättningsrätten förutsätts omfatta både löntagare och företagare. Motionärerna anser att det är ett problem att ge hög ekonomisk kompensation vid arbetslöshet samtidigt som utgifterna för arbetslöshet till följd av höga löneavtal får bäras av andra än dem som kan påverka avtalsförhandlingarnas utfall. En reformering av försäkringssystemet bör därför skapa incitament för parterna att träffa löneavtal som inte orsakar onödiga kostnader för de egna arbetslöshetskassorna.

En allmän arbetslöshetsförsäkring förordas även av Börje Hörnlund m. fl. (c) i motion 1985/86:A249. En sådan försäkring skall ge ett grundskydd på rimlig nivå med möjlighet att bygga på med avtalsenliga eller enskilt tecknade försäkringar. En allmän arbetslöshetsförsäkring skulle även lösa några av de frågor som behandlas knapphändigt eller inte alls i direktiven för det nu inledda utredningsarbetet om kontantstödet, bl. a. ersättningsrätten för företagare och den olösta frågan om vård av barn i hemmet skall vara kvalificerande för ersättning.

I motion 1985/86:A608 hemställer Rosa Östh m. fl. (c) att den i motion A249 föreslagna utredningen om en allmän arbetslöshetsförsäkring skall få i uppdrag att kartlägga de ekonomiska konsekvenserna av att en sådan försäkring införs i dagens arbetsmarknadssituation med särskilt beaktande av jämställdhetsfrågorna.

Frågan om en allmän arbetslöshetsförsäkring utreddes i mitten av 1970-talet av den parlamentariskt sammansatta ALF-utredningen, som redovisade resultatet av sitt arbete i ett betänkande framlagt år 1978. Det föreligger alltså sedan länge ett färdigt utredningsförslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring. Under de följande åren i regeringsställning avstod moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet från att realisera utredningens förslag, och dessa har inte heller senare ansetts aktuella att genomföra. I stället för att initiera ett utredningsarbete med likartad inriktning som ALF-utredningen anser utskottet att det är en bättre metod som regeringen

valt att se över det nuvarande ersättningssystemet med syfte att snabbt få fram lösningar på en rad problem som framkommit under årens lopp. Flera av de frågor som skall tas upp i det utredningsarbetet är av väsentlig art som ersättningsnivåer, karensvillkoret, utjämning av medlemsavgifter och krångligheter i regelsystemet. Utskottet aktualiserar nedan ytterligare en fråga. När det gäller de utredningskrav som förs fram i de tre motionerna från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet bör härutöver uppmärksammas att man genomgående förutsätter att de försäkrade själva skall bära en kraftigt ökad andel av kostnaderna för arbetslöshetsersättningarna. Utskottet har i den föregående framställningen avvisat en sådan kostnadsövervältring som metod att finansiera en uppräkning av ersättningsbeloppen. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts avstyrker utskottet de aktuella yrkandena i motionerna A225, A249 och A259 och det anslutande yrkandet i motion A608.

Frågan om *följsamhet mellan löneutveckling och arbetslöshetsersättning* tas upp i motion 1985/86:A276 av Lars Ulander m. fl. (s). Motionärerna anser det vara angeläget att åstadkomma en sådan följsamhet även framdeles. Den tillsatta utredningen om kontantstödet bör genom tilläggsdirektiv få i uppdrag att också redovisa ett system för hur behovet av höjning av dagpenningen skall bedömas. Vidare bör övervägas metoder för att räkna upp dagpenningen som innebär att den fortlöpande kan anpassas till löneutvecklingen. Motionärerna anser att det föreslagna tilläggsuppdraget bör ges förtur i utredningsarbetet.

Utskottet tillstyrker att den nya utredningen om kontantstödet får ett tilläggsuppdrag i enlighet med vad som anförts i motion A276. Vid bifall härtill bör utskottets ställningstagande delges regeringen.

Ny nordisk överenskommelse om förmåner vid arbetslöshet

Sedan lång tid tillbaka har de nordiska länderna ett samarbete i fråga om arbetslöshetsförsäkringen. Samarbetet gäller gränsarbetare och andra arbetstagare som flyttar mellan länderna. Den nuvarande överenskommelsen – som gäller tillgodoräknande av kvalifikationsperioder m. m. i samband med rätt till ersättning för arbetslöshetsförsäkrade – är från år 1976.

Sedan år 1982 har i Nordiska arbetsmarknadsutskottets regi pågått en översyn av 1976 års överenskommelse med sikte på att ersätta den med en ny. Sedan ärendet efter förslag av Nordiska ministerrådet behandlats av Nordiska rådets 32:a session i Stockholm har en ny överenskommelse undertecknats den 12 november 1985 av företrädare för regeringarna i de fem nordiska länderna.

Det är förutsatt att överenskommelsen skall ratificeras, och i den föreliggande propositionen, 1985/86:84, begärs att riksdagen skall godkänna den. Enligt propositionen blir det klara förbättringar av möjligheterna att få arbetslöshetsersättning för dem som flyttar mellan de nordiska länderna och för dem som arbetar i ett nordiskt land men bor i ett annat.

I motion 1985/86:289 hänvisar andre vice talman Karl Erik Eriksson (fp) till att han i en tidigare motion, 1984/85:903, aktualiserade förhållandet att anställning i annat nordiskt land inte är kvalificerande för kontant arbets-

marknadsstöd (KAS). I propositionen sägs att sådana situationer bör kunna lösas i den praktiska tillämpningen. Motionären anser att vad som anförts i propositionen är svårt att tolka som ett klart positivt ställningstagande. Därför bör regeringen ges till känna att bestämmelser om tillgodoräknande av anställning i annat nordiskt land för att erhålla KAS skall tas in som en del av överenskommelsen.

Den nu föreliggande motionen liksom den tidigare vänder sig mot att det hittills inte varit möjligt att till någon del åberopa anställning i annat nordiskt land när det gäller att uppfylla arbetsvillkoret för KAS. Att det finns ett par smärre undantag från denna grundregel kan man i detta sammanhang bortse från. De tidigare nordiska överenskommelserna om kvalifikationsvillkor m. m. har enbart gällt arbetslöshetsförsäkringen. Som motionären erinrat om sägs i propositionen att problem av nu aktuellt slag bör kunna lösas i den praktiska tillämpningen. Eftersom den nya överenskommelsen uttryckligen innefattar även lagen om kontant arbetsmarknadsstöd förutsätter utskottet att så kommer att ske för svensk del med beaktande av de allmänna principerna för överenskommelsen. Med dessa uttalanden från utskottets sida bör motionens syfte kunna tillgodoses utan att man, såsom är den formella innebörden av motionärens yrkande, återförvisar ärendet till nya överläggningar mellan de nordiska länderna. Motionen bör sålunda med hänsyn till det anförda av riksdagen lämnas utan åtgärd.

I övrigt konstaterar utskottet att den nya överenskommelsen är resultatet av ett flerårigt arbete på gemensam nordisk bas, och den bör av riksdagen kunna godkännas.

Sysselsättningsskapande åtgärder

1984/85	Utgift	5 116 483 000[1]	Reservation 2 461 184 000[2]
1985/86	Anslag	2 695 470 000[3]	
1985/86	Förslag	2 687 500 000	

[1] Häri ingår medel för förvaltningskostnader som fr. o. m. budgetåret 1985/86 beräknas under anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.
[2] Reservationen består av beslutade medel till beredskapsarbeten, som skall betalas under budgetåret 1985/86.
[3] Dessutom har anslaget tillförts 187 000 000 kr. med utnyttjande av den av riksdagen beviljade finansfullmakten.

Från anslaget betalas utgifter för Beredskapsarbeten, Rekryteringsstöd, Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet, Industribeställningar och Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder.

Regeringen har i budgetpropositionen under punkt B 5 (s. 88–99) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som förordas i propositionen i fråga om avveckling av rekryteringsstödet,

2. till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 2 687 500 000 kr.

	1985/86 Anslag	1986/87 Beräknad ändring	
		AMS	Föredraganden
Beredskapsarbeten	1 575 470 000[1]	+ 1 149 530 000	+ 1 032 030 000
Rekryteringsstöd och enskilda beredskapsarbeten av icke investeringskaraktär	1 058 000 000[2]	+ 67 000 000	− 1 058 000 000
Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet	37 000 000	+ 23 000 000	+ 13 000 000
Industribeställningar	15 000 000	−	−
	2 695 470 000	+ 1 239 530 000	7 970 000
Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder	10 000 000	−	+ 5 000 000
	2 695 470 000	**+ 1 239 530 000**	**−7 970 000**

[1] Dessutom har 187 milj. kr. tillförts med utnyttjande av den av riksdagen beviljade finansfullmakten.
[2] 300 milj. kr. av dessa medel har överförts till anslagsposten Beredskapsarbeten.

Allmänt

Programmet Sysselsättningsskapande åtgärder har under åren visat en tydlig följsamhet med konjunkturutvecklingen. Följdriktigt är antalet beredskapsarbeten för närvarande mindre än tidigare år. Under fjärde kvartalet 1985 var antalet personer i beredskapsarbete ca 22 100 mot 73 500 samma tid två år tidigare. Vid en sådan jämförelse bör dock erinras om att ungdomslagen och rekryteringsstödet tillkom år 1984.

I propositionen framhålls att platsförmedling och andra anställningsfrämjande åtgärder kommer att prioriteras i arbetsmarknadspolitiken. Samtidigt poängteras att det är nödvändigt att hålla en hög beredskap för sysselsättningsskapande åtgärder som ger arbete främst åt grupper med svag förankring på arbetsmarknaden.

I motionerna 1985/86:225 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) och 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) anförs bl. a. att huvuddelen av de resurser som avsätts för sysselsättningsskapande åtgärder bör inriktas mot åtgärder som underlättar för de arbetslösa att få arbete i det privata näringslivet.

För att ge större förutsättningar för AMS ledning att fullfölja ambitionerna att effektivera arbetsmarknadsverket bör därför enligt motionärerna en *ny anslagsteknik* tillämpas *för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder* fr. o. m. nästa budgetår. För att åstadkomma större flexibilitet i sammansättningen av de faktiska insatserna bör därför AMS ledning inom ramen för av riksdagen formulerade mål och generella regler få möjlighet att disponera ett sammanhållet anslag.

Enligt det moderata förslaget skall AMS-ledningen disponera anslagna medel så att den av riksdagen angivna sysselsättningsvolymen uppkommer.

Åtgärderna skall i första hand inriktas mot näringslivet och ge resultat i form av faktiska anställningar som överskrider 50 % av totala antalet anvisningar. Ingen enskild åtgärd får ha längre varaktighetstid än sex månader och den maximala bidragsnivån får inte överstiga 50 % av lönekostnaden. Preliminära resultat i form av kostnader och placeringar i varaktiga anställningar skall redovisas för riksdagen i samband med arbetsmarknadsverkets anslagsframställning för budgetåret 1988/89 för att ge riksdagen möjlighet att utvärdera försöksverksamheten.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är viktigt med ett fortsatt arbete som syftar till en effektivering inom arbetsmarknadspolitiken. En av förutsättningarna härför är att medelsarsenalen används på ett flexibelt sätt. Den nu gällande ordningen för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder ger också verket möjligheter att inom givna ramar pröva olika vägar för att uppnå en optimal effektivitet i verksamheten. Det bör för övrigt erinras om att även om delanslaget Beredskapsarbeten enligt propositionens förslag svarar för hela anslaget frånsett 80 milj. kr. sker successivt stor förändring i anslagets användning. Arbetsmarknadsverket strävar bl. a. efter att minska andelen dyra beredskapsarbeten, dvs. investeringsarbeten.

I sammanhanget vill utskottet erinra om att det förändringsarbete som pågår inom verket – och som utskottet behandlat tidigare i betänkandet – torde ge nya uppslag beträffande användningen av de arbetsmarknadspolitiska medlen. Härutöver bör nämnas att frågan om de arbetsmarknadspolitiska medlen varit föremål för utredning inom regeringens kansli. Av det anförda framgår att frågan om de arbetsmarknadspolitiska medlens framtida utformning hålls aktuell hos ansvariga myndigheter. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att – utan ytterligare överväganden beträffande konsekvenserna av motionärernas förslag – tillstyrka motionerna i denna del.

Behovet av ett *basprogram för arbetsmarknadspolitiska åtgärder i vissa län* förs fram i motion 1985/86:A242 av Bengt-Ola Ryttar m. fl. (s). Motionärerna framhåller bl. a. att de mest drabbade länens problem är så djupa och långsiktiga att de måste motverkas med delvis nya metoder. Problemlänen har ett svagt näringsliv som är – och kommer under överskådlig tid att vara – beroende av samhällsstöd. För de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör därvid gälla att man utarbetar ett flerårigt basprogram. Dessa insatser skulle kunna samordnas med länens utvecklingsprogram och inte styras av de objekt som för tillfället är möjliga att starta snabbast.

Det föreslagna basprogrammet bör omfatta större delen av insatsvolymen från samhällets sida, vara treårigt och rullande. Visst utrymme bör lämnas för akutinsatser. Basprogrammet bör upprättas i förhandlingar mellan statsmakterna och berörda kommuner och länsorgan.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt med planering på längre sikt av samhällets insatser i främst problemlänen. Inom länsstyrelserna bedrivs också i samråd med kommunerna, länsarbetsnämnderna, skolmyndigheterna osv. ett intensivt planeringsarbete som syftar till att skapa förutsättningar för en god framförhållning när det gäller utvecklingsinsatserna.

Beträffande önskemålen om ett långsiktigt basprogram för de arbetsmarknadspolitiska insatserna vill utskottet erinra om att en stor del av de

sysselsättningspolitiska medlen till sin natur måste vara tillfälliga och selektiva. De vänder sig främst till de arbetslösa, som skall stå till arbetsmarknadens förfogande även under den tid som de omfattas av åtgärderna.

Utskottet vill emellertid samtidigt framhålla att det ankommer på främst länsarbetsnämnderna att utifrån denna principiella utgångspunkt se till att insatserna så långt möjligt ligger i linje med även långsiktiga strävanden i länen, t. ex. i fråga om utbyggnaden av infrastrukturen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:A242.

I motion 1985/86:A240 av Leo Persson m. fl. (s) begärs *särskilda stödåtgärder vid företag i sysselsättningssvaga orter.* Det gäller företag som av arbetsmarknadspolitiska skäl tillkommit med statligt stöd och som av företagsekonomiska skäl läggs ned. I dessa fall bör enligt motionärerna företagen åläggas att föra en konstruktiv dialog med sina uppdragsgivare, innan beslut om förändringar fattas, som är negativa för den lokala arbetsmarknaden. Staten bör i sådana lägen gå in med stöd för att säkerställa sysselsättningen.

Utskottet är medvetet om de ofta långtgående problem som en nedläggning av ett företag kan föra med sig för sysselsättningssvaga orter. Utskottet har anledning utgå från att beslut om nedläggning i dessa fall föregås av omfattande överläggningar mellan företag, fackliga organisationer, länsstyrelse och länsarbetsnämnd. Inte sällan har detta resulterat i att man gemensamt funnit lösningar på problemen som möjliggjort fortsatt drift. Samtidigt kan konstateras att det har funnits situationer då man bedömt att fortsatt drift av verksamheten inte kunnat förenas med rimliga krav på lönsamhet. I sådana lägen är en avveckling ofrånkomlig. Men det är också för sådana situationer som arbetsmarknadspolitikens trygghetssystem är avsett. Utskottet vill här peka på de möjligheter som främst varselreglerna i främjandelagen skapar för arbetsförmedlingen att i god tid finna lösningar på de problem för den enskilde som en uppsägning för med sig. Olika initiativ prövas, bl. a. s. k. övertalighetspooler som möjliggör längre uppsägningstider med hjälp av arbetsmarknadspolitiska stödinsatser.

Någon särskild åtgärd med anledning av motion 1985/86:A240 anser utskottet med hänvisning till det anförda inte vara påkallad. Motionen bör sålunda avslås.

Slutligen tar utskottet i detta avsnitt upp motion 1985/86:A234 av Erkki Tammenoksa m. fl. (s) som behandlar behovet av *arbetsmarknadspolitiska insatser för arbetslösa invandrare i Stockholms län.* Motionärerna föreslår att ett projekt startas i länet som syftar till att förbättra invandrarnas möjligheter att få arbete.

Invandrarna har en utsatt position på arbetsmarknaden med bl. a. en större arbetslöshet än genomsnittet. I Stockholms län utgör invandrarna en förhållandevis stor andel av de arbetslösa.

De problem som hänger samman med arbetsförmedlingarnas insatser för denna grupp har uppmärksammats inom arbetsmarknadsverket. Bl. a. har särskilda projekt startats i fyra kommuner med intensifierade förmedlingsinsatser för invandrare. Projekten bedrivs i samarbete mellan resp. arbetsförmedling och kommun. Syftet är att få fram nya modeller för att hjälpa

invandrarna till ett arbete. Hithörande frågor tas för övrigt även upp i regeringens i dagarna framlagda proposition 1985/86:98 om invandrarpolitiken. Bl. a. föreslås att AMS regelbundet skall göra en översyn av personalbehovet vid arbetsförmedlingar i invandrartäta områden och göra de omprioriteringar och de utbildningsinsatser för personalen som bedöms nödvändiga.

Utskottet vill stryka under vikten av att arbetet med att underlätta för invandrarna att få ett arbete bedrivs med stor målmedvetenhet inom arbetsmarknadsverket. Den försöksverksamhet som pågår i fyra kommuner bör härvid kunna ge nya uppslag. Det får ankomma på verket att ta ställning till hur man skall gå vidare sedan försöksverksamheten avslutats. Utskottet avstyrker med det anförda motion 1985/86:A234.

Rekryteringsstöd

Sedan den 1 januari 1984 kan statligt stöd utgå i form av bidrag till rekrytering inom näringslivet, s. k. rekryteringsplatser. Ungdomar och långtidsarbetslösa angavs som de målgrupper som i första hand skulle komma i fråga för den nya stödformen.

Fr. o. m. den 1 januari 1985 gäller att stödet skall förbehållas långtidsarbetslösa. Stödet kan i särskilda fall användas för att placera ungdomar. Bidraget kan även utgå för kommunernas och landstingskommunernas rekrytering av långtidsarbetslösa. Som en kompletterande åtgärd kvarstår de enskilda beredskapsarbetena av icke investeringskaraktär. Bidraget enligt ovan uppgår till 50 % av den totala lönekostnaden för de arbetslösa som rekryterats.

Antalet personer som anställts med rekryteringsstöd uppgick under fjärde kvartalet år 1985 till i genomsnitt 12 600 mot 24 400 personer samma kvartal året före. I propositionen konstateras att rekryteringsstödet, som infördes när konjunkturen var på väg uppåt, har utgjort ett verksamt hjälpmedel inom arbetsmarknadspolitiken under den konjunkturfas som vi nu har genomgått, främst genom att påverka företag att tidigarelägga sina rekryteringar eller att skapa nya arbetstillfällen.

När vi nu går in i en mer dämpad konjunktur anser det föredragande statsrådet att förutsättningarna att uppnå en av de viktigaste målsättningarna med stödet – att stimulera företagen att tidigarelägga rekryteringar – därmed minskar. Samtidigt konstateras att stora grupper på arbetsmarknaden har svårigheter att snabbt finna en anställning eller få möjlighet att pröva ett arbete. Ett tecken härpå är enligt propositionen att antalet långtidsarbetslösa fortfarande ligger på en hög nivå.

Mot den angivna bakgrunden förordas ett ökat utnyttjande av de sysselsättningsskapande åtgärderna för att skapa möjligheter för framför allt långtidsarbetslösa att få arbete. I propositionen föreslås därför att rekryteringsstödet för tillfället avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1986. I stället bör stödformen enskilt beredskapsarbete utnyttjas under den väntade konjunkturfasen.

För enskilda beredskapsarbeten föreslås även i fortsättningen gälla att statsbidrag får utgå med högst 50 % i upp till sex månader. De fördelar i administrativt avseende som nu gäller för rekryteringsstödet bör enligt

propositionen tas till vara när det gäller enskilda beredskapsarbeten. Härvid förutsätts att AMS i samarbete med arbetsmarknadens parter kan finna lämpliga lösningar.

Frågan om rekryteringsstödets avskaffande tas upp i ett flertal motioner.

I motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) framhålls att moderata samlingspartiets förslag beträffande anslagets användning – som redovisats i ett tidigare avsnitt – kan innebära att rekryteringsstödet kan användas om villkoret med kraftigt ökat placeringsresultat uppnås.

Även folkpartiet föreslår i sin partimotion 1985/86:A259 att rekryteringsstödet skall kunna finnas kvar bl. a. mot bakgrund av stödets betydelse för de långtidsarbetslösa. I centerpartiets partimotion 1985/86:A255 förordas ett förstärkt rekryteringsstöd för anställning av långtidsarbetslösa i näringslivet.

I ytterligare fem motioner föreslås med likartade argument att rekryteringsstödet skall finnas kvar. Det gäller 1985/86:A218 av Jan Fransson m. fl. (s), 1985/86:A223 av Lars Svensson (s) och Helge Hagberg (s), 1985/86:A236 av Elver Jonsson (fp) och Bengt Harding Olsson (fp), 1985/86:A238 av Hans Rosengren (s) och Ingemar Konradsson (s) samt 1985/86:A248 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s).

Bland de argument som förs fram kan nämnas att rekryteringsstödet är lätt att administrera. Det anses också vara ett verksamt medel för att rekrytera arbetslösa till fasta anställningar. Slutligen kan nämnas argumentet att stödet fyller en viktig funktion när det gäller att hålla arbetslösheten nere i skogslänen. I motion A218 sägs att rekryteringsstödet i stället för att avvecklas borde utvecklas, t. ex. för att stimulera till icke könstraditionella yrkesval och rekryteringar.

Som framgår av redovisningen råder det olika uppfattningar om rekryteringsstödets fortsatta användning. Enligt vad utskottet inhämtat pågår för närvarande inom arbetsmarknadsverket ytterligare överväganden beträffande stödets användning och effekter. Resultatet av det arbetet avses bli presenterat i god tid före regeringens ställningstaganden i samband med kompletteringspropositionen senare i vår.

Enligt utskottets uppfattning finns det mot denna bakgrund skäl att inte nu ta ställning till rekryteringsstödets framtida användning. Till denna slutsats bidrar också den ändrade bedömning av konjunkturutvecklingen som numera görs (se finansutskottets betänkande FiU 1985/86:10). Utskottet förutsätter i stället att regeringen i kompletteringspropositionen redovisar förslag till hur ett effektivt stöd till de långtidsarbetslösa lämpligen bör utformas.

Utskottets ställningstagande innebär att förslaget i propositionen om en avveckling av rekryteringsstödet fr. o. m. den 1 juli 1986 bör avslås. Därmed kan i sammanhanget upptagna motioner anses vara i huvudsak tillgodosedda. Vad utskottet anfört om rekryteringsstödets avveckling bör ges regeringen till känna.

Beredskapsarbeten

I delprogrammet Beredskapsarbeten ingår statliga beredskapsarbeten, statsbidrag till kommunala beredskapsarbeten samt enskilda beredskapsarbeten

av investeringskaraktär. Syftet med beredskapsarbetena är att motverka arbetslöshet till följd av säsong- och konjunkturnedgång eller när arbetstillgången av andra skäl är otillräcklig. Beredskapsarbetena ger vidare sysselsättning åt äldre, lokalt bunden eller handikappad arbetskraft, som har svårigheter att få arbete på den öppna marknaden även i goda konjunkturer.

Antalet sysselsättningsdagar i beredskapsarbete var ca 5,6 miljoner under budgetåret 1984/85. Som jämförelse kan nämnas att motsvarande tal för budgetåren 1983/84 och 1982/83 var ca 10,1 miljoner resp. 11,6 miljoner. Det faktum att rekryteringsstöd och ungdomslag infördes den 1 januari 1984 måste dock vägas in vid en jämförelse.

För innevarande budgetår har riksdagen med anledning av budgetpropositionen (prop. 1984/85:100 bil. 12, AU 11, rskr 188) anvisat 1 575 milj. kr. för beredskapsarbeten. Vidare har regeringen den 31 oktober 1985 med utnyttjande av den av riksdagen beviljade finansfullmakten (prop. 1984/85:159, FiU 30, rskr 409) beslutat om ytterligare 187 milj. kr. till beredskapsarbeten. Samtidigt har 300 milj. kr. omfördelats från rekryteringsstöd till beredskapsarbeten. Sammanlagt har således 2 062,5 milj. kr. beslutats för beredskapsarbeten.

I propositionen framhålls att det finns anledning att räkna med att konjunkturen under nästa budgetår kommer att vara svagare än under innevarande budgetår. Det är dock för närvarande inte möjligt att bedöma styrkan i avmattningen. Mot denna bakgrund bedöms behovet av beredskapsarbeten inkl. enskilda beredskapsarbeten till 6,5 miljoner sysselsättningsdagar under nästa budgetår. Som tidigare redovisats avser regeringen att senare i vår i kompletteringspropositionen återkomma med en reviderad bedömning av behovet av de sysselsättningsskapande åtgärderna. Det förutsätts att regeringen liksom för innevarande budgetår kommer att få disponera en finansfullmakt för eventuell förstärkning av bl. a. de sysselsättningsskapande åtgärderna.

Det sammanlagda medelsbehovet för beredskapsarbeten beräknas till 2 607,5 milj. kr. för budgetåret 1986/87.

I motion 1985/86:225 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) föreslås – som tidigare nämnts – ett sammanhållet anslag för sysselsättningsskapande åtgärder och särskilda villkor för åtgärderna. Den principfrågan har utskottet tagit ställning till. När det gäller insatsernas omfattning anges i motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) att AMS inom ett anslag för sysselsättningsskapande åtgärder på 2 057 milj. kr. skall få i uppdrag att genomföra ett program som uppgår till minst 5,5 miljoner sysselsättningsdagar.

Utskottet tillstyrker den bedömning av behovet av insatser som görs i propositionen. Som där framhålls har regeringen möjlighet att återkomma till riksdagen med förslag om ytterligare medel eller utnyttja finansfullmakten om behovet av insatser blir större än väntat. Utskottets ställningstagande innebär att motion 1985/86:A266 avstyrks i aktuell del.

I propositionen erinras om det uppdrag AMS erhållit att i samråd med berörda intressenter på byggarbetsmarknaden utreda alternativa lösningar som mer långsiktigt skulle ge arbete – inom eller utanför byggnadsverksamheten – åt arbetshandikappade byggnadsarbetare.

Som tidigare kortfattat nämnts i samband med utskottets behandling av AMS egenregiarbeten har nyligen träffats en preliminär överenskommelse mellan AMS och byggnadsindustrin om att starta en ny verksamhet för att ge arbetshandikappade byggnads- och anläggningsarbetare arbete och rehabilitering. Verksamheten skall enligt förslaget kunna omfatta upp till 2 000 personer.

Enligt överenskommelsen har byggföretagen åtagit sig att upprätta en riksomfattande organisation. Denna organisation skall ha ett antal regionala aktiebolag, som omfattar ett eller flera län. I dessa bolag avses bygg- och anläggningsarbetarna få tillsvidareanställning.

Staten förutsätts ge ett lönebidrag av samma storlek som i motsvarande anställningar i kommunerna, dvs. 75 % av lön och lönebikostnad. Arbetsförmedlingen skall besluta om vem som kan komma i fråga för en sådan lönebidragsanställning. Byggföretagen har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för verksamheten.

Enligt utskottets uppfattning är det positivt att AMS och intressenterna på byggarbetsmarknaden tar ett gemensamt ansvar för att finna nya lösningar på de arbetshandikappade byggnadsarbetarnas problem. Det förslag som man kommit fram till övervägs för närvarande i regeringens kansli.

Utskottet övergår härefter till att behandla ett antal motioner i vilka förs fram olika önskemål i anslutning till delanslaget Beredskapsarbeten.

Behovet av *mer långsiktiga beredskapsobjekt* tas upp i motion 1985/86:A258 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s). Motionärerna framhåller bl. a. att nya objekt för beredskapsarbeten skulle kunna tas fram om man i förväg kunde garantera en viss kontinuitet i genomförandet. Som exempel anges objekt inom kulturminnesvård, turism och skogsbruk. Motionärerna föreslår att länsarbetsnämnderna skall få möjlighet att ta fram större åtgärdspaket i områden där beredskapsarbeten kommer att behövas under många år. Genomförandet av dessa mer långsiktiga insatser skulle garanteras genom att medel anslås för en längre period.

Utskottet vill först erinra om att beredskapsarbetena är tillfälliga till sin natur. De vänder sig främst till de arbetslösa, som skall stå till arbetsmarknadens förfogande även under den tid som de omfattas av åtgärderna. Dessa medel skall således inte utgöra en basresurs för skogsvård, turism, kulturminnesvård m. m. Detta hindrar i och för sig inte att man inom t. ex. kommunerna kan hålla en god projektberedskap. Som tidigare nämnts är det emellertid också viktigt att länsarbetsnämnderna så långt möjligt tar hänsyn till att insatserna ligger i linje med även – i det här fallet – långsiktiga strävanden i kommunerna.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:A258 i denna del.

Utskottet tar därefter upp två motioner som föreslår ett *återinförande av statliga projekteringsbidrag*. Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) framhåller i motion 1985/86:A258 att de senaste årens insatser har tärt framför allt på kommunernas objektreserv som nu sägs vara för liten. Enligt motionärerna begränsar kommunernas ekonomi deras möjligheter att bygga upp nya reserver av angelägna byggnadsprojekt. Det är därför rimligt att statsbidrag för projektering införs.

I motion 1985/86:A232 av Roland Brännström m. fl. (s) anförs att

arbetsmarknadssituationen i de fyra nordligaste länen och främst i våra strukturs vaga glesbygdskommuner inger allvarliga farhågor om möjligheten att hålla sysselsättningen uppe. Det skulle därför vara av stort värde för främst kommuner inom stödområde A och B, om projekteringsbidraget enligt tidigare regler återinfördes.

Utskottet vill liksom tidigare år framhålla vikten av att lämpliga sysselsättningsskapande objekt tas fram i bl. a. kommunerna. Det är en viktig förutsättning för att en effektiv arbetsmarknadspolitik skall kunna föras. Den objektreserv som varje år tas fram har också i huvudsak motsvarat de behov som funnits. När det gäller projekteringsbidraget har detta enligt utskottets mening generellt sett en liten betydelse för projekteringsverksamheten. Projekteringskostnaden är normalt en liten del av hela kostnaden för investeringen. Härtill kommer att bidrag utgår för projektering när ett objekt antagits som beredskapsarbete. I detta sammanhang bör även erinras om de båda program för reparation, ombyggnad och tillbyggnad (ROT) som statsmakterna beslutade om hösten 1983 och som kan leda till en inriktning från kommunernas sida på projekt som inte kräver projektering i samma omfattning. Utskottet har dock samtidigt förståelse för att stöd till projekteringskostnader kan vara en välbehövlig stimulans i vissa enstaka kommuner med ansträngd ekonomi. Med hänvisning till vad ovan sagts, samt mot bakgrund av det statsfinansiella läget, avstyrker utskottet motionerna 1985/86:A258 i denna del och 1985/86:A232.

I fyra motioner begärs *ökade beredskapsmedel till natur- och kulturminnesvård*. Det gäller motionerna 1985/86:A205 av Hans-Göran Franck m. fl. (s), 1985/86:A210 av Görel Bohlin (m) och 1985/86:A272 av Gunnel Jonäng (c) och Hadar Cars (fp) i vilka föreslås att kulturminnesvården skall komma i fråga för ytterligare arbetsmarknadspolitiska medel. I motion 1985/86:A215 av Börje Stensson (fp) och Lars Ernestam (fp) föreslås att både natur- och fornminnesvården skall komma i fråga för arbetsmarknadspolitiska medel.

Bakgrunden till motionerna är att den kraftiga neddragningen av beredskapsmedlen fått som konsekvens att arbetena inom natur- och kulturminnesvården reducerats avsevärt. För fornvården gäller t. ex. att verksamheten sedan en följd av år praktiskt taget helt drivits inom ramen för beredskapsarbetena. Den personal riksantikvarieämbetet har anställd för projektering av dessa arbeten bekostas av beredskapsmedel. Under budgetåret 1984/85 beviljade länsarbetsnämnderna medel för fornvård till ett belopp av drygt 31 milj. kr. mot ca 43 milj. kr. budgetåret innan.

Riksantikvarieämbetets egna medel för fornvård uppgick under budgetåret 1984/85 till 600 000 kr. Den neddragning av beredskapsmedlen som skett har bl. a. drabbat kulturminnesvården i Stockholms län mycket hårt. Även naturvården har under åren varit i hög grad beroende av beredskapsarbetena. Vården av naturreservat, landskapsvård m. m. har till huvudsaklig del finansierats via beredskapsmedlen.

Utskottet har förståelse för de problem som de minskade anslagen till beredskapsarbeten fört med sig för bl. a. natur- och kulturminnesvården. Utnyttjandet av de arbetsmarknadspolitiska medlen bör emellertid bedömas utifrån arbetslösheten och dess sammansättning. De är till sin natur tillfälliga och vänder sig främst till de arbetslösa, som skall stå till arbetsmarknadens förfogande även under den tid som de omfattas av åtgärderna.

Utskottet vill samtidigt framhålla betydelsen av natur- och kulturminnesvården i arbetsmarknadspolitiken. Arbetena har visat sig vara väl lämpade som beredskapsarbeten. Inte minst socialmedicinskt handikappade arbetssökande har i dessa verksamheter erhållit lämpliga arbetsuppgifter. Utskottet utgår också från att möjligheten att utföra vårdarbeten med beredskapsmedel kommer att kvarstå. Såvitt nu kan bedömas kommer emellertid nivån på insatserna att vara betydligt lägre än under tidigare år.

Mot den angivna bakgrunden framstår det som angeläget att natur- och kulturminnesvården blir mindre beroende än hittills av de arbetsmarknadspolitiska medlen. Denna inställning kommer också när det gäller kulturminnesvården till uttryck i budgetpropositionen (prop. 1985/86:100 bil. 10, s. 437). På naturvårdsområdet har regeringen tillkallat en utredning med uppgift att bl. a. pröva hur tillgängliga resurser skall användas på effektivaste sätt från naturvårdssynpunkt. Häri ingår bl. a. att pröva förutsättningarna att i högre grad engagera t. ex. kommunerna i finansieringen av naturvårdsarbetet (Dir. 1986:2). Dessa frågor är sålunda uppmärksammade i regeringens kansli.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet i sammanhanget upptagna motioner.

I motion 1985/86:A237 av Erik Holmkvist (m) föreslås *ytterligare anslag till Luleå högskola*, varvid beredskapsmedlen för Norrbottens län skulle reduceras i motsvarande utsträckning. Motionären pekar på högskolans roll i utvecklandet av Norrbotten. En forskarby med hotelldel, forskningsråd och ett teknikcentrum i anslutning till högskolan planeras. Det behövs emellertid ökade finansiella resurser för att högskolan skall kunna utvecklas på önskvärt sätt. Inte minst är detta fallet för forskningen inom nya områden som kan innebära utveckling av befintlig industri men också etablering inom framtidsbetonade områden som data/elektronik, maskin- och verkstadsteknik, metallurgi och arktisk teknik. För detta ändamål föreslås att högskolan i Luleå tilldelas 4 milj. kr. utöver vad som föreslås i budgetpropositionen för nästa budgetår. Anslaget för beredskapsmedel för Norrbottens län föreslås bli reducerat med motsvarande belopp.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionären när det gäller forskningens betydelse för en positiv utveckling av näringslivet i Norrbottens län. Verksamheten vid Luleå högskola har därvid en mycket stor betydelse. Utskottet kan emellertid inte ställa sig bakom att verksamheten vid högskolan skall tilldelas medel som är ämnade till arbetsmarknadspolitiska insatser i länet. I sammanhanget bör erinras om det besvärliga arbetsmarknadsläget i länet, som motiverar kraftfulla arbetsmarknadspolitiska insatser. Finansiering av verksamheten vid högskolan i Luleå bör i stället ske via ordinarie sakanslag för högskoleverksamheten. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:A237.

Martin Segerstedt m. fl. (s) begär i motion 1985/86:A231 *ytterligare beredskapsmedel för väg- och brobyggnadsprojekt inom Västernorrlands län*. Behovet av upprustning av vägnätet i länet är enligt motionärerna sedan lång tid stort. De investeringsanslag som tilldelats länet har inte förmått avhjälpa väsentliga brister. Inte minst industristrukturen i länet med en stor andel skogsindustri ställer stora krav på vägstandarden. I motionen anges särskilt angelägna vägprojekt.

Utskottet är väl medvetet om behovet av en god vägstandard i Västernorrlands län. Betydande belopp har också under åren anvisats av beredskapsmedel för väginvesteringar i länet. Det ankommer på AMS att fördela beredskapsmedlen länen emellan. Den lokala arbetslösheten och arbetslöshetens sammansättning, kostnader för olika projekt samt projektens angelägenhet får sedan avgöra länsarbetsnämndens fördelning av de tilldelade medlen på olika projekt. De allmänna behoven av byggande av vägar får beaktas vid fördelningen av de ordinarie väganslagen. Med hänvisning till denna principiella inställning avstyrker utskottet motion 1985/86:A231.

Slutligen tar utskottet i detta sammanhang upp motion 1985/86:A214 av Nils T Svensson (s) och Margit Sandéhn (s) i vilken begärs *en upprustning och elektrifiering av järnvägen Malmö–Ystad med beredskapsmedel.* Motionärerna framhåller bl. a. att en modernisering och utveckling av den aktuella banan skulle kunna bidra till en positiv närings- och befolkningsutveckling i sydöstra Skåne och därmed förbättra förutsättningarna för en regional balans i länet.

Utskottet utesluter inte att det projekt som tas upp i motionen kan vara lämpligt som beredskapsarbete. Som redan framhållits bör det dock ankomma på arbetsmarknadsmyndigheterna att avgöra var och i vilken omfattning som beredskapsarbeten skall komma till stånd. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att regeringen med anledning av utvecklingen vid Kockums Varv har aviserat att ytterligare 20 milj. kr. av beredskapsmedlen bör tilldelas Malmöregionen. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:A214.

Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet

Bidraget, som infördes den 1 juni 1984, utgår till arbetslösa som vill starta egen verksamhet. Det motsvarar den arbetslöshetsersättning som annars skulle ha utgått och avser i första hand att klara vederbörandes försörjning under en viss tid. Den arbetslöse skall på det sättet ges en möjlighet att komma i gång med den nya verksamheten utan att i inledningsskedet belasta driften med att ta ut lön för det egna uppehället.

För innevarande budgetår har tidigare anvisats 37 milj. kr. Härtill kommer 10 milj. kr. i tilläggsbudget II till statsbudgeten, ett förslag som utskottet tillstyrkt (AU 1985/86:9). Totalt disponeras härigenom 47 milj. kr. under innevarande budgetår.

I propositionen föreslås att 50 milj. kr. skall anvisas för verksamheten under nästa budgetår. Detta möjliggör att bidrag kan betalas ut till ca 1 700 personer under i genomsnitt sex månader.

I motion 1985/86:A227 av Britta Bjelle m. fl. (fp) förordas *en förlängning av tiden för starta-eget-bidraget.* Enligt motionärerna är det mycket svårt att få ett nystartat företag att på sex månader bli så inarbetat att det ger inkomster som både täcker företagarens lön och övriga omkostnader i företaget. Bidrag bör därför kunna utgå under en tid av ett år. Regeringen föreslås göra en översyn av möjligheterna till förlängning av bidraget.

Som framgår av propositionen har den aktuella stödformen varit föremål för utvärdering av dels AMS, dels högskolan i Växjö. Bl. a. har de som

mottagit bidraget fått möjlighet att redovisa sina erfarenheter av stödet. Resultatet av det arbetet övervägs i regeringens kansli. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett föreslå några ändringar i de regler som gäller för det aktuella stödet.

Motion 1985/86:A227 bör med hänvisning till det anförda avslås.

Utskottet tillstyrker den begärda medelsanvisningen på 50 milj. kr. för nästa budgetår.

Industribeställningar

Inom ramen för de medel som anvisas till detta delprogram får industribeställningar göras. Därmed menas statliga beställningar av förnödenheter som behövs inom den statliga verksamheten och som av AMS läggs ut till företag som varslat om uppsägning eller permittering av anställda i större omfattning. Härigenom kan sysselsättningen upprätthållas under en begränsad tid för att ge rådrum för omplacering av personalen. Regeringen kan också medge utgifter för AMS ordinarie beställningar som staten tidigarelägger i sysselsättningsfrämjande syfte. I propositionen beräknas ett oförändrat medelsbehov nästa budgetår på 15 milj. kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) föreslår i motion 1985/86:A266 att regeringens förslag avvisas. Motionärerna anser att det i princip är fel att arbetsmarknadsverket skall betala för särskilda industrisubventioner.

Utskottet ansluter sig till regeringens beräkningar av behovet av medel till industribeställningar. I svåra sysselsättningslägen kan stödet möjliggöra erforderligt rådrum för omplacering av personal vid företag som varslat om uppsägning. Utskottet avstyrker därför motion A266 i denna del.

Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder

Sedan ett par års tid har pågått en försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder. Syftet med verksamheten är att ta till vara de idéer som finns och som kan leda till nya typer av arbetsmarknadspolitiska insatser.

En del i denna verksamhet har varit den s. k. industrikampanjen. Kampanjen genomfördes i huvudsak under år 1984 i syfte att tidigarelägga och stimulera industrins rekrytering. För kampanjen avsattes 100 milj. kr. varav 50 milj. kr. fördelades regionalt till särskilda samarbetsgrupper. I propositionen anförs att kampanjen varit mycket framgångsrik. Åtskilliga intressanta företagsinriktade projekt har lett till positiva resultat.

De medel som under det här aktuella anslaget stått till regeringens förfogande under de två senaste budgetåren för en försöksverksamhet inom arbetsmarknadspolitiken har enligt propositionen möjliggjort ett antal nyskapande försök. Här kan nämnas teknikupphandling av mikrodatorer för handikappade, försöksverksamhet för invandrare i Södertälje och Malmö, företagsutveckling (lokala initiativ) i Bergslagen och industrimässa m. m.

En del av medlen – 7 milj. kr. – för budgetåret 1984/85 har utnyttjats för att via barn- och ungdomsdelegationen stödja olika projekt för arbetslösa ungdomar. Ett stort antal projekt har på detta sätt kunnat erhålla stöd.

Mot bakgrund av de positiva erfarenheterna föreslås att försöksverksam-

heten får bedrivas även under budgetåret 1986/87 samt även utvidgas något. För verksamheten beräknas ett medelsbehov av 15 milj. kr.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen under denna punkt.

Anslaget

I propositionen beräknas under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1986/87 2 687,5 milj. kr.

I motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) föreslås att anslaget förs upp med 2 087 500 000 kr.

Utskottet har tidigare i betänkandet godtagit regeringens bedömning beträffande omfattningen av insatserna. Vad utskottet anfört om rekryteringsstödets avveckling påverkar inte det totala medelsbehovet. Till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder bör sålunda anvisas 2 687 500 000 kr. för budgetåret 1986/87. Motion 1985/86:A266 avstyrks i denna del.

Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna

1984/85	Utgift	217 869 000
1985/86	Anslag	166 000 000
1986/87	Förslag	119 000 000

Tillfälligt sysselsättningsbidrag för äldre arbetskraft inom tekoindustrin har för budgetåret 1984/85 beviljats 680 företag med tillsammans 33 280 anställda, varav 8 812 var fyllda 50 men inte 65 år. Det beräknade bidragsbeloppet för perioden uppgår till ca 218 milj. kr., varav 42 % faller på företag i Älvsborgs län.

För innevarande budgetår har 166 milj. kr. beräknats för tillfälligt sysselsättningsbidrag för äldre arbetskraft inom tekoindustrin. Enligt riksdagens beslut våren 1983 (AU 1982/83:29, rskr. 322) har bidraget successivt trappats ned och får för budgetåret 1985/86 beräknas på ett bidragsunderlag motsvarande högst 7 % av lönekostnaderna för personal i tillverkning.

Regeringen har under punkt B 18 (s. 118) föreslagit att riksdagen till Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett förslagsanslag av 119 000 000 kr.

I propositionen framhålls att situationen för tekoindustrin har förbättrats betydligt under de senaste åren. Branschen har genomgått stora förändringar och har kunnat omstruktureras och stärkas. Den påbörjade nedtrappningen av äldrestödet bör enligt föredragande statsrådet fortsätta.

För budgetåret 1986/87 föreslås att bidraget får beräknas på ett bidragsunderlag motsvarande högst 5 % av lönekostnaderna för personal i tillverkning. Medelsbehovet beräknas till 119 milj. kr.

För budgetåren 1987/88 och 1988/89 bör bidraget enligt propositionen beräknas på ett bidragsunderlag om högst 4 resp 3 % av lönekostnaderna.

I vpk-motionen 1985/86:A262 föreslås att äldrestödet omprövas. Regeringen bör i stället överväga om ett s. k. avskrivningslån kan ersätta äldrestödet. Motionärerna anser att avskrivningslån kan användas på ett mer

offensivt sätt. Med utbetalning av lånet skulle följa krav på motprestation gentemot företagen.

Även Hans Nyhage m. fl. (m) förordar i motion 1985/86:A260 en övergång till avskrivningslån i stället för äldrestöd.

Frågan om införande av avskrivningslån för tekoindustrin har också tagits upp i ett antal motioner, vilka skall behandlas i näringsutskottet.

Enligt utskottets uppfattning är det tillfredsställande med de senaste årens utveckling för tekoindustrin. Den av riksdagen beslutade nedtrappningen av äldrestödet har därmed kunnat fullföljas.

Som framgår i motionerna har från branschorganisationernas sida förts fram förslag om en omvandling av äldrestödet till någon form av avskrivningslån. Enligt utskottets uppfattning är emellertid förslaget ännu inte tillräckligt genomarbetat för att riksdagen skall kunna ta ställning i frågan. Det kan mycket väl finnas såväl fördelar som nackdelar med ett införande av nya stödformer. Olika effekter måste därför utredas mycket noggrant. Bl. a. måste enligt utskottets uppfattning belysas de sysselsättningsmässiga konsekvenserna för den äldre arbetskraften vid de mindre konkurrenskraftiga tekoföretagen om äldrestödet med kort varsel utgår ur medelsarsenalen.

Av det sagda framgår att utskottet anser att man i berörda departement bör närmare bereda förslaget från branschorganisationerna. Regeringen bör därefter återkomma till riksdagen med resultatet av det arbetet. Vad utskottet anfört i denna fråga med anledning av motionerna A260 och A262 bör regeringen underrättas om.

Mot bakgrund av att den av utskottet begärda beredningen av frågan om en avveckling av äldrestödet till förmån för ny stödform kan ta viss tid tillstyrker utskottet den för äldrestödet begärda medelsanvisningen för budgetåret 1986/87 om 119 000 000 kr.

Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar

1984/85	Utgift	0
1985/86	Anslag	1 000
1986/87	Förslag	1 000

Anslaget har inrättats fr. o. m. budgetåret 1984/85 (prop. 1983/84:150, bil. 4, AU 24, rskr. 385). Från anslaget skall bekostas tidigareläggningsbidrag till affärsverksinvesteringar utanför statsbudgeten.

Regeringen har under punkt B 18 (s. 119) föreslagit att riksdagen till Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag som alltså tillstyrks.

Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten

Nytt anslag

1986/87	Förslag	22 500 000

Regeringen har under punkt B 20 (s. 119–121) föreslagit att riksdagen skall

1. godkänna vad som förordats i propositionen om användningen av medel för beredskapsarbete,

2. till Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.

Bakgrunden till det nya anslaget är att AMS i skrivelse den 7 november 1985 föreslagit att en försöksverksamhet påbörjas med friare användning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder i östra Norrbotten. Framställningar om åtgärder har också kommit från Övertorneå och Överkalix kommuner. Definitionen på östra Norrbotten är i detta sammanhang Haparanda, Övertorneå, Överkalix och Pajala kommuner samt Karesuando och Vittangi-delarna av Kiruna kommun.

I propositionen framhålls att en positiv utveckling har skett på arbetsmarknaden i Norrbottens län under den senaste tiden. Arbetslösheten har kunnat pressas ned till ca 5 %, vilket dock väsentligt överstiger riksgenomsnittet. Alltjämt kvarstår således betydande problem i östra Norrbotten med befolkningsminskning och låg förvärvsfrekvens, hög arbetslöshet samt ett ensidigt näringsliv. Målet med AMS förslag är att under en femårsperiod kraftigt minska arbetslösheten i denna del av Norrbotten med hjälp av bl. a. rörlighetsfrämjande, kompetenshöjande och sysselsättningsskapande åtgärder. Försöksverksamheten syftar till att genom offensiva insatser inom arbetsmarknadspolitikens ram skapa förutsättningar för nya arbetstillfällen. I AMS strategi ingår att också andra myndigheter prioriterar regionen. Kostnaden för försöksverksamheten har beräknats till ca 150 milj. kr. under en femårsperiod.

I propositionen föreslås att AMS genom länsarbetsnämnden i Norrbottens län skall dels ges möjlighet att i östra Norrbotten inom givna medelsramar få pröva en ordning med friare disposition av de arbetsmarknadspolitiska medlen, dels tillförs särskilda medel för insatser som ligger utanför nuvarande åtgärdsarsenal. Försöksperioden i östra Norrbotten bör omfatta tre budgetår och syftet bör vara att skapa varaktiga anställningar för dem som nu är arbetslösa eller finns i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Enligt förslaget bör gällande regelsystem ändras så att länsarbetsnämnden ges möjlighet att förlänga tiden i beredskapsarbete till högst tolv månader. Beredskapsmedlen bör vidare – om nämnden finner det motiverat – få användas för att finansiera utbildningsinsatser. Medlen för beredskapsarbeten bör också kunna användas på så sätt att en utvidgning av den dagliga arbetstiden i ungdomslag kan åstadkommas.

Utöver dessa regeländringar behövs enligt propositionen särskilda resurser för att separat eller i kombination med ordinarie arbetsmarknadspolitiska insatser skapa mer varaktiga arbeten. Dessa särskilt tilldelade medel bör få användas relativt fritt och bl. a. för att skapa förutsättningar för permanenta året-runt-anställningar för såväl arbetslösa som säsong- eller andra korttidsanställda inom olika områden i regionen. Ett sätt att åstadkomma sådana anställningar är att i samarbete med kommuner och företag lägga upp utbildningsprogram som inom ramen för en anställning kan överbrygga t. ex. säsongvariationer. En annan väg kan vara att stödja särskilda introduktionsinsatser. Ett alternativt utnyttjande av de särskilda medlen bör kunna vara att t. ex. genom utbildning stärka befintliga företag eller företagare i syfte att åstadkomma sysselsättningsmöjligheter för arbetslösa. Länsarbetsnämnden bör vidare kunna använda medlen för att initiera olika sysselsättningsskapande projekt och även till ren projektverksamhet.

Det bör enligt propositionen ankomma på regeringen att närmare utforma nödvändiga riktlinjer för verksamheten. 22,5 milj. kr. bör anvisas för dessa särskilda insatser av mer offensiv karaktär. AMS bör redan under våren 1986 börja planera för ifrågavarande verksamhet, och det kan härvid vara lämpligt att regionalt ha en särskild ledningsgrupp.

I propositionen framhålls avslutningsvis att syftet med försöksverksamheten är att söka skapa permanent sysselsättning. Vid beräkningarna har utgåtts från att insatserna skall kunna leda till en mer varaktig reducering av arbetslösheten i storleksordningen 300 personer i förhållande till den genomsnittliga redovisade arbetslösheten första, tredje och fjärde kvartalen de senaste tre budgetåren. Om AMS kan redovisa ett sådant gynnsamt resultat kan en fortsatt försöksverksamhet under ytterligare två år bli aktuell. En förutsättning härför är att de årliga kontrollstationerna visar att godtagbara resultat har uppnåtts. Om så inte blir fallet bör det enligt föredragande statsrådet få ankomma på regeringen att besluta om att avbryta hela eller delar av försöksverksamheten.

Regeringens förslag under denna punkt avvisas i motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m). Motionärerna anser att östra Norrbotten är i behov av mera långsiktiga åtgärder än de som föreslås i propositionen. De insatser som krävs bör kunna inrymmas inom länsstyrelsens ansvar för regional utveckling. Finansiering föreslås ske via de s. k. länsanslagen inom regionalpolitiken. I motionen hänvisas till att moderata samlingspartiet föreslagit att de anslagen skall utökas.

I motion 1985/86:A460 av Per-Ola Eriksson (c) framhålls bl. a. att det krävs ordentliga satsningar som långsiktigt kan ge en positiv utveckling i östra Norrbotten. Detta torde inte vara möjligt med enbart en friare användning av beredskapsmedel. Motionären anser dessutom att regeringens begäran att kunna bryta försöksverksamheten med att skapa arbetstillfällen är anmärkningsvärd. Motionären anser vidare att regeringens förslag till sin omfattning är en alltför begränsad åtgärd i en av landets mest utsatta glesbygdsregioner. Åtgärderna måste ges en betydligt mer offensiv omfattning och inriktning. Även om arbetsmarknadspolitiska insatser kortsiktigt kan ge ett visst resultat bör man vara mer angelägen att stärka de regional- och näringspolitiska insatserna. Därför föreslås att en större del av medlen överförs till utvecklingsfonden i Norrbottens län.

Utskottet kan först konstatera att det inte råder några delade meningar om behovet av kraftfulla insatser för att hålla sysselsättningen uppe i östra Norrbotten. Enligt utskottets uppfattning krävs både kortsiktiga och mer långsiktiga åtgärder om utvecklingen skall kunna vändas. Detta innebär ett behov av såväl arbetsmarknadspolitiska som industri- och regionalpolitiska initiativ.

I den del av budgetpropositionen som utskottet behandlar i detta betänkande redovisar regeringen nya uppslag till utvecklingsinsatser i regionen på det arbetsmarknadspolitiska området. Senare i vår kommer utskottet att ta ställning till behovet av mer långsiktiga insatser inom regionalpolitiken.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen i denna del. Den föreslagna försöksverksamheten bör för övrigt kunna ge värdefulla erfa-

renheter för arbetsmarknadspolitiken i stort. Utskottet tillstyrker även den begärda medelsanvisningen för offensiva insatser i östra Norrbotten. De i sammanhanget upptagna motionerna avstyrks därmed i aktuella delar.

Nämnden för vapenfriutbildning

1984/85	Utgift	4 733 000
1985/86	Anslag	4 513 000
1986/87	Förslag	5 138 000

Nämnden för vapenfriutbildning (NVU) administrerar tillsammans med godkända utbildningsmyndigheter och organisationer de vapenfrias utbildning, inkvartering och förmåner.

Kostnaderna för utbildning och förmåner till de vapenfria betalas från anslaget B 17. Vapenfria tjänstepliktiga.

	1985/86	Beräknad ändring 1986/87	
	Anslag	NVU	Föredraganden
Personal	22	–	–
Anslag			
Förvaltningskostnader	3 993 000	+ 790 000	+ 606 000
(därav lönekostnader)	(3 072 000)	(+ 498 000)	(+ 525 000)
Lokalkostnader	520 000	+ 19 000	+ 19 000
	4 513 000	**+ 809 000**	**+ 625 000**

Regeringen har under punkt B 16 (s. 115–116) föreslagit att riksdagen till Nämnden för vapenfriutbildning för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett förslagsanslag av 5 138 000 kr. Förvaltningskostnaderna har beräknats utan tillämpning av huvudförslaget.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag på denna punkt.

Vapenfria tjänstepliktiga

1984/85	Utgift	99 954 000
1985/86	Anslag	93 875 000
1986/87	Förslag	115 085 000

Från anslaget betalas utgifter för ekonomiska och sociala förmåner åt vapenfria tjänstepliktiga samt ersättningar för vissa utbildningskostnader m. m. till kommuner, organisationer och affärsdrivande verk som tilldelas vapenfria tjänstepliktiga.

	1985/86 Anslag	Beräknad ändring 1986/87	
		NVU	Föredraganden
Vapenfria tjänstepliktiga	90 590 000	+ 29 010 000	+ 21 090 000
Ersättning för utbildningskostnader m. m.	3 285 000	+ 2 830 000	+ 120 000
	93 875 000[1]	**+ 31 840 000**	**+ 21 210 000**

[1] Regeringen har i enlighet med riksdagens bemyndigande medgivit att anslaget får överskridas med 7 200 000 kr. för att öka antalet tjänstgöringsdagar för de vapenfria med 50 000.

Regeringen har under punkt B 17 (s. 116–118) föreslagit att riksdagen skall

1. bemyndiga regeringen att för budgetåret 1986/87, om det på grund av arbetsmarknadsläget bedöms angeläget, besluta om en ökning av antalet tjänstgöringsdagar för vapenfria tjänstepliktiga med högst 50 000.

2. Till Vapenfria tjänstepliktiga för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 115 085 000 kr.

Medelsberäkningen för budgetåret 1986/87 utgår från ett oförändrat antal tjänstgöringsdagar – 650 000 – för de vapenfria och en oförändrad ersättning till utbildningsanordnarna.

Det samlade medelsbehovet beräknas till 115 085 000 kr., varav 3,4 milj. kr. för ersättning till utbildningsanordnarna. Samtidigt föreslås dock att regeringen i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår skall ges möjlighet att få öka antalet utbildningsdagar med 50 000 om det på grund av arbetsmarknadsläget bedöms angeläget att inkalla arbetslösa som har uttagits till vapenfri tjänst och som annars skulle blivit föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Kostnaden för 50 000 dagar beräknas till 9,7 milj. kr.

Utskottet tillstyrker den begärda medelsanvisningen. Regeringen bör också erhålla bemyndigande att vid behov kunna utöka antalet tjänstgöringsdagar med högst 50 000.

Sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade

Inledning

I arbetskraften finns ett förhållandevis stort antal personer som har en nedsatt arbetsförmåga. Hur stort detta antal är kan inte utläsas ur arbetskraftsundersökningarna. Uppskattningar som gjorts antyder emellertid att 150 000–200 000 personer har en i hög grad nedsatt arbetsförmåga. 400 000–500 000 personer har beräknats ha en i någon mån nedsatt arbetsförmåga. Antalet personer i arbetskraften med nedsatt arbetsförmåga varierar över åren i relativt liten utsträckning.

Under fjärde kvartalet 1985 var 31 000 arbetshandikappade inskrivna vid arbetsförmedlingen, vilket utgjorde 9,9 % av samtliga inskrivna. Utvecklingen sedan år 1980 framgår av följande tabell.

Antal sökande

År	Totalt	Arbetshandikappade
1980	217 500	27 800
1981	278 500	30 300
1982	317 800	30 700
1983	335 200	30 100
1984	319 700	31 000
1985	313 400	31 000

Källa: AMS

Av tabellen framgår att andelen arbetshandikappade bland de arbetssökande uppgår till ca 10 %. Av de sökande med arbetshandikapp fjärde kvartalet 1985 var 5 500 under 25 år och 3 000 var 55 år eller äldre.

I december månad år 1985 var de arbetshandikappade som var aktuella vid arbetsförmedlingen fördelade efter arbetshandikapp enligt följande sammanställning.

Arbetshandikapp	*Procent*
Rörelsehindrade	37,6
Hjärt-, kärl- och lungsjukdom	5,1
Hörselskada	3,0
Synskada	2,5
Övriga somatiska arbetshandikapp	18,6
Förståndshandikapp	3,3
Psykiska arbetshandikapp	10,7
Socialmedicinska arbetshandikapp	19,2

Källa: AMS

Under fjärde kvartalet 1985 var 85 000 arbetshandikappade i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I följande tabell redovisas antal arbetshandikappade vid månadens slut i olika åtgärder under åren 1982–1985. Uppgifterna avser medeltal per månad för sista kvartalet.

Åtgärd	1982	1983	1984	1985
Anställda med lönebidrag	34 600	36 700	38 000	39 900
Samhällsföretag	24 000	25 200	25 600	27 000
Ami	3 400	3 100	3 300	3 600
Beredskapsarbete	7 300	8 500	6 700	4 200
AMU (exkl. företagsutbildning)	9 300	9 200	9 400	9 200
Ungdomslag	–	–	1 100	1 100
Summa	**78 600**	**82 700**	**84 100**	**85 000**

Källa: AMS

Av tabellen framgår att antalet arbetshandikappade i åtgärder under perioden ökade med 6 400. Vidare kan utläsas att antalet arbetshandikappade med lönebidrag och i Samhällsföretag ökat kraftigt, medan antalet i beredskapsarbete nästan halverats. Till bilden hör även att antalet personer i offentligt skyddat arbete – en verksamhet som tillkom under budgetåret 1984/85 och ersatte en form av beredskapsarbeten – beräknas uppgå till ca 5 000 under innevarande budgetår.

I sammanhanget bör också redovisas utvecklingen beträffande av arbetsmarknadsskäl nybeviljade förtidspensioner. I sammanställningen visas utvecklingen under perioden 1980–1984.

År	Män	Kvinnor	Totalt	‰ av de försäkrade
1980	1 585	2 019	3 604	10,2
1981	1 400	2 064	3 464	9,5
1982	1 366	2 324	3 690	10,0
1983	2 427	3 057	5 484	14,9
1984	4 781	4 343	9 124	24,9

Källa: Riksförsäkringsverket

Under år 1985 ökade antalet ytterligare i betydande omfattning.

Riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade

I propositionen framhålls när det gäller *riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade* att de handikappade måste ges möjlighet till full delaktighet i arbetslivet om vi skall nå målet arbete åt alla. Vidare erinras om att arbetslinjen i svensk arbetsmarknadspolitik bl. a. innebär att handikappade, i stället för att erhålla kontantstöd, skall kunna försörja sig genom eget arbete. Eftersom arbetsinkomsten i de flesta fall överstiger exempelvis förtidspension, blir arbetet det främsta medlet för att jämna ut skillnader i standard mellan handikappade och befolkningen i övrigt. För den enskilde ger arbetet inte bara en försörjning utan också sociala kontakter, självförtroende och ökade möjligheter att aktivt delta i samhällslivet. I propositionen anförs vidare att det är angeläget att såväl de särskilda stöden för arbetshandikappade som övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärder för sysselsättning, utbildning m. m. används för att underlätta för sökande med arbetshandikapp att få arbete. Särskilt viktigt är det att unga människors arbetsförmåga och arbetsvilja kan tas till vara. Från samhällsekonomisk synpunkt är detta enligt propositionen ett väsentligt bättre alternativ än att under decennier betala ut ersättning från socialförsäkringssystemet. Än mer betydelsefullt är värdet för den enskilde av att ha ett arbete.

Vidare erinras i propositionen om den betydelse lagen (1982:80) om anställningsskydd har för handikappades möjligheter att behålla ett arbete. Genom de beslut som riksdagen har fattat (prop. 1984/85:89, SoU 13, rskr. 172) om företagshälsovård och arbetsanpassning har ytterligare ett viktigt steg tagits för att hejda utslagningen.

Slutligen anförs i propositionen i denna del att man genom omprioritering och besparingar i budgetarbetet har lyckats skapa utrymme till förmån för reformer på handikappområdet som ökar möjligheterna för personer med svårare funktionsnedsättningar att få och utföra ett arbete. Det gäller bl. a. insatser för unga handikappade, en intensifierad satsning på avancerade hjälpmedel, höjda bidrag till arbetsbiträde. Dessutom sker en fortsatt utbyggnad av lönebidrag till arbetsgivare som anställer dem som har nedsatt arbetsförmåga och inte kan få anställning utan sådant bidrag.

I moderata samlingspartiets motion 1985/86:A225 konstateras bl. a. att många arbetshandikappade trots stora statliga insatser – 5,5 miljarder kronor – står utanför arbetsmarknaden. I de riktlinjer för de handikappades

sysselsättning som läggs fram i motionen anförs att det bör vara möjligt att åstadkomma ökat utrymme för arbetsplacering av de handikappade som nu står utanför arbetsmarknaden genom en annan och mer rättvis fördelning av resurserna. Insatserna måste differentieras med hänsyn till arten och svårighetsgraden av olika handikapp. Motionärerna pekar också på de handikappade ungdomarnas situation, som man anser bör uppmärksammas särskilt. Slutligen framhålls att kommunernas socialtjänst bör ha det övergripande ansvaret för missbrukarna.

I folkpartiets partimotion 1985/86:A259 framhålls att politiken för handikappades sysselsättning bör ligga fast och vidareutvecklas. Även om det finns helt andra modeller för stöd till handikappade talar det mesta enligt motionen för att den svenska modellen är effektiv. En politisk deklaration om att denna politik skall fortsätta innebär också att företagen inte behöver tvivla på att lönekostnaderna för handikappade kommer att vara låga även i framtiden. Det sagda hindrar emellertid inte att själva hanteringen av politiken kan vara ineffektiv liksom avvägningen mellan olika åtgärder. I motionen efterlyses en intensifierad forskning om samhällets insatser för de arbetshandikappade.

I centerpartiets partimotion 1985/86:A255 framhålls i de allmänna riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken, som utskottet i ett inledande avsnitt behandlat, bl. a. att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör vara så utformade att de underlättar för de handikappade att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Förslag i motionen i detta syfte när det gäller lönebidragen behandlas i ett senare avsnitt.

I vpk:s partimotion 1985/86:A253 konstateras inledningsvis att det ständigt växande antalet förtidspensionerade vittnar om de funktionshindrades ökade svårigheter på arbetsmarknaden. Detta gäller inte endast "traditionella" grupper utan också nya grupper som tillkommer och som tidigare kunnat få arbete. Enligt motionärerna står de arbetshandikappade inför en arbetsmarknadssituation som innebär ökande lönsamhetskrav, diskriminering samt ett otillräckligt antal arbetstillfällen. Regeringens politik som bl. a. innebär en minskande offentlig sektor kommer att innebära ytterligare arbetslöshet, vilket kommer att drabba de arbetshandikappade särskilt hårt. Regeringens deklaration i budgetpropositionen om att rätten till arbete också måste gälla för arbetshandikappade rimmar enligt motionen dåligt med de konkreta förslagen. Bl. a. konstateras att handikappkommitténs förslag till åtgärder för att stärka de arbetshandikappades ställning på arbetsmarknaden (Ds A 1984:12) i propositionen följs upp i mycket begränsad omfattning. Regeringen bör därför snarast utarbeta förslag på grundval av kommitténs överväganden.

Enligt utskottets uppfattning är det en given utgångspunkt för arbetsmarknadspolitiken att målet om arbete åt alla omfattar samtliga som önskar ett arbete, dvs. även de arbetshandikappade. Som tidigare redovisats finns ett betydande antal i arbetskraften som har en nedsatt arbetsförmåga.

För den arbetshandikappade har arbetet en mycket stor betydelse. För denna grupp kan det t. o. m. vara viktigare än för andra grupper på arbetsmarknaden att ha ett arbete att gå till. Eftersom arbetsinkomsten i de flesta fall överstiger exempelvis förtidspension, blir arbetet det främsta medlet för att uppnå en med övriga grupper jämförbar ekonomisk standard.

Av grundläggande betydelse när det gäller att skapa förutsättningar för de arbetshandikappade att få ett arbete är också vetskapen om arbetets betydelse för individen. Arbetet aktiverar och ger också mening åt fritiden. Det skapar naturliga sociala kontakter, ger individen självförtroende och egenvärde. Ett arbete kan därför i grunden förändra den handikappades sociala, psykiska och kulturella situation.

Härtill kommer att olika insatser för att bereda handikappade sysselsättning oftast är den lösning som samhällsekonomiskt är den bästa.

Vad utskottet anfört gäller i särskilt hög grad ungdomarna. Såväl ur de enskilda ungdomarnas som ur samhällsekonomisk synvinkel finns det starka skäl att göra det möjligt för fler att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden.

De handikappades möjligheter att få arbete hänger i hög grad samman med utvecklingen på arbetsmarknaden i stort. Den ekonomiska politiken och den allmänna sysselsättningspolitiken har således stor betydelse för möjligheterna för de arbetshandikappade att få ett arbete. De allmänna förutsättningarna för utvecklingen på arbetsmarknaden har utskottet behandlat i ett tidigare avsnitt.

Enligt utskottets uppfattning råder det en bred politisk enighet om behovet av fortsatta kraftfulla selektiva insatser som riktar sig mot dem som på grund av handikapp har svårigheter att få arbete. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att i runda tal 8 miljarder kronor av de arbetsmarknadspolitiska medlen avser insatser för de arbetshandikappade, dvs. drygt 40 %. Förslagen i propositionen innebär att ytterligare medel skall sättas in för denna grupp. Utskottet delar uppfattningen i propositionen att en ökad andel av placeringarna kan ske inom näringslivet och hos kommuner och landsting.

När det gäller avvägningen mellan insatserna är det nödvändigt att man prövar sig fram för att finna de mest effektiva formerna. Utskottet delar härvid uppfattningen i folkpartiets partimotion 1985/86:A259 om forskningens betydelse. Enligt vad utskottet inhämtat kommer handikappåtgärderna att ägnas särskild uppmärksamhet i arbetet inom delegationen för arbetsmarknadsforskning (EFA). Utskottet vill stryka under vikten av det arbetet.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla värdet av handikappkommitténs arbete. Kommittén har på ett förtjänstfullt sätt belyst de handikappades situation på arbetsmarknaden. En del förslag till åtgärder som lagts fram har efter remissbehandling resulterat i konkreta förslag i bl. a. budgetpropositionen. Andra förslag bereds vidare. Det gäller bl. a. de handikappade ungdomarnas deltagande i ungdomslagen.

En fråga som ägnats stor uppmärksamhet i kommitténs arbete är behovet av samordning av de olika myndigheternas insatser på rehabiliteringsområdet. Kommittén betonar bl. a. att det inte är meningsfullt att dra bestämda gränser mellan social, medicinsk och yrkesinriktad rehabilitering. I stället är det viktigt att på lokal nivå fläta samman rehabiliteringsinsatserna. Detta ställer stora krav på samarbete och samordning myndigheterna emellan. Hithörande frågor kommer att belysas ytterligare inom ramen för rehabiliteringsberedningens arbete.

Utskottet vill stryka under vikten av att den handikappade står i centrum för samhällets insatser även om flera olika huvudmän är engagerade. Detta

ställer krav på en effektiv samordning av insatserna. Det är sålunda positivt att hithörande frågor blir föremål för särskilda överväganden.

Av det sagda framgår att handikappkommitténs arbete på olika sätt följts upp inom regeringens kansli. Att inte alla uppslag från kommittén resulterat i förslag från regeringen i budgetpropositionen kan inte – som sker i vpk-motionen 1985/86:A253 – betraktas som anmärkningsvärt. Regeringen har bl. a. haft att ta hänsyn till remissopinionen, det statsfinansiella läget samt pågående arbete i andra utredningar, t. ex. rehabiliteringsberedningen.

Utskottet har tidigare i betänkandet redovisat de arbetssökande med handikapp med fördelning efter arbetshandikapp. Där framgår att mer än var tredje sökande är rörelsehindrad, medan nästan var femte sökande har socialmedicinska handikapp samt en lika stor andel "övriga" somatiska handikapp. Det bör emellertid framhållas att de regionala och lokala variationerna är stora. I storstadsregionerna är t. ex. andelen sökande med socialmedicinska handikapp i allmänhet större än riksgenomsnittet. Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att man tar hänsyn till dessa skillnader och förutsättningar vid valet av åtgärder.

Vidare vill utskottet framhålla betydelsen av att man koncentrerar de sysselsättningsskapande åtgärderna för handikappade på denna grupp på arbetsmarknaden. Det förekommer att man från olika håll vill vidga dessa åtgärder till att även gälla andra grupper på arbetsmarknaden, t. ex. hela gruppen invandrare, dvs. även de som inte är arbetshandikappade. Utskottet har emellertid den bestämda uppfattningen att detta skulle vara olyckligt. De speciella behov som kännetecknar andra utsatta grupper på arbetsmarknaden får man möta med särskilt anpassade åtgärder eller med de ordinarie medel som står till buds, beredskapsarbeten, arbetsmarknadsutbildning osv. Det bedrivs också ett fortlöpande arbete med det syftet, t. ex. försök i några kommuner med särskilda insatser för invandrare.

Med hänsyn till det anförda bör de i sammanhanget behandlade motionerna i aktuella delar inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet tar härefter upp motion 1985/86:A216 av Rune Gustavsson m. fl. (c) om bl. a. *förnyelsefondernas användning för att gynna de handikappade på arbetsmarknaden*. Möjligheterna att utveckla arbetsplatserna och anpassa utbildningen så att den öppna arbetsmarknaden blir tillgänglig för alla skulle öka avsevärt om dessa medel kunde användas för att stötta de handikappades situation, menar motionärerna.

Utskottet vill erinra om att förnyelsefonderna, vilka motionärerna synes syfta på, skall ge de anställda ökade möjligheter till utbildning och utveckling. De får därmed större möjligheter att möta de krav som den tekniska utvecklingen på arbetsmarknaden kommer att ställa. Det finns anledning utgå från att även de på arbetsplatsen som har nedsatt arbetsförmåga kommer i fråga för dessa insatser. Det ankommer emellertid på parterna på arbetsmarknaden att ta ställning till hur medlen skall användas. Något särskilt uttalande om medlens användning, som motionärerna förespråkar, kan utskottet sålunda inte ställa sig bakom. Motionen bör därför avslås.

Slutligen tar utskottet i detta avsnitt upp två motioner om *insatser för svårplacerade i Stockholms län*. I motion 1985/86:A256 av Hans-Eric

Andersson m. fl. (s) framhålls att en väsentlig del av antalet arbetslösa i Stockholms län utgörs av arbetshandikappade. Den sociala problematiken i ett storstadslän som Stockholms län har därvid en särskild betydelse. I gruppen arbetslösa finns ett allt större inslag av personer med socialmedicinska problem, som i många fall omöjliggör en direkt anpassning i öppna marknaden. Härtill kommer att inslaget av invandrare är större i länet än i riket. Bland invandrarna är arbetslösheten dubbelt så hög som för andra.

Länsarbetsnämndens resurser beskrivs emellertid som otillräckliga. I motionen föreslås därför bl. a. att Samhällsföretag, offentligt skyddad verksamhet och arbetsförmedling skall utökas. Dessutom anser motionärerna att invandrare skall kunna placeras i skyddat arbete om kultur, språk eller hög ålder var för sig eller tillsammans utgör ett hinder för arbetsplacering i öppna marknaden.

Även i motion 1985/86:A455 av Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) begärs särskilda insatser på arbetsmarknaden i Stockholms län. I detta sammanhang behandlas vad som anförs i motionen om insatser för arbetslösa med socialmedicinska handikapp. Motionärerna framhåller bl. a. att det ofta krävs massiva insatser för att ordna sysselsättning/arbete för den gruppen. I motionen föreslås att de olika insatser som hittills prövats för arbetssökande med socialmedicinska handikapp utvärderas. Därefter kan man ta ställning till vilka insatser som skall prioriteras. Slutligen anförs att arbetsmarknadsverkets nya inriktning med sikte på ökad service inte får innebära minskade resurser för de arbetssökande med socialmedicinska handikapp.

Utskottet är medvetet om att det faktum att arbetsmarknadssituationen i stort i Stockholms län har många positiva inslag inte innebär att det saknas problem på arbetsmarknaden. Inte minst ett förhållandevis stort antal arbetssökande med socialmedicinska handikapp ställer speciella krav på samhällets insatser. Som utskottet tidigare framhållit är det betydelsefullt att man tar hänsyn till hur de arbetssökande är fördelade på olika handikapp när insatserna skall bestämmas. I ett län med förhållandevis många sökande med socialmedicinska handikapp är det inte minst angeläget med ett nära samarbete mellan arbetsförmedlingen och andra huvudmän som socialtjänsten, försäkringskassan m. fl. Regeringen har för övrigt under innevarande budgetår avsatt särskilda medel till försöksverksamhet med effektivare användning av rehabiliteringsresurserna i länet. Försöksverksamheten bedrivs i samarbete mellan berörda huvudmän och ingår i de försök som bedrivs av rehabiliteringsberedningen.

Utskottet utgår från att man vid fördelningen av resurserna mellan länen tar hänsyn till arbetslöshetens sammansättning i Stockholms län. Av betydelse i sammanhanget är den pågående omorganisationen av arbetsmarknadsverket som bl. a. syftar till en förstärkning av arbetsförmedlingens resurser.

Utskottet anser slutligen att det i första hand bör ankomma på AMS och länsarbetsnämnden att ta initiativ till utvärdering av de projekt som pågår inom länet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1985/86:A256 och 1985/86:A455 i här aktuella delar.

1984/85	Utgift	460 798 000[1]	Reservation 37 466 000
1985/86	Anslag	507 399 000	
1986/87	Förslag	530 309 000	

[1] Häri ingår medel för förvaltningskostnader som fr. o. m. budgetåret 1985/86 beräknas under anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Från anslaget finansieras anordnande och drift av arbetsmarknadsinstituten (Ami) samt metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen.

	1984/85	1985/86	Beräknad ändring 1986/87	
	Utgift	Anslag	AMS	Föredraganden
Yrkesinriktad rehabilitering	452 675 000	507 399 000	+ 30 509 000	+ 22 910 000
Förvaltningskostnader[1]	8 123 000	–	–	–
	460 798 000	**507 399 000**	**+ 30 509 000**	**+ 22 910 000**

[1] Förvaltningskostnaderna behandlas fr. o. m. budgetåret 1985/86 under anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 3 (s. 131–134) att riksdagen till Yrkesinriktad rehabilitering för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett reservationsanslag av 530 309 000 kr.

Antalet personer inskrivna vid arbetmarknadsinstituten (Ami) i medeltal per månad under fjärde kvartalet 1985 var 5 500.

I medelsberäkningen för nästa budgetår om 530 309 000 kr. ingår bl. a. 2,5 milj. kr. för tillfälliga förstärkningar av Ami på orter med större företagsnedläggningar eller personalinskränkningar.

I propositionen anförs att ökade insatser för att motverka att handikappade ungdomar blir förtidspensionerade är mycket angelägna och brådskande. Bl. a. har AMS försöksverksamhet med inriktning på handikappade ungdomar visat att det är möjligt att bereda ett antal av dessa ungdomar arbete i stället för pension. Försöksverksamheten bedrevs i fyra län under budgetåret 1983/84 och omfattade 547 personer under 35 år. Mer än hälften av dessa kunde placeras i arbete, utbildning, praktik eller annan åtgärd, som bedömdes kunna leda till arbete. 21 % fick varaktiga arbeten under försöksperioden.

Försöksverksamheten för handikappade ungdomar, som uppbär sjukbidrag eller förtidspension, föreslås bli utvidgad och omfatta hela riket. För ändamålet bör AMS få disponera 10 milj. kr.

Rehabiliteringsberedningen bör fortlöpande informeras om verksamheten och erfarenheterna av den. Försöket förutsätts bli utformat så att verksamheten efter försökstiden kan övergå i den reguljära verksamheten vid arbetsförmedlingen och Ami. Försöksverksamheten skall utvärderas. Kostnaderna härför skall betalas av projektmedlen. En utvärdering av de samhällsekonomiska effekterna bör enligt propositionen kunna göras inom ramen för det arbete som delegationen för arbetsmarknadsforskning (EFA) bedriver.

Slutligen understryks vikten av att försäkringskassorna noggrant prövar möjligheterna att vidta rehabiliteringsåtgärder i det enskilda fallet innan de beslutar om sjukbidrag eller pension.

Utskottet vill stryka under den betydelse Ami har när det gäller att erbjuda sökande med arbetshandikapp de förberedande åtgärder i form av arbetsprövning, träning och vägledning som behövs innan en arbetsplacering kan bli aktuell.

Vad som anförs beträffande en utvidgning av försöksverksamheten för de handikappade ungdomarna framstår som mycket angeläget. Kan de unga handikappade med intensifierade insatser komma ut på arbetsmarknaden i stället för att förtidspensioneras innebär detta inte bara fördelar för den enskilde, utan även för samhällsekonomin.

I motion 1985/86:A265 av Gunhild Bolander (c) och Karin Israelsson (c) behandlas frågan om *de s. k. uppsökarmedlens användning bland de utvecklingsstörda*. Motionärerna föreslår att medlen särskilt bör avse insatserna bland denna grupp handikappade.

Som redovisats ovan skall den uppsökande verksamheten inriktas på unga personer som uppbär förtidspension eller sjukbidrag. Mot bakgrund av att de psykiskt utvecklingsstörda utgör en betydande del av dessa finns det enligt utskottets uppfattning anledning utgå från att de kommer att omfattas av verksamheten. Det får emellertid ankomma på arbetsmarknadsverket att närmare lägga upp verksamheten. Som redovisas i propositionen är avsikten att rehabiliteringsberedningen skall informeras om insatserna och erfarenheterna av dessa. Motion 1985/86:A265 avstyrks i denna del med hänvisning till vad ovan anförts.

Utskottet tillstyrker den begärda medelsanvisningen till anslaget Yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget bör således föras upp med 530 309 000 kr. för budgetåret 1986/87.

Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning

1984/85	Utgift	2 563 264 000[1]
1985/86	Anslag	2 691 714 000
1986/87	Förslag	3 164 994 000

[1] Häri ingår medel för förvaltningskostnader som fr. o. m. budgetåret 1985/86 beräknas under anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning omfattar delanslagen Arbetshjälpmedel åt handikappade, Näringshjälp och Anställning med lönebidrag.

	1984/85 Utgift	1985/86 Anslag	Beräknad ändring 1986/87	
			AMS	Föredraganden
Arbetshjälpmedel åt handikappade	118 488 000	140 760 000	+ 24 240 000	+ 6 455 000
Näringshjälp[1]	–	–	–	+ 25 600 000
Anställning med lönebidrag	2 415 766 000	2 550 954 000	+ 399 546 000	+ 441 225 000
Förvaltningskostnader[2]	29 010 000	–	–	–
	2 563 264 000	**2 691 714 000**	**+ 423 786 000**	**+ 473 280 000**

[1] Kostnader för Näringshjälp har t. o. m. budgetåret 1985/86 betalats av medel som anvisats under Arbetshjälpmedel åt handikappade.

[2] Förvaltningskostnaderna behandlas fr. o. m. budgetåret 1985/86 under anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 4 (s.135–143) att riksdagen

1. skall godkänna vad som har anförts om ändrade regler för bidrag till Arbetshjälpmedel åt handikappade och Näringshjälp,

2. till Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett förslagsanslag av 3 164 994 000 kr.

Arbetshjälpmedel åt handikappade

Anslagsposten omfattar bidrag till arbetsbiträde, särskilda anordningar på arbetsplatsen, speciella arbetstekniska hjälpmedel samt stöd till motorfordon. Från denna anslagspost betalas även utgifter för näringshjälp i form av bidrag och lån. Arbetsmarknadsverkets beslut i fråga om arbetshjälpmedel framgår av nedanstående tabell.

	Speciella arbetstekniska hjälpmedel	Särskilda anordningar pa arbetsplatsen	Arbetsbiträden	Motorfordon för handikappade	
Budgetår	Antal bidrag	Antal bidrag	Antal biträden	Antal bidrag	Antal lån
1979/80	2 089	893	565	1 364	176
1980/81	2 735	916	753	1 169	140
1981/82	3 025	1 044	852	1 273	95
1982/83	3 182	1 003	793	1 478	70
1983/84	3 484	969	865	1 522	82
1984/85	3 764	1 013	856	1 444	61

På senare år har datatekniken fått en allt större betydelse på hjälpmedelsområdet. Redan nu finns arbetsplatser, där mikrodatorer har försetts med utrustning för punktskrift, syntetiskt tal eller annan utrustning som behövs för att människor med olika handikapp skall kunna arbeta med dem.

I propositionen föreslås att 10 milj. kr. skall tillföras de under anslagsposten Arbetshjälpmedel åt handikappade beräknade medlen för att ge arbetsmarknadsverket möjlighet att bekosta avancerade tekniska hjälpmedel i samband med arbetsplaceringar av handikappade sökande. Härigenom bör enligt propositionen bl. a. möjligheterna öka att få till stånd varaktiga anställningar för de unga handikappade som kommer att omfattas av den föreslagna uppsökande verksamheten. Om det finns särskilda skäl bör också bidrag kunna lämnas till sådan utrustning åt en anställd, som har blivit handikappad.

Vidare förordas att AMS får använda 2 milj. kr. av medel till Arbetshjälpmedel åt handikappade för extern konsulthjälp i vissa frågor rörande arbetsplatsanpassningar.

I många fall behövs dessutom ett arbetsbiträde, som kan fungera som ett "mänskligt hjälpmedel" i arbetssituationen. Det kan t. ex. gälla en teckenspråkstolk eller läshjälp. I propositionen tillstyrks AMS förslag att bidraget skall fördubblas och kunna lämnas med upp till 50 000 kr. Kostnaden härför beräknas till 15 milj. kr.

I syfte att underlätta för handikappade att förvärvsarbeta eller skaffa utbildning med yrkesinriktning lämnar samhället stöd till handikappades bilinnehav. Den 1 juli 1985 genomfördes vissa förbättringar av det arbets-

marknadspolitiskt motiverade bilstödet. Nu föreslås att inkomstgränsen för bidrag till anskaffning av bil justeras uppåt, så att helt bidrag kan lämnas vid inkomster upp till 63 000 kr. per år. Möjligheten att erhålla bidrag till anskaffning av motorfordon skulle därmed upphöra vid inkomster om 79 000 kr. per år och däröver.

I propositionen framhålls vidare att det många gånger kan vara svårt att särskilja vad som skall anses som ett arbetstekniskt hjälpmedel resp. som en anordning på arbetsplatsen. Handikappkommitténs förslag att bidragsformerna kan slås samman tillstyrks därför i propositionen. Reglerna i övrigt bör emellertid inte ändras. Vid anställning av en handikappad person bör således både arbetsgivaren och den handikappade personen kunna erhålla bidrag till anpassningsåtgärder. Bidragsbeloppet föreslås i båda fallen vara oförändrat högst 50 000 kr. Sammantaget kan således upp till 100 000 kr. betalas för anpassningsåtgärder i samband med anställning av handikappade. Möjligheten att lämna bidrag med ett högre belopp i särskilda fall bör enligt propositionen behållas.

Slutligen anförs i detta avsnitt av propositionen att reglerna för bidrag till arbetsbiträde kan innebära åtskilligt krångel och rentav hindra en praoplacering. Nu lämnas bidraget enbart till arbetsgivaren. Det förekommer dock att arbetsgivare inte kan tillhandahålla biträdeshjälp och att det därför kan vara mer ändamålsenligt att sådan hjälp skaffas utanför företaget. I sådana fall bör det vara möjligt för arbetsmarknadsverket att överenskomma med skolan eller annan berörd instans om en annan ordning för ersättning av biträdeshjälpen. Det bör enligt propositionen ankomma på AMS att utfärda närmare föreskrifter om detta. Därvid skall styrelsen bl. a. tillse att ersättning inte lämnas för sådana utgifter som det ankommer på annan huvudman att svara för.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen i vad gäller arbetshjälpmedel åt handikappade. Förslagen – som innebär förbättringar av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för handikappade – är inriktade på att särskilt stödja dem som har betydande funktionsnedsättningar. Utöver vad som anförs i propositionen i denna del kan nämnas att statsrådet Lindqvist tidigare i år har tillkallat en särskild utredare för att bl. a. överväga möjligheterna att utvidga den personkrets som kan komma i fråga för bilstöd (S 1986:01).

I fem motioner behandlas frågor om arbetshjälpmedel.

I vpk-motionen 1985/86:A253 föreslås att *bidrag till arbetsbiträde* skall kunna utgå även för den som är anställd med lönebidrag.

Utskottet har i och för sig uppfattningen att det skulle vara positivt om man i större omfattning än i dag kunde kombinera de båda bidragen. Utskottet är emellertid inte berett tillstyrka förslaget, mot bakgrund av att det vid ett genomförande skulle kunna få betydande ekonomiska konsekvenser. Det kan nämnas att bidrag till arbetsbiträde under budgetåret 1984/85 utgick för ca 850 personer medan ca 40 000 personer omfattades av lönebidrag. Motionen avstyrks därför i denna del.

I motion 1985/86:A265 av Gunhild Bolander (c) och Karin Israelsson (c) begärs att *anordningsbidrag på arbetsplats* bör få användas för hjälp i form av fadder- och stödpersonal i de fall bidrag till arbetsbiträde ej kan utgå.

Utskottet har förståelse för syftet bakom motionärernas förslag. Förslaget

skulle emellertid, om det genomförs, innebära att man får två bidragsformer för arbetsbiträde. Utskottet vill inte medverka till en sådan ordning, varför motionen avstyrks i aktuell del.

I motionerna 1985/86:A202 av Lennart Brunander (c) och Marianne Andersson (c) och 1985/86:A243 av Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) begärs ytterligare medel för *arbetshjälpmedel åt arbetshandikappade egna företagare*. Motionärerna anser att de belopp för särskilda åtgärder för arbetsanpassning m. m. som utgår till egna företagare måste förstärkas. I motion A243 föreslås en fördubbling i förhållande till innevarande budgetår. Det belopp som står till förfogande har varit för lågt i förhållande till behovet, varför ett stort antal personer fått avslag på grund av medelsbrist, framhålls bl. a.

Utskottet är medvetet om att det även bland de egna företagarna kan finnas ett behov av arbetshjälpmedel. Enligt arbetsmarknadskungörelsen är det också möjligt för denna grupp att få bidrag till arbetshjälpmedel om det finns särskilda skäl. För budgetåret 1984/85 beräknades för detta ändamål ca 5,1 milj. kr., vilket motsvarade ca 15 % av de medel som sammantaget betalades ut. Därefter höjdes under budgetåret beloppet till ca 7,1 milj. kr. Samma belopp har beräknats för innevarande budgetår. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att bidragsgivningen under det aktuella anslaget endast skall avse sådana handikapphjälpmedel eller anordningar som inte är att betrakta som en sådan investering som normalt erfordras i verksamheten eller för att arbetsmiljön skall vara tillfredsställande. Utskottet utgår från att man fördelar medlen på olika grupper på ett sätt som bäst gagnar syftet med bidraget, dvs. att underlätta för de arbetshandikappade att erhålla och kunna utföra ett arbete. Motionerna A202 och A243 bör med hänvisning till vad utskottet anfört avslås.

I motion 1985/86:A271 av Rosa Östh (c) och Lennart Brunander (c) begärs *mer generösa bidrag till arbetstekniska hjälpmedel till mindre företagare*. Enligt motionärerna förekommer det allt oftare att framställningar från egna företagare avslås med hänvisning till att begärt hjälpmedel är att betrakta som normal utrustning för det berörda företaget. Bl. a. har lantbrukare med svåra allergiska problem fått avslag med denna motivering vid framställning om bidrag till industridammsugare. Inte minst arbetsmarknadsskäl talar enligt motionärerna för en större generositet när det gäller de jämförelsevis små bidrag det ofta handlar om för att arbetshandikappade personer skall kunna fortsätta den verksamhet som de har sin utkomst från.

Som tidigare nämnts finns möjligheter för egna företagare att få bidrag för arbetshjälpmedel, om det finns särskilda skäl. Lantbrukare vid mindre jordbruk kan således få bidrag till sådana handikapphjälpmedel eller anordningar som inte är att betrakta som normala arbetsmiljöåtgärder som behövs för att arbetsmiljön skall vara tillfredsställande enligt arbetsmiljölagen. Arbete inom jordbruk är förenat med risker för olycksfall och skador. Likaså är riskerna för allergier betydande. Förebyggande åtgärder för att motverka belastningsskador, olycksfall och även allergier har därför ansetts vara en normal arbetsmiljöåtgärd inom denna sektor. Utskottet är mot den angivna bakgrunden inte berett tillstyrka motionens krav på ett riksdagsuttalande om en mer generös praxis vid arbetsmarknadsverkets prövning av dessa fall. Motionen bör därför avslås.

I propositionen beräknas kostnaderna för Arbetshjälpmedel åt handikappade till 147 215 000 kr. Kostnader för näringshjälp har t. o. m. innevarande budgetår tagits upp under Arbetshjälpmedel åt handikappade. Medel till näringshjälp kommer i det följande att beräknas under en särskild delpost. Utskottet godtar de gjorda medelsberäkningarna.

Näringshjälp

Näringshjälp kan utgå i form av lån och bidrag till handikappad som startar egen verksamhet. Under budgetåret 1984/85 uppgick antalet som beviljades näringshjälp till totalt 820 personer. Omfattningen det budgetåret kan jämföras med 553 beviljade stöd under budgetåret 1983/84 och 436 under budgetåret 1982/83.

I propositionen framhålls att näringshjälp till start av eget företag bör förbehållas handikappade sökande. Den möjlighet som nu finns för medelålders och äldre arbetslösa utan handikapp föreslås således upphöra. Vidare bör bidraget till fortsatt drift samt möjligheten att få lån till start av företag slopas. I stället föreslås att bidraget – som nu kan utgå med 15 000 kr. – skall höjas till 30 000 kr.

Vidare beräknas att ca 550–600 kommer att beviljas näringshjälp under budgetåret 1986/87. Den som uppfyller villkoren för att erhålla starta-eget-bidrag bör dessutom kunna få sådant bidrag. Handikappade som beviljas näringshjälp men som inte uppfyller villkoren för starta-eget-bidraget föreslås få ett tilläggsbelopp inom näringshjälpen med upp till 12 000 kr.

Enligt nuvarande regler skall näringshjälp i form av bidrag återbetalas, om rörelsen läggs ned eller avyttras. Det återbetalningspliktiga beloppet får därvid minskas med högst en tiondel för varje helt år som förflutit sedan bidraget beviljades. Återbetalningsskyldigheten bör enligt propositionen föreligga också fortsättningsvis. Det återbetalningspliktiga beloppet föreslås emellertid i stället minskas med en tredjedel för varje helt år som förflutit sedan bidraget beviljades.

AMS har under en följd av år bedrivit försöksverksamhet i ett antal län med näringshjälp till långtidsarbetslösa. Ca 50 personer har omfattats årligen. Stöd till arbetslösa som vill starta eget företag kan nu lämnas genom starta-eget-bidraget. Försöksverksamheten med näringshjälp till långtidsarbetslösa föreslås därför upphöra fr. o. m. budgetåret 1986/87.

Utskottet tillstyrker de förändringar beträffande näringshjälpen som föreslås i budgetpropositionen. Likaså tillstyrks den beräknade omfattningen på verksamheten. Till delanslaget Näringshjälp bör sålunda beräknas 25,6 milj. kr. för budgetåret 1986/87.

Anställning med lönebidrag

Den 1 juli 1984 genomfördes i enlighet med riksdagens beslut (prop. 1983/84:122, AU 19, rskr. 322) en viss reformering av lönebidraget. Bl. a. tillkom ett introduktionsbidrag som utgår med 90 % av lönekostnaden under högst 960 timmar vid anställning av arbetshandikappade. Ett särskilt

lönebidrag infördes för att öka möjligheterna för sökande med svåra arbetshandikapp att få en anställning. Fr. o. m. budgetåret 1984/85 gäller också att lönebidrag till statliga myndigheter och allmännyttiga organisationer, som utgår med 100 resp. 90 % av lönekostnaden, endast skall avse anställning av personer med svårare arbetshandikapp. Slutligen sänktes bidragsprocenten för det allmänna lönebidraget.

Som tidigare redovisats har antalet personer som sysselsätts med hjälp av lönebidrag ökat med drygt 5 000 sedan 1982 och uppgår för närvarande till knappt 40 000. De olika former som kan komma i fråga är introduktionsbidrag, allmänt lönebidrag, särskilt lönebidrag, lönebidrag till statliga myndigheter och allmänna försäkringskassor jämte vissa andra enligt regeringens bestämmande samt lönebidrag till allmännyttiga organisationer.

Kostnaderna för lönebidragen har ökat betydligt. Utfallssiffrorna för budgetåren 1980/81–1984/85 framgår av det följande.

1980/81	1 360,9 milj. kr.
1981/82	1 708,2 milj. kr.
1982/83	1 903,2 milj. kr.
1983/84	2 144,9 milj. kr.
1984/85	2 415,7 milj. kr.

Utgifterna för lönebidrag under budgetåret 1984/85 fördelade sig så, att statliga myndigheter m. fl. med 100 % bidrag erhöll knappt 674 milj. kr., allmännyttiga organisationer ca 1 035 milj. kr. medan återstoden ca 707 milj. kr. gick till enskilda och kommunala arbetsgivare samt affärsverken. Den sistnämnda sektorn svarar således för mindre än 30 % av utgifterna, men sysselsätter nästan hälften av de anställda med lönebidrag.

I propositionen anmäler statsrådet Leijon sin avsikt att låta genomföra en översyn av lönebidraget, för att bl. a. studera effekterna av vidtagna regeländringar för sökande med svårare arbetshandikapp.

Vidare framhålls att det är angeläget med en ökad andel av placeringar med lönebidrag inom näringslivet och hos kommuner och landsting. Det skulle innebära ökade möjligheter för de lönebidragsanställda att på sikt övergå till anställningar utan särskilt stöd från arbetsmarknadsmyndigheterna. Det skulle dessutom enligt propositionen medföra en dämpning av kostnadsutvecklingen, eftersom bidraget trappas ned inom dessa sektorer.

Utskottet tar i detta sammanhang upp några motioner om *den allmänna utformningen av lönebidraget.*

I motionerna 1985/86:A225 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) och 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) anförs att ett mer flexibelt lönebidragssystem bör utarbetas. Bidraget bör enligt motionärerna kunna varieras beroende på hur den handikappades arbetsförmåga utvecklas och skall kunna utgå så länge den handikappade är anställd. Även höga lönebidrag anser man blir billigare än en anställning i Samhällsföretag, samtidigt som den handikappades sociala situation i regel främjas av att vederbörande är placerad på en vanlig arbetsplats. Lönebidragen bör vidare vara oberoende av vem som är arbetsgivare. Dessa bidrag bör också kunna utgå till arbetsgivare med färre än fem anställda.

I motion 1985/86:A245 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) framhålls att det

med nuvarande regler med en nedtrappning av det särskilda lönebidraget kan vara svårt för vissa grupper med mycket grava handikapp att få arbete. Det bör därför övervägas om det inte i dessa fall bör vara möjligt att låta lönebidraget permanent utgå på en högre nivå än vad som i dag är möjligt.

Karin Söder m. fl. (c) föreslår i motion 1985/86:A255 att lönebidraget skall förbättras med syftet att öka antalet anställningar av handikappade i näringslivet. Lönebidraget till anställda inom det privata näringslivet föreslås under det första anställningsåret kunna utgå med 90 % av lönesumman, därefter fram till fyra års anställning med 75 % samt därefter kunna ges under en obegränsad följd av år till 50 % av lönesumman. Det bör även finnas möjligheter att efter särskild prövning medge en bidragsnivå för svårplacerad arbetskraft med lönebidrag motsvarande de regler som gäller för lönebidragsanställda i statliga myndigheter och allmännyttiga organisationer.

Lennart Brunander (c) och Marianne Andersson (c) föreslår i motion 1985/86:A202 att reglerna för lönebidrag bör ändras så att de kan anpassas till arbetshandikappets nivå. Procentsatsen anser man bör vara rörlig, och efter omprövning bör den kunna såväl höjas som sänkas.

I motion 1985/86:A217 av Kenth Skårvik m. fl. (fp, m, c) föreslås att bidragen till de enskilda företagen bör likställas med bidragen till statliga institutioner och kanske även till Samhällsföretag.

Göran Ericsson (m) yrkar i motion 1985/86:A224 att regeringen bör utarbeta förslag till ett nytt flexibelt lönebidragssystem. Bidraget bör vara individanknutet och kunna trappas upp. Det bör inte göras någon skillnad på olika arbetsgivarkategorier.

Slutligen föreslås i motion 1985/86:A265 av Gunhild Bolander (c) och Karin Israelsson (c) att det särskilda lönebidraget bör göras mer flexibelt än i dag.

Utskottet vill först stryka under den betydelse lönebidragen har för att underlätta för de arbetshandikappade att få en anställning. Som inledningsvis nämnts har lönebidraget i dag en betydande omfattning.

Lönebidragssystemet ändrades, som tidigare nämnts, senast den 1 juli 1984. Bidraget differentierades med avseende på bl. a. den sökandes handikapp. Ett särskilt lönebidrag infördes t. ex. för att öka möjligheterna på arbetsmarknaden för sökande med svåra handikapp.

Enligt utskottets uppfattning är det emellertid väsentligt att de arbetsmarknadspolitiska instrumenten ständigt blir föremål för utvärderingar beträffande bl. a. effekterna av insatserna. Det är mot den bakgrunden tillfredsställande att statsrådet Leijon avser att låta genomföra en översyn av lönebidraget. Utskottet vill i sammanhanget också erinra om vad tidigare sagts om den forskning som pågår inom EFA på detta område.

De överväganden som görs beträffande lönebidraget bör ta sikte på att bidragsformen skall vara flexibel och så långt möjligt anpassad till de arbetshandikappades behov. Bidraget bör också vara konstruerat så att det i enlighet med både propositionens och motionernas intentioner ökar antalet placeringar i näringslivet, kommunerna och landstingen.

Slutligen vill utskottet med anledning av vad som anförs i motionen från moderata samlingspartiet framhålla att lönebidrag kan utgå även vid företag

med färre än fem anställda. Bidraget kan också förlängas och utgå så länge den handikappade är anställd.

Med hänsyn till vad som anförts och till att lönebidraget sålunda skall ses över bör de i sammanhanget behandlade motionerna i aktuella delar inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Introduktionsbidraget tillkom den 1 juli 1984 för att öka möjligheterna för arbetssökande med nedsatt arbetsförmåga att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden hos enskilda företag och affärsdrivande verk samt hos kommuner och landsting. Stödet skall också ge möjlighet för en arbetshandikappad person att få en god introduktion och inskolning i arbetet. Avsikten är att det skall medge en period för träning och ömsesidig anpassning för den arbetshandikappade och arbetsgivaren under vilken man också bör kunna genomföra sådana förändringar av arbetsmiljön och arbetsförhållandena i övrigt som kan behövas i det enskilda fallet.

Introduktionsstödet utgår med 90 % av lönekostnaden under högst 960 timmar, dvs. ca sex månader. Den ram för verksamheten som gäller är ca 3 000 personer eller 2,7 miljoner årsarbetstimmar.

I propositionen beräknas att ca 3 000 personer skall kunna omfattas av introduktionsbidrag under budgetåret 1986/87.

I vpk-motionen 1985/86:A253 begärs att det inte skall finnas en övre gräns för antalet introduktionsbidrag.

Utskottet tillstyrker den omfattning av verksamheten som beräknas i propositionen. Utskottet kan av statsfinansiella skäl inte tillstyrka att bidraget skall kunna betalas ut i obegränsad omfattning. Motionen bör sålunda avslås i denna del.

Det *särskilda lönebidraget* utgår sedan den 1 juli 1984 vid anställning av en arbetssökande som har svåra fysiska, psykiska eller socialmedicinska arbetshandikapp eller är psykiskt utvecklingsstörd och som utan bidraget skulle riskera att bli förtidspensionerad eller måste beredas skyddat arbete.

Bidraget kan också utgå vid anställning av en svårt handikappad person, som dels har nedsatt arbetsförmåga, dels behöver fortlöpande arbetsbiträde. Bidraget får lämnas under förutsättning att den anställde på grund av sitt handikapp åsamkar arbetsgivaren utgifter för sådant biträde i en utsträckning som väsentligt överstiger vad som kan anses vara normalt för befattningen.

Det särskilda lönebidraget får uppgå till 90 % av lönekostnaden för den anställde under det första anställningsåret – utöver eventuell anställningstid med introduktionsstöd – och med 50 % under det andra, tredje och fjärde anställningsåret. Behöver bidraget förlängas därefter finns möjlighet till förlängt bidrag med 25 eller 50 % av lönekostnaden. För innevarande budgetår gäller en ram om högst 2 600 platser.

I propositionen föreslås att antalet platser skall utökas med 1 200 till 3 800 platser under nästa budgetår för att fler skall kunna placeras inom näringslivet samt hos kommuner och landsting. Härtill kommer ett antal platser som under budgetåret 1986/87 disponeras för särskilda insatser i Uddevalla- och Bergslagsregionerna.

I folkpartiets partimotion 1985/86:A245 föreslås att antalet platser med särskilt lönebidrag bör öka med 2 700. Kostnaden härför bör täckas genom

omfördelning från socialförsäkringssektorn. Det bör uppdras åt regeringen att föreslå hur en sådan finansieringsmodell praktiskt skall genomföras.

I vpk-motionen 1985/86:A253 föreslås att det inte bör finnas någon övre gräns för antalet platser med särskilt lönebidrag.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen i budgetpropositionen föreslår en kraftig ökning av antalet platser med särskilt lönebidrag. Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan utskottet inte tillstyrka en ytterligare utökning av stödformen utöver regeringens förslag. Som utskottet tidigare framhållit (AU 1985/86:7) står inte den finansiella lösningen av problemen att finna i en omedelbar överföring av medel från socialförsäkringssystemet. Socialförsäkringsutskottet har för övrigt tidigare avvisat liknande förslag.

Som framgår av propositionen kommer effekterna av lönebidraget för sökande med svårare handikapp att utredas. Sedan det arbetet slutförts får man ta ställning till hur man skall gå vidare för att underlätta för den gruppen på arbetsmarknaden.

Utskottet tillstyrker med det anförda vad som anförs i propositionen i denna del. Motionerna 1985/86:A245 och 1985/86:A253 bör därför avslås i aktuella delar.

Lönebidrag till allmännyttiga organisationer m. m. lämnas vid anställning av handikappade hos allmännyttiga organisationer. Bidraget uppgår till 90 % av lönekostnaden. Antalet som omfattas av detta bidrag ökade under budgetåret 1984/85 med drygt 900 personer. Sedan lönebidragsreformen infördes år 1980 har den årliga ökningen hos organisationerna legat genomsnittligt på omkring tusentalet personer, med undantag för budgetåret 1983/84, då ökningen begränsades till 500 personer.

I propositionen framhålls vikten av att anställning med lönebidrag kommer till stånd inom en väsentligt bredare sektor av arbetsmarknaden. Den fortsatta ökningen av antalet lönebidragsanställningar hos de allmännyttiga organisationerna föreslås därför bli begränsad. I sammanhanget erinras om den föreslagna utökningen av antalet platser med särskilda lönebidrag inom näringsliv och kommuner. En viss fortsatt expansion av lönebidragsplatserna hos de allmännyttiga organisationerna föreslås emellertid. Ökningen bör enligt propositionen kunna uppgå till ytterligare 500 platser under nästa budgetår.

I motion 1985/86:A245 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) anförs att förslaget om en begränsning av ökningen i antalet platser med lönebidrag inom allmännyttiga organisationer skall avvisas. Finansieringen föreslås ske genom en omfördelning av medel från socialförsäkringssektorn. I sammanhanget föreslås i motionen att även icke handikappade personer skall kunna komma i fråga för lönebidrag vid de allmännyttiga organisationerna. Även i vpk-motionen 1985/86:A253 begärs att förslaget om ett tak för det här aktuella stödet inte fastställs.

Utskottet är för sin del överens med motionärerna om betydelsen av lönebidraget hos allmännyttiga organisationer för de handikappades möjligheter till en sysselsättning. Som framgår i propositionen har antalet personer som omfattas av bidraget ökat betydligt sedan lönebidragsreformen år 1980. Utskottet anser sig kunna godta att ökningen under nästa budgetår blir i storleksordningen 500 platser. Bakgrunden till utskottets ställningsta-

gande är dels den föreslagna ökningen av antalet platser med särskilt lönebidrag, dels det statsfinansiella läget.

Beträffande de finansiella förutsättningarna för ytterligare expansion har utskottet tidigare avvisat folkpartiets förslag om en överföring av medel från socialförsäkringssystemet. Utskottet vidhåller slutligen sitt ställningstagande från förra året att ett så högt kontinuerligt bidrag som det är fråga om till allmännyttiga organisationer bör förbehållas handikappade.

Med det anförda tillstyrker utskottet vad som anförs i propositionen om lönebidrag i allmännyttiga organisationer. De båda motionerna, A245 och A253 avstyrks därför i aktuella delar.

Avslutningsvis tar utskottet upp *medelsanvisningen*. Utskottet har i det föregående ställt sig bakom budgetpropositionens beräkningar under de olika delposterna. Anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning för budgetåret 1986/87 bör därför föras upp med 3 164 994 000 kr. Vpk-motionen 1985/86:A253, i vilken föreslås att till anslaget skall anvisas ytterligare 50 milj. kr., bör följaktligen avslås.

Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag

1984/85	*Utgift*	2 776 072 000
1985/86	Anslag	2 822 000 000
1986/87	Förslag	3 052 000 000

Från anslaget utgår bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag, dels för täckande av underskottet i verksamheten vid verkstäderna för skyddat arbete, dels för investeringar.

	1985/86	Beräknad ändring 1986/87	
		Stiftelsen Samhällsföretag	Föredraganden
Driftbidrag	2 491 000 000	+ 277 000 000	+ 206 000 000
Bidrag till fastighetsfonden	321 000 000	+ 56 000 000	+ 29 000 000
Ägartillskott för investeringar	10 000 000	+ 65 000 000	− 5 000 000
	2 822 000 000	**+ 398 000 000**	**+ 230 000 000**

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 5 (s. 149–153) att riksdagen skall

1. till driften av Samhällsföretagsgruppens verksamhet under budgetåret 1986/87 anslå medel motsvarande 116,5 % av lönesumman för arbetstagarna i skyddat arbete (inkl. lönebikostnader) upp till högst 30 miljoner arbetstimmar, exkl. de särskilda uppdragen i malmfälten m. m.,

2. medge att regeringen vid behov får besluta om ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar under budgetåret 1986/87,

3. till Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 3 052 000 000 kr.

Samhällsföretagsgruppen omfattar den centrala stiftelsen – Samhällsföretag – och 24 regionala stiftelser/företag. Företagsgruppen skall ge avlönat arbete och en trygg och meningsfull sysselsättning åt arbetshandikappade som inte kan få arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen disponerar samtliga platser i skyddat arbete hos företagsgruppen och anvisar de personer som är i behov av sådant arbete.

Verksamheten inom företagsgruppen skall bedrivas affärsmässigt och vara en del av det svenska näringslivet. Det innebär att företagsgruppen skall iaktta de regler och principer som normalt tillämpas i näringslivet.

Företagsgruppen har ca 340 verkstäder i 219 kommuner. Till Samhällsföretag hör dessutom en fastighetsfond som äger och förvaltar hela företagsgruppens fastighetsbestånd samt ett marknadsföringsbolag – Samhall AB – som svarar för samordning av viss försäljning och marknadsföring, i huvudsak på exportmarknaden.

Inriktningen av Samhällsföretags verksamhet

I propositionen erinras om att Samhällsföretagsgruppen tillkom för sex år sedan samt att den nya organisationen övertog en splittrad verksamhet med dålig affärsmässighet och bekymmersam kostnadsutveckling. Företagsgruppen har sedan sin tillkomst varit föremål för fortlöpande översyn. Ett resultat därav är att behovet av statsbidrag uttryckt som procentandel av de handikappades löner minskat varje år. Det har framförts farhågor för att de ekonomiska krav som ställs på företagsgruppen kan äventyra möjligheterna att uppfylla verksamhetens sociala och arbetsmarknadspolitiska mål. Regeringen har därför givit AMS i uppdrag att i samråd med Stiftelsen Samhällsföretag utreda denna problematik.

En fråga som tas upp i flera motioner och som utskottet finner anledning uppmärksamma i detta sammanhang gäller *utslussning av anställda från Samhällsföretag* till den reguljära arbetsmarknaden. I motion 1985/86:A225 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) erinras om att anställning i Samhällsföretag är den dyraste formen av handikappsysselsättning och att den måste förbehållas dem som på grund av svåra handikapp har stort behov av de särskilda resurser som Samhällsföretag har. Genom en ökad genomströmning kan fler gravt handikappade beredas plats inom Samhällsföretag. Utslussning från företagsgruppen är därför angelägen, vilket bör understödjas genom att anställningen i Samhällsföretag blir föremål för regelbunden prövning. Ett speciellt problem vid utslussning är enligt motionen att det nuvarande riksavtalet för löner inte tar hänsyn till den lönespännvidd som finns på den öppna marknaden mellan olika geografiska områden. Detta leder till att en del yrkeskategorier på vissa orter kan vara bättre betalda i Samhällsföretag än i andra företag. Avtalet bör enligt motionerna revideras. Samtidigt som ansträngningar görs för att slussa ut fler från Samhällsföretag bör den centrala administrationen kunna minska. För den kvarvarande verksamheten vid Samhällsföretag är det väsentligt att man prövar nya driftformer för verkstäderna.

Även i motion 1985/86:A255 av Karin Söder m. fl. (c) behandlas utslussningsproblematiken. Det framhålls som viktigt att utslussningen från Sam-

hällsföretag ökar, som ett led i strävandena att försöka minska påfrestningarna på samhällets ekonomi. I den vikande konjunktur som kan förväntas anser motionärerna att några neddragningar i Samhällsföretags verksamhet inte bör ske med hänsyn till svårigheterna för de arbetshandikappade att få anställning i ett försämrat konjunkturläge. Det är dock angeläget att så många som möjligt av de arbetshandikappade slussas ut från Samhällsföretag och bereds plats på den ordinarie arbetsmarknaden. En slutsats härav är förslag beträffande lönebidragets utformning som utskottet behandlat i det föregående.

Handikappkommittén har i betänkandet (Ds A 1984:12) Vägar till arbete för handikappade lagt fram förslag som bl. a. rör övergången från skyddat arbete till den reguljära arbetsmarknaden. Vissa av förslagen har redan genomförts inom Samhällsföretagsgruppen, t. ex. ökad satsning på inbyggda verkstäder och införande av särskilda arbetskonsulenter för stöd vid utslussningen. Vissa andra förslag avvisas i propositionen. Det gäller t. ex. införandet av individuella rehabiliteringsplaner och bibehållande av Samhällsföretags anställningsförmåner även efter övergången till annan arbetsgivare.

När det gäller utslussningen från Samhällsföretagsgruppen finns det först anledning kommentera påståendet i motion A225 om att löneläget inom företagsgruppen skulle utgöra ett speciellt problem i sammanhanget. Enligt utskottets mening saknar detta påstående allmän giltighet. Av Samhällsföretagsgruppens senaste årsberättelse framgår nämligen att genomsnittslönen inom gruppen motsvarar ca 90 % av lönenivån för berörda LO-förbund inom industrin i övrigt. Det framgår vidare att 540 anställda under budgetåret 1984/85 fått arbete utanför företagsgruppen. Det innebär att man mer än väl uppfyllt målsättningen att 2 % av de anställda under den angivna perioden borde gå över till arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Utskottet ser med tillfredsställelse på denna förbättring och utgår ifrån att fortsatta ansträngningar görs i samma riktning. Utskottet vill emellertid samtidigt betona att många arbetssökande har så svåra arbetshandikapp att redan fullgörandet av ett arbete inom Samhällsföretagsgruppen utgör en påtaglig och framgångsrik rehabilitering. För huvuddelen av de anställda är därför arbete utanför gruppen inte något alternativ. Men självfallet måste stora ansträngningar sättas in för att slussa ut dem på den reguljära arbetsmarknaden som efter rehabilitering inom Samhällsföretagsgruppen kan beredas arbete där. Utskottet noterar att företagsgruppen räknar med att drygt 600 anställda under innevarande budgetår skall gå över till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Mot bakgrund av det anförda bör motionerna A225 och A255 inte föranleda någon riksdagens åtgärd i berörda delar.

I såväl proposition som motioner tas upp frågor kring *inbyggda verkstäder*.

Sedan några år kan anställda inom företagsgruppen få arbete i inbyggda verkstäder i andra företag eller fullgöra entreprenadåtaganden som Samhällsföretag har gentemot andra företag. Vid halvårsskiftet 1985 fanns sex inbyggda verkstäder med ca 230 arbetstillfällen. Arbetsmarknadsministern redovisar i budgetpropositionen en positiv inställning till dessa verkstäder.

Moderata samlingspartiet ser i motion 1985/86:A225 denna typ av verkstäder som en ny driftform som bör prövas.

Barbro Sandberg (fp) och Kenth Skårvik (fp) anför i motion 1985/86:A201 att Företagarförbundet haft diskussioner med Samhällsföretag, eftersom denna organisation har medlemsföretag som är villiga att medverka i rehabiliteringsarbetet genom inbyggda verkstäder. Det har därvid framkommit att gällande regler, att minst fem anställda måste finnas på varje arbetsplats, leder till att mindre företag utesluts. Samhällsföretag bör därför enligt motionärerna ändra sina regler så att även företag som endast kan ta emot en eller två personer kan komma i fråga för anställning av arbetshandikappade.

I motion 1985/86:A224 pekar vidare Göran Ericsson (m) på de fördelar från rehabiliteringssynpunkt som de inbyggda verkstäderna har. De handikappade får arbete i en riktig industri, och det blir lätt att åstadkomma en överföring till ordinarie jobb inom företaget. I motionen hänvisas till den verksamhet som pågår inom vapensmedjan i Husqvarnafabriken och påpekas att det borde vara möjligt att åstadkomma motsvarande inom fler områden i svenskt näringsliv.

Liksom arbetsmarknadsministern i propositionen ser utskottet positivt på Samhällsföretagsgruppens försök med verkstäder som är inbyggda i andra företag. Samma ståndpunkt redovisas också i motionerna A224 och A225 som därför inte bör föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd. Tilläggas kan att företagsgruppen enligt uppgift räknar med att under innevarande budgetår sluta ytterligare avtal om sådana verkstäder.

Samhällsföretags praxis att inte medge inbyggda verkstäder med mindre än fem anställda kritiseras i motion A201. Utskottet vill först framhålla att det bör ankomma på företagsgruppen att med utgångspunkt i de riktlinjer och ekonomiska ramar som statsmakterna anger besluta i organisatoriska frågor av det slag som tas upp i motionen. Därutöver kan sägas att Samhällsföretagsgruppen – som har kvar sitt ansvar för de anställda vid de inbyggda verkstäderna, bl. a. när det gäller fullföljandet av verksamhetens sociala mål – bedömt att det saknas ekonomiska förutsättningar att ansvara för arbetsledning m. m. om verkstaden omfattar färre personer. Det finns inte anledning för utskottet att ifrågasätta riktigheten i denna bedömning. Det kan vidare påpekas att om det finns mindre företag som är beredda att sysselsätta arbetshandikappade i ett mindre antal kan anställning med lönebidrag komma i fråga. Motion A201 avstyrks av utskottet.

Prioritering av vissa handikappgrupper krävs i tre motioner. I motion 1985/86:A245 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) behandlas särskilt svårigheterna att bereda sysselsättning för psykiskt utvecklingsstörda människor, varvid föreslås att 500 nya platser skall inrättas inom Samhällsföretag för denna grupp av arbetssökande.

Vpk påpekar i motion 1985/86:A253 att det i den skyddade verksamhet som föregick Samhällsföretag fanns sysselsättningsverkstäder för svårt funktionshindrade. Enligt socialtjänstlagen är det numera kommunen som skall bedriva sådan verksamhet. En undersökning som gjorts av Handikappförbundens centralkommitté (HCK) visar enligt motionen att det är mycket stora skillnader mellan olika kommuner i vad mån man gjort något åt sysselsättningen för svårt funktionshindrade. Dessa grupper bör därför erbjudas verksamhet inom ramen för Samhällsföretag.

Vidare tas i motion 1985/86:A265 av Gunhild Bolander (c) och Karin Israelsson (c) upp frågan om möjligheterna för begåvningshandikappade att få anställning inom Samhällsföretag.

Krav om att en viss handikappgrupp skall prioriteras inom Samhällsföretag har tidigare framförts och då avstyrkts av utskottet. Utskottet gör så även i dessa fall. Det måste vara behovet av skyddat arbete i det enskilda fallet som avgör om en placering inom Samhällsföretagsgruppen skall ske eller ej. Den bedömningen bör ankomma på arbetsmarknadsmyndigheterna att göra med utgångspunkt i de sociala mål som anges och inom de ekonomiska ramar som anvisas. Utskottet avstyrker med det anförda aktuella delar av motionerna A245, A253 och A265.

Frågan om hur *lokaliseringsfrågor* skall bedömas vid fullföljande av *Samhällsföretagsgruppens sociala mål* aktualiseras av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) i motion 1985/86:A274. De menar att ett beaktande av dessa mål leder till att verksamheten bör lokaliseras till de områden där behoven finns samt att detta innebär att gruppens verkstad i Arbrå bör bevaras.

Som utskottet återkommer till i det följande ställs höga krav på fortlöpande rationaliseringar inom Samhällsföretagsgruppen, bl. a. med hänsyn till att gruppen när den bildades tog över en verksamhet med bekymmersam kostnadsutveckling. Verksamheten har genomgått en betydande förbättring i detta hänseende inom de gränser som uppfyllandet av de sociala målen sätter. Det måste ankomma på företagsgruppen att med utgångspunkt i det behov av skyddat arbete som arbetsmarknadsmyndigheterna redovisar besluta i organisatoriska frågor, t. ex. avveckling och nyetablering av verkstäder. Det bör därför inte vara en uppgift för riksdagen att göra något uttalande i lokaliseringsfrågor av det slag som nämns i motion A274, som därför avstyrks.

Omfattningen av Samhällsföretags verksamhet

Regeringen föreslår att verksamheten räknat i antal bidragsberättigade arbetstimmar skall bli oförändrad under nästa budgetår, dvs. 30 miljoner. Samtidigt föreslås att regeringen vid behov skall få besluta om ökat antal sådana arbetstimmar.

Högre *sysselsättningsvolym inom Samhällsföretagsgruppen* föreslås i tre motioner. Som redovisats ovan krävs i motion 1985/86:A245 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) att platsantalet skall utvidgas med 500 för psykiskt utvecklingsstörda. I motion 1985/86:A244 av Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) pekas på att Samhällsföretag lämnat en offert för en utökning av företagsgruppen med 800 anställda. Beroende på marginalkostnadseffekter skulle bidragsbehovet bli ca 60 000 kr. per arbetstillfälle. Motionärerna föreslår att denna offert skall antas. Vidare föreslår vpk i motion 1985/86:A253 att antalet platser i Samhällsföretag skall utökas med 900 i enlighet med stiftelsens budgetframställning.

Skälet till att antalet arbetstimmar för skyddat arbete i Samhällsföretagsgruppen nu måste begränsas till 30 miljoner är statsfinansiellt. Av samma skäl kan inte heller den offert från företagsgruppen som nämns i motionerna

accepteras. Utskottet vill därutöver i den senare frågan tillägga att även om det just nu skulle finnas marginalkostnadsfördelar vid en utbyggnad av Samhällsföretagsgruppen av det slag som nämnts är det oklart efter vilka grunder bidraget till verksamheten skulle beräknas på längre sikt. Utskottet ställer sig också tveksamt till att de outnyttjade resurser som förslaget bygger på har en fördelning över landet som motsvarar ett eventuellt ökat behov av skyddat arbete. Utskottet tillstyrker alltså regeringens förslag när det gäller den skyddade verksamhetens omfattning under nästa budgetår och avstyrker därmed motionerna A244, A245 och A253 i dessa delar.

Utskottet tillstyrker även regeringens hemställan att vid behov få besluta om ett ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar utöver det ovan nämnda.

En *långsiktig plan för Samhällsföretags verksamhet* förordas av Margareta Persson (s) och Georg Andersson (s) i motion 1985/86:A269. Motionärerna erinrar om att avsaknaden av en långsiktig strategi för den skyddade sysselsättningen har kritiserats av Samhällsföretag och handikapprörelsen. De menar att denna kritik är lätt att förstå. I nuvarande läge får Samhällsföretag besked om vilka ekonomiska förutsättningar som skall gälla endast för det närmaste året. Avsaknaden av en långsiktig strategi innebär tillsammans med den årliga reduceringen av driftbidraget svårigheter för verksamheten. Det framhålls som angeläget att regeringen snarast redovisar en mera långsiktig plan för verksamheten samt att planen utformas så att det skapas garantier för att de sociala målen för Samhällsföretag kan infrias.

En långsiktig plan för Samhällsföretagsgruppens verksamhet måste föregås av varsam avvägning mellan ekonomiska hänsyn och sociala mål. Utskottet har förståelse för att regeringen avstår från att nu göra en sådan bedömning. Tillräckligt underlag torde saknas. Här kan nämnas t. ex. den svårighet att bedöma rationaliteten i företagsgruppens verksamhet som den stora skillnaden mellan gruppens marginalkostnader och bidragsbehov pekar på. Härtill kommer att AMS fått i uppdrag att i samråd med Stiftelsen Samhällsföretag göra en studie av hur de sociala och arbetsmarknadspolitiska målen för den skyddade verksamheten kan uppfyllas inom företagsgruppen. Studien som skall redovisas senast den 30 juni 1986 skall behandla både den hittillsvarande utvecklingen och en bedömning av förutsättningarna i framtiden.

Motion A269 avstyrks med det anförda.

Driftbidraget till Samhällsföretagsgruppen föreslås i propositionen beräknas till 116,5 % av lönesumman för arbetstagarna i skyddat arbete (inkl. lönebikostnader). Detta är 1 procentenhet lägre än stiftelsen yrkar i sin anslagsframställning och 3,5 procentenheter lägre än innevarande budgetår.

I motion 1985/86:A264 av Göran Ericsson (m) föreslås att driftbidraget under en femårsperiod skall trappas av ned till 100 %.

I det föregående har utskottet angivit varför en långsiktig plan för Samhällsföretagsgruppen nu inte bör anges. Detta gäller också i fråga om driftbidragets framtida utveckling. Utskottet tillstyrker regeringens förslag att driftbidraget under 1986/87 skall uppgå till 116,5 % av lönesumman enligt de förutsättningar som anges i propositionen.

I propositionen föreslås vidare att fastighetsfonden tillförs ett bidrag av 350 milj. kr. samt att stiftelsen tilldelas ett ägartillskott på 5 milj. kr. för

investeringar under nästa budgetår. Med tillämpning av nyssnämnda storlek på driftbidraget och tillägg av det av regeringen förordade bidraget till fastighetsfonden och ägartillskottet skulle behovet av medel till anslaget *Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag* uppgå till 3 052 milj. kr.

I motion 1985/86:A253 i vilken föreslås en ökning av antalet anställda med 900 personer förordas ett belopp som är 168 milj. kr. högre.

Utskottet har i det föregående avstyrkt utökningen av sysselsättningsvolymen vid företagsgruppen och avstyrker därför också den i motionen föreslagna anslagshöjningen. Utskottet tillstyrker alltså regeringens förslag till medelsanvisning.

Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare

1985/86	Anslag	300 000 000[1]
1986/87	Förslag	346 000 000

[1] Härtill kommer 13 milj. kr. enligt tilläggsbudget I.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 6 (s. 154–155) att riksdagen till Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett reservationsanslag av 346 000 000 kr.

Riksdagen beslutade under hösten 1984 (prop. 1984/85:45, AU 7, rskr. 100) att statsbidrag skulle utgå till kommuner och i vissa fall andra offentliga myndigheter för att anordna skyddat arbete. Avsikten var att ett antal personer som var sysselsatta i kommunala beredskapsarbeten för socialmedicinskt arbetshandikappade (s. k. T1-arbeten) skulle anställas av kommunen i offentligt skyddat arbete med högst 75 % i statsbidrag.

Under budgetåret 1985/86 anvisades för ändamålet 300 milj. kr. Medlen beräknades för ca 3 800 platser och ca 5 000 sysselsatta personer. Riksdagen har sedermera i anledning av prop. 1985/86:25 med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för innevarande budgetår beslutat om en ökning av antalet platser med 270 att tilldelas Västerbottens och Norrbottens län, till en beräknad helårskostnad av 26 milj. kr. (AU 7).

Sedan riksdagen fattat beslut om den nya verksamhetsformen träffades under våren 1985 kollektivavtal för verksamheten mellan berörda kommunförbund och arbetstagarorganisationer. Avtalet, som har tillämpats sedan verksamhetens start vid ingången av budgetåret 1985/86, innebär tryggare anställningsförhållanden för berörda arbetstagare. Samtidigt får arbetsgivarna, dvs. främst kommunerna, ta på sig ett mer långsiktigt ansvar för de sysselsattas sociala rehabilitering.

I propositionen redovisas att man från kommunernas sida uttryckt oro i samband med avtalsförhandlingarna över statsbidragskonstruktionen och då främst det förhållandet att bidrag får utgå med högst 75 % av de anvisades löner inkl. lönebikostnader. Kommunernas oro gällde främst om statsbidragsgivningen för verksamheten skulle bli så långsiktig att man kunde ta på sig ansvaret för tillsvidareanställning även av gravt socialmedicinskt handikappade. Länsarbetsnämnderna har nu med så gott som samtliga berörda kommuner träffat överenskommelser om att statsbidrag skall utgå med 75 % av lönekostnaderna.

I propositionen framhålls att det, samtidigt som det finns starka skäl som

talar för en långsiktighet i statsbidragsgivningen, står klart att behovet av skyddat arbetet hos offentliga arbetsgivare är stort. Förutsättningarna för staten att väsentligt kunna vidga bidragsgivningen är samtidigt starkt begränsade på grund av det statsfinansiella läget. Mot denna bakgrund erinras om möjligheterna för länsarbetsnämnder och berörda offentliga arbetsgivare att träffa långsiktiga överenskommelser som innebär att fler socialmedicinskt handikappade kan sysselsättas i verksamheten, men då med lägre statsbidrag än 75 % av lönekostnaden. För den enskilde, som därigenom kan få ett arbete, innebär det ökade möjligheter till rehabilitering och därmed ökad social och ekonomisk trygghet.

För budgetåret 1986/87 beräknas 346 milj. kr. för ändamålet.

I motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) framhålls att socialt omhändertagande primärt är en kommunal uppgift. Kommunerna bör därför ta en större del av ansvaret för kostnaderna för dessa speciella beredskapsarbeten. Statsbidraget bör därför sänkas till 50 %. Till verksamheten bör anvisas 231 milj. kr.

Utskottet vill erinra om att de personer det här är fråga om är personer som i omgångar och under lång tid har varit sysselsatta i kommunala beredskapsarbeten. I vissa fall har detta varit deras enda kontakt med arbetslivet sedan lång tid. I de fall rehabiliteringsinsatserna leder till framgång är målsättningen att dessa arbetstagare så snart som möjligt skall beredas anställning på den öppna marknaden.

Mot den angivna bakgrunden tillstyrker utskottet att verksamheten drivs vidare med i stort sett samma omfattning och med samma villkor som i dag. Utskottet vill härutöver stryka under vad som anförs i propositionen om möjligheten för länsarbetsnämnder och berörda offentliga arbetsgivare att träffa långsiktiga överenskommelser som innebär att fler socialmedicinskt handikappade kan sysselsättas i skyddat arbete, men då med lägre statsbidrag.

Av det anförda framgår att utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen under denna punkt. Anslaget bör därför föras upp med 346 milj. kr. Motion 1985/86:A266 bör sålunda avslås i aktuell del.

Hemställan

Utskottet hemställer

Riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken

1. beträffande *förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken* — res. 1 (m, fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A225 yrkande 1, 1985/86:A246 yrkande 2, 1985/86:A255 yrkande 1 och 1985/86:A259 yrkande 1 i motsvarande del, — res. 2 (vpk)

2. beträffande *arbetstidsförkortning som sysselsättningspolitiskt instrument* — res. 3 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A246 yrkande 3 och 1985/86:A255 yrkande 3,

3. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87*	AU 1985/86:11
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A225 yrkande 2, 1985/86:A246 yrkandena 4 och 5 samt 1985/86:A255 yrkande 2 i motsvarande del,	res. 4 (m) res. 5 (c) res. 6 (vpk)
4. beträffande *de arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår*	res. 7 (fp) res. 8 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A255 yrkande 2 i motsvarande del och 1985/86:A259 yrkande 1 i motsvarande del,	res. 9 (m)
5. beträffande *forskning om arbetslöshetens konsekvenser*	
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A203 och 1985/86:A226,	
6. beträffande *kvinnornas sysselsättningsmöjligheter*	res. 10 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A246 yrkande 7,	res. 11 (m)

Ungdomsfrågor

7. beträffande *förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom*	res. 12 (m)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A225 yrkande 10,	
8. beträffande *avskaffande av ungdomslagen*	res. 13 (m, c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A225 yrkandena 11 och 12 och 1985/86:A255 yrkande 4,	
9. beträffande *åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år*	res. 14 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A255 yrkande 5, 1985/86:A257 och 1985/86:A270 yrkande 1,	
10. beträffande *översyn av det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet för ungdomar*	res. 15 (fp) res. 16 (m)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A259 yrkande 4,	
11. beträffande *särskilda ungdomsavtal*	res. 15 (fp)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A259 yrkandena 5 och 6,	res. 16 (m)
12. beträffande *insatser för fasta jobb åt ungdomar*	res. 17 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A246 yrkande 8,	
13. beträffande *kartläggning av ungdomars ekonomiska situation*	res. 17 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A252,	
14. beträffande *lärlingsutbildning i hantverksyrken*	res. 18 (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A261,	res. 19 (m)
15. beträffande *nedsättning av arbetsgivaravgifter*	
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A230 och 1985/86:A270 yrkande 4,	
16. beträffande *arbetsmarknadspolitiskt motiverat stöd till ungdomsföretagande*	res. 20 (fp)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A259 yrkande 7,	
17. beträffande *stöd till kooperativt ungdomsföretagande*	res. 21 (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A275,	
18. beträffande *anpassning av bidragssystemet för arbetslösa ungdomar till ungdomskooperativ verksamhet*	
att riksdagen avslår motion 1985/86:A204,	
19. beträffande *utvidgning av kretsen ungdomar med tillträde till ungdomslag*	

att riksdagen antar det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare,

20. beträffande *utökning av arbetstiden i ungdomslag* res. 22 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A270 yrkande 2, res. 23 (m, c)

21. beträffande *fler ungdomslagsplatser i näringslivet* res. 24 (m, c)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A270 yrkande 3,

22. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A266 yrkandena 1, 16 och 17 till *Statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 200 000 000 kr., res. 25 (m)

23. beträffande *vidgat studiestöd vid vissa folkhögskolekurser*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A263,

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

24. beträffande *egenregiverksamheten* res. 26 (c)
att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:A211, 1985/86:A235, 1985/86:A247, 1985/86:A251, 1985/86:A254 och 1985/86:A255 yrkande 7 godkänner vad som i propositionen föreslagits om avvecklingen av AMS egenregiverksamhet, res. 27 (vpk)

25. beträffande *kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda* res. 28 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A245 yrkande 1 och 1985/86:A265 yrkande 1,

26. beträffande *förmedlingsservice åt akademiker*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A267,

27. beträffande *förstärkta resurser till arbetsförmedlingen i Malmöhus län*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A213,

28. beträffande *distriktsarbetsnämnderna*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A273,

29. beträffande *möjligheten att minska arbetsmarknadsverkets kostnader genom den tekniska utvecklingen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A266 yrkande 4,

30. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:A253 yrkande 1 och 1985/86:A266 yrkande 2 till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 537 253 000 kr., res. 29 (m) res. 30 (vpk)

31. att riksdagen medger att regeringen får bemyndiga AMS att under budgetåret 1986/87 besluta om *avskrivning av lånefordran* som uppkommit inom arbetsmarknadsverket under de förutsättningar som gäller för budgetåret 1985/86,

Arbetsmarknadsservice

32. beträffande *bidrag till ungdomars månadsresor*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86:A248 i motsvarande del,

33. beträffande *bibehållande av återflyttningsbidraget* res. 31 (m)
att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A219, 1985/86:A248 motsvarande del och 1985/86:A405 yrkande 19 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

34. beträffande *bidraget för anställning av medflyttande* res. 32 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86:A266 yrkande 3,

35. beträffande *flyttningsbidrag till byggnadsarbetare*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A241,

36. beträffande *flyttningsbidrag för högskolestuderande*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A250,

37. beträffande *ändring i lagen (1985:506) om vissa flyttningsersättningar*
att riksdagen antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i nämnda lag,

38. beträffande *flyttningsbidrag i övrigt*
att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen i fråga om vissa flyttningsbidrag i den mån frågan inte behandlats i föregående moment,

39. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A266 yrkande 5 till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 504 428 000 kr., res. 33 (m)

40. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Statsbidrag till frivilliga försvarsorganisationer* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 7 323 000 kr.,

41. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 24 200 000 kr.,

42. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Byggnadsarbeten inom arbetsmarknadsverkets verksamhetsområde* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.,

Arbetsmarknadsutbildning

43. beträffande *målen för AMU* res. 34 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A246 yrkande 6,

44. beträffande *genomförandet av den nya AMU-organisationen* res. 35 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A225 yrkande 5 och 1985/86:A266 yrkande 6,

45. beträffande *flexibilitet inom AMU*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A259 yrkande 3,

46. beträffande *krav på viss utbildning inom AMU*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A239,

47. beträffande *utbildningsbidrag för vuxna med läs- och skrivsvårigheter* res. 36 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A228,

48. beträffande *utbildning av nyanställda inom tekobranschen* res. 37 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86:A266 yrkande 8,

49. beträffande *AMU i vissa landsting och kommuner*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86:A220,

50. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A266 yrkandena 7 och 9 till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 1 838 200 000 kr., res. 38 (m)

51. beträffande *rörlig kredit till AMU-styrelsen*
att riksdagen bifaller propositionen i motsvarande del,

52. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

53. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 29 500 000 kr.,

54. att riksdagen med bifall till propositionen till *AMU-gruppen: Investeringar* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.,

Arbetslöshetsersättning

55. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen* res. 39 (m)
att riksdagen *dels* med bifall till motionerna 1985/86:A259 yrkande 9 res. 40 (c)
och 1985/86:A276 yrkande 1 samt med anledning av propositionen i res. 41 (vpk)
motsvarande del och motion 1985/86:A206 yrkande 1, *dels* med avslag på motionerna 1985/86:A225 yrkande 9 i motsvarande del och 1985/86:A255 yrkande 10 antar 17 § i det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring i följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
17 §	
Dagpenning utges med lägst 130 och högst *335* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning utges med lägst 130 och högst *360* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

56. beträffande *kontant arbetsmarknadsstöd* res. 42 (vpk)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A206 yrkandena 3 och 4 i motsvarande del antar det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

57. beträffande *utbildningsbidragen* res. 43 (m)
att riksdagen med anledning av motion 1985/86:A276 yrkande 3 i res. 44 (c)
res. 45 (vpk)

motsvarande del samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1985/86:A206 yrkandena 2 och 4 i motsvarande del och 1985/86:A266 yrkande 11 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

58. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A276 yrkande 3 i motsvarande del med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A266 yrkande 11 i motsvarande del till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 3 257 282 000 kr., res. 46 (m) res. 47 (c)

59. beträffande *ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen* res. 48 (fp)

att riksdagen avslår motion 1985/86:A259 yrkande 11,

60. beträffande *utredning om reformerat system för arbetslöshetsförsäkringen* res. 49 (m, fp, c) res. 50 (vpk)

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A225 yrkande 9 i motsvarande del, 1985/86:A249, 1985/86:A259 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86:A608 yrkande 1,

61. beträffande *följsamhet mellan löneutveckling och arbetslöshetsersättning* res. 51 (m, c, fp)

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A276 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

62. beträffande *ny nordisk överenskommelse om förmåner vid arbetslöshet*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:84 samt med avslag på motion 1985/86:289 godkänner den nordiska överenskommelsen den 12 november 1985 om förmåner vid arbetslöshet,

Sysselsättningsskapande åtgärder

63. beträffande *ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder* res. 52 (m)

att riksdagen avslår motion 1985/86:A225 yrkandena 6, 7 och 8 och 1985/86:A266 yrkande 12,

64. beträffande *basprogram för arbetsmarknadspolitiska åtgärder i vissa län* res. 53 (vpk)

att riksdagen avslår motion 1985/86:A242,

65. beträffande *särskilda stödåtgärder vid företag i sysselsättningssvaga orter* res. 54 (vpk)

att riksdagen avslår motion 1985/86:A240,

66. beträffande *arbetsmarknadspolitiska insatser för arbetslösa invandrare i Stockholms län*

att riksdagen avslår motion 1985/86:A234,

67. beträffande *avveckling av rekryteringsstödet* res. 55 (vpk)

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:A218, 1985/86:A223, 1985/86:A236, 1985/86:A238, 1985/86:A248 i motsvarande del, 1985/86:A255 yrkande 6, 1985/86:A259 yrkande 8 och 1985/86:A266 yrkande 13 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

68. beträffande *omfattningen på beredskapsarbetena m. m.* res. 56 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86:A266 yrkande 14 i motsvarande del,

69. beträffande *mer långsiktiga beredskapsobjekt*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A258 yrkande 2,

70. beträffande *återinförande av statliga projekteringsbidrag*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A258 yrkande 1 och 1985/86:A232,

71. beträffande *ökade beredskapsmedel till natur- och kulturminnesvård* res. 57 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A205, 1985/86:A210, 1985/86:A215 samt 1985/86:A272,

72. beträffande *ytterligare anslag till Luleå högskola*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A237,

73. beträffande *ytterligare beredskapsmedel för väg- och brobyggnadsprojekt inom Västernorrlands län*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A231,

74. beträffande *upprustning och elektrifiering av järnvägen Malmö–Ystad med beredskapsmedel*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A214,

75. beträffande *en förlängning av tiden för starta-eget-bidraget* res. 58 (fp)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A227,

76. beträffande *medel till industribeställningar* res. 59 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86:A266 yrkande 14 i motsvarande del,

77. beträffande *försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86:A266 yrkande 15 i motsvarande del,

78. att riksdagen med avslag på motion 1985/86:A266 yrkande 15 i motsvarande del till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 2 687 500 000 kr., res. 60 (m)

79. beträffande *äldrestödet*
att riksdagen
dels med bifall till propositionen i motsvarande del till *Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 119 000 000 kr.,
dels med anledning av motionerna 1985/86:A260 och 1985/86:A262 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

80. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

81. beträffande *användningen av medel för beredskapsarbeten i östra Norrbotten m. m.* res. 61 (m) res. 62 (c)
att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:A266 yrkande 19 och 1985/86:A460 yrkande 1 godkänner vad som förordas i propositionen,

82. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:A266 yrkande 20 och res. 61 (m) res. 62 (c)

1985/86:A460 yrkande 2 till *Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.,

83. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Nämnden för vapenfriutbildning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 5 138 000 kr.,

84. beträffande *den vapenfria tjänstgöringens omfattning*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del bemyndigar regeringen att för budgetåret 1986/87, om det på grund av arbetsmarknadsläget bedöms angeläget, besluta om en ökning av antalet tjänstgöringsdagar för vapenfria tjänstepliktiga med högst 50 000,

85. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Vapenfria tjänstepliktiga* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 115 085 000 kr.,

Åtgärder för arbetshandikappade

86. beträffande *riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade* — res. 63 (m), res. 64 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A225 yrkande 13 i motsvarande del, 1985/86:A253 yrkande 10 samt 1985/86:A259 yrkande 10,

87. beträffande *förnyelsefondernas användning för att gynna de handikappade på arbetsmarknaden*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A216,

88. beträffande *insatser för svårplacerade i Stockholms län* — res. 65 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A256 och 1985/86:A455 yrkande 2,

89. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Yrkesinriktad rehabilitering* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 530 309 000 kr.,

90. beträffande *de s. k. uppsökarmedlens användning bland de utvecklingsstörda*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A265 yrkande 5,

91. beträffande *bidrag till arbetsbiträde* — res. 66 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A253 yrkande 5,

92. beträffande *anordningsbidrag på arbetsplats*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A265 yrkande 3,

93. beträffande *arbetshjälpmedel åt arbetshandikappade egna företagare* — res. 67 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A202 yrkande 2 och 1985/86:A243,

94. beträffande *mer generösa bidrag till arbetstekniska hjälpmedel till mindre företagare*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A271,

95. beträffande *den allmänna utformningen av lönebidraget* — res. 68 (m, fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A202 yrkande 1, 1985/86:A217, 1985/86:A224 yrkande 1, 1985/86:A225 yrkande 13 i motsvarande del, 1985/86:A245 yrkande 6, 1985/86:A255 yrkande 9, 1985/

86:A265 yrkande 2 samt 1985/86:A266 yrkande 18,

96. beträffande *introduktionsbidraget* res. 69 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A253 yrkande 3,

97. beträffande *det särskilda lönebidraget* res. 70 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A245 yrkande 5 och 1985/86:A253 yrkande 4, res. 71 (vpk)

98. beträffande *lönebidrag till allmännyttiga organisationer m. m.* res. 72 (fp, vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A245 yrkandena 3 och 4 samt 1985/86:A253 yrkande 2,

99. att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen om *ändrade regler för bidrag till Arbetshjälpmedel åt handikappade och Näringshjälp*, i den mån frågan inte behandlats i föregående moment,

100. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A253 yrkande 6 till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 3 164 994 000 kr., res. 73 (vpk)

Skyddat arbete

101. beträffande *utslussning av anställda från Samhällsföretagsgruppen* res. 74 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A225 yrkande 13 i motsvarande del och 1985/86:A255 yrkande 8,

102. beträffande *inbyggda verkstäder* res. 75 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A201, 1985/86:A224 yrkande 2 och 1985/86:A225 yrkande 13 i motsvarande del,

103. beträffande *prioritering av vissa handikappgrupper* res. 76 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:A245 yrkande 2 i motsvarande del, 1985/86:A253 yrkande 9 och 1985/86:A265 yrkande 4, res. 77 (vpk)

104. beträffande *lokaliseringsfrågor och Samhällsföretagsgruppens sociala mål*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A274,

105. beträffande *sysselsättningsvolymen inom Samhällsföretagsgruppen* res. 78 (fp, c)
att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:A244, 1985/86:A245 yrkande 2 i motsvarande del och 1985/86:A253 yrkande 7 bifaller propositionen i motsvarande del, res. 79 (vpk)

106. beträffande *bemyndigande för regeringen att besluta om utvidgning av antalet arbetstimmar vid Samhällsföretag*
att riksdagen bifaller propositionen i motsvarande del,

107. beträffande *långsiktig plan för Samhällsföretagsgruppen* res. 80 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:A269,

108. beträffande *driftbidraget till Samhällsföretagsgruppen* res. 81 (m)
att riksdagen med avslag på motion 1985/86:A264 bifaller propositionen i motsvarande del,

109. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A253 yrkande 8 till *Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 3 052 000 000 kr., res. 82 (vpk)

110. att riksdagen med avslag på motion 1985/86:A266 yrkandena 21 och 22 till *Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 346 000 000 kr. res. 83 (m)

Stockholm den 12 mars 1986

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Marianne Stålberg (s), Alf Wennerfors (m), Lahja Exner (s), Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Bengt Wittbom (m), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Inge Carlsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Lars-Ove Hagberg (vpk).

Reservationer

1. Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken (mom. 1)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "När det" och på s. 24 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Som närmare utvecklas i partimotioner från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet – motionerna 1985/86:A225, 1985/86:A259 resp. 1985/86:A255 – ligger arbetslösheten trots högkonjunkturen kvar på en mycket hög nivå. Högkonjunktur brukar medföra sysselsättningsökning. Det är därför oroande att utvecklingen av antalet reguljära jobb under de senaste åren varit negativ eller som under senaste år svag. Det är värt att notera att i december 1985 var ca 300 000 personer öppet, latent eller partiellt arbetslösa samtidigt som ca 170 000 personer omfattades av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det finns anledning att rikta kritik mot den förda politiken när det i nuvarande läge krävs så omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att motverka öppen arbetslöshet. Som närmare utvecklas i de nämnda motionerna fordras en klar omläggning av den förda politiken så att ekonomisk utveckling främjas och därmed stigande välfärd och en mera positiv sysselsättningsutveckling. Detta är viktigt inte minst för att åstadkom-

ma en regionalt balanserad utveckling inom landet. Tillväxten och utvecklingen måste komma hela landet till del. Målet skall vara en decentraliserad samhällsstruktur där det råder balans såväl mellan som inom olika regioner. Uppnås inte detta skapas stora problem i storstadsområden liksom i glesbygder.

De icke-socialistiska partierna har i motioner utvecklat hur den ekonomiska politiken bör inriktas för att en väsentligt bättre utveckling på arbetsmarknaden skall uppnås. Styrkan i den ekonomiska utvecklingen bestäms framför allt av valet av ekonomiskt system och av spelregler inom den ekonomiska politiken. Dessa spelregler kan vara tillväxtfrämjande eller tillväxthämmande. Tillväxt- och utvecklingshindren i den svenska ekonomin måste elimineras. För att den ekonomiska politiken skall kunna leda till stabilitet och en snabbare välfärdsutveckling är det nödvändigt att marknadssystemets funktionssätt förbättras. Härigenom möjliggörs en tillväxtnivå som ligger avsevärt över det senaste decenniets.

Viktiga åtgärder för att stimulera den ekonomiska utvecklingen är sänkningar av de skatter som direkt eller indirekt träffar arbete och sparande. Siktet måste vara inställt på ett sänkt skattetryck. Förslag härom från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet behandlas i annat sammanhang.

Vidare måste besparingar genomföras inom vissa samhällssektorer, bl. a. för att skapa utrymme för höjda reallöner. Detta gäller också det offentliga transfereringssystemet t. ex. i fråga om arbetslöshetskassorna.

Den offentliga sektorn måste göras mer effektiv bl. a. genom att konkurrens möjliggörs från privata intressenter. Härigenom sänks kostnaderna och ökar valfriheten för konsumenterna. Dessutom skapas förutsättningar för uppbyggnad av småföretagsamhet.

För att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt måste också vissa ändringar vidtas när det gäller den arbetsrättsliga lagstiftningen bl. a. för att medverka till en positiv utveckling av de mindre företagen.

I sammanhanget bör också framhållas betydelsen av att löntagarfonderna avskaffas. Därmed ökar viljan och förmågan till nyinvesteringar, risktagande och nyetableringar hos både små och stora företag. Det finns också anledning att peka på den centraliseringseffekt som fonderna medför. Resurser slussas nämligen via dessa fonder från små till stora företag och från svaga till starka regioner.

Vidare är det som sägs i motionerna nödvändigt att finna ett system där arbetsmarknadens parter ges incitament för att sluta löneavtal som inte skapar arbetslöshet. Samtidigt bör statsmakterna stå fast vid ett ansvar för dem som ändå blir arbetslösa. Det är också nödvändigt med en sådan utformning att incitamenten byggs in i själva systemet och inte är beroende av de beslut som efter förhandlingarna kan komma att fattas av statsmakterna. Här kan erinras om de utredningsförslag rörande en allmän arbetslöshetsförsäkring som de icke socialistiska partierna lägger fram i en senare del av detta betänkande.

Det är utskottets uppfattning att den politik utskottet här redogjort för, med tillstyrkan av motionerna A225 (m), A255 (c) och A259 (fp), ger en avsevärt bättre sysselsättningsutveckling än vad som uppnås med den av

regeringen förda politiken. Därmed påverkas också behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för det närmaste budgetåret.

Den kritik utskottet ovan riktat mot den socialdemokratiska regeringens politik är i än högre grad giltig för den politik vpk förordar i motion 1985/86:A246. Inflationen skulle bli än större med negativa konsekvenser för sysselsättningen och utrymmet för standardökning för hushållen skulle minskas ytterligare till följd av den utbyggnad som föreslås av den offentliga sektorn. Mot den bakgrunden avstyrker utskottet motion A246 i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken*
>
> att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A225 yrkande 1, 1985/86:A255 yrkande 1 och 1985/86:A259 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A246 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken (mom. 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "När det" och på s. 24 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Som påpekas i vpk:s partimotion 1985/86:A246 håller målen om full sysselsättning och rätten till arbete på att förflackas. Efter varje högkonjunktur är allt fler arbetslösa eller befinner sig i arbetsmarknadspolitiska åtgärder utan en chans att få ett ordinarie arbete. Kampen mot arbetslösheten intar en underordnad ställning i regeringens ekonomiska politik. Underskotten, stimulans till exportinriktningen och åtgärder mot löneökningar i är i stället regeringens huvudmålsättningar.

Accepteras en arbetsmarknad där 120 000–150 000 är arbetslösa, där närmare 200 000 är föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, där de långtidsarbetslösa inte minskar och där andelen förtidspensionerade ökar, sviks arbetarrörelsens långvariga kamp för allas rätt till arbete.

Utskottet vill också erinra om att inte i något land har kapitalismen bemästrat arbetslöshetsproblemet. Det kapitalistiska systemet föder i sig självt arbetslöshet och är nu i västvärlden inne i en period av svag tillväxt. Följden är kronisk överkapacitet inom näringslivet och en stor armé av arbetslösa och undersysselsatta.

Kampen mot arbetslösheten måste som anförs i motionen göras till politikens huvudfråga inför 1990-talet. Det betyder att landets ekonomiska politik och statens insatser måste inriktas på att bekämpa arbetslösheten. Statsföretag, löntagarfonder, regionalpolitik m. m. skall omvandlas till redskap för en arbetsskapande politik.

Följande huvudpunkter bör ingå i en nationell politik mot arbetslösheten:

1. Ett nationellt industrialiseringsprogram i samhällelig regi för 100 000 nya jobb måste upprättas. Programmet måste sikta till att ge industrin en ny struktur och industriarbetet ett nytt innehåll. Den privata industrin saknar förutsättningar att genomföra en sådan kvalitativ förändring.

2. Tekniken är inte neutral eller ödesbestämd. Tekniken är politisk och dess karaktär betingas av de sociala maktförhållandena. De lönarbetande har intresse av en kvalitativt annorlunda teknisk utveckling än den nu förhärskande. De måste inom ramen för en samhällelig, politisk styrning göra detta sitt intresse ledande, särskilt inom datatekniken.

3. Ett omfattande program för den offentliga sektorns utbyggnad och förbättring är nödvändigt. För detta talar både infrastrukturella och sociala argument. 100 000 nya jobb bör inom de närmaste åren tillföras den offentliga sektorn.

4. En allmän arbetstidsförkortning är nödvändig. Ehuru den inte i sig själv upphäver tendensen till utslagning, är arbete åt alla omöjligt att uppnå utan förkortad arbetstid.

5. Den nuvarande arbetsmarknadspolitiken måste reformeras. Den måste inriktas på mer bestående typer av arbeten och mindre provisorier. De arbetslösas rättsställning måste förbättras.

Den kritik som inledningsvis riktats mot den ekonomiska politik som regeringen bedrivit kan i ännu högre grad riktas mot den politik som förordas i de borgerliga partiernas motioner 1985/86:A225 (m), 1985/86:A255 (c) och 1985/86:A259 (fp). Det är en politik som ensidigt gynnar företag och kapitalägare och som får helt oacceptabla fördelningspolitiska konsekvenser. De tre motionerna avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A246 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1985/86:A225 yrkande 1, 1985/86:A255 yrkande 1 och 1985/86:A259 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Arbetstidsförkortning som sysselsättningspolitiskt instrument (mom. 2)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet vill" och på s. 25 slutar med "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

I motion 1985/86:A246 av Lars Werner m. fl. (vpk) ställs frågan hur många arbetstillfällen som finns och hur lång den dagliga arbetstiden med hänsyn därtill kan vara för att uppnå full sysselsättning. Utskottet instämmer i den frågan.

Redan i dag är inom varu- och tjänsteproduktionen den totala arbetstiden för liten för att medge ekonomisk försörjning för alla som behöver och vill ha arbete. En förkortning av den allmänna arbetsdagen är därför ett oundgängligt komplement i en politik, som siktar till att långsiktigt avskaffa arbetslöshet och undersysselsättning. Det är således angeläget att en nyorientering av industrin och en utbyggnad av viktiga delar av den offentliga sektorn sker i kombination med en övergång till 6 timmars arbetsdag, bl. a. för att nya verksamheter och nya arbeten skall kunna organiseras på basis av den kortare arbetsdagen.

Skälen för övergång till 6 timmars arbetsdag är många och berör vitt skilda sidor av det samhälleliga och personliga livet. Utskottet återkommer i ett annat sammanhang till dessa synpunkter.

Såsom en åtgärd för att bekämpa arbetslösheten får 6-timmarsdagen enligt utskottets mening inte ses som enbart delning av en viss mängd arbetstid. Vore sambandet så enkelt, skulle 6-timmarsreformen snabbt neutraliseras av den ständigt fortskridande utslagningen av mänskligt arbete i den kapitalistiska produktionsprocessen. 6-timmarsdagen står i samband med den nya roll som utvecklingen av ekonomin bör ge åt det mänskliga arbetet. En starkt höjd kvalitet på de mänskliga arbetsinsatserna förutsätter en kortare arbetsdag. En förskjutning av ekonomins mål och av produktionsresultatets användning i riktning mot icke-kommersiella värden gör det också naturligt att livsvillkorens förbättring tar formen av minskad arbetstid, ökad personlig frihet och möjligheter till en allmänt höjd kultur- och civilisationsnivå.

Den negativa synen på arbetstidsförkortningens effekter på sysselsättningen som förs fram i motion 1985/86:A255 delas inte av utskottet. Den motionen avstyrks.

Utskottet tillstyrker därmed motion A246 i refererad del. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

> 2. beträffande *arbetstidsförkortning som sysselsättningspolitiskt instrument*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A246 yrkande 3 samt med avslag på motion 1985/86:A255 yrkande 3 ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87 (mom. 3)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet kan" och på s. 27 slutar med "A255 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadspolitiken skall som anförs i motion 1985/86:A225 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) i första hand vara ett hjälpmedel för enskilda individer. Dessa skall i varje situation ges bästa möjliga alternativ för att snabbt komma tillbaka i riktiga jobb. Inom arbetsmarknadspolitiken måste utbildning vara ett av de viktigaste instrumenten för att stärka den arbetslöses ställning på arbetsmarknaden. Vid sidan av en väl fungerande information om situationen på arbetsmarknaden och en effektiv privat och offentlig arbetsförmedling måste olika typer av utbildning alltid sättas före beredskapsarbeten, ungdomslag etc. Det är också som anförs i motionen angeläget att flexibiliteten på arbetsmarknaden förbättras genom att enskilda människor stimuleras till ökad yrkesmässig och geografisk rörlighet. Här spelar faktorer som lägre marginalskatter och en fungerande bostadsmarknad avgörande roller men arbetsmarknadspolitiken har också betydelse i sammanhanget.

Det synsätt utskottet här redovisat i fråga om den allmänna avvägningen mellan de arbetsmarknadspolitiska medlen bör också komma till uttryck vid

anvisning av medel till de olika ändamålen. Utskottet återkommer härtill i det följande men vill redan här fästa uppmärksamheten på de problem som riksdagens nuvarande detaljstyrning av AMS ger upphov till i samband med den nya målstyrningsstrategi som är under utveckling inom AMS. Ett första exempel på detta är den öppna konflikt i bedömningen av inriktningen på de sysselsättningsskapande åtgärderna som utvecklats mellan AMS och regeringen. Med stor sannolikhet kommer dessa problem att öka i framtiden om inte riksdagens och regeringens teknik för att styra AMS förändras. Det kan därför finnas skäl att redan kommande budgetår genomföra försök med nya principer för anslagsgivning till AMS inom vissa anslagsområden. Utskottet återkommer till frågan vid behandlingen av anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder. Vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion A225 bör regeringen underrättas om.

Påpekandet i motion 1985/86:A255 om att arbetslinjen i svensk arbetsmarknadspolitik bör fullföljas kan utskottet instämma i så till vida att det måste vara denna politiks uppgift att så snabbt som möjligt hjälpa dem som får sysselsättningsproblem över till riktiga jobb på den reguljära arbetsmarknaden. En arbetsmarknadspolitik av det slag som förordas i motion 1985/86:A246 avstyrks av utskottet. Motion 1985/86:A255 bör inte föranleda någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

> 3. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A225 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1985/86:A246 yrkandena 4 och 5 samt 1985/86:A255 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87 (mom. 3)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet vill" och på s. 27 slutar med "A255 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att arbetsmarknadsministern i propositionen anför att vad som brukar kallas arbetslinjen skall hävdas i arbetsmarknadspolitiken. Det innebär att utbildning och andra aktiva åtgärder sätts i främsta rummet och att kontantstöd tillgrips i sista hand. Som framhålls i centerpartiets motion 1985/86:A255 förmår inte regeringen leva upp till denna programförklaring. Under de senaste budgetåren har arbetslöshetsersättningar o. d. svarat för nästan 30 % av kostnaderna för arbetsmarknadspolitikens åtgärder. Denna andel har ökat under de senaste åren. Det troliga är att denna utveckling fortsätter nästa budgetår.

Som framhålls i motion A255 måste kampen mot arbetslösheten föras mer aktivt och på två fronter samtidigt. Det gäller att driva en närings-, regional- och glesbygdspolitik som ger tillräckligt många arbetstillfällen utan behov av långsiktigt samhällsstöd, samt arbetstillfällen i alla delar av landet. Det gäller också att med utbildningsinsatser hjälpa människor att ta de jobb som tillskapas. Särskilt måste dessa åtgärder riktas till de nytillträdande på

arbetsmarknaden och till långtidsarbetslösa.

Regeringen bör ges till känna vad utskottet här anfört med tillstyrkan av motion A255 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

> 3. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A255 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:A225 yrkande 2 och 1985/86:A246 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87 (mom. 3)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Arbetsmarknadspolitiken och" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Dagens svenska arbetsmarknadspolitik är som framhålls i vpk:s partimotion 1985/86:A246 organiserad för att möta tillfälliga vågor av begränsad arbetslöshet. Den är inte relevant i massarbetslöshetens epok. Långsiktiga, kroniska problem i ett samhälle kan inte lösas med improvisatoriska och – sett i förhållande till problemens svårighetsgrad – primitiva medel.

Arbetsmarknadspolitiken är en del av regeringens "nyliberala" ekonomiska politik. Den skyler över och döljer det kapitalistiska systemets sönderfall och dess syfte är att jämna vägen för kapitalets strukturomvandling. Därmed blir arbetsmarknadspolitiken ett verksamt medel för att "effektivera" och bevara kapitalismen.

Kännetecknande för dagens arbetsmarknadspolitik är att den förvaltar och gömmer undan de strukturarbetslösa med allehanda projekt. Därför kan den öppna arbetslösheten hållas nere samtidigt som behovet av nya jobb inte framträder så tydligt.

AMS är förvaltaren av dagens arbetsmarknadspolitik. Den s. k. serviceinriktningen av AMS verksamhet är en strikt serviceåtgärd för företagens och det kapitalistiska systemets fortlevnad och inte i första hand en service åt de arbetslösa eller en åtgärd för att skapa arbete åt alla.

Nya riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken måste därför formuleras i enlighet med följande:

En särskild "sysselsättningsbudget" bör upprättas vid sidan av det traditionella budgetarbetet. Den bör innefatta såväl den statliga som den kommunala sidan. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör organiseras och budgeteras på flerårsbasis för att möjliggöra bättre framförhållning och säkrare anställningsformer. Kommunerna bör erhålla ramanslag, som de friare kan disponera. Detta underlättar för dem att kombinera olika åtgärder efter de behov som regionalt föreligger.

Arbetsmarknadsåtgärdernas innehåll och syfte bör förändras i betydelsefulla delar. De bör bättre utveckla människors kunnande och ansluta till deras yrkesskolning, överallt där så är möjligt. De arbetandes rättsliga ställning bör stärkas och tvångsmomenten avvecklas. Rätten till understöd vid arbetslöshet skall inte villkoras med ett tvång att ta vilket arbete som

helst. Rättssituationen för arbetande inom arbetsmarknadspolitikens ram skall inte generellt vara sämre än i övriga arbetslivet.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall kopplas till en planerad utbyggnad av industri och offentlig verksamhet samt till genomförandet av en arbetstidsförkortning. Inriktningen skall vara att genom arbete och studier på ett organiserat sätt leda över dem som i dag står utanför den ordinarie arbetsmarknaden till fasta anställningsformer. Det anförda som innebär att motion 1985/86:A246 tillstyrks i motsvarande del bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

> 3. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A246 yrkandena 4 och 5 samt med avslag på motionerna 1985/86:A225 yrkande 2 och 1985/86:A255 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. De arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår (mom. 4)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Utskottet noterar" och på s. 28 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har med anledning av bl. a. folkpartiets partimotion 1985/86:A259 pekat på de svårigheter som präglar dagens arbetsmarknad trots högkonjunkturen. Här kan särskilt nämnas de svårigheter som fortfarande möter ungdomarna vid inträdet på arbetsmarknaden och på de ökade problemen med långtidsarbetslöshet.

Det förhållandet att högkonjunkturen inte fått ett bättre genomslag på arbetsmarknaden beror främst på att regeringen inte fört en tillräckligt tillväxtfrämjande ekonomisk politik. Folkpartiet har i annat sammanhang lagt fram en rad förslag som syftar till att ge en bättre ekonomisk tillväxt och därmed efter hand också en gynnsammare utveckling på arbetsmarknaden. De senaste årens förda politik lämnar dock kvar en rad olösta problem som kräver fortsatta arbetsmarknadspolitiska insatser. Regeringens förslag rörande dessa åtgärders omfattning måste därför på vissa punkter bli föremål för justeringar och förutsätter i andra fall att regeringen återkommer med kompletteringar. Det sagda innebär att utskottet avstyrker motion 1985/86:A255 i vilken förordas besparingar under kommande budgetår på 1 miljard kronor. Regeringen bör ges till känna vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion 1985/86:A259 i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

> 4. beträffande *de arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A259 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A255 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. De arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår (mom. 4)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Utskottet noterar" och på s. 28 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Centerpartiet har i annat sammanhang föreslagit en rad åtgärder för att åstadkomma grundläggande förändringar av den ekonomiska politiken. Det är utskottets uppfattning att dessa åtgärder tillsammans med förstärkningar av det regionalpolitiska stödet, förändrade skatteregler, ökat stöd till utvecklingsfonderna, teknisk forskning och utveckling m. m. kommer att ge ett ökande antal arbetstillfällen i framför allt småföretag och genom att nyföretagandet återigen ökar. En omfördelning av kostnaderna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör därför ske till förmån för offensiva närings- och regionalpolitiska satsningar.

De omfattande förstärkningar som centerpartiet föreslår – och som behandlas i annat sammanhang – för främjande av framför allt småföretagen via STU, utvecklingsfonderna, länsstyrelserna och genom sänkning av arbetsgivaravgifterna m. m., ger utrymme för neddragningar av de sysselsättningsskapande åtgärderna i AMS regi, men endast under dessa förutsättningar. En minskande volym av denna verksamhet bör även såväl minska behovet av arbetsmarknadsutbildning som AMS centrala kostnader.

Riksdagen bör därför som föreslås i motion 1985/86:A255 begära att regeringen i samband med årets kompletteringsproposition presenterar förslag enligt vilka kostnaderna för AMS verksamhet reduceras med i storleksordningen 1 miljard kronor. Utöver den här angivna besparingen bör utgiftsminskningar med ca 100 milj. kr. kunna ske genom ändrade regler för flyttningsbidrag. Utskottet återkommer till denna fråga vid behandlingen av förslag om regionalpolitiken senare under riksmötet.

Motion 1985/86:A259 som anger behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser till ungefär samma storleksordning som regeringen avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

> 4. beträffande *de arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A255 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A259 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. De arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår (mom. 4 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Utskottet noterar" och på s. 28 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Moderata samlingspartiet har lagt fram en rad förslag som kommer att på ett avgörande sätt ändra förutsättningarna för sysselsättningsutvecklingen.

Förslagen behandlas i annat sammanhang men omfattar förutom en grundläggande omläggning av den ekonomiska politiken en rad åtgärder som syftar till att främja näringslivets utveckling och åstadkomma en väl fungerande arbetsmarknad. Hit hör åtgärder som leder till ökad flexibilitet och rörlighet som t. ex. ändrad inriktning på utbildning, sänkta marginalskatter och en avreglering av bostadsmarknaden. Den omläggning av politiken som föreslås leder till att behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder totalt sett kan minskas – med drygt 1 miljard kr. i förhållande till propositionen – men samtidigt till en annan prioritering mellan de olika åtgärderna än regeringen föreslår. I första hand gäller detta en ökad satsning på arbetsmarknadsutbildning. Utskottet återkommer till dessa frågor i det följande vid behandlingen av medelsanvisningen till de skilda anslagen.

Med det anförda tillgodoses också de förslag till besparingar som läggs fram i motion 1985/86:A255 som därför inte behöver föranleda någon åtgärd. Utskottet avstyrker motion 1985/86:A259 i aktuell del vars bedömning av behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser under nästa budgetår i stort sett sammanfaller med regeringens.

10. Kvinnornas sysselsättningsmöjligheter (mom. 6)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Merparten av de förvärvsarbetande kvinnorna finns som påpekas i vpk:s partimotion 1985/86:A246 på områden i arbetslivet som bygger på service, vård och omsorg. Kvinnor är i stor utsträckning kommunal- eller landstingsanställda och arbetar ofta inom hälso- och sjukvård, socialvård och undervisning. Just dessa delområden inom den offentliga sektorn har haft en kraftig expansion de sista decennierna. Parallellt med denna expansion har många kvinnor börjat förvärvsarbeta. Den offentliga sektorns utbyggnad och den höjda kvinnliga förvärvsintensiteten har gett till resultat att över hälften (56 %) av alla kvinnor på arbetsmarknaden är anställda av kommunen, landstinget eller staten.

På senare år har de offentliga verksamheterna på olika sätt kringskurits och den offentliga sektorn har därmed slutat att växa. Politiska åtgärder riktade mot den offentliga sektorn får direkta återverkningar på kvinnors möjligheter att förvärvsarbeta: dels minskar den traditionella kvinnoarbetsmarknaden, dels försämras den sociala service som är en förutsättning för det kvinnliga förvärvsarbetet.

Utskottet anser i likhet med vpk att samhället måste erkänna att det är villigt att betala för den typ av omsorgsarbete som kvinnor utför. Det är samhällsnyttig verksamhet som bör inte som nu sker stramas åt utan i stället byggas ut. Det finns fortfarande många barn som väntar på daghemsplats, köerna till sjukvården är långa, äldreomsorgen är otillräcklig. En planerad utbyggnad av de samhällsnyttiga delarna av den offentliga sektorn har stora fördelar: dels skapas här jobb, dels tillfredsställs nu eftersatta behov.

Det är i och för sig viktigt att kvinnors arbetsmarknad breddas men samtidigt måste det arbete som kvinnor traditionellt utför också uppvärderas av samhället. Det måste tillmätas ett värde.

Samhället måste ta till vara och värdera de traditionellt "kvinnliga" erfarenheterna lika väl som de traditionellt "manliga". Riksdagen bör begära av regeringen att den återkommer med förslag som syftar till detta.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *kvinnornas sysselsättningsmöjligheter*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A246 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Kvinnornas sysselsättningsmöjligheter (mom. 6 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

att den del av utskottets yttrande som på s. 29 börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Sedan början av 1970-talet har den socialdemokratiska politiken – stödd av vänsterpartiet kommunisterna – präglats av en ensidig satsning på den offentliga sektorn vilket hämmat expansionen inom det privata näringslivet. När kvinnornas deltagande i arbetslivet ökade var valmöjligheterna på arbetsmarknaden därför mycket begränsade. I stort sett det enda som bjöds var sysselsättning inom de traditionella kvinnliga arbetsuppgifterna inom vård och service. Den näringslivsfientliga politik som har förts har nämligen medfört att sysselsättningen inom t. ex. industrin, utom enstaka år, har minskat, vilket medfört att kvinnornas möjligheter att få sysselsättning inom denna del av näringslivet minskat starkt.

Det är utskottets mening att kvinnornas yrkesval under dessa år präglats av denna ensidiga och dåligt fungerande arbetsmarknad. Om en politik hade förts som främjat ett mera differentierat arbetsliv hade kvinnorna nu inte varit låsta till arbeten inom samhällssektorer som i huvudsak saknar utvecklingsmöjligheter. Förbättringen av kvinnornas sysselsättningsmöjligheter står att finna inte i en ökad tillväxt av den offentliga sektorn – den bör tvärtom kunna minskas – utan i den utveckling av privat näringsliv och service som är huvudmålet för den politik som moderata samlingspartiet förordar. Med det anförda avstyrks motion 1985/86:A246 i aktuell del.

12. Förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom (mom. 7)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar med "Utskottet avser" och slutar med "den delen" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i moderata samlingspartiets motion 1985/86:225 har ungdomarnas svårigheter på arbetsmarknaden stått i centrum för den arbetsmarknadspolitiska debatten under många år. Förutom att ungdomen i högre grad

än andra grupper påverkas av problemen på arbetsmarknaden försvåras dess möjligheter att få arbete av de många hinder som skapats genom löneavtal och nya lagar under 1970- och 1980-talen. Bristerna i den nuvarande praktiska yrkesutbildningen är också en viktig orsak till ungdomarnas arbetsmarknadsproblem.

Den höga ungdomsarbetslösheten har i sin tur lett till en flora av arbetsmarknadspolitiska särlösningar med syfte att på konstlad väg skapa jobb. Dessa har samordnats dåligt, vilket medfört mycket varierande villkor för olika ålderskategorier ungdomar. Ett beklagligt resultat är att andra ungdomar drabbats av arbetslöshet i än större utsträckning, eftersom deras arbetsmöjligheter tagits över av konstlade ungdomsjobb. De växande AMS-programmen har, trots mycket höga kostnader, varit i stort sett verkningslösa. Ungdomslagen medför t. o. m. direkt negativa effekter genom att stora grupper ungdomar har avskärmats från den reguljära arbetsmarknaden och "låsts" in i jobb inom den offentliga sektorn.

Med allt fler ungdomar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har antalet möten mellan ungdomar och företag på den riktiga arbetsmarknaden minskat. Detta är allvarligt, eftersom ungdomarna är särskilt beroende av ett stort antal kontakter för att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Erfarenheterna visar att ungdomars arbetslöshet normalt är kortvarig och att de unga är rörliga och därför kan utnyttja vikariat och tillfälliga jobb som en effektiv språngbräda in i arbetslivet. Arbetsmarknadspolitiken bör därför ge möjlighet till ett stort antal möten mellan ungdomar och tänkbara arbetsgivare. Att under lång tid placera de arbetslösa ungdomarna i den offentliga sektorn motverkar direkt detta syfte.

Regeringen har, trots stora ansträngningar att påverka avtalsrörelserna, varit helt passiv bl. a. i sin egen roll som arbetsgivare när det gäller att få arbetsmarknadens parter att avtala om realistiska ingångslöner för ungdom. Regeringens ointresse är djupt beklagligt, eftersom just de höga ingångslönerna är en viktig orsak till den trendmässigt stigande ungdomsarbetslösheten.

Ungdomars möjlighet att få jobb underlättas om det finns möjlighet till provanställning. En utvidgad provanställningsrätt för ungdomar till högst tolv månader bör därför snarast genomföras.

Den praktiska yrkesutbildningen är viktig för att ge ungdomarna fotfäste på arbetsmarknaden. Moderata samlingspartiet har under flera år försökt övertyga framför allt socialdemokraterna och LO om fördelarna med en utbyggd lärlingsutbildning. Resultatet hittills är det arbete som bedrivs inom den s. k. ÖGY-utredningen. Det är angeläget att den förestående reformeringen av den praktiska yrkesutbildningen genomförs enligt de förordade riktlinjerna för en utbyggd lärlingsutbildning.

Utskottet föreslår att riksdagen uttalar sin anslutning till vad som anförts om förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom och ger detta regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom* att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A225 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Sonja Rembo (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Ungdomslagen kom" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Yrkes/arbetspraktik i stället för ungdomslag

I strävandena att på ett genomgripande sätt förbättra unga människors möjligheter till en plats i det ordinarie arbetslivet var det ett viktigt framsteg som gjordes när ungdomar i åldern 16–19 år erbjöds någon form av arbete i stället för kontant ersättning. Verksamheten i form av ungdomslag för åldersgruppen 18–19 år kom dock att i centrala avseenden få en felaktig inriktning. Det hade varit bättre för ungdomarna om arbetet i väsentlig utsträckning kommit att utföras inom enskilt näringsliv och småföretagsamhet i stället för den offentliga sektorn. Det hade varit bättre om arbetstiden hade omfattat hel arbetsdag – inte halv. Långsiktigt hade ungdomarna varit bättre rustade för arbetslivets krav om lönesättningen inledningsvis anpassats till förmåga och arbetsinsats. Till detta kommer inlåsningseffekter och därav förlängd tid utanför den reguljära arbetsmarknaden beroende på att ungdomslagen i alltför stor utsträckning använts som första i stället för sista åtgärd för att ge ungdomarna sysselsättning. Stora skillnader råder i fråga om åtgärdernas inriktning, organisation och huvudmannaskap m. m. för ungdomar som är 16–17 år resp. 18–19 år.

I enlighet med de riktlinjer som dragits upp i partimotionerna från moderata samlingspartiet och centerpartiet bör nuvarande åtgärder ersättas med ett sammanhållet uppföljningssystem för ungdomar i den aktuella åldersgruppen 16–19 år. Det nya systemet avser att vidareutveckla de positiva erfarenheterna av ungdomsplatser och övriga åtgärder inom det kommunala uppföljningsansvaret för 16–17-åringarna.

Det nuvarande splittrade ansvaret mellan myndigheter och kommuner är olyckligt. I fortsättningen bör kommunerna ha huvudansvaret för det praktiska genomförandet av insatserna. Dessa avses fylla fler uppgifter. Ungdomar med bristande förkunskaper för gymnasiestudier skall kunna få kompletterande utbildning. Ungdomar med önskan att komma ut på arbetsmarknaden skall kunna få stöd och hjälp. Yrkes/arbetspraktik skall kunna erbjudas de ungdomar som inte erhållit arbete eller utbildning.

Den första åtgärden för att hjälpa arbetssökande ungdomar skall vara att erbjuda en effektiv arbetsförmedling, den andra att stimulera dem att skaffa sig utbildning som gör dem mer attraktiva på arbetsmarknaden. Detta kan ske genom gymnasiestudier, bl. a. i form av lärlingsutbildning. Om detta inte leder till anställning skall yrkes/arbetspraktik kunna erbjudas under normalt upp till sex månader. Under denna praktik skall arbetstiden omfatta åtta timmar per dag. För de ungdomar som efter en första praktikperiod inte lyckas få arbete skall individuella planer, innehållande intensifierad arbetsförmedling, kompletterande utbildning och möjligheter till ytterligare praktikperioder upprättas. I normala fall bör de först efter en intensiv aktiv

sökperiod efter arbete kunna få en ny praktikplats.

Platserna för yrkes/arbetspraktik skall vara ett led i ungdomarnas väg till önskat arbete eller utbildning. Det innebär att hela arbetsmarknaden måste öppnas, och det innebär i sin tur att en merpart av ungdomarna erhåller yrkes/arbetspraktik inom det privata arbetslivet. Statens bidrag till kommunerna bör utformas på liknande sätt som nu gällande statsbidrag till det kommunala uppföljningsansvaret. Det bör läggas på en sådan nivå att dagersättningen till 18- och 19-åringarna blir högre än för 16–17-åringarna. Statsbidragsreglerna bör också utformas så att det blir möjligt för parterna på arbetsmarknaden att träffa avtal för ersättning till ungdomar i yrkes/arbetspraktik på samma villkor som gäller i nuvarande avtal för ungdomar i ungdomsplatser och inom de ramar som anges genom statsbidraget.

Det bör uppdras åt regeringen att med ledning av nu angivna riktlinjer utforma förslag till den nya verksamhetens uppläggning mer i detalj. Till detta hör statsbidrags- och övriga finansieringsfrågor samt prövning av den nuvarande regleringen av kommunernas uppföljningsansvar i den nya skollagen (1985:1100). Det gäller här att bygga vidare på fleråriga erfarenheter av nuvarande ungdomsåtgärder. Det bör därför vara fullt möjligt för regeringen att redan i början av hösten 1986 förelägga riksdagen erforderliga förslag till den nya verksamheten med start den 1 januari 1987. Mot denna bakgrund bör beslut kunna tas redan nu att med verkan från samma tidpunkt upphäva lagstiftningen om verksamheten med ungdomslag. Förslag härom läggs fram i hemställan.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *avskaffande av ungdomslagen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A225 yrkandena 11 och 12 och 1985/86:A255 yrkande 4

dels godkänner vad utskottet anfört om riktlinjer för ett sammanhållet uppföljningssystem för ungdomar i åldern 16–19 år,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förslag till riksdagen om finansiering och författningsmässig reglering av nämnda uppföljningssystem,

dels antar följande

Förslag till Lag om upphävande av lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall upphöra att gälla vid utgången av år 1986.

14. Åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år (mom. 9)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "andra regioner" bort ha följande lydelse:

I det föregående har angetts riktlinjer för ett system för en sammanhållen uppföljning av ungdomar i åldern 16–19 år. För ungdomsgruppen 20 – 24 år

kvarstår dock problemen på arbetsmarknaden med den höga andelen öppen arbetslöshet och beredskapsarbeten. Även denna åldersgrupp måste erhålla liknande förutsättningar som 16–19-åringarna till utbildning, yrkespraktik m. m. Som centerpartiet föreslår bör riksdagen hos regeringen begära att en parlamentarisk utredning tillsätts med direktiv att analysera och finna lösningar på de svårigheter 20–24-åringarna har att vinna inträde på arbetsmarknaden. Vid detta utredningsarbete bör man kunna få ledning av de försök med varvad utbildning och arbetspraktik som gjorts i Örebro och på andra håll i landet för ungdomar i den aktuella åldersgruppen.

Det anförda bör ges regeringen till känna. Därmed tillgodoses samtidigt de yrkanden med likartad inriktning som finns i motionerna 1985/86:A257 (s) och 1985/86:A270 (c).

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A255 yrkande 5 samt med anledning av motionerna 1985/86:A257 och 1985/86:A270 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Översyn av det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet för ungdomar m. m. (mom. 10 och 11)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet har" och på s. 33 slutar med "alltså avstyrks" bort ha följande lydelse:

Arbetslösheten för ungdomar har trendmässigt ökat sedan 1960-talet och är således inget tillfälligt problem som enbart kan förklaras av svängningar i konjunkturläget. En av orsakerna är att söka i att en mängd arbetstillfällen som var lämpliga "första jobb" helt enkelt har försvunnit. Detta hänger i sin tur samman med de ökade kostnaderna för att anställa ungdomar. Ungdomslönerna har successivt närmat sig lönenivån för andra löntagare.

I likhet med folkpartiet anser utskottet att konsekvensen av denna inställning är att arbetsmarknadens parter måste ta ett större ansvar för ungdomsarbetslösheten. För detta krävs avtal som bl. a. reglerar villkoren för företagen att anordna introduktionsutbildning i företagen för ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden. I praktiken innebär detta att de totala lönekostnaderna för ungdomar blir lägre under introduktionsskedet på arbetsmarknaden. För att underlätta tillkomsten av sådana avtal bör arbetsgivaravgifterna för ungdomar sänkas under en övergångstid. På så sätt får parterna den tid på sig som krävs för att i avtalsförhandlingar ta hänsyn till behovet av avtalsvillkor som gör det möjligt för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden utan att dessförinnan ha tillbringat lång tid som arbetslösa.

Den temporära avgiftsnedsättning som här förordas kan t. ex. innebära att avgiftsreduktionen första året är 10 %, andra året 7,5 %, tredje året 5 %, fjärde året 2,5 % och sedan ingen nedsättning. Med nedtrappningen motverkas risken att avgiftsnedsättningen utnyttjas av parterna till lönehöjningar.

Den föreslagna nedsättningen beräknas leda till minskade avgiftsintäkter för det allmänna med mellan 1 och 1,5 miljarder kronor. Den mera rimliga nivån på lönekostnaderna för ungdomar ger dem emellertid en kraftig konkurrensförbättring som vidgar deras arbetsmarknad. Därmed uppstår samtidigt ett starkt minskat behov av andra former av sysselsättningsstödjande ungdomsåtgärder, varigenom intäktsminskningen kan balanseras.

Vad härefter beträffar det nuvarande arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet för ungdomar skall först noteras att detta är utformat efter olika principer för åldersgrupperna 16–17 år, 18–19 år resp. 20–24 år.

Hälften av ungdomsplatserna för 16–17-åringarna finns på den privata arbetsmarknaden medan ungdomslagen för 18–19-åringarna är koncentrerade till den offentliga sektorn. Ungdomslagen ger sysselsättning på halvtid, medan övriga åtgärder innebär heltidssysselsättning. De olika åtgärderna handläggs olika ur organisatorisk synvinkel. Skolan svarar för 16–17-åringarna, kommunerna i hög grad för 18–19-åringarna och arbetsförmedlingen för dem som är äldre. Ersättningsvillkoren varierar kraftigt. Samordningen mellan de olika åtgärderna är dålig, och det råder snarast en viss konkurrens.

Även om målet är att minska de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar kommer det även framöver att finnas ett behov av sådana. Det är därför angeläget att få till stånd en utvärdering av de gjorda insatserna för olika åldersgrupper och en översyn av utformningen.

Vid översynen bör bl. a. subventionsgraden ses över liksom fördelningen av insatser på olika arbetsgivare, arbetstider, ersättningsvillkor och den organisatoriska uppbyggnaden. Vidare bör beaktas risken för att de arbetsmarknadspolitiska insatserna medför att den normala arbetsmarknaden för ungdomar fungerar sämre genom att insatserna ofta innebär att arbetsgivarna kan anställa ungdomar för en liten eller obefintlig kostnad.

Vid den översyn som här förordas bör man kunna dra nytta av utvärderingsrapporter om olika ungdomsåtgärder som i dagarna skall läggas fram av AMS, RRV och Göteborgs universitet.

Vad utskottet här med anslutning till folkpartimotion 1985/86:A259 anfört om dels initiativ till särskilda ungdomsavtal och därmed sammanhängande nedsättning av arbetsgivaravgifterna, dels en översyn av åtgärdssystemet för ungdomar bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 10 och 11 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *översyn av det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet för ungdomar*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A259 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. beträffande *särskilda ungdomsavtal*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A259 yrkandena 5 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

16. Översyn av det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet för ungdomar m. m. (mom. 10 och 11 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservationerna 12 och 13

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet har" och på s. 33 slutar med "alltså avstyrks" bort ha följande lydelse:

I avsnittet om förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom har förutskickats bl. a. initiativ för att få arbetsmarknadens parter att avtala om realistiska ingångslöner för ungdom. Med den inriktning av ungdomsåtgärderna som i övrigt förordas i samma avsnitt om införande av lärlingsutbildning, minskning av de hinder som arbetsmarknadslagarna utgör för ungdomar, riksdagens uttalade krav på mer realistiska ingångslöner för ungdomar samt de förslag som därefter läggs fram till ett system för ett sammanhållet uppföljningsansvar för ungdom får de nu föreliggande förslagen i motion 1985/86:A259 anses vara i huvudsak tillgodosedda, och de påkallar därför inte någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

17. Insatser för fasta jobb åt ungdomar m. m. (mom. 12 och 13)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar med "Uppbromsningen av" och slutar med "till regeringen" bort ha följande lydelse:

Med ungdomsplatser, ungdomslag och andra åtgärder av typ Örebromodellen har för ungdomar tillskapats särlösningar som alla har det gemensamt att de på intet sätt skapar fler jobb eller ger de unga trygghet för framtiden. Till det problematiska med många av dagens särlösningar hör vidare att man i dem döljer en mycket orättvis behandling av ungdomen, inte minst lönemässigt. Det är en orättvisa mot de unga som också skiner igenom på andra områden, exempelvis studiestöd och studielån. I hela samhället märks en otäck tendens att ungdomar anses som "mindre värda". Det har inneburit att myndighetsåldern i vårt land snart bara i teorin är 18 år, men på allt fler ställen i praktiken 20 år. Detta gäller inte minst på arbetsmarknaden. En sådan samhällsutveckling hotar redan i dag ungdomens rätt och värdighet. Denna tendens och farliga ungdomsfientliga utveckling måste bekämpas med all kraft. Stora behov finns i samhället. Genom att tillfredsställa dessa behov skapas också fasta och nya jobb. Denna syn är den verkligt optimistiska och offensiva. Ungdomskooperativ, rättvisa lärlingssystem och rejäla yrkesutbildningar kan spela en positiv roll för ungdomen. Men i grunden är problemet med ungdomsarbetslöshet så mycket djupare och kräver en politik som syftar till fasta jobb med lön att leva på. För att nå dit krävs utöver att tillfredsställa en rad samhälleliga behov också kraftåtgärder mot storkapitalets penningspekulation, kapitalexport och för skärpt beskattning av storbolagsvinsterna.

Ett sätt att kombinera kampen för ungdomens rätt till fasta jobb med lön att leva på med åtgärder mot storkapitalet är att införa en "beskattning mot

ungdomsarbetslöshet". Skattemedlen kan sedan användas till åtgärder för att skapa fasta jobb inom samhällsnödvändiga sektorer.

I enlighet med vpk:s förslag bör uppdras åt regeringen att utarbeta en kraftfull åtgärdsplan för att tillfredsställa den mängd av behov av vård, omsorg och utbildning/kultur som finns i vårt samhälle. Med en sådan massiv satsning skapas nya arbetstillfällen som ger arbetslösa ungdomar jobb med lön som de kan leva på.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "Regeringen har" och på s. 34 slutar med "utan åtgärd" bort ha följande lydelse:

Regeringen har inlett en undersökning om bakgrunden till det ökade antalet socialhjälpstagare, den s. k. nyfattigdomen. Parallellt härmed bör göras en kartläggning av den ekonomiska situationen för ungdomar. Som framgår av motion 1985/86:A252 är problembilden för dem en annan på grund av låga ingångslöner – i den mån de får jobb – och därför att ersättningarna vid studier och andra åtgärder inte går att leva på. Utskottet ansluter sig alltså till motionens krav på en kartläggning av här avsett slag.

dels att utskottets hemställan under 12 och 13 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *insatser för fasta jobb åt ungdomar*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A246 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. beträffande *kartläggning av ungdomars ekonomiska situation*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A252 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

18. Lärlingsutbildning i hantverksyrken (mom. 14)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar med "Motiveringarna till" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Hantverksnäringarna har stor betydelse för att upprätthålla sysselsättning och service. Inte minst i det sammanhang det här gäller – sysselsättning för ungdom – är hantverket av särskilt intresse. En ökad rekrytering till hantverksyrkena leder till minskad arbetslöshet och till minskat behov av platser i ungdomslag och andra ungdomsåtgärder. Det bör undersökas i vad mån man kan förbättra möjligheterna till praktik och lärlingsutbildning i hantverksyrkena. Häri bör ingå en översyn av sådana lag- och ersättningsbestämmelser som upplevs som ett hinder för ungdomar att pröva på olika typer av hantverk.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *lärlingsutbildning i hantverksyrken*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A261 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

19. Lärlingsutbildning i hantverksyrken (mom. 14 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar med "Motiveringarna till" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning om hantverksnäringarnas betydelse och att det är angeläget att underlätta för ungdomar att som lärlingar komma in i de olika hantverksyrkena. De förslag till en utbyggnad av lärlingsutbildningen som under en lång tid förordats av moderata samlingspartiet – senast i motion 1985/86:Ub833 – kommer att främja en utveckling i den riktning motionärerna önskar. Med hänsyn härtill påkallar de här aktuella förslagen i motion 1985/86:A261 inte någon åtgärd.

20. Arbetsmarknadspolitiskt motiverat stöd till ungdomsföretagande (mom. 16)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Det är angeläget att stödja det växande intresset för egenföretagande hos ungdomar. Under de senaste åren har i det syftet införts bidrag med vissa belopp per månad vid starten av företag. Bidragen har närmast till uppgift att täcka den nyblivne företagarens levnadsomkostnader i det vanskliga startskedet. De kompletteras av det etableringsstöd som lämnas via barn- och ungdomsdelegationen. Detta räknas som en försöksverksamhet, finansierad från anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder. Det bör övervägas om inte tiden är mogen för att permanenta möjligheterna till ett för ungdomar anpassat etableringsstöd.

Egenföretagande kräver kunnande. Starta-eget-kurserna för ungdom inom AMU bör utvecklas och samordnas med de regionala utvecklingsfondernas stöd- och utbildningsverksamhet.

Det ovan anförda bör delges regeringen.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

> 16. beträffande *arbetsmarknadspolitiskt motiverat stöd till ungdomsföretagande*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A259 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

21. Stöd till kooperativt ungdomsföretagande (mom. 17)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar med "Olika företagsformer" och slutar med "utan åtgärd" bort ha följande lydelse:

Under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder anvisas medel till viss försöksverksamhet. Med anlitande av sådana medel har bl. a. barn- och

ungdomsdelegationen kunnat ge stöd till kooperativt ungdomsföretagande. I årets budgetproposition beräknas ett belopp om 15 milj. kr. till olika projekt för arbetslösa ungdomar. Såsom föreslås i motion 1985/86:A275 (c) bör riksdagen uttala att hälften av det angivna beloppet bör avsättas till fortsatt stöd för etablering av kooperativa ungdomsföretag.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *stöd till kooperativt ungdomsföretagande*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A275 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

22. Utökning av arbetstiden i ungdomslag (mom. 20)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Arbete i" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som tidigare framhållits kan man i grunden komma till rätta med ungdomsarbetslösheten endast genom att förverkliga målsättningen fasta jobb med lön som går att leva på. Tills man hunnit bygga ut samhällsägda förädlingsindustrier och den offentliga sektorn och därmed tillskapat de nya jobb som behövs får accepteras att man har ungdomslag och liknande åtgärder som övergångsanordningar. Det måste dock kunna krävas att den ersättning som utgår inte tvingar de unga människor det gäller att söka hjälp hos socialbyråerna eller fortsätta att bo hos föräldrarna fastän de är i den ålder då de skall börja ett vuxenliv. Av det skälet bör halvdagsarbetet i ungdomslagen generellt ökas till heltidsarbete. De ökade kostnaderna för staten kommer att kompenseras av lägre kostnader för bl. a. socialbidrag. Det bör uppdras åt regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till lagändring och den ökade medelsanvisning som blir aktuell.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *utökning av arbetstiden i ungdomslag*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:A270 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

23. Utökning av arbetstiden i ungdomslag (mom. 20 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 13

Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (c), Sonja Rembo (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Arbete i" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

I det föregående har föreslagits att ungdomslagen avskaffas och ersätts med ett sammanhållet uppföljningsansvar för ungdomar. Den yrkes- och arbetspraktik som ingår häri förutsätts normalt ske på heltid. Föreliggande förslag i motion 1985/86:A270 (c) kan med hänsyn till vad nu sagts i huvudsak anses vara tillgodosedda.

24. Fler ungdomslagsplatser i näringslivet (mom. 21 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 13

Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Sonja Rembo (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Fler platser" och slutar med "den delen" bort ha följande lydelse:

Den nya form av yrkes/arbetspraktik som utskottet uttalat sig för avses i helt annan omfattning än i dag bli förlagd till det enskilda näringslivet. Därmed kommer man också att kunna tillmötesgå de ungas önskemål om sådan praktik. Härigenom tillgodoses det aktuella yrkandet i motion 1985/86:A270.

25. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (mom. 22)

under förutsättning av bifall till reservation 13

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Moderata samlingspartiets" och slutar med "medelsanvisning tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till förslaget om ett nytt uppföljningsansvar för ungdomar från den 1 januari 1987 behöver medel beräknas dels för ungdomslagen till utgången av år 1986, dels för den nya verksamheten under första halvåret 1987. Såsom föreslås i motion 1985/86:A266 (m) bör erforderliga medel anvisas under ett nytt anslag benämnt Statsbidrag till arbetspraktik för ungdomar. Beloppet för budgetåret 1986/87 kan anges till 720 milj. kr. Det förutsätts att regeringen senast till hösten 1986 återkommer till riksdagen med ett detaljerat förslag till statsbidrag för den ändrade verksamheten.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

> 22. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkandena 1, 16 och 17
> *dels* avslår regeringens framställning om anslag för budgetåret 1986/87 till Statsbidrag för ungdomslag,
> *dels* till *Statsbidrag för arbetspraktik för ungdomar* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 720 000 000 kr.,
> *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förslag till statsbidragsbestämmelser för den nya verksamheten.

26. Egenregiverksamheten (mom. 24)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Det har" och på s. 41 slutar med "ovan anförts" bort ha följande lydelse:

Inom ramen för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder svarar AMS i egen regi för beredskapsarbeten för en betydande grupp människor som av olika skäl står utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Dessa personer är ofta äldre ortsbunden arbetskraft eller arbetslösa med socialmedicinska handikapp. AMS-kommittén har föreslagit att egenregiverksamheten helt avvecklas, och att resp. kommun tar ansvar för den svårplacerade arbetskraften. Regeringen ansluter sig till detta förslag.

Utskottet instämmer i centerpartiets uppfattning att det vore olyckligt att nu helt avveckla denna verksamhet. Bl. a. regionalpolitiska skäl talar för att en viss verksamhet av denna art bibehålls inom verket. Förläggningen i glesbygden av beredskapsarbeten för personer med socialmedicinska handikapp har visat sig lyckosam ur rehabiliteringssynpunkt. Det är dock mycket tveksamt om glesbygdskommuner med ansträngd ekonomi själva kan ta ansvaret för förläggningarna. Den lokalt bundna arbetskraften har också mycket begränsade alternativa sysselsättningsmöjligheter. Kvarvarande beredskapsarbeten av denna art kan administreras av AMS inom ramen för berörda länsarbetsnämnders verksamhet. Produktionsenheten på AMS och regionkontoren kan sålunda avvecklas. Detta bör ges regeringen till känna.

Med det anförda får syftet med övriga aktuella motioner anses vara tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

> 24. beträffande *egenregiverksamheten*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A255 yrkande 7 samt med anledning av motionerna 1985/86:A211, 1985/86:A235, 1985/86:A247, 1985/86:A251 och 1985/86:A254 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om avvecklingen av AMS egenregiverksamhet.

27. Egenregiverksamheten (mom. 24)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Det har" och på s. 41 slutar med "ovan anförts" bort ha följande lydelse:

AMS-kommittén föreslog våren 1985 att AMS egenregiverksamhet skulle avvecklas. Verksamheten sysselsätter i dag främst personer med socialmedicinska handikapp, s. k. specialanvisade (SA). De arbeten de utför kallas SA-arbeten. Därutöver förekommer arbeten för äldre, lokalt bundna arbetstagare främst i Norrlandslänen.

Arbetsmarknadsministern föreslår att egenregiverksamheten i enlighet med kommittéförslaget skall upphöra. De socialmedicinskt handikappade skall fortsättningsvis i huvudsak komma under ett kommunalt ansvar.

Behovet av fortsatta insatser i form av SA-arbeten är emellertid stort. Ett överförande av dessa arbeten till andra huvudmän är inte rationellt. AMS har för verksamheten byggt upp och vidareutvecklat en organisation med unik kompetens. Den bör tas till vara för att bedriva verksamhet för de utslagna människor det här gäller.

Utskottet anser det vara märkligt från socialmedicinska utgångspunkter

att AMS skall åläggas att avveckla egenregiverksamheten utan att det finns en ny huvudman som har beredskap, medel eller kompetens till sitt förfogande. I likhet med vpk föreslår utskottet att verksamheten med främst SA-arbeten skall fortgå under AMS huvudmannaskap. Däremot bör nuvarande organisation med regionkontor kunna avvecklas och resurserna i form av personal och utrustning överföras till länsarbetsnämnderna.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *egenregiverksamheten*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A251 samt med anledning av motionerna 1985/86:A211, 1985/86:A235, 1985/86:A247, 1985/86:A254 och 1985/86:A255 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om avvecklingen av AMS egenregiverksamhet.

28. Kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda (mom. 25)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med "Motionsyrkanden om" och på s. 42 slutar med "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Svårigheterna att bereda psykiskt utvecklingsstörda sysselsättning är mycket stora. De torde utgöra den grupp som är hårdast drabbad av utestängning från arbetsmarknaden.

Omsorgskommittén föreslog i sitt betänkande att särskilda kontaktpersoner bör utses på länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar för de psykiskt utvecklingsstörda. Utskottet är av samma mening att förutsättningarna för att de skall kunna tillgodogöra sig arbetsförmedlingarnas service bör öka väsentligt om det finns personer som har ökade kunskaper om denna handikappgrupp.

Utskottet föreslår att vad nu anförts i anslutning till motionerna 1985/86:A245 (fp) och 1985/86:A265 (c) om arbetsmarknadsverkets service åt psykiskt utvecklingsstörda skall delges regeringen.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A245 yrkande 1 och 1985/86:A265 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

29. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 30)

under förutsättning av bifall till reservation 13.

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Moderata samlingspartiets" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

I de förvaltningskostnader regeringen beräknat ingår ett belopp av 19,2 milj. kr. för handledarinsatser i ungdomslagens s. k. jobbsökarklubbar. Med hänsyn till förslaget att avskaffa ungdomslagen från den 1 januari 1987 och ersätta dem med ett sammanhållet uppföljningsansvar för 16–19-åringar bör det angivna beloppet kunna minskas till 8,6 milj. kr. i enlighet med beräkningen i motion 1985/86:A266 (m). Utskottet är inte berett att biträda den ytterligare anslagstilldelning som förordas i motion 1985/86:A253 (vpk). Med åberopande av det anförda tillstyrks ett anslag till AMV:s förvaltningskostnader med 1 528 653 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

> 30. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 2, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A253 yrkande 1 till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 528 653 000 kr.

30. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 30)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Moderata samlingspartiets" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

I handikappkommitténs förslag ingår att länsarbetsnämnderna skall tillföras resurser för uppföljning av främjandelagen. Denna lag syftar till att främja äldres och handikappades tillträde till arbetsmarknaden. Eftersom resursbrist är ett viktigt skäl till att lagens intentioner inte fullföljts anser utskottet i likhet med vpk att var och en av länsarbetsnämnderna skall tillföras en tjänst för att sätta främjandelagen i praktisk tillämpning.

De försök som arbetsmarknadsverket gjort för att mer intensivt söka arbete åt funktionshindrade har gett bra resultat. Verket bör tilldelas medel för att mer permanent kunna bedriva sådana kampanjer. Särskilt bör man då ta hänsyn till behovet av att skaffa jobb åt utvecklingsstörda.

För ovan angivna personalförstärkningar inom arbetsmarknadsverket för arbete med funktionshindrade bör riksdagen anvisa 40 milj. kr. utöver regeringens förslag som i övrigt godtas. Förslaget i motion 1985/86:A266 (m) om viss anslagsreducering avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

> 30. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 1, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A266 yrkande 2 till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 577 253 000 kr.

31. Bibehållande av återflyttningsbidraget (mom. 33)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Det är" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Sedan ett antal år har gällt att den som fått starthjälp för att flytta från hemorten för att ta ett arbete på annan ort har kunnat få bidrag för att flytta tillbaka till hemorten. Detta bidrag har använts i mycket liten utsträckning. Under budgetåret 1984/85 betalades endast ut ca 400 000 kr. i sådant stöd. Detta tyder på att behovet är ringa. Eftersom det är angeläget att arbetsförmedlingen så långt möjligt befrias från administrativa uppgifter bör bidraget i enlighet med propositionen slopas med utgången av detta budgetår. Förslagen i motionerna A219, A248 och A405 om att återflyttningsbidraget skall bibehållas avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *bibehållande av återflyttningsbidraget*

att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:A219, 1985/86:A248 i motsvarande del och 1985/86:A405 yrkande 19 bifaller propositionen i motsvarande del.

32. Bidraget för anställning av medflyttande (mom. 34)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Svårigheterna att" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Det är ofta förenat med stora svårigheter att rekrytera s. k. nyckelpersoner till sysselsättningssvaga regioner eftersom deras hustrur/män har svårt att finna anställning på den nya orten. Som anförs i motion A266 är det utskottets mening att de problemen bör lösas på annat sätt än genom det bidrag till anställning av medflyttande som nu finns. De grundläggande skälen till den bristande rörligheten på arbetsmarknaden, i detta som andra fall, utgörs av en mängd hinder som närmare redovisas i moderata samlingspartiets motion 1985/86:A225. Moderata samlingspartiet har i annat sammanhang lagt fram förslag om ändringar av beskattningsreglerna som bl. a. leder till en bättre fungerande arbetsmarknad. Det berörda bidraget bör avskaffas. Utskottet återkommer nedan till de anslagsmässiga konsekvenserna.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. beträffande *bidraget för anställning av medflyttande*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

33. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsservice (mom. 39)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 47 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "budgetåret 1986/87" bort ha följande lydelse:

I det föregående har utskottet dels tillstyrkt förslaget i motion 1985/86:A266 om att bidraget till medflyttande skall slopas, dels regeringens förslag till regeländringar för vissa flyttningsbidrag i övrigt. Förslagen i motion A266 leder till kostnadsbesparingar av 25 milj. kr. Utskottet föreslår därför att 479 428 000 kr. anvisas för Arbetsmarknadsservice under kommande budgetår.

dels att utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

> 39. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 5 samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 479 428 000 kr.

34. Målen för AMU (mom. 43)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Vpk anför" och slutar med "här sagts" bort ha följande lydelse:

Den nya organisationen innebar enligt utskottets mening att AMU-verksamheten görs än mer företagsanpassad än tidigare, vilket innebär att AMU omvandlas till ett serviceorgan för näringslivet.

Arbetsmarknadsutbildningens högtidligt proklamerade fördelningspolitiska mål, som innebär stöd till dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden, skjuts i bakgrunden till förmån för de tillväxtpolitiska målen.

Förläggningen av hela utbildningar eller delar av utbildningar till reguljära arbetsplatser innebär vidare att man stegvis suddar ut gränserna mellan arbetsgivarnas och samhällets ansvar för fort- och vidareutbildning av de anställda. Därigenom överför man en större del av personalutbildningskostnader på samhället.

Det betyder att arbetsmarknadsutbildningens primära målsättning blir åtgärder som stimulerar, underlättar och påskyndar industrins strukturella omvandling i stället för åtgärder som tillvaratar de arbetslösas och riskgruppernas intressen under denna omvandlingsprocess.

Utskottet anser liksom vpk att arbetsmarknadsutbildningen är en del av samhällets vuxenutbildning och att den bör verka för att stödja dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Det bör ske genom åtgärder som syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna och därigenom verkar för ökad jämlikhet och social rättvisa. Därför bör utbildningen vara allsidig och bred, och den bör hållas på så hög nivå som möjligt. Den nuvarande inriktningen, med en kraftig företagsanpassning, står i direkt strid mot krav om utbildningens kvalitet. AMU bör därför frigöras från den markanta

företagsanpassning den har i dag. Den bör som en del av vuxenutbildningen verka för uppfyllelsen av fördelningspolitiska och sociala mål, genom en allsidig och bred utbildning som syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna. Följaktligen bör målgrupperna för verksamheten i första hand vara de arbetslösa eller de som riskerar att bli det. Vad här anförts med tillstyrkan av motion 1985/86:A246 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. beträffande *målen för AMU*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A246 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

35. Genomförandet av den nya AMU-organisationen (mom. 44)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Utskottet vill" och på s. 50 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först med instämmande i vad som sägs i de båda motionerna 1985/86:A225 och A266 från moderata samlingspartiet poängtera att en väl fungerande arbetsmarknadsutbildning, vid sidan av en effektiv arbetsförmedling, är det kanske effektivaste medlet i den arbetsmarknadspolitiska åtgärdsarsenalen. Riksdagen har nyligen beslutat om en nyordning i fråga om AMU som bl. a. innebär att utbildningen skall köpas från de uppdragsmyndigheter som bildas i varje län eller från fristående utbildningsanordnare. Beslutet innebär att det skapas förutsättningar för en mera effektiv framtida verksamhet.

Utskottet återkommer i det följande till frågan om AMU:s omfattning under nästa budgetår men vill redan här med anledning av vad som sägs i de berörda motionerna framhålla att behovet av AMU är större än vad regeringen föreslår. Med hänsyn till AMU-verksamhetens centrala roll i arbetsmarknadspolitiken är det med beklagande utskottet nu ser att regeringen inte förmår genomföra den planerade organisationen på avsett sätt. Riksdagen nödgades i höstas medge att starten av den nya verksamheten sköts upp ett halvt år. Med den takt arbetet nu bedrivs synes regeringen planera för ytterligare förskjutningar i tiden. I nuläget har den centrala AMU-styrelsen visserligen börjat att fungera, men ute i länen har endast styrelse och chef för resp. uppdragsmyndighet tillsatts. Det är utskottets mening att ett nytt uppskov med igångsättningen inte kan accepteras. Ytterligare fördröjningar innebär allvarliga men för verksamhetens framtida effektivitet. Det anförda som innebär att utskottet tillstyrker motionerna A225 och A266 i behandlade delar bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *genomförandet av den nya AMU-organisationen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A225 yrkande 5 och 1985/86:A266 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

36. Utbildningsbidrag till vuxna med läs- och skrivsvårigheter (mom. 47)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar med "Utskottet noterar" och slutar med "motion A228" bort ha följande lydelse:

Det är utskottets mening att grundläggande läs- och skrivkunskaper är förutsättningar för att få och behålla ett arbete. I vissa län får personer med läs- och skrivsvårigheter utbildningsbidrag för att förbättra sina kunskaper. I andra län hänvisas man till att finansiera sina studier med vuxenstudiestöd, vilket är mindre gynnsamt och därför inte innebär någon stimulans att bedriva dessa kompletterande studier. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion A228 att utbildningsbidrag skall utgå för vuxna med lässvårigheter i hela landet. Regeringen bör utforma närmare föreskrifter härom.

dels att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

> 47. beträffande *utbildningsbidrag till vuxna med läs- och skrivsvårigheter*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A228 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

37. Utbildning av nyanställda inom tekoindustrin (mom. 48)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i moderata samlingspartiets kommittémotion 1985/86:A266 att den särskilda bidragsramen för utbildning av nyanställda inom tekobranschen bör avskaffas. Tekoföretagens behov av utbildning får täckas inom ramen för huvudanslaget till AMU och enligt de regler som gäller andra företag. Regeringen bör underrättas om utskottets ställningstagande.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

> 48. beträffande *utbildning av nyanställda inom tekoindustrin*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 8 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

38. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsutbildning (mom. 50)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "budgetåret 1986/87" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1985/86:A266 (m) har AMU:s resultat under de senaste åren klart förbättrats, varför det finns anledning att i högre grad än tidigare prioritera denna arbetsmarknadspolitiska åtgärd.

Det bör också påpekas att utbildning ofta kan förbättra arbetssökandes möjligheter på ett radikalt sätt. Nämnas bör att det trots den höga arbetslösheten finns en betydande brist på utbildad arbetskraft inom vissa områden. Därutöver ökar också kraven på vidareutbildning för att redan anställda skall kunna behålla sina arbeten. Utbildning är därför enligt utskottets mening vid sidan av arbetsförmedling ett av arbetsmarknadspolitikens främsta medel.

Utskottet har i det föregående poängterat vikten av att den nya AMU-verksamheten verkligen startar enligt riksdagens beslut och ser en av de stora fördelarna med den nya ordningen vara att arbetsmarknadsverket får större frihet att upphandla utbildningen. Detta måste användas till att ge andra utbildningsanordnare än AMU-gruppen möjligheter att verka inom arbetsmarknadspolitikens utbildningsverksamhet. Det finns också betydande utrymme för direkta privatiseringar på detta område i takt med att den återkommande utbildningens betydelse växer. Detta kan öppna nya vägar för finansiering av verksamheten, varvid AMU på sikt kan ytterligare frikopplas från den traditionella arbetsmarknadspolitiska inriktningen.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet förslaget i motion A266 att antalet platser inom AMU utökas med 5 800 utöver regeringens förslag för budgetåret 1986/87, vilket medför en anslagshöjning av 120 milj. kr. Totalt bör därför till anslaget Arbetsmarknadsutbildning anvisas 1 958,2 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 50 bort ha följande lydelse:

> 50. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkandena 7 och 9 samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 1 958 200 000 kr.

39. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (mom. 55)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar med "Som framgår" och slutar med "och finansieringen" bort ha följande lydelse:

I ett följande avsnitt redovisas behovet av en genomgripande reformering av arbetslöshetsförsäkringen med hänvisning bl. a. till de brister som finns i det nuvarande systemet. Till dess man får en bättre fungerande försäkring behöver emellertid åtgärder vidtas, bl. a. för att höja dagpenningnivån med hänsyn till den urholkning som har skett av försäkringsskyddet. Av statsfinansiella skäl och på grund av utvecklingen på arbetsmarknaden är det med nuvarande ordning inte möjligt att medge en högre statsbidragsberättigad dagpenning än regeringen föreslår, dvs. 335 kr. per dag.

En sådan höjning innebär dock att arbetslösa med en tidigare inkomst av 8 000 kr. eller mer per månad inte kan kompenseras fullt ut för inkomstförlusten på grund av arbetslösheten. Enligt utskottets mening måste därför möjlighet öppnas för arbetsmarknadens parter att avtala om en tilläggsförsäkring som ger en förhöjd ytterligare dagpenning. Lagen om arbetslöshetsförsäkring anger för närvarande högsta tillåtna dagpenning. Det beloppet bör i fortsättningen utgöra högsta statsbidragsgrundande belopp. Arbetslös-

hetskassorna skall ges rätt att ovanpå detta betala ut en tilläggsdagpenning. Denna kan finansieras antingen på sätt parterna på arbetsmarknaden träffar avtal om eller genom medlemsavgifter. Det är betydande förbättringar av dagpenningen som kan uppnås genom begränsade avsättningar av löneutrymmet. Detta framgår av tabellen på s. 53.

Dessa ändringar gör det möjligt för arbetsmarknadens parter att ta ett större ansvar för kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen. I förhandlingar kan överenskommelse träffas om påbyggnadsförsäkringar som bättre än nu täcker det verkliga inkomstbortfallet och som administreras inom ramen för den nuvarande A-kasseorganisationen.

Regeringen har förutsatt att större delen av kostnaden för att höja dagpenningen skall betalas med att arbetsmarknadsavgiften höjs. Arbetslöshetskassornas utgifter betalas nu till uppemot 95 % av statsbidrag som i sin tur till 65 % finansieras av den nyssnämnda arbetsgivaravgiften. Vid 1973 års genomgripande reformering av kontantstödet vid arbetslöshet fastställdes 80 % som norm för statens andel av kassornas utgifter. Riksdagen bör uttala sig för att man återgår till denna statsbidragsandel. I så fall behövs inte någon höjning av arbetsmarknadsavgiften.

Vad nu anförts kräver ändringar i 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och i statsbidragsbestämmelserna. Regeringen bör få i uppdrag att skyndsamt förelägga riksdagen förslag härom enligt nu angivna riktlinjer.

På annan plats i betänkandet föreslår utskottet att en mer långsiktig lösning i form av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring utreds. Ställningstagandet från utskottets sida innebär att förslagen i motion 1985/86:A255 av Karin Söder m. fl. (c) med en likartad syn på finansieringsfrågan delvis tillgodoses. Förslagen i motionerna 1985/86:A206 (vpk), 1985/86:A259 (fp) och 1985/86:A276 (s) om högre dagpenningbelopp, finansierade med en ytterligare förhöjd arbetsmarknadsavgift, avstyrks. Vid bifall till vad utskottet ovan förordat är regeringens i budgetpropositionen framlagda förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring inte längre aktuellt. Lagförslaget avstyrks sålunda.

dels att utskottets hemställan under 55 bort ha följande lydelse:

> 55. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A225 yrkande 9 i motsvararande del och med anledning av motion 1985/86:A255 yrkande 10
>
> *dels* avslår det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
>
> *dels* avslår motionerna 1985/86:A206 yrkande 1, 1985/86:A259 yrkande 9 och 1985/86:A276 yrkande 1,
>
> *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om skyndsamt nytt förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring och till ändrade bestämmelser om statsbidrag till arbetslöshetskassorna.

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar med "Som framgår" och slutar med "och finansieringen" bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår en höjning av dagpenningen som enligt gällande finansieringsprinciper till större delen skall betalas genom en höjd arbetsgivaravgift. Detta intecknar ett obefintligt löneutrymme och strider för övrigt mot regeringens uttalanden om att inga arbetsgivaravgifter skall höjas. En höjd dagpenning bör i stället finansieras med ökade egenavgifter till kassorna. Eftersom det för närvarande råder en stor spännvidd i avgiftsuttaget kassorna emellan bör ett ökat uttag främst belasta kassor som tack vare liten arbetslöshetsrisk har låga avgifter. Det finansieringssättet får därigenom även en utjämnande effekt mellan kassor med höga resp. låga avgifter.

Statens andel av kassornas utgifter skulle enligt beslut av riksdagen på hösten 1976 uppgå till 90 %. Den faktiska andelen är emellertid ca 95 %. Av statsfinansiella skäl bör statsbidragsandelen återföras till 1976 års nivå.

Såsom förordas i motion 1985/86:A255 av Karin Söder m. fl. (c) bör det uppdras åt regeringen att överlägga med de fackliga organisationerna och arbetslöshetskassornas samorganisation om en ökad finansiering av ersättningarna vid arbetslöshet enligt de nu beskrivna principerna. Dessa bygger på tanken att de som har arbete genom ökade avgifter efter förmåga skall solidariskt bidra till ekonomisk trygghet för dem som är arbetslösa. När det gäller nivån på ersättningen från arbetslöshetskassorna bör man vid överläggningarna utgå från att det skall göras möjligt att nå en högsta dagpenning av 360 kr. så att ersättningen håller jämna steg med pris- och löneutvecklingen. Regeringen förutsätts återkomma till riksdagen med de förslag som aktualiseras av överläggningarnas resultat.

Vad nu anförts tillgodoser delvis förslagen i motion 1985/86:A225 (m) som bl. a. syftar till ett likartat finansieringssätt utan höjning av arbetsmarknadsavgiften. Samtidigt avstyrks yrkandena om dagpenningen i motionerna 1985/86:A206 (vpk), 1985/86:A259 (fp) och 1985/86:A276 (s) som båda utgår från en finansiering med ökade arbetsgivaravgifter. Budgetpropositionens förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring blir vid bifall till vad här förordats inte längre aktuellt och bör sålunda avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 55 bort ha följande lydelse:

> 55. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A255 yrkande 10 och med anledning av motion 1985/86:A225 yrkande 9 i motsvarande del *dels* avslår det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
> *dels* avslår motionerna 1985/86:A206 yrkande 1, 1985/86:A259 yrkande 9 och 1985/86:A276 yrkande 1,
> *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en höjd dagpenning och dess finansiering.

41. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (mom. 55) AU 1985/86:11

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar med "Som framgår" och slutar med "och finansieringen" bort ha följande lydelse:

Dagpenningen bör i enlighet med yrkandet i vpk:s motion 1985/86:A206 höjas till 400 kr. Detta belopp har gemensamt begärts av LO, TCO, SACO/SR och Arbetslöshetskassornas samorganisation och krävs för att ge en inkomstkompensation av 90 % vid arbetslöshet.

Med detta förslag tillgodoses yrkandena i motionerna 1985/86:A259 (fp) och 1985/86:A276 (s) om en högre dagpenning än regeringen har föreslagit. Förslagen i motionerna 1985/86:A225 (m) och 1985/86:A255 (c) om en förbättring av ersättningen betalad av medlemmarna själva avvisas.

I hemställan läggs fram förslag till lagändring. I detta har bestämmelsen om lägsta dagpenning anpassats till ett följande förslag om det kontanta arbetsmarknadsstödet.

dels att utskottets hemställan under 55 bort ha följande lydelse:

> 55. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen*
> att riksdagen *dels* med bifall till motion 1985/86:A206 yrkande 1 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1985/86:A259 yrkande 9 och 1985/86:A276 yrkande 1, *dels* med avslag på motionerna 1985/86:A225 yrkande 9 i motsvarande del och 1985/86:A255 yrkande 10 antar 17 § i det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring i följande som *Reservantens förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Reservantens förslag*
17 §	
Dagpenningen utges med lägst *130* och högst *335* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenningen utges med lägst *210* och högst *400* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

42. Kontant arbetsmarknadsstöd (mom. 56)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar med "Utskottet biträder" och slutar med "redovisade delarna" bort ha följande lydelse:

Med regeringens förslag höjs KAS från 100 till 120 kr. Det beloppet kan de arbetslösa inte leva och försörja sig på. Det bör såsom vpk föreslår höjas väsentligt och dessutom oftare än hittills varit fallet anpassas till prisutvecklingen. Detta kan uppnås genom att föra in en ny lagregel om att KAS skall utgöra hälften av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Om denna dagpenning, som vpk föreslår, blir höjd till 400 kr. kommer KAS

att automatiskt höjas till 200 kr. från den 1 juli i år, vilket är det belopp som vpk anser vara rimligt.

dels att utskottets hemställan under 56 bort ha följande lydelse:

56. beträffande *kontant arbetsmarknadsstöd*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A206 yrkandena 3 och 4 samt med anledning av propositionen i motsvarande del antar 18 § i det inom arbetsmarknadsdepartementet uppräknade förslaget till lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd i följande som *Reservantens förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Reservantens förslag*
18 §	
Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *120 kronor per dag.*	Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *belopp som utgör hälften av högsta dagpenning enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring.*

Till den – – – – – – – – fastställd omräkningstabell.

Arbete som – – – – – – – – – – på heltid.

43. Utbildningsbidragen (mom. 57)

under förutsättning av bifall till reservation 39

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 55 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utbildningsbidraget till AMU-elever med rätt till kassaersättning bör höjas till det i propositionen förordade, och i motion 1985/86:A266 (m) tillstyrkta beloppet, dvs. 335 kr. per dag. Även i övrigt godtas propositionens beloppsförändringar av bidraget. Vid ett genomförande av en tilläggsdagpenning inom arbetslöshetsförsäkringen enligt de riktlinjer som förordats i det föregående bör utbildningsbidraget ytterligare förbättras i motsvarande mån med en motsvarande finansiering som för tilläggsdagpenningen.

De förslag om utbildningsbidraget som finns i motionerna 1985/86:A206 (vpk) och 1985/86:A276 (s) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 57 bort ha följande lydelse:

57. beträffande *utbildningsbidragen*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och till motion 1985/86:A266 yrkande 11 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:A206 yrkandena 2 och 4 i motsvarande del och 1985/86:A276 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om höjning av utbildningsbidragen.

44. Utbildningsbidragen (mom. 57)

under förutsättning av bifall till reservation 40

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 55 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

I avvaktan på de partsöverläggningar om ersättningarna vid arbetslöshet som har förordats i föregående avsnitt bör det nu anstå med att ta ställning till utbildningsbidragens belopp. När resultatet av överläggningarna är klart blir det regeringens sak att i vanlig ordning anpassa utbildningsbidragen till de förbättringar som görs av arbetslöshetsersättningarna. Detta bör ges regeringen till känna. Som en konsekvens av det anförda avstyrks propositionen och aktuella motioner i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 57 bort ha följande lydelse:

57. beträffande *utbildningsbidragen*

att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del samt motionerna 1985/86:A206 yrkandena 2 och 4 i motsvarande del, 1985/86:A266 yrkande 11 i motsvarande del och 1985/86:A276 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om höjning av utbildningsbidragen.

45. Utbildningsbidragen (mom. 57)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 55 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utbildningsbidraget till AMU-elever med rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen utgår med samma belopp som dagpenningen från arbetslöshetskassan. Övriga elever har ett avsevärt lägre bidrag. Det kan inte accepteras att de skall tvingas leva långt under existensminimum när de genomgår sin utbildning. Regeringsförslaget till förbättring – från 185 till 205 kr. per dag – är otillräckligt. Bidraget bör, såsom föreslås i vpk-motionen 1985/86:A206, utgöra tre fjärdedelar av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Med den av vpk föreslagna dagpenningen om 400 kr. blir utbildningsbidraget lägst 300 kr. per dag från den 1 juli 1986. Det anförda bör delges regeringen. Förslagen i propositionen och i övriga aktuella motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 57 bort ha följande lydelse:

57. beträffande *utbildningsbidragen*

att riksdagen *dels* med bifall till motion 1985/86:A206 yrkandena 2 och 4 i motsvarande del, *dels* med avslag på propositionen i motsvarande del samt motionerna 1985/86:A266 yrkande 11 i motsvarande del och 1985/86:A276 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om höjning av utbildningsbidragen.

46. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (mom. 58)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "3 257 282 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de tidigare behandlade förslagen om arbetsmarknadsutbildningens omfattning, kassaersättningar och utbildningsbidrag föreslås med anslutning till motion 1985/86:A266 (m) i den aktuella delen att anslaget uppförs med 2 976 280 000 kr., en sänkning med 135 milj. kr. av det belopp regeringen har begärt. Det föreslagna medelstillskottet i motion 1985/86:A276 (s) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 58 bort ha följande lydelse:

> 58. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 11 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A276 yrkande 3 i motsvarande del till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 2 976 282 000 kr.

47. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (mom. 58)

under förutsättning av bifall till reservation 40

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "3 257 282 000 kr." bort ha följande lydelse:

Det samlade medelsbehovet under anslaget kan bättre bedömas när de förutsatta överläggningarna om ersättningarna vid arbetslöshet har ägt rum. I avvaktan härpå bör anslaget uppföras med oförändrat belopp med möjlighet för regeringen att återkomma i anslagsfrågan, exempelvis i kompletteringspropositionen. Med hänvisning härtill avstyrks anslagsframställningarna i aktuella motioner.

dels att utskottets hemställan under 58 bort ha följande lydelse:

> 58. att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:A266 yrkande 11 i motsvarande del och 1985/86:A276 yrkande 3 i motsvarande del till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 2 645 927 000 kr.

48. Ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen (mom. 59)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "I det" och slutar med "kraftiga avgiftshöjningar" bort ha följande lydelse:

Ersättningssystemet vid arbetslöshet bör ha inbyggda incitament för

parterna att träffa löneavtal som inte orsakar onödiga kostnader för de egna arbetslöshetskassorna. Med det syftet bör medlemsavgifterna till kassorna höjas. Detta motiveras också av att avgifterna varierar kraftigt i de olika kassorna. Rättviseskäl talar för ett jämnare avgiftsuttag, vilket bör möjliggöras i nya statsbidragsbestämmelser. Höjda medlemsavgifter begränsar statens kostnader för arbetslöshetsförsäkringen. Om avgiften höjs med i genomsnitt 25 kr. per månad minskar kostnaderna med drygt en miljard kronor. I enlighet med yrkandet i motion 1985/86:A259 (fp) bör riksdagen uppdra åt regeringen att lägga fram förslag till ändrad finansiering av arbetslöshetsförsäkringen med utgångspunkt i att egenavgifterna höjs med i genomsnitt 25 kr. per månad.

dels att utskottets hemställan under 59 bort ha följande lydelse:

59. beträffande *ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A259 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

49. Utredning om reformerat system för arbetslöshetsförsäkringen (mom. 60)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 57 börjar med "Frågan om" och på s. 58 slutar med "motion A608" bort ha följande lydelse:

Dagens arbetslöshetsförsäkring fyller inte de krav som måste ställas. Den har alltmer förlorat sin karaktär av försäkring. Den andel av utbetalningarna som sker med offentliga medel har successivt ökat och uppgår nu till ca 95 %. Därav svarar arbetsmarknadsavgiften för 65 %. Resterande del bekostas med budgetmedel. Egenavgifterna är, med få undantag, närmast försumbara för kassornas medlemmar. Genomsnittet ligger på ca 12 kr. per månad, ett belopp som också är avdragsgillt vid beskattningen.

En avsevärd del av de arbetslösa är över huvud taget inte ersättningsberättigade från någon arbetslöshetskassa. En del av dessa får kontant arbetsmarknadsstöd (KAS), för närvarande 100 kr. per dag. Andra får ingen ersättning alls.

Utvecklingen på arbetsmarknaden under senare år med en ökad arbetslöshet och allt längre ersättningstider har inneburit att kostnaderna för kontantstödet vid arbetslöshet har kommit att utgöra en allt större andel av utgifterna för arbetsmarknadspolitiken. Budgetåret 1975/76 uppgick denna andel till ca 10 %, och den har därefter ökat för att under innevarande budgetår utgöra drygt 30 % av utgifterna.

Nuvarande system för ersättning vid arbetslöshet bygger på principen att den arbetslöse skall ersättas för 90 % av inkomstbortfallet. Kostnadsutvecklingen har medfört att denna ersättningsnivå inte kan hållas. Den återkommande kritiken mot arbetslöshetsförsäkringen och urholkningen av det ekonomiska skyddet visar på det nuvarande systemets brister.

Som tidigare har framhållits är det angeläget att skapa ett nära samband mellan parternas förhandlingsbord och utgifterna för att bekämpa arbetslösheten. En genomgripande reformering av arbetslöshetsersättningen är därför nödvändig.

Staten får och kan emellertid inte frånsäga sig det sociala ansvaret för dem som utan egen förskyllan drabbas av arbetslöshet. Samtidigt kan staten inte heller ensidigt bära kostnaderna för ett ständigt växande försäkringsskydd som till en del förorsakas av för höga löneavtal.

Det är i och för sig positivt att regeringen har startat ett utredningsarbete om arbetslöshetsersättningarna. Ett bredare grepp borde dock ha tagits på ämnet. Bl. a. synes direktiven innebära att regeringen håller fast vid det nuvarande systemet för ersättningarna med en uppdelning på en frivillig försäkring och ett kompletterande stöd, KAS, på en väsentligt lägre nivå för de icke försäkrade.

Utskottet ansluter sig till den gemensamma uppfattning som företräds av moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet, nämligen att det på sikt bör införas en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Som inledningsvis nämnts är det många som helt saknar ekonomiskt stöd vid arbetslöshet och sålunda är hänvisade till socialhjälp eller endast har det begränsade skydd som KAS kan ge. Detta gäller särskilt kvinnor och ungdomar. Det är otillfredsställande att en socialförsäkring som i stort sett i sin helhet finansieras över statsbudgeten inte kommer alla till del på likvärdiga villkor.

I det nya utredningsarbetet bör alltså tanken på en allmän arbetslöshetsförsäkring aktualiseras på nytt. En sådan försäkring skulle ge ett grundskydd på en rimlig nivå med möjlighet att bygga på med avtalsenliga eller enskilt tecknade försäkringar. I sammanhanget bör erinras om den möjlighet till frivillig påbyggnad av den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen som temporärt gällde under år 1982 på initiativ av den dåvarande center-folkpartiregeringen.

I sammanhanget skulle även några av de frågor som i regeringens direktiv behandlas knapphändigt eller inte alls kunna lösas. Det gäller bl. a. ersättningsrätten för företagare och frågan om huruvida vård av egna barn i hemmet skall vara kvalificerande för ersättning. Vidare kan aktualiseras jämställdhetsaspekter på hithörande frågor.

Med den föreslagna vidgningen av utredningsdirektiven bör även formen för utredningsarbetet breddas. Arbetet är för närvarande anförtrott åt en ensamutredare. Det synes naturligt att det fortsatta arbetet och dess resultat förankras i en parlamentariskt sammansatt kommitté.

Vad utskottet anfört med anslutning till motionerna 1985/86:A225 (m), 1985/86:A249 (c), 1985/86:A269 (fp) och 1985/86:A608 (c) i de aktuella delarna bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 60 bort ha följande lydelse:

> 60. beträffande *utredning om reformerat system för arbetslöshetsförsäkringen*
>
> att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A225 yrkande 9 i motsvarande del, 1985/86:A249, 1985/86:A259 yrkande 1 i motsvaran-

de del och 1985/86:A608 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

50. Utredning om reformerat system för arbetslöshetsförsäkringen (mom. 60 – motiveringen)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 57 börjar med "Frågan om" och på s. 58 slutar med "motion A608" bort ha följande lydelse:

Det allmänna krav som kan ställas på en arbetslöshetsförsäkring är att den bör ha en utformning som är så rättvis och gynnsam som möjligt för dem som drabbas av arbetslöshet. Som den bästa lösningen framstår att alla typer av inkomstbortfall och oförmåga att skaffa inkomst täcks av en enda socialförsäkring med en enhetlig administration. Kraven på en ny utredning om en allmän eller obligatorisk försäkring mot arbetslöshet i motionerna från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet har inte denna principiella inriktning. Vad som förefaller mest angeläget för motionärerna är deras gemensamma strävan att vältra över kostnaderna för försäkringen på medlemskollektivet. De aktuella motionerna avstyrks.

51. Följsamhet mellan löneutveckling och arbetslöshetsersättning (mom. 61)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "delges regeringen" bort ha följande lydelse:

I motion 1985/86:A276 (s) yrkas på en form för indexering av dagpenningen från arbetslöshetskassorna. Yrkandet utgår från det försäkringssystem som gäller i dag.

Med hänvisning till vad som anförts om behovet av en ny konstruktion för ersättningssystemet har yrkandet förlorat i aktualitet och avstyrks därmed.

dels att utskottets hemställan under 61 bort ha följande lydelse:

61. beträffande *följsamhet mellan löneutveckling och arbetslöshetsersättning*
att riksdagen avslår motion 1985/86:A276 yrkande 5.

52. Ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 63)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 61 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

För att öka effektiviteten i de sysselsättningspolitiska åtgärderna och

därutöver ge AMS-ledningen möjligheter att fullfölja förändringsarbetet inom verket mot mindre detaljreglering och mer målstyrning och resultatkontroll bör förutsättningarna för anslaget för sysselsättningsskapande åtgärder förändras inför nästa budgetår. Som framhålls i de moderata motionerna bör anslaget vara sammanhållet och ge AMS möjligheter att inom ramen för av riksdagen formulerade mål och generella regler disponera de faktiska insatserna på ett mer flexibelt sätt än i dag.

Som motionärerna föreslår bör medlen disponeras på ett sådant sätt att den av riksdagen angivna sysselsättningsvolymen uppnås. Åtgärderna bör i första hand inriktas mot näringslivet och ge resultat i form av faktiska anställningar som överskrider 50 % av det totala antalet anvisningar. Ingen enskild åtgärd bör vidare ha en längre varaktighetstid än sex månader, och den maximala bidragsnivån bör inte överstiga 50 % av lönekostnaden.

Utskottet anser slutligen i likhet med motionärerna att preliminära resultat i form av kostnader och placeringar i varaktiga anställningar skall redovisas för riksdagen i samband med arbetsmarknadsverkets anslagsframställning för budgetåret 1988/89. Därmed får riksdagen en möjlighet att utvärdera försöksverksamheten.

Med denna uppläggning ankommer det på AMS att ta ställning till den optimala avvägningen mellan olika insatser (beredskapsarbeten, rekryteringsstöd, försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder m. m.) för att nå de uppställda målen. Det får vidare ankomma på verket att fördela insatserna på offentlig eller privat sektor. Målsättningen bör emellertid vara att huvuddelen av åtgärderna skall inriktas på det privata näringslivet. Placering av långtidsarbetslösa bör särskilt uppmärksammas.

Vad utskottet med bifall till de moderata motionerna A225 och A266 i aktuella delar anfört om en ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 63 bort ha följande lydelse:

63. beträffande *ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A225 yrkandena 6, 7 och 8 och 1985/86:A266 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

53. Basprogram för arbetsmarknadspolitiska åtgärder i vissa län (mom. 64)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 61 börjar med "Utskottet delar" och på s. 62 slutar med "motion 1985/86:A242" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är problemen i de mest drabbade länen så djupa och långsiktiga att de måste motverkas med nya metoder. Kännetecknande för dessa län är att de har ett svagt näringsliv och är i hög grad beroende av samhällsstöd.

Samhället måste ta ett särskilt ansvar för utvecklingen i dessa delar av

landet. För de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör, som föreslås i motion A242, upprättas fleråriga basprogram. Programmen bör utarbetas i samverkan mellan kommuner, länsorgan och statsmakterna.

Vad utskottet i anslutning till motion A242 anfört om ett fleråriget basprogram för arbetsmarknadspolitiska insatser i vissa län bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 64 bort ha följande lydelse:

64. beträffande *basprogram för arbetsmarknadspolitiska åtgärder i vissa län*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A242 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

54. Särskilda stödåtgärder vid företag i sysselsättningssvaga orter (mom. 65)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "sålunda avslås" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning måste staten ta ett särskilt ansvar för företagen i orter som haft speciella struktursvårigheter. Det gäller inte minst i de statliga företagen eller övriga företag som erhållit samhälleligt stöd. Här måste man i första hand ta hänsyn till de samhällsekonomiska konsekvenserna av en nedläggning och inte endast till de strikt företagsekonomiska skälen.

Som motionärerna visar finns det ett aktuellt exempel på denna problematik i dag i Särna. Där har domänverket beslutat att definitivt lägga ned verksamheten vid sågverket, trots att försäkringspengar skulle ha räckt till ungefär halva uppbyggnadskostnaden efter branden. För Särna får en nedläggning konsekvenser som är mer vittgående än de som drabbar domänverket om sågen drivs vidare.

Regeringen bör sålunda i dessa fall agera mer med ett samhällsekonomiskt ansvar och inte som de privatkapitalistiska företagen. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 65 bort ha följande lydelse:

65. beträffande *särskilda stödåtgärder vid företag i sysselsättningssvaga orter*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A240 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

55. Avveckling av rekryteringsstödet (mom. 67)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 64 som börjar med "Som framgår" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker budgetpropositionens förslag att rekryteringsstödet skall avvecklas. Detta stöd är en direkt subvention till näringslivet samtidigt som dess betydelse för nyanställningar är begränsad. De studier som gjorts visar också att stödet varit mindre verksamt för att underlätta arbetsplaceringar av långtidsarbetslösa.

Utskottet delar uppfattningen i propositionen att det finns anledning att i större utsträckning än i dag utnyttja de sysselsättningsskapande åtgärderna för att skapa möjligheter för framför allt långtidsarbetslösa att få ett arbete. Man bör också på olika vägar utkräva ett större ansvar hos de enskilda arbetsgivarna, t. ex. olika former av anställningsgarantier.

Utskottets ställningstagande till propositionens förslag i denna del innebär att i sammanhanget upptagna motioner bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 67 bort ha följande lydelse:

67. beträffande *avveckling av rekryteringsstödet*

att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:A218, 1985/86:A223, 1985/86:A236, 1985/86:A238, 1985/86:A248 i motsvarande del, 1985/86:A255 yrkande 6, 1985/86:A259 yrkande 8 och 1985/86:A266 yrkande 13 bifaller vad som förordas i propositionen.

56. Omfattningen av beredskapsarbetena m. m. (mom. 68)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 65 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

När det gäller omfattningen av de sysselsättningsskapande åtgärderna under budgetåret 1986/87 ansluter sig utskottet till den bedömning av behovet av insatser som görs i den moderata motionen 1985/86:A266. Inom ramen för ett gemensamt anslag för sysselsättningsskapande åtgärder på 2 057 milj. kr. bör sålunda AMS få i uppdrag att genomföra ett program som uppgår till minst 5,5 miljoner sysselsättningsdagar. Utskottets ställningstagande innebär att regeringens bedömning i denna del inte vinner utskottets gehör.

dels att utskottets hemställan under 68 bort ha följande lydelse:

68. beträffande *omfattningen på beredskapsarbetena m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 14 i motsvarande del avslår propositionen i motsvarande del.

57. Ökade beredskapsmedel till natur- och kulturminnesvård (mom. 71)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 67 börjar med "Utskottet har" och på s. 68 slutar med "upptagna motioner" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att beredskapsmedlen haft en stor betydelse för natur- och kulturminnesvården under många år. Genom dessa insatser har för hela samhället mycket angelägna projekt kunnat förverkligas.

Samtidigt har dessa arbeten varit lämpliga som beredskapsarbeten. Inte minst socialmedicinskt handikappade arbetssökande har i dessa verksamheter erhållit väl lämpade arbetsuppgifter.

När arbetsmarknadsdepartementet drastiskt drar ned antalet beredskapsarbeten får detta allvarliga konsekvenser både för natur- och kulturminnes-

vården och för de arbetslösa.

Utskottet kan inte acceptera en sådan politik. Regeringen måste se till samhällets samlade intressen. Regeringen bör sålunda tillse både att natur- och kulturminnesvården i hela samhällets intresse värnas och att de arbetslösa, främst arbetshandikappade och äldre, får möjlighet att även i fortsättningen bli engagerade i dessa verksamheter.

Vad utskottet anfört i anslutning till i sammanhanget upptagna motioner bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 71 bort ha följande lydelse:

71. beträffande *ökade beredskapsmedel till natur- och kulturminnesvård*
att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A205, 1985/86:A210, 1985/86:A215 och 1985/86:A272 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

58. En förlängning av tiden för starta-eget-bidraget (mom. 75)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 69 börjar med "Som framgår" och på s. 70 slutar med "anförda avslås" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A227 av Britta Bjelle m. fl. (fp) kan det vara både stimulerande och otryggt att starta ett eget företag. För många ungdomar är det emellertid ett steg ut ur arbetslöshet. Inte minst i Norrland och då särskilt i inlandskommunerna är ungdomsarbetslösheten mycket stor. Många av dessa ungdomar försöker sig därför på att starta egna företag.

Emellertid är det mycket svårt att få ett nystartat företag att på sex månader bli så inarbetat att det ger inkomster som täcker både företagarens lön och övriga omkostnader i företaget.

Utskottet delar mot den angivna bakgrunden uppfattningen att de som startar nya företag borde kunna erhålla stöd under längre tid än sex månader. Som motionärerna föreslår bör stödet kunna beviljas under en tid av ett år.

Vad utskottet med bifall till motion A227 anfört om en förlängning av tiden för starta-eget-bidraget bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 75 bort ha följande lydelse:

75. beträffande *en förlängning av tiden för starta-eget-bidraget*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A227 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

59. Medel till industribeställningar (mom. 76)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 70 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i den moderata motionen A266 att det i princip är fel att arbetsmarknadsverket skall betala för särskilda industrisubventioner. Systemet med industribeställningar bör därför omedelbart av-

vecklas. Utskottets ställningstagande innebär en besparing på 15 milj. kr. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

76. beträffande *medel till industribeställningar*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 14 i motsvarande del samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

60. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 78)

under förutsättning av bifall till reservationerna 56 och 59

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 71 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet ställt sig bakom den bedömning av omfattningen på insatserna som förs fram i den moderata motionen 1985/86:A266. Vad utskottet anfört om rekryteringsstödets avveckling påverkar inte det totala medelsbehovet. Som en följd härav bör till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder anvisas 2 087 500 000 kr., i enlighet med moderata samlingspartiets förslag, dvs. 600 milj. kr. mindre än enligt regeringens förslag.

dels att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

78. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 15 i motsvarande del samt med avslag på propositionen till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 2 087 500 000 kr.

61. Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten (mom. 81 och 82)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 74 börjar med "Utskottet kan" och på s. 75 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet är medvetet om behovet av sysselsättningsskapande åtgärder i östra Norrbotten. De av regeringen föreslagna åtgärderna kan dock knappast betraktas som offensiva. Som framhålls i den moderata motionen A266 torde t. ex. en förlängning av beredskapsarbetena till 12 månader eller en utökning av tiden i ungdomslag inte ge någon förbättring av det verkliga arbetsmarknadsläget.

Vad östra Norrbotten behöver är mera långsiktiga åtgärder. Dessa bör – som moderata samlingspartiet anför – kunna inrymmas inom länsstyrelsens ansvar för regional utveckling. Finansiering av insatserna bör sålunda ske via anslaget till de s. k. samlade länsanslagen. Förslag om en utökning av dessa medel kommer utskottet att ta ställning till senare i vår.

Utskottets ställningstagande innebär att riksdagen med bifall till den

moderata motionen i aktuell del bör avslå regeringens förslag beträffande utvecklingsinsatser i östra Norrbotten. Vad utskottet anfört om användningen av beredskapsmedlen bör regeringen underrättas om. Utskottets ställningstagande innebär att motion A460 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 81 och 82 bort ha följande lydelse:

81. beträffande *användningen av medel för beredskapsarbeten i östra Norrbotten m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 19, med anledning av propositionen i motsvarande del, samt med avslag på motion 1985/86:A460 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

82. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkande 20 avslår dels motion 1985/86:A460 yrkande 2, dels propositionens framställning om anslag till *Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten.*

62. Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten (mom. 81 och 82)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 74 börjar med "Utskottet kan" och på s. 75 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Avfolkningen av Norrbotten har åter blivit ett faktum. En allvarlig och negativ utveckling har inletts. En strid ström av flyttlass har lämnat länet de senaste åren. Nettoutflyttningen under åren 1983, 1984 och 1985 uppgår till ca 4 200 personer. Det motsvarar nästan 30 personer per vecka.

Särskilt hårt drabbade är kommunerna i inlandet, malmfälten och östra Norrbotten.

De senaste årens utveckling i Norrbotten har stora likheter med vad som hände under 1960-talet då länet också utsattes för en omfattande avfolkningspolitik. Enligt utskottets mening är dock situationen för Norrbotten ännu allvarligare i dag än för 20 år sedan. Åldersstrukturen hos befolkningen i de värst drabbade kommunerna har kraftigt försämrats. Glesbygden blir allt glesare samtidigt som Luleå–Piteå–Boden-regionens ekonomiska styrka ökat.

Utvecklingen i östra Norrbotten är särskilt oroväckande. Regeringen har därför i budgetpropositionen föreslagit en försöksverksamhet med friare användning av de arbetsmarknadspolitiska medlen. Insatserna beräknas leda till en mer varaktig reducering av arbetslösheten i storleksordningen 300 personer. Har ett positivt resultat uppnåtts efter ett år skall försöksverksamheten fortsätta under ytterligare två år. Om däremot det uppsatta målet inte uppnås skall regeringen enligt propositionen kunna besluta att avbryta verksamheten.

Denna uppläggning kan utskottet inte ställa sig bakom. Som framhålls i motion 1985/86:A460 av Per-Ola Eriksson (c) är det anmärkningsvärt att regeringen på detta sätt skall kunna avbryta verksamheten. Nedläggningen av skolor, affärer, industriföretag och jordbruk har varit omfattande. När nu regeringen förväntar sig att några tiotals miljoner kronor i beredskapsmedel skall ge omedelbar effekt visar detta hur litet man prioriterar regionalpoliti-

ken. Det krävs i stället ordentliga satsningar som långsiktigt kan ge en positiv utveckling i regionen, vilket inte torde vara möjligt med enbart en friare användning av beredskapsmedel.

För att befolkningen i östra Norrbotten skall kunna känna tilltro till statsmakternas åtgärder och vilja att åstadkomma en positiv förändring är det nödvändigt att de åtgärder som vidtas garanteras under en betydligt längre tid än vad regeringen föreslår. Länsarbetsnämnden i Norrbotten har föreslagit en femårig försöksverksamhet, vilket regeringen uppenbarligen anser vara en för lång tid.

Utskottet anser i likhet med motionären att man här bör göra en jämförelse med regeringens insatser för att trygga sysselsättningen i Uddevallaregionen. I det fallet handlade det varken om försöksverksamhet eller beredskapsmedel utan om en långsiktig, näringspolitisk insats tillsammans med landets största industriföretag. Ändå är inte sysselsättningsproblemen i Uddevallaregionen tillnärmelsevis lika allvarliga som i östra Norrbotten.

Utskottet delar vidare motionärens uppfattning att regeringens förslag om ett arbetsmarknadspolitiskt försöksprogram under högst tre år och med några tiotals miljoner kronor i omfattning är en alldeles för begränsad åtgärd i en av landets mest utsatta glesbygdsregioner. Därför bör åtgärdsprogrammet ges en betydligt offensivare omfattning och inriktning. Även om arbetsmarknadspolitiska insatser kortsiktigt kan ge ett visst resultat torde det vara mera angeläget att stärka de regional- och näringspolitiska insatserna. Därför bör en större del av medelstilldelningen överföras till Utvecklingsfonden i Norrbottens län. Utvecklingsfonden torde äga såväl bättre kännedom som kompetens om vilka insatser som behöver vidtas för att utveckla näringslivet i östra Norrbotten på ett varaktigt sätt.

Genom att tillföra länsstyrelsen i Norrbottens län utökat anslag för regionala utvecklingsinsatser, det s. k. länsanslaget, skulle för övrigt också länsorganens möjligheter att göra näringspolitiska insatser i det aktuella området väsentligt förstärkas. Till frågan om ytterligare medel till de s. k. länsanslagen återkommer utskottet senare i vår.

Vad utskottet med bifall till motion 1985/86:A460 anfört om propositionens förslag beträffande de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör regeringen underrättas om. Utskottet godtar medelsanvisningen men hemställer att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till omfördelning av medlen i enlighet med intentionerna i motion A460. Utskottet avstyrker motion A266 i dessa delar.

dels att utskottets hemställan under 81 och 82 bort ha följande lydelse:

81. beträffande *användningen av medel för beredskapsarbeten i östra Norrbotten m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A460 yrkande 1, med anledning av propositionen i motsvarande del, samt med avslag på motion 1985/86:A266 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

82. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A460 yrkande 2, med anledning av propositionen i motsvarande del, samt med avslag på motion 1985/86:A266 yrkande 20

dels till *Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.,
dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om omfördelning av medlen.

63. Riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade (mom. 86)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 80 börjar med "När det" och på s. 81 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan i likhet med den moderata partimotionen 1985/86:A225 konstatera att trots de stora belopp som satsas på detta område står i dag många människor med handikapp utanför arbetsmarknaden.

Som framhålls av motionärerna bör det emellertid vara möjligt att åstadkomma ett ökat utrymme för arbetsplacering av arbetshandikappade genom en annan och mer rättvis fördelning av resurserna. Insatserna måste då differentieras med hänsyn till arten och svårighetsgraden av olika handikapp.

Regeringen bör ta initiativ till sådana förändringar av medelsanvändningen som utskottet förordat i anslutning till den moderata partimotionen A225. En möjlighet som bör prövas är att ge EFA i uppdrag att med förtur gripa sig an dessa frågeställningar.

Utskottet vill – – – (= utskottet) – – – för invandrare.

Utskottet har tidigare i detta avsnitt tillstyrkt vad som anförs i den moderata motionen om en fördelning av medlen till arbetshandikappade. I övriga delar bör de i sammanhanget behandlade motionerna inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 86 bort ha följande lydelse:

86. beträffande *riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A225 yrkande 13 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:A253 yrkande 10 och 1985/86:A259 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om fördelningen av medlen till arbetshandikappade.

64. Riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade (mom. 86)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 79 börjar med "Enligt utskottets" och på s. 81 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

De funktionshindrades ställning på arbetsmarknaden har varit föremål för upprepade utredningar och beslut på olika nivåer i samhället under hela

efterkrigstiden. Det genombrott för denna grupps rätt till arbete som handikapporganisationerna har kämpat för har emellertid hittills uteblivit. De senare årens allt kärvare arbetsmarknad har inte förbättrat situationen. Det ständigt växande antalet förtidspensionerade vittnar om de funktionshindrades ökade svårigheter på arbetsmarknaden, inte bara genom att "traditionella" grupper utestängs utan också genom att nya grupper tillkommer som tidigare kunnat få jobb.

Utskottet vill i likhet med vpk peka på de stigande lönsamhetskraven på de anställda. Fördomarna som ligger till grund för diskrimineringen av funktionshindrade har också betydelse i sammanhanget. Framför allt har emellertid det förhållandet att det finns för få arbetstillfällen varit avgörande för de funktionshindrades ställning på arbetsmarknaden.

I årets budgetproposition har regeringen – som vpk framhåller – anslutit sig till de borgerligas uppfattning och föreslagit en politik i enlighet därmed. Denna politik kommer att leda till ytterligare arbetslöshet. Industrin har sedan en lång följd av år haft ett minskande antal anställda. Det senaste året har den trenden visserligen brutits, men detta förhållande är bara tillfälligt. När tillväxten i ekonomin kommer att minska, vilket i sin tur kommer att innebära att arbetslösheten återigen ökar, kommer funktionshindrade att drabbas hårt av detta. När arbetslösheten stiger är det de som drabbas hårdast och när sysselsättningen ökar är det den gruppen som sist erbjuds ett arbete.

Utskottet anser i likhet med vpk att skall man råda bot på arbetslösheten i allmänhet och arbetslösheten bland funktionshindrade i synnerhet, behövs det fler jobb, och de skapas genom en expansiv ekonomisk politik. Det är samhället – genom staten, kommunerna eller genom kooperativ – som måste sörja för att de nya jobben kommer till. Det privata kapitalet har varken intresse eller förmåga att organisera industriell och annan verksamhet så att rimliga krav på hushållning, gemensamma behov och vars och ens rätt till arbete kan tillgodoses.

I propositionen redovisas allmänna deklarationer om att rätten till arbete också måste gälla för funktionshindrade. Detta är självfallet vällovligt, men när aldrig så positiva deklarationer inte motsvaras av konkreta förslag framstår de inte som trovärdiga.

Utskottet kommer senare i betänkandet att presentera förslag från regeringen när det gäller lönebidragen och Samhällsföretag som hämmar en nödvändig expansion. Förslaget att lägga ned AMS egenregiverksamhet får direkt negativa konsekvenser för de arbetshandikappade.

Slutligen vill utskottet – i likhet med vpk – peka på att en rad konkreta förslag från handikappkommittén inte följts upp av regeringen. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag med anledning av kommitténs betänkande.

Vad utskottet med bifall till vpk-motionen A253 i aktuell del anfört om riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade bör regeringen underrättas om. Övriga motioner i detta sammanhang har en inriktning som inte kan innebära en förbättring av möjligheterna för de arbetshandikappade att få ett arbete. De motionerna bör följaktligen avvisas.

dels att utskottets hemställan under 86 bort ha följande lydelse:

86. beträffande *riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 10 samt med avslag på motionerna 1985/86:A225 yrkande 13 i motsvarande del och 1985/86:A259 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

65. Insatser för svårplacerade i Stockholms län (mom. 88)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 82 börjar med "Utskottet är" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motionerna finns omfattande problem på arbetsmarknaden också i Stockholms län. Ett stort antal personer är arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Andelen arbetslösa med socialmedicinska handikapp av de arbetssökande är större än i andra län. Samma förhållande gäller för de arbetssökande invandrarna.

Utskottet delar uppfattningen att det krävs arbetsmarknadspolitiska insatser på bred front som riktar sig mot de svårplacerade i länet. De olika åtgärder som prövats måste utvärderas. Därefter får man ta ställning till vilka insatser som skall prioriteras.

Slutligen vill utskottet stryka under vad som anförs i vpk-motionen A455 beträffande den nya serviceinriktningen inom arbetsmarknadsverket. De resurser som sätts in för servicen till företag och ombytessökande får inte gå ut över verksamheten för de arbetssökande som har socialmedicinska handikapp. Alternativet för denna grupp är i allmänhet utslagning och därmed ökade kostnader för kommunernas socialtjänst och sjukvården.

Vad utskottet anfört om åtgärder för svårplacerade i Stockholms län i anslutning till motionerna A256 och A455 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 88 bort ha följande lydelse:

88. beträffande *insatser för svårplacerade i Stockholms län*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A256 och 1985/86:A455 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

66. Bidrag till arbetsbiträde (mom. 91)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 86 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i vpk-motionen A253 att bidrag till arbetsbiträde också bör kunna utgå för den som är anställd med lönebidrag. Därmed skulle arbetsmarknaden vidgas betydligt för lönebidragsanställningar. Utskottet ställningstagande – som innebär att vpk-motionen A253 i denna del tillstyrks – bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 91 bort ha följande lydelse:

91. beträffande *bidrag till arbetsbiträde*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

67. Arbetshjälpmedel åt arbetshandikappade egna företagare (mom. 93)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 87 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "anfört avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna att de belopp som beräknas för arbetshjälpmedel åt arbetshandikappade egenföretagare måste öka väsentligt. Den restriktiva hållning arbetsmarknadsverket i dag har till de egna företagarnas behov av arbetshjälpmedel leder till att ett stort antal egenföretagare får avslag på sina ofta angelägna ansökningar. Därmed riskerar man i vissa fall att verksamheten måste läggas ned och att hälsotillståndet ytterligare förvärras med förtidspensionering som följd.

Enligt utskottets uppfattning måste behovet av arbetshjälpmedel vara avgörande, detta oavsett om man är anställd eller är egen företagare. En mer generös inställning från verkets sida kan också öka möjligheterna för lantbrukare med t. ex. allergiska problem att kunna införskaffa erforderliga hjälpmedel.

Vad utskottet anfört i anslutning till motionerna A202 och A243 bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 93 bort ha följande lydelse:

93. beträffande *arbetshjälpmedel åt arbetshandikappade egna företagare*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A202 yrkande 2 och 1985/86:A243 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

68. Den allmänna utformningen av lönebidraget (mom. 95)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 90 börjar med "Enligt utskottets" och på s. 91 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen som förs fram i motionerna att lönebidragen måste göras flexibla i mycket högre grad än vad som är fallet i dag. Bidraget måste, oberoende av vem som är arbetsgivare, kunna anpassas till individen och varieras efter hand som arbetsförmågan utvecklas. Det kan innebära att lönebidraget i vissa fall t. o. m. skall kunna utgå på en högre nivå än vad som i dag är möjligt. Det bör vidare finnas en målmedveten strävan att få en större andel lönebidragsanställda på reguljära arbetsmarknaden än i dag.

Utskottet anser mot den angivna bakgrunden att regeringen bör ta initiativ till en genomgripande förändring av lönebidragssystemet enligt de riktlinjer som förs fram i motionerna. Detta kan förslagsvis ske inom ramen för den översyn av lönebidraget som aviseras i propositionen. Vad utskottet anfört i anslutning till motionerna bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 95 bort ha följande lydelse:

95. beträffande *den allmänna utformningen av lönebidraget*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:A202 yrkande 1, 1985/86:A217, 1985/86:A224 yrkande 1, 1985/86:A225 yrkande 13 i motsvarande del, 1985/86:A245 yrkande 6, 1985/86:A255 yrkande 9, 1985/86:A265 yrkande 2 samt 1985/86:A266 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

69. Introduktionsbidraget (mom. 96)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 91 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som vpk framhåller i partimotion A253 bör introduktionsbidraget kunna användas i den utsträckning det behövs. Utskottet anser sålunda att det skall finnas möjligheter att överskrida det högsta antal bidrag som anges i propositionen. Regeringen bör underrättas härom.

dels att utskottets hemställan under 96 bort ha följande lydelse:

96. beträffande *introduktionsbidraget*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

70. Det särskilda lönebidraget (mom. 97)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 92 som börjar med "Utskottet noterar" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i folkpartiets partimotion A245 att det är angeläget att man ger de svårt handikappade förbättrade möjligheter till en arbetsplacering. Alternativet för många av dem som i dag står utanför möjligheten till särskilt lönebidrag är en förtidspensionering. En sådan lösning är både negativ för den enskilda och för samhällsekonomin.

Antalet platser bör mot denna bakgrund i enlighet med folkpartiets förslag öka med 2 700, dvs. med 1 500 fler än enligt propositionens förslag. Kostnaden härför bör täckas genom en omfördelning från socialförsäkringssystemet. Det bör ankomma på regeringen att föreslå hur en sådan finansieringsmodell skall genomföras.

Vad utskottet anfört i anslutning till folkpartiets partimotion A245 om en ytterligare ökning av antalet platser med särskilt lönebidrag och om finansieringen härför bör ges regeringen till känna. Utskottets ställningstagande tillgodoser till viss del förslaget i vpk-motionen A253 om en obegränsad utökning av platsantalet.

dels att utskottets hemställan under 97 bort ha följande lydelse:

97. beträffande *det särskilda lönebidraget*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A245 yrkande 5 samt med anledning av motion 1985/86:A253 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

71. Det särskilda lönebidraget (mom. 97)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 92 som börjar med "Utskottet noterar" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

De särskilda lönebidragen har en stor betydelse för de svårt handikappades möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. En restriktiv inställning från statsmakternas sida när det gäller detta stöd kan få som konsekvens att den handikappade måste välja en förtidspensionering. En sådan utväg är oftast negativ både för den enskilde och för samhällsekonomin. AMS har för övrigt föreslagit att särskilt lönebidrag skall kunna beviljas utan begränsningar för personer som övergår från Samhällsföretag till den öppna arbetsmarknaden.

Utskottet ansluter sig till vpk:s förslag, vilket innebär att antalet platser med särskilt lönebidrag skall bestämmas av behovet, inte av snäva ekonomiska skäl. Detta bör ges regeringen till känna. Med utskottets ställningstagande tillgodoses önskemålet i motion A245 om en utökning av antalet bidrag.

dels att utskottets hemställan under 97 bort ha följande lydelse:

97. beträffande *det särskilda lönebidraget*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 4 samt med anledning av motion 1985/86:A245 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

72. Lönebidrag till allmännyttiga organisationer m. m. (mom. 98)

Elver Jonsson (fp), Charlotte Branting (fp) och Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 92 börjar med "Utskottet är" och på s. 93 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Sysselsättningsläget för arbetshandikappade är oberoende av konjunkturläget svårartat. Det är därför angeläget att alla vägar prövas att bereda dem sysselsättning. Våren 1984 (AU 1983/84:19) beslutade riksdagen därför att slopa det tak för tillväxten av antalet anställda med lönebidrag hos allmännyttiga organisationer som regeringen hade föreslagit. Utskottet påpekade därvid att den statsfinansiella vinsten av ett sådant tak var begränsat. Regeringen återkommer nu ånyo med förslag om ett tak för ökningen av sådana lönebidragsanställningar med 500 under nästa budgetår. Skälen härför är lika litet nu som tidigare övertygande. Det kan erinras om att under budgetåret 1984/85 ökade antalet bidragsplatser av nämnt slag med

900. Regeringens förslag bör i denna del avslås av riksdagen. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker berörda delar av motionerna A245 (fp) och A253 (vpk).

dels att utskottets hemställan under 98 bort ha följande lydelse:

98. beträffande *lönebidrag till allmännyttiga organisationer m. m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A245 yrkandena 3 och 4 och 1985/86:A253 yrkande 2 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

73. Medelsanvisning till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning (mom. 100)

under förutsättning av bifall till reservationerna 69, 71 och 72

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 93 börjar med "Avslutningsvis tar" och slutar med "följaktligen avslås" bort ha följande lydelse:

I det föregående har utskottet tillstyrkt motionsyrkanden som innebär att regeringens förslag till begränsningar av ökningen av lönebidragsanställningar och introduktionsbidrag avslås. Det finns vare sig statsfinansiella eller andra skäl att bromsa ansträngningarna att i ökad grad bereda de handikappade sysselsättningsmöjligheter. Vpk:s förslag medför att medelsbehovet ökar. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion A253 att 50 milj. kr. utöver regeringens förslag anvisas till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning. Detta betyder att anslaget under nästa budgetår kommer att uppgå till 3 214 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 100 bort ha följande lydelse:

100. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 6 samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 3 214 994 000 kr.

74. Utslussning av anställda från Samhällsföretagsgruppen (mom. 101)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 95 börjar med "När det" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A225 (m) är en anställning inom Samhällsföretagsgruppen den dyraste formen av handikappsysselsättning. Den måste därför förbehållas dem som på grund av svåra handikapp har stort behov av de särskilda resurser som Samhällsföretag har. Det finns en risk att Samhällsföretags dubbla målsättning – att ge arbete åt arbetshandikappade och samtidigt agera företagsekonomiskt – leder till att Samhällsföretag vid sin rekrytering inte prioriterar gravt handikappade i den utsträckning som vore önskvärt.

För att understödja en utslussning från Samhällsföretag till den öppna arbetsmarknaden eller till lönebidragsplatser bör anställningen vid Samhällsföretag bli föremål för regelbunden prövning. En intern undersökning inom företagsgruppen visar att en betydande del av de anställda skulle föredra ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Ett speciellt problem vid utslussningen är dock att det nuvarande riksavtalet för löner inte tar hänsyn till den lönespännvidd som finns på den öppna marknaden mellan olika geografiska områden. Detta leder till att en del yrkeskategorier på vissa orter kan vara bättre betalda på Samhällsföretag än på andra företag. Detta försvårar utslussningen till den öppna arbetsmarknaden. Avtalet bör därför revideras. Genom en ökad genomströmning kan fler gravt handikappade beredas plats inom Samhällsföretag.

Samtidigt som ansträngningar görs för att slussa ut fler från Samhällsföretag bör den centrala administrationen kunna minska. För den kvarvarande verksamheten vid Samhällsföretagsgruppen är det väsentligt att man prövar nya driftformer för verkstäderna, t. ex. ett ökat antal inbyggda verkstäder, dvs. verkstäder som tillhör Samhällsföretag men som är lokaliserade hos ett vanligt företag. Detta förbättrar de handikappades kontakter med vanliga arbetsplatser.

Utskottet tillstyrker motion A225 i denna del. Motion A255 är därmed också tillgodosedd. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 101 bort ha följande lydelse:

101. beträffande *utslussning av anställda från Samhällsföretagsgruppen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A225 yrkande 13 i motsvarande del samt med anledning av motion 1985/86:A255 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

75. Inbyggda verkstäder (mom. 102)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 96 börjar med "Samhällsföretags praxis" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottets positiva inställning till de inbyggda verkstäderna leder naturligen till den slutsats som dras i motion A201 (fp) om att sådana verkstäder bör kunna etableras även om de omfattar färre än fem personer. Det borde nämligen vara möjligt för Samhällsföretagsgruppen att komplettera den arbetsledning som i så fall måste köpas av värdföretaget med särskilda kurativa insatser så att de sociala målen för det skyddade arbetet kan fullföljas. Regeringen bör mot denna bakgrund uppdra åt Stiftelsen Samhällsföretag att bedriva försöksverksamhet med inbyggda verkstäder som är mindre än dem som drivs för närvarande. Motion A201 tillstyrks av utskottet. Det anförda bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 102 bort ha följande lydelse:

102. beträffande *inbyggda verkstäder*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A201 samt med avslag på motionerna 1985/86:A224 yrkande 2 och 1985/86:A225 yrkande 13 i

motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

76. Prioritering av vissa handikappgrupper (mom. 103)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 97 börjar med "Krav om" och slutar med "och A265" bort ha följande lydelse:

I motion 1985/86:A245 pekas på de mycket stora svårigheter som möter när det gäller att bereda psykiskt utvecklingsstörda människor arbete. Förmodligen är denna grupp den som är allra hårdast drabbad av utestängning från arbetsmarknaden. Det finns därför anledning att se över möjligheterna för psykiskt utvecklingsstörda att få arbete inom Samhällsföretagsgruppen. Detta är för närvarande mycket svårt. Det förekommer t.o.m. att landsting köper platser för psykiskt utvecklingsstörda av Samhällsföretag.

Folkpartiet föreslår en överföring av resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadssektorn. Utskottet återkommer till det förslaget i det följande, men med den finansiering som föreslås skapas förutsättningar att inrätta 500 nya platser inom Samhällsföretag, särskilt för personer som är psykiskt utvecklingsstörda. Detta kräver också att de utvecklingsstörda ges extra stöd och handledning. Utskottet biträder motion A245 i denna del. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks. Regeringen bör underrättas om det anförda.

dels att utskottets hemställan under 103 bort ha följande lydelse:

103. beträffande *prioritering av vissa handikappgrupper*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A245 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:A253 yrkande 9 och 1985/86:A265 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

77. Prioritering av vissa handikappgrupper (mom. 103)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 97 börjar med "Krav om" och slutar med "och A265" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A253 (vpk) är det stora skillnader mellan olika delar av landet när det gäller att bereda sysselsättning åt personer med svåra funktionshinder. Utskottet delar motionens uppfattning att för denna grupp bör verksamhet erbjudas inom Samhällsföretagsgruppen. Det får som sägs i motionen konsekvenser för ersättningsnivån, bl.a. i fråga om bidrag till investeringar. Utskottet återkommer till dessa frågor i det följande. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker motion A253 och avstyrker motionerna A245 och A265 i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 103 bort ha följande lydelse:

103. beträffande *prioritering av vissa handikappgrupper*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 9 samt med

avslag på motionerna 1985/86:A245 yrkande 2 i motsvarande del och 1985/86:A265 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

78. Sysselsättningsvolymen inom Samhällsföretagsgruppen (mom. 105)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 97 som börjar med "Skälet till" och på s. 98 slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Behovet av ytterligare sysselsättningsåtgärder för handikappade kvarstår. Som framgått av den tidigare redovisningen är ständigt ca 30 000 handikappade anmälda som arbetssökande. Det finns alltså ett ytterligare behov av skyddat arbete. Vissa grupper som t. ex. psykiskt utvecklingsstörda är som påpekas i motion A245 (fp) särskilt eftersatta. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion A244 (c) att riksdagen skall anta Samhällsföretags erbjudande att utöka antalet anställda med 800 personer till en bidragskostnad av 60 000 kr. per arbetstillfälle. Som anförs i motion A245 (fp) blir dessa ökade kostnader av ungefär samma storleksordning som de minskade utgifterna för socialförsäkringssystemet. Regeringen bör återkomma i kompletteringspropositionen med förslag till finansiering av denna utbyggnad. Utskottet tillstyrker alltså motionerna A244 och A245 och avstyrker motsvarande del av propositionen. Motion A253 blir i huvudsak tillgodosedd med det anförda.

dels att utskottets hemställan under 105 bort ha följande lydelse:

105. beträffande *sysselsättningsvolymen inom Samhällsföretagsgruppen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A244 och 1985/86:A245 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motion 1985/86:A253 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

79. Sysselsättningsvolymen inom Samhällsföretagsgruppen (mom. 105)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 97 som börjar med "Skälet till" och på s. 98 slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Behovet av skyddat arbete är betydande. Under lång tid har antalet handikappade som anmäler sig som arbetssökande varje månad överstigit 31 000. Vissa grupper av handikappade, t. ex. de som har svåra funktionshinder, är för närvarande praktiskt taget helt utestängda från arbetsmarknaden. Det finns därför anledning att följa förslaget i motion 1985/86:A253 (vpk) om att Samhällsföretagsgruppen får öka sin verksamhet under nästa budgetår såsom den föreslagit, dvs. med 900 anställda. Härigenom tillgodoses också motionerna A244 och A245. Regeringen bör underrättas om det anförda.

dels att utskottets hemställan under 105 bort ha följande lydelse:

105. beträffande *sysselsättningsvolymen inom Samhällsföretagsgruppen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 7 samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motionerna 1985/86:A244 och 1985/86:A245 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

80. Långsiktig plan för Samhällsföretagsgruppen (mom. 107)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 98 börjar med "En långsiktig" och slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Samhällsföretagsgruppen har svåra uppgifter att lösa. Å ena sidan ålägger regeringen gruppen långtgående krav på rationaliseringar som hotar de sociala målen för verksamheten. För varje år har driftbidraget reducerats med 2 à 3 %. Å andra sidan finns ett stort tryck från alla de handikappade som står utan arbete att få sysselsättning.

En grundläggande brist i statsmakternas hantering av Samhällsföretagsgruppen är bristen på långsiktighet. Både sysselsättningsvolym och driftbidrag bestäms för ett år i taget och bestäms dessutom som det synes oberoende av varandra. Detta är den enda rimliga förklaringen till att företagsgruppen nu har administrativa resurser och lokaler för att sysselsätta fler handikappade än som är anställda. Med ett långsiktigare perspektiv på verksamheten borde en sådan situation inte ha uppstått. Det är ett minimikrav att statsmakterna anger både driftbidraget och sysselsättningsutvecklingen för den närmaste treårsperioden. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker motion A269.

dels att utskottets hemställan under 107 bort ha följande lydelse:

107. beträffande *långsiktig plan för Samhällsföretagsgruppen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A269 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

81. Driftbidraget till Samhällsföretagsgruppen (mom. 108 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 98 börjar med "I det" och slutar med "i propositionen" bort ha följande lydelse:

Kravet på ökad rationalitet i Samhällsföretagsgruppens verksamhet bör komma till uttryck i bl. a. en fortlöpande minskning av driftbidraget beräknat i procent av lönesumman för anställda med arbetshandikapp. Utskottet tillstyrker regeringens förslag att driftbidraget under 1986/87 skall uppgå till 116,7 % av lönesumman. Utskottet vill här erinra om att den av regeringen tillsatta arbetsgrupp som för ett par år sedan arbetade med en översyn av företagsgruppens organisation räknade med att driftbidraget skulle uppgå till 101 % av nämnda kostnader under budgetåret 1988/89. Förslaget i motion

A264 att driftbidraget under en femårsperiod, bör trappas ned till 100 % är därför inte orimligt. Utskottet saknar emellertid underlag för att nu kunna ta mer konkret ställning. Motionen bör mot denna bakgrund inte föranleda någon åtgärd.

82. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag (mom. 109)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 99 börjar med "Utskottet har" och slutar med "till medelsanvisning" bort ha följande lydelse:

Tidigare i betänkandet har utskottet med anledning av förslag från vpk tillstyrkt att förutsättningar skall skapas för anställning inom Samhällsföretag av personer med svåra funktionshinder. Utskottet har också tillstyrkt att platsantalet inom företagsgruppen ökas med 900. Härutöver bör stiftelsen tillföras ägartillskott som täcker dess behov av investeringar. Sammantaget betyder detta som framgår närmare av motion A253 (vpk) att till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag bör anvisas 168 milj. kr. mer än regeringen föreslår eller totalt 3 220 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A253 yrkande 8 samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 3 220 000 000 kr.

83. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (mom. 110)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 100 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion A266 (m) bör omhändertagande och rehabilitering av missbrukare primärt vara en kommunal uppgift. Kommunerna bör med hänsyn därtill som sägs i motionen ta en större del av ansvaret och kostnaderna för detta skyddade arbete. Statsbidraget bör därför sänkas till 50 % av lönekostnaderna för dem som anvisats sådant arbete. Utskottet tillstyrker förslaget i motion A266 att den av regeringen föreslagna medelsanvisningen för budgetåret 1986/87 minskas med 115 milj. kr. Riksdagen bör således anslå 231 milj. kr. för ändamålet.

dels att utskottets hemställan under 110 bort ha följande lydelse:

110. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A266 yrkandena 21 och 22 samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 231 000 000 kr.

1. Avskaffande av ungdomslagen (mom. 8)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Även vpk anser att ungdomslagen bör avskaffas, men vi har förutsatt att det skall ske i takt med att ungdomarna kan erbjudas fasta jobb med lön som de kan leva på. Detta har utvecklats i vår motion 1985/86:A246 och den därtill anslutande reservationen 17 till detta betänkande.

Moderater och centerpartister föreslår i reservation 13 att ungdomslagen skall avskaffas. Det sker emellertid under förutsättningar som är helt oacceptabla. Arbetet i ungdomslag skall ersättas med en tidsbegränsad arbetspraktik som förläggs framför allt till det enskilda näringslivet. Detta leder till att många ungdomar kommer att växla perioder av illa betalt praktikarbete med perioder av arbetslöshet, och under arbetslösheten är socialbidrag det ekonomiska stöd de kan få från det allmänna eftersom de inte längre har rätt till kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) på grund av den nya åldersgränsen 20 år. De som kan tänkas få glädje av det föreslagna systemet är företagen som genom det allmännas försorg gratis skulle få disponera ung, gymnasieutbildad arbetskraft. Vad detta får för konsekvenser för de arbetstillfällen som trots allt finns på den öppna arbetsmarknaden för tonåringar förefaller reservanterna inte ha ägnat någon eftertanke.

2. Åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år (mom. 9)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

I motion 1985/86:A257 (s) görs markeringar av de problem på arbetsmarknaden som ungdomsgruppen 20–24 år ställs inför. Mycket av vad som där sägs kan vara värt att instämma i. När det kommer till det konkreta åtgärdsförslaget i motionen – att försök enligt den s. k. Örebromodellen bör prövas även i andra utsatta regioner – bör dock framhållas att även den modellen har nackdelar. Liksom andra ungdomsåtgärder leder Örebromodellen inte över till fasta anställningar. Detta kan i varje fall inte på något sätt garanteras. Utbildningsdelen i modellen ger inte heller poäng eller meriter vid sökande av högre utbildning, och även om ersättningen blir betydligt bättre än i ungdomslag är den fortfarande mycket låg. Även de äldre ungdomar det nu är fråga om är sålunda bättre betjänta av den åtgärdsinriktning som förespråkas av vpk och som syftar till att fasta jobb skapas åt ungdomarna.

3. Översyn av det arbetsmarknadspolitiska systemet för ungdomar (mom. 10)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

När det gäller det samordningsbehov som efterlyses i motion 1985/86:A259 (fp) beträffande åtgärderna för skilda ungdomsgrupper hänvisar vi till våra reservationer. Problemet med skilda åtgärder för 16–17-åringarna (ungdomsplatser) och för 18–19-åringarna (ungdomslag) löses genom vårt

förslag om ett sammanhållet uppföljningsansvar för dessa ungdomsgrupper enligt reservation 13. I reservation 14 om en parlamentarisk utredning om åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år har vi förutsatt att åtgärderna utformas så, att dessa ungdomar får liknande förutsättningar till utbildning och yrkespraktik som underlättar tillträdet till arbetsmarknaden.

4. Lärlingsutbildning i hantverksyrken (mom. 14)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anför:

Vi anser att lärlingsutbildningen är ett betydelsefullt instrument för att motverka ungdomsarbetslöshet. Få eller ens någon av gymnasiets yrkesinriktade linjer leder så framgångsrikt över till fasta anställningar som lärlingsutbildningen. Det är därför beklagligt att denna form av utbildning behandlas så negativt av regeringen. När det gäller folkpartiets förslag till främjande av lärlingsutbildningen hänvisas till motionerna 1985/86:A259 och 1985/86:Ub213 samt pågående behandling i utbildningsutskottet av folkpartiets motionsförslag i dessa utbildningsfrågor.

5. Genomförandet av den nya AMU-organisationen (mom. 44)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Jag vill påpeka att vpk motsatte sig det beslut som riksdagen tog hösten 1984 att kommersialisera AMU. Vpk:s huvudmotiv var att beslutet stred mot målen för AMU-verksamheten, men uppenbarligen hade den beslutade förändringen också dålig förankring bland dem som har hand om denna utbildning. Svårigheterna att genomföra omorganisationen tyder på detta.

6. Flexibilitet inom AMU (mom. 45)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anför:

Vi vill understryka att en av fördelarna med den nya AMU-organisationen är att den ger möjlighet till ökad flexibilitet. Det blir möjligt för länsarbetsnämnderna att som sägs i motion A259 förlägga en ökad andel av kurserna inom företagen. Vi utgår ifrån att denna möjlighet också kommer att framstå som ekonomiskt fördelaktig vid den upphandling som skall ske. Vi vill i sammanhanget också framhålla betydelsen av att de elevsociala frågorna uppmärksammas vid genomförandet av den nya organisationen.

7. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (mom. 55)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anför:

Folkpartiet biträder en höjning av dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen till 360 kr. När det gäller finansieringen godtar vi en höjning av arbetsmarknadsavgiften samtidigt som vi förordar att kassamedlemmarnas andel av finansieringen ökar genom höjda egenavgifter. Därigenom vill vi

uppnå incitament för arbetsmarknadens parter på båda sidor att sluta löneavtal som inte driver på inflationen och inte heller skapar arbetslöshet.

8. Avveckling av rekryteringsstödet (mom. 67)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anför:

Vi har alltsedan rekryteringsstödets införande för ett par år sedan ställt oss tveksamma till denna stödform. Rekryteringsstödet kan enligt vår mening alltför lätt komma till användning även om det finns anledning förmoda att nyrekrytering under alla förhållanden kommit till stånd. Det ligger därför nära till hands att stödet blir en dold lönesubvention till ordinarie arbetskraft. Mycket tyder också på att nettoeffekten av åtgärden i form av nya arbetstillfällen är begränsad.

Moderata samlingspartiet föreslår i år en ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder. Vi har menat att arbetsmarknadsverket självt bör inom en viss given ram och med bestämda villkor när det gäller resultatet av insatser bestämma avvägningen mellan olika åtgärder. Med den inriktningen får verket ett särskilt ansvar och intresse för att insatserna skall få största möjliga effekter. Om rekryteringsstödet därvid är motiverat får det ankomma på verket att ta ställning till.

Vi har emellertid inte velat motsätta oss utskottets förslag att rekryteringsstödets hittillsvarande effekter ytterligare övervägs.

9. Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 77)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anför:

Vi har för vår del uppfattningen att det finns delar inom den s. k. försöksverksamheten med sysselsättningsskapande åtgärder som är värdefulla. Vi vill därför inte motsätta oss att aktiviteter av det slag det här är fråga om kan drivas vidare. Med den teknik vi förordat för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder bör det emellertid närmast ankomma på arbetsmarknadsverket att väga dessa insatser mot andra angelägna behov inom en given anslagsram. Den metoden ger för övrigt större förutsättningar för en försöksverksamhet som kan utveckla nya socialt intressanta och effektiva former av försöksverksamheter.

10. Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 77)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

När det gäller användningen av det föreslagna beloppet på 15 milj. kr. för försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder vill vi erinra om vad vi föreslagit i reservation 21 om avsättning av medel till kooperativt ungdomsföretagande.

11. Ändrade regler för bidrag till Arbetshjälpmedel åt handikappade och Näringshjälp (mom. 99)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Frågan om ett reformerat bilstöd har blivit utredd av bilstödskommittén (A1979:04) som redovisade sina förslag under hösten 1982 (SOU 1982:44). Betänkandet har remissbehandlats, varvid flertalet remissinstanser anslöt sig till förslaget om ett sammanhållet stöd till handikappades bilkostnader och om viss utvidgning av stödet till nya grupper.

Vi anser att det är anmärkningsvärt att regeringen ännu – trots att mer än tre år gått sedan betänkandet avlämnades – inte framlagt ett förslag om ett reformerat bilstöd till riksdagen. Härtill kommer att riksdagen gjorde ett förnyat uttalande så sent som i maj 1985 om att ett reformerat bilstöd skulle träda i kraft den 1 januari 1986. Nu anmäls att statsrådet Lindqvist tillsatt en särskild utredare för att ytterligare överväga hithörande frågor. Vi vill starkt stryka under att det arbetet bör bedrivas skyndsamt. Siktet bör vara inställt på att riksdagen skall föreläggas ett förslag från regeringen före årets slut.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Denna lag innehåller regler om arbete i ungdomslag hos staten, kommuner, landstingskommuner, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter för arbetslösa ungdomar som har fyllt arton men inte tjugo år.	Denna lag innehåller regler om arbete i ungdomslag hos staten, kommuner, landstingskommuner, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter för arbetslösa ungdomar som har fyllt *antingen* arton men inte tjugo år *eller, om de har fullföljt en minst tvåårig gymnasial utbildning, sjutton men inte tjugo år.*
Reglerna tillämpas också på ungdomar som inte har fyllt tjugofem år och som *bereds eller har beretts undervisning, vård eller omsorger i övrigt enligt lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda.*	Reglerna tillämpas också på ungdomar som inte har fyllt tjugofem år och som *avses i 1 § lagen (1985: 568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m.fl.*

Ett ungdomslag är en grupp av ungdomar som deltar som biträden i arbete som utförs åt arbetsgivaren och uträttar andra nyttiga sysslor som annars inte skulle ha blivit uträttade. Syftet är att ungdomarna skall få en meningsfull sysselsättning och praktisk erfarenhet av arbetslivet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1985: 506) om vissa flyttningsersättningar

Härigenom föreskrivs att 1 § och övergångsbestämmelserna till lagen (1985: 506) om vissa flyttningsersättningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Till arbetstagare som är inskrivna vid den särskilt inrättade arbetsförmedlingen i Uddevalla kommun får lämnas särskild flyttningsersättning i form av traktamente vid dubbel bosättning och bidrag till merkostnader för dagliga arbetsresor.	
Traktamente vid dubbel bosättning får lämnas även till arbetstagare som har haft sin arbetsplats i Gällivare eller Kiruna kommun.	
Denna lag[1] träder i kraft den 1 juli 1985 och gäller till utgången av juni *1986*. Bestämmelserna i 5 § tillämpas vid 1984–*1987* års taxeringar och gäller även i fråga om motsvarande traktamente och bidrag som har lämnats före ikraftträdandet enligt då gällande bestämmelser. Den som vid 1984 eller 1985 års taxering inte har fått avdrag på grund av att sådant traktamente har uppburits, får anföra besvär över taxeringen enligt 100 § taxeringslagen (1956: 623).	Denna lag[1] träder i kraft den 1 juli 1985 och gäller till utgången av juni *1987*. *I fråga om ansökan om traktamente eller bidrag som har gjorts före den 1 juli 1987 gäller dock lagen fortfarande*. Bestämmelserna i 5 § tillämpas vid 1984–*1989* års taxeringar och gäller även i fråga om motsvarande traktamente och bidrag som har lämnats före ikraftträdandet enligt då gällande bestämmelser. Den som vid 1984 eller 1985 års taxering inte har fått avdrag på grund av att sådant traktamente har uppburits, får anföra besvär över taxeringen enligt 100 § taxeringslagen (1956: 623).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986. I fråga om arbetstagare som har haft sin arbetsplats i Gällivare eller Kiruna kommun gäller äldre föreskrifter, om ansökan om traktamente har gjorts före den 1 juli 1986.

[1] 1985: 506.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
17 §[2]	
Dagpenning utges med lägst *110* och högst *315* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning utges med lägst *130* och högst *335* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
18 §[2]	
Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *100* kronor per dag.	Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *120* kronor per dag.

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Arbete som har utförts enligt lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall jämställas med arbete på heltid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

[1] Lagen omtryckt 1982: 433.
[2] Senaste lydelse 1983: 1072.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 1
Motionerna 4
Arbetsmarknadsläget 17
Utskottet 19
Riktlinjer m. m. 19
Förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken 19
Arbetstidsförkortning som sysselsättningspolitiskt instrument .. 24
Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87 25
Åtgärder för ungdomar 29
Inledning 29
Riktlinjer 29
Nedsättning av arbetsgivaravgifter 34
Ungdomsföretagande 34
Ändring i lagstiftningen om ungdomslag 35
Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för ungdomslag 36
Statsbidrag till frivilliga försvarsorganisationer 37
Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader 37
Energiverksamheten 37
Personaltilldelning för särskilda grupper av arbetssökande 41
Anslagsfrågor 42
Arbetsmarknadsservice 43
Arbetsmarknadsinformation 44
Flyttningsbidrag m. m. 44
Medelsanvisning m. m. 46
AMV: Anskaffning av utrustning 46
Byggnadsarbeten inom arbetsmarknadsverkets verksamhetsområde. 47
Arbetsmarknadsutbildning 47
Arbetsmarknadsutbildning 47
AMU-gruppen 48
Den nya AMU-verksamheten 48
AMU:s omfattning budgetåret 1986/87 50
Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag 52
Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen 53
Kontant arbetsmarknadsstöd 54
Utbildningsbidragen 55
Finansiering 55
Utredningskrav 56
Ny nordisk överenskommelse om förmåner vid arbetslöshet 58
Sysselsättningsskapande åtgärder 59
Allmänt 60
Rekryteringsstöd 63
Beredskapsarbeten 64
Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet 69
Industribeställningar 70
Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder 70
Anslaget 71

Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna 71
Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar ... 72
Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten ... 72
Nämnden för vapenfriutbildning ... 75
Vapenfria tjänstepliktiga ... 75
Sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade ... 76
Inledning ... 76
Riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade ... 78
Yrkesinriktad rehabilitering ... 83
Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning ... 84
Arbetshjälpmedel åt handikappade ... 85
Näringshjälp ... 88
Anställning med lönebidrag ... 88
Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag ... 93
Inriktningen av Samhällsföretags verksamhet ... 94
Omfattningen av Samhällsföretags verksamhet ... 97
Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare ... 99
Utskottets hemställan ... 100
Reservationer
1. Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken (m,fp,c) ... 109
2. " " " (vpk) ... 111
3. Arbetstidsförkortning som sysselsättningspolitiskt instrument (vpk) ... 112
4. Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken 1986/87 (m) ... 113
5. " " " " (c) ... 114
6. " " " " (vpk) ... 115
7. De arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår (fp) ... 116
8. De arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår (c) ... 117
9. De arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning under nästa budgetår (m) ... 117
10. Kvinnornas sysselsättningsmöjligheter (vpk) ... 118
11. " " (m) ... 119
12. Förutsättningarna för ökad sysselsättning för ungdom (m) ... 119
13. Avskaffande av ungdomslagen (m,c) ... 121
14. Åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år (c) ... 122
15. Översyn av det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet för ungdomar (fp) ... 123
16. Översyn av det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet för ungdomar m. m. (m) ... 125
17. Insatser för fasta jobb åt ungdomar m. m. (vpk) ... 125
18. Lärlingsutbildning i hantverksyrken (c) ... 126
19. " " " (m) ... 127

20. Arbetsmarknadspolitiskt motiverat stöd till ungdomsföretagande (fp) ... 127
21. Stöd till kooperativt ungdomsföretagande (c) ... 127
22. Utökning av arbetstiden i ungdomslag (vpk) ... 128
23. " " " " " (m,c) ... 128
24. Fler ungdomslagsplatser i näringslivet (m,c) ... 129
25. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (m) ... 129
26. Egenregiverksamheten (c) ... 129
27. " (vpk) ... 130
28. Kontaktpersoner för psykiskt utvecklingsstörda (fp) ... 131
29. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (m) ... 131
30. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (vpk) ... 132
31. Bibehållande av återflyttningsbidraget (m) ... 133
32. Bidraget för anställning av medflyttande (m) ... 133
33. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsservice (m) ... 134
34. Målen för AMU (vpk) ... 134
35. Genomförandet av den nya AMU-organisationen (m) ... 135
36. Utbildningsbidrag till vuxna med läs- och skrivsvårigheter (vpk) 136
37. Utbildning av nyanställda inom tekoindustrin (m) ... 136
38. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsutbildning (m) ... 136
39. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (m) ... 137
40. " " " (c) ... 139
41. " " " (vpk) ... 140
42. Kontant arbetsmarknadsunderstöd (vpk) ... 140
43. Utbildningsbidragen (m) ... 141
44. " (c) ... 141
45. " (vpk) ... 142
46. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (m) ... 143
47. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (c) ... 143
48. Ökad egenavgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen (fp) 143
49. Utredning om reformerat system för arbetslöshetsförsäkringen (m,fp,c) ... 144
50. Utredning om reformerat system för arbetslöshetsförsäkringen (vpk) ... 146
51. Följsamhet mellan löneutveckling och arbetslöshetsersättning (m,fp,c) ... 146
52. Ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (m) ... 146
53. Basprogram för arbetsmarknadspolitiska åtgärder i vissa län (vpk) ... 147
54. Särskilda stödåtgärder vid företag i sysselsättningssvaga orter (vpk) ... 148
55. Avveckling av rekryteringsstödet (vpk) ... 148
56. Omfattningen av beredskapsarbetena m. m. (m) ... 149

57. Ökade beredskapsmedel till natur- och kulturminnesvård (vpk) 149
58. En förlängning av tiden för starta-eget-bidraget (fp) 150
59. Medel till industribeställningar (m) 150
60. Medelsanvisning till anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder (m) 151
61. Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten (m) 151
62. " " " " (c) 152
63. Riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade (m) 154
64. Riktlinjer för sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade (vpk) 154
65. Insatser för svårplacerade i Stockholms län (vpk) 156
66. Bidrag till arbetsbiträde (vpk) 156
67. Arbetshjälpmedel åt arbetshandikappade egna företagare (c) 157
68. Den allmänna utformningen av lönebidraget (m,fp,c) 157
69. Introduktionsbidraget (vpk) 158
70. Det särskilda lönebidraget (fp) 158
71. " " " (vpk) 159
72. Lönebidraget till allmännyttiga organisationer (fp,vpk) 159
73. Medelsanvisning till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning (vpk) 160
74. Utslussning av anställda från Samhällsföretagsgruppen (m) 160
75. Inbyggda verkstäder (fp) 161
76. Prioritering av vissa handikappgrupper (fp) 162
77. " " " " (vpk) 162
78. Sysselsättningsvolymen inom Samhällsföretagsgruppen (fp,c) 163
79. " " " (vpk) 163
80. Långsiktig plan för Samhällsföretagsgruppen (vpk) 164
81. Driftbidraget till Samhällsföretagsgruppen (m) 164
82. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag (vpk) 165
83. Medelsanvisning till anslaget Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (m) 165

Särskilda yttranden

1. Avskaffande av ungdomslagen (vpk) 166
2. Åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år (vpk) 166
3. Översyn av det arbetsmarknadspolitiska systemet för ungdomar (c) 166
4. Lärlingsutbildning i hantverksyrken (fp) 167
5. Genomförandet av den nya AMU-organisationen (vpk) 167
6. Flexibilitet inom AMU (fp) 167
7. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (fp) 167
8. Avveckling av rekryteringsstödet (m) 168
9. Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder (m) 168
10. " " " " (c) 168
11. Ändrade regler för bidrag till Arbetshjälpmedel åt handikappade och Näringshjälp (m,fp,c) 169

Bilagor med lagförslag 170

gotab Stockholm 1986 10461